

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
הממונה על העמדת מידע לציבור

דו"ח פעילות המשרד לשנת 2017

יוני 2017

תוכן עניינים

4.....	דו"ח מילולי של הממונה על העמדת מידע לציבור לשנת 2017
5.....	דרכי התקשרות עם הממונה ועם הרשות:
6.....	דו"ח פעילות 2017 כחלק מדו"ח חוק חופש המידע
7.....	מבנה ארגוני
8.....	רשימת הסגל הבכיר
10.....	יחידות ההנהלה :
10.....	לשכת המדען הראשי
10.....	המו"פ (מחקר ופיתוח) החקלאי
11.....	כלים לביצוע מחקר
11.....	פירוט הקרנות השונות
12.....	מערך בקרת מחקרים
12.....	תקציבים בשנת 2017
13.....	הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר
13.....	כללי
13.....	מועצת מקרקעי ישראל
13.....	החטיבה להתיישבות
14.....	יישום החלטות ממשלה
14.....	האגף לתכנון ופיתוח הכפר
14.....	תכנון – נושאים עיקריים
15.....	ועדת פרוגרמות
16.....	ועדת קרקעות
16.....	תוכנית לפיתוח הכפר
16.....	פיתוח הכפר 2017
17.....	תיירות כפרית / חקלאית
17.....	קורסים והדרכות
18.....	תחום גרעינים משימתיים
19.....	אגף התיישבות - טיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון
20.....	האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב
22.....	אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור
22.....	כללי
22.....	מים
23.....	קרקעות
23.....	תחום ענפי החי
24.....	הקצאת עובדים זרים (עו"ז)
24.....	עובדים ישראלים
24.....	בשנת 2017, הוחלט על ידי לשכה משפטית של המשרד להוציא נוהל לתמיכה ל-3 שנים
25.....	ישנה התעניינות מצד החקלאים, דרך המחוזות, להמשך התמיכה בשנת 2018
25.....	פעילות בתחום מגזר המיעוטים
26.....	חינוך לחקלאות
26.....	תחום הדבש

26	תחום שטחים פתוחים (רשות המרעה)
28	אגף השקעות ומימון : מנהלת ההשקעות
28	תוכנית פיתוח לשנת 2017
32	המרכז לסחר חוץ
35	החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה
42	שירות ההדרכה והמקצוע
44	השירותים להגנת הצומח ולביקורת
44	סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2017
45	סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2018
46	סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2017 והמשך המשימות גם בשנת 2018
53	אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז
55	אגף בכיר לדיג ולחקלאות מים
56	היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות ופיתוח הכפר (פיצו"ח)
	המרכז לשיתוף והדרכה חקלאית בינלאומית (סינדקו) (Center for International Agricultural Development)
58	(Cooperation)
58	כללי
58	תחומי הפעילות המרכזיים
59	מפת הפעילות של סינדקו
65	אגף יער ואילנות
68	היחידה לזכויות מטפחים
70	האגף לניהול משברים, היערכות לחירום וסייבר
74	יחידות באחריות ישירה של מנכ"ל המשרד פועלות בתחומים הבאים :
74	הלשכה המשפטית
75	לשכת הסמנכ"ל הבכיר למינהל ומשאבי אנוש : יחידות מינהל
76	מחוזות המשרד - מפה
78	מחוז גליל גולן
80	מחוז המרכז
84	מינהלת תיאום וקישור
84	קמ"ט חקלאות – אזור איו"ש
92	השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
98	מנהל המחקר החקלאי מרכז וולקני
105	נספח א' : דו"ח הממונה על חוק חופש המידע – טיפול בפניות בשנת 2017
107	נספח ב' : תקציב 2017
109	נספח ג' : תמיכות לגופים ציבוריים : גנים בוטניים
110	נספח ד' : רשימת מאגרי מידע
111	ה' : חיקוקים שבאחריות שר החקלאות ופיתוח הכפר
120	נספח ו' : רשימת תאגידים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר – 2017
121	נספח ז' : פירוט פעילות האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב
129	נספח ח' : רשימת הפרסומים של שה"מ - מעודכנת למרץ 2018

דו"ח מילולי של הממונה על העמדת מידע לציבור לשנת 2017

1. סיכום הטיפול בפניות בשנת 2017 : הממונה טיפל ב-170 בקשות למידע לפי החוק. הרשות מסרה את כל המידע המבוקש/מידע חלקי ל-75 פניות, הרשות דחתה את הבקשה למסירת מידע ל-34 פניות, הטיפול בבקשה אחת הופסק מטעמים הקשורים לפונה והטיפול ב-60 בקשות טרם הסתיים – נכון לתחילת ינואר 2018. ב-2017 נגבו אגרות טיפול בסך 1,140 ₪.
 2. כ-30% מהפניות ב-2017 היו בנושא השירותים הווטרינריים (כלבים וחתולים, צער בעלי חיים, משחטות ועוד), פניות אחרות הן בעיקר בנושאי הנהלה (תקציבים, עובדים נסיעות לחו"ל, יומני השר והמנכ"ל ועוד), דיגי, הדרכה ומחקר, תכנון, יבוא/יצוא, הגנת הצומח.
 3. ריבוי הפניות ומורכבותן, עלייה של 24.5% בהשוואה ל-137 בקשות שהוגשו בשנת 2016, ללא הוספת אמצעים לממונה, הביאו להתארכות משך הזמן למתן תשובה.
 4. בנוסף למענה לבקשות מידע פרטניות, התפרסם לציבור המידע היוזם, התקשרויות רבעוניות של המשרד : פורסמו כל ההתקשרויות עם המשרד לשנת 2017, וכמו כן לרבעון הראשון של שנת 2018, דו"ח פעילות שנתי של המשרד (ב-2017 התפרסם הדו"ח לפעילות המשרד ב-2016 וב-2018 מתפרסם הדו"ח ל-2017). ב-2017 המשכנו למסור מידע שימושי לציבור, והועלה לאתר האינטרנט של המשרד מידע עדכני.
 5. בדצמבר 2017 הצגנו בכנסת לוועדה המיוחדת ליישום הנגשת המידע הממשלתי ועקרונות שקיפותו לציבור, את מדד השקיפות של משרד החקלאות ופיתוח הכפר.
 6. בסוף אוקטובר 2017 פרש אילן ישראל, הממונה על העמדת מידע לציבור, קודמי בתפקיד, לגמלאות. כאן המקום להודות לו על שנים של נתינה ועבודה קשה במתן מענה ובהפצת המידע לציבור הפונים. אנו מאחלים לו בריאות, אריכות ימים והצלחה בהמשך דרכו.
 7. מצורף דו"ח על עיקרי פעילות יחידות המשרד לשנת 2017.
- חשוב להדגיש כי אנו רואים חשיבות רבה בפרסום המידע לציבור ולאזרחים. כל מידע שאנו מפרסמים עונה על שאלות ומחזק את השקיפות של המערכת.

בכבוד רב,

עליזה ז'זק
ממונה על העמדת מידע לציבור

דרכי התקשרות עם הממונה ועם הרשות:

היחידה לנמ"מ והדרכה,
הקריה החקלאית, ראשון לציון
ת"ד 30 בית דגן 5025001

טל' 9485469-03
פקס: 9485810-03

דואר אלקטרוני:

Hofesh-hameida@moag.gov.il

alizaz@moag.gov.il

ניתן לפנות לגורמים הבאים דרך אתר האינטרנט של המשרד:

www.moag.gov.il

מנהל אתר האינטרנט
לשכת השר
לשכת המנכ"ל
המבקר הפנימי
הממונה על העמדת מידע לציבור

כמו כן ניתן להגיש בקשה למידע לפי חוק חופש המידע באתר האינטרנט של המשרד:

www.moag.gov.il

או באתר היחידה הממשלתית לחוק חופש המידע, במשרד המשפטים:
<http://index.justice.gov.il/Units/YechidatChofeshHameyda/Pages/default.aspx>

דרכי התקשרות עם מחוזות המשרד:

כל המידע בדבר התקשרות עם המחוזות נמצא בקישור הבא:

<http://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/mahozot/Pages/default.aspx>

מפות – "סיפור מפה":

"סיפור מפה" (בלינק המצ"ב מטה) שהוכן ע"י צוות ה-GIS בשל"מ מציג את פעילות השטח של יחידות המשרד השונות תוך שימוש באפליקציות סלולריות .

<http://moag.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=95e44fac587d4de5808ccd2a016146b9>

ממונה על העמדת מידע לציבור ברשות השירות הלאומי האזרחי:

עו"ד נועם עמרן – טל: 02-5477526; דוא"ל: amrann@ncs.gov.il; פקס: 02-5411866

ממונה על העמדת מידע לציבור ברשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב:

עו"ד אילת אלון בוקר – טל: 08-6268795; דוא"ל: Rb-H_hameyda@moag.gov.il; פקס: 08-6268790

הנחיות מנהליות:

הנחיות מנהליות שנוגעות לציבור הרחב מפורסמות באתר האינטרנט של המשרד, בפרק פרסומים/נהלים. להלן הקישור:

[http://www.moag.gov.il/pages/predefinedsearch_pages.aspx#k=\(owstaxIdMMDPageTypes%3a\[נהלים\]\)](http://www.moag.gov.il/pages/predefinedsearch_pages.aspx#k=(owstaxIdMMDPageTypes%3a[נהלים]))

יש לבחור סוגי דפים - נהלים.

דו"ח פעילות 2017 כחלק מדו"ח חוק חופש המידע

חזון המשרד

המשרד יפעל לפיתוח חקלאות ישראל וביסוס ההתיישבות ברוח ערכי הציונות, לשמירה על אדמות המדינה ומשאביה, להבטחת אספקת מזון טרי ואיכותי לתושבי מדינת ישראל ולמינוף היתרון היחסי של חקלאות ישראל.

מטרות ויעדי המשרד

פיתוח ההתיישבות ברוח ערכי הציונות
יצירת תנאי ייצור אופטימליים לצורך אספקת תוצרת חקלאית
שמירה על אדמות מדינה ומשאביה
מינוף יתרונות יחסיים בחקלאות ישראלית
הבטחת איכותו ובריאותו של המזון הטרי המסופק לאוכלוסייה
שיפור איכות השירות ומתן שירות יעיל וידידותי
לפירוט, נא לראות:

http://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/lishkatSar/Publications/2013/Documents/vision_and_goals.doc

תחומי הפעילות המרכזיים

תחומים כלכליים:

הרשות לתכנון החקלאות, פיתוח הכפר ושילוב המגזר הבדואי
האגף הבכיר למימון והשקעות
המרכז לסחר חוץ
החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה
היחידה לכלכלת הייצור בשה"מ

תחומים מקצועיים:

השירותים והמכון הווטרינרי
השירותים להגנת הצומח ולביקורת
האגף הבכיר לדיג וחקלאות המים
האגף הבכיר לשימור קרקע וניקוז

תחומי הדרכה:

שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ)
המרכז לשיתוף והדרכה חקלאית בינלאומית – CINADCO

תחומי המחקר החקלאי:

מינהל המחקר החקלאי
המדען הראשי

תחומי ביצוע:

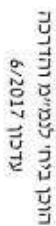
מחוזות המשרד
יחידת הפיצו"ח
האגף הבכיר לניהול משברים
ביצוע חוק ההתיישבות
האגף ליער ואילנות

תחומי המינהל:

מינהל ומשאבי אנוש
אגף הכספים
לשכה משפטית
היחידה לביקורת פנים
דוברות ויחסי ציבור

דו"ח הפעילות כולל דיווחים שהתקבלו מכלל יחידות המשרד, למעט מינהל המחקר החקלאי, מחוזות גליל-גולן, השפלה וההר, הנגב ויחידת תיאם וקישור – מחסום ארז.

מבנה ארגוני

רשימת הסגל הבכיר

(נכון ליוני 2018)

שם ומשפחה	תפקיד	טלפון בעבודה	פקס בעבודה	טלפון נייד
שלמה בן-אליהו	המנהל הכללי	03-9485532	03-9485859	
אורי צוק בר	סמנכ"ל בכיר (מחקר, כלכלה ואסטרטגיה)	03-9485551	03-9485830	050-6241128
סיון ינקוביץ	מנהלת אגף בכיר (תקציבים)	03-9485463	03-9485911	050-6241456
יצחק בן-דוד	סמנכ"ל בכיר (סחר חוץ)	03-9485562	03-9485586	050-6241106
צביקה כהן	סמנכ"ל בכיר (השקעות ומימון)	03-9485515	03-9485829	050-6241149
רחל פנצר	סמנכ"ל בכיר (מינהל ומשאבי אנוש)	03-9485460	03-9485789	050-6241100
ערן אטינגר	סמנכ"ל בכיר (תשתיות, תכנון וניהול משאבי סביבה)	03-9485920	03-9485769	050-6241105
עו"ד אפרת אביאני	יועצת משפטית	03-9485566	03-9485836	050-6241910
עופר זיו	חשב	02-6290180 03-9485565	02-6224553	050-6207560
רחל ירום	חשבת לעניינים מיוחדים	02-6202320	02-6202871	050-6283162
יאיר מעין	מנהל הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב	08-6268735		
שר-שלום ג'רבי	מנכ"ל רשות השירות הלאומי האזרחי	02-5411500	02-5411506	
פרופ' אלי פיינרמן	ראש מינהל המחקר החקלאי	03-9683226	03-9665327	
ד"ר מישל בלאיש	מנהל המכון הווטרינרי	03-9682612	03-9681641	050-6241369
חנן בזק	מנהל שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ)	03-9485346	03-9485668	050-6241405
פרופ' עבד גרה	מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת	03-9681500	03-9603005	050-6220571
ד"ר אבי פרל	מדען ראשי	03-9485553	03-9697193	050-6220025
ד"ר רותי פרום אריכא	מנהלת הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר	03-9485572	03-9485811	050-6241244
ד"ר אסף לוי	מנהל אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור	03-9485291	03-9485873	050-6241150
ניר פרוימן	מנהל אגף בכיר (לדיג ולחקלאות המים)	03-9485426	03-9485735	050-6241661

שם ומשפחה	תפקיד	טלפון בעבודה	פקס בעבודה	טלפון נייד
יעקב פולג	מנהל המרכז לשיתוף והדרכה חקלאית בינלאומית (סינדקו)	03-9485439	03-9485761	050-6241687
רואי קליגר	מנהל יחידת פיצו"ח - יחידה מרכזית לאכיפה וחקירות	03-9559900	03-9559905	050-6241901
ד"ר ארז ברקאי	מנהל אגף יער ואילנות	03-9485816	03-9485264	
דפנה יוריסטה	דוברת המשרד	03-9485436	03-9485782	050-6241050
משה שבתאי	המבקר הפנימי ונציב תלונות במשרד	02-6290187	02-6290127	050-6241122
אבי רמר"ז	מנהל תחום בטחון	03-9485383	03-9485691	
חיים אנג'וני	מנהל אגף בכיר (ניהול משברים)	03-9485353	03-9485738	050-6241650
מנהלי מחוזות:				
עמיר אנטלר	מנהל מחוז גליל-גולן	04-6816100	04-6902597	050-6241186
ד"ר נתי גלבוץ	מנהל מחוז העמקים	04-6423999	04-6528205	050-6241813
חגי שניר	מנהל מחוז המרכז	04-6303411	04-6303408	050-6241211
צפניה שאולקר	מנהל מחוז השפלה וההר	03-9681462	03-9681441	050-6241095
יואב מורג	מנהל מחוז הנגב	08-9920999	08-9920970	050-6241226
סמיר מועדי	קצין מטה ומתאם חקלאות – יהודה ושומרון	02-9977757	02-9977099	
אורי מדר	מתאם חקלאות – ארז	08-6741499	08-6892608	
נספחים חקלאיים:				
חיים תג'ר	ציר/יועץ בריסל	3223735501	3223735555	
דוד אופטובסקי	ציר/יועץ לענייני חקלאות וארגון הסחר העולמי, ז'נבה	41227160529		

יחידות ההנהלה:

לשכת המדען הראשי

המו"פ (מחקר ופיתוח) החקלאי

המו"פ החקלאי הינו אחד האמצעים החשובים העומדים לרשות חקלאות ישראל בהתמודדותה עם האתגרים המשתנים הניצבים בפניה. תוך גישור על פערי ידע והגברת חדשנות מדעית וטכנולוגית יישומית, תורם המו"פ ליעול החקלאות, ובכך מסייע לרווחת הציבור ולכלכלת המדינה, הכול בהתאם ליעדי משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

קרן המדען הראשי מממנת מחקרים שתוצאותיהם ישרתו את כלל החקלאים והציבור בארץ, על כן הידע הנצבר מהמחקרים הוא ציבורי ופתוח לכל (למעט מסלול מו"פ עסקי בחקלאות). מימון המחקרים המופעלים באמצעות הקרן המרכזית של המדען הראשי הינו מתקציב משרד החקלאות ופיתוח הכפר, ומותנה בקיומו של תקציב מתאים לנושא. בנוסף, מפעילה ויוזמת הקרן מחקרים בצורת מיזמים ומרכזי מצוינות, שבהם עשויים להשתלב גם גופים מממנים נוספים (כמו רשות המים, התאחדות חקלאי ישראל, משרד המדע והטכנולוגיה, המשרד לאיכות הסביבה, משרד התשתיות והאנרגיה, קק"ל, קרנות דו-לאומיות ורב-לאומיות ועוד). חלק מהמיזמים מבוצעים בשותפות תקציבית של גופים המעוניינים בנושא (כמו אגודות חקלאיות, ארגוני מגדלים ומועצות שיווק וייצור).

תוצאות המחקרים מהוות ידע ציבורי, העומד לרשות כלל החקלאים והעוסקים במו"פ חקלאי ונגיש לכול (למעט מו"פ עסקי בחקלאות). הידע המפותח במחקרים אלה מופץ ומיושם בעיקר באמצעות מערכות ההדרכה החקלאית, המו"פים האזוריים וימי עיון.

תפקיד המו"פ החקלאי לתת מענה לידע החסר לשם השגת מטרות משרד החקלאות ופיתוח הכפר בתחום הבטחת אספקת מזון איכותי לאוכלוסייה, פיתוח ההתיישבות הכפרית ושמירה על חקלאות ידידותית לסביבה ועל חקלאות בת-קיימא.

דוגמאות ליעדים מרכזיים שבהם עוסק המו"פ החקלאי העכשווי:

- התאמת החקלאות למצב של דו-קיום ידידותי עם הסביבה והפחתת השימוש בחומרי הדברה.
- חיסכון בכוח אדם ושיפור יעילות הייצור.
- התמודדות עם בעיות נקודתיות של ענפי החקלאות השונים באמצעות מיזמי מו"פ, לשם פתרון מקיף וכולל של הבעיות, באמצעות שיתוף פעולה של צוותי מחקר בין-תחומיים.
- פיתוח מוצרים וגידולים חדשים.
- פיתוח זנים חדשים בגידולים קיימים.
- שיפור האיכות (טעם, ערך בריאותי, אורך חיי מדף).
- העלאת הרווחיות (העלאת היבול לדונם, גודל הפר).
- התאמת הגידולים לשימוש במי קולחין ובמים מליחים, ייעול והפחתת השימוש במים שפירים.
- סיוע בביסוס החקלאות בפריפריה.
- שימוש בשטחים פתוחים ושימור הקרקע.
- פיתוח תשתיות מדעיות לאבטחת מובילות טכנולוגית בעתיד.

כלים לביצוע מחקר

מדי שנה מופצים לכל מוסדות המחקר, העוסקים במחקר חקלאי, "קולות קוראים" במתכונת של מכרז תחרותי לקבלת הצעות מחקר לפתרון הבעיות, שעמן מתמודדת חקלאות ישראל, וזאת כדי לאתר את המחקרים הטובים ביותר שתרומתם תהיה מרבית. ב"קולות הקוראים" מפורטים יעדי המחקר וסדרי העדיפויות לנושאים שעבורם נדרש המו"פ. הצעות המחקר מוגשות על ידי האוניברסיטאות, מכוני מחקר ומו"פים אזוריים.

חלק מקרנות המדען עובדות בשיטה דו-שלבית. בשיטה זו מוגשות בעקבות ה"קול הקורא" הצעות מחקר הקדמיות המציגות בקצרה את נושא המחקר המוצע. צוותי ההיגוי בוחרים מכלל ההצעות שהוגשו את הצעות המחקר החיוניות ביותר לחקלאות ישראל. החוקרים של הצעות המחקר שנבחרו בשלב הראשון מוזמנים לכתוב תוכניות מחקר מקיפות. תוכניות אלה עוברות שיפוט מדעי, המסנן ומשאיר רק את התוכניות הטובות ביותר מדעית. תוכניות אלה עוברות לאישור ועדת המכרזים למחקרים ולאחר מכן מקבלות מימון. לתוכניות מחקר בעלות ישימות כלכלית מתבצעת גם הערכה כללית ונקבעת תרומתן לחקלאות.

פירוט הקרנות השונות

קרן המדען הראשי

הקרן המרכזית של לשכת המדען הראשי, הפועלת מדי שנה לאישור הצעות מחקר רב-שנתיות. במסגרתה פועלים צוותי היגוי בנושאים המועדפים כלהלן:

פרחים; עצי פרי; הדורים; ירקות; בעלי חיים (כולל מדגה, חקלאות ימית ודבורים); ייעול השימוש במים; הדברה ידידותית לסביבה; מדעי המזון; חקלאות אורגנית; גידולי שדה) ושטחים פתוחים; ביוטכנולוגיה; כלכלה, שיווק ופיתוח הכפר; מיכון חקלאי; חדשנות, עתידנות ומוצרים חדשים; ננוטכנולוגיה; חלבון מהים/ מקורות מים; קנביס רפואי.

מו"פ עסקי בחקלאות

הקרן מופעלת בשיתוף לשכת המדען הראשי במשרד הכלכלה, על פי חוק המו"פ בתעשייה. היא מיועדת לחברות וליזמים המעוניינים ליזום ולנהל מחקר יישומי לפיתוח מוצר או טכנולוגיה ליצוא. הקניין הרוחני המפותח בבעלות החברות והיזמים. ממכירות המוצר או הטכנולוגיה משולמים תמלוגים למדינה בהתאם להיקף המכירות ועד סכום שלא יעלה על היקף התמיכה שניתנה.

קרנות דו-לאומיות

לשכת המדען הראשי מפעילה קרנות דו-לאומיות בשיתוף גרמניה, סין והאיחוד האירופי בתחומי חקלאות ים-תיכונית, וטרינריה ופיתוח הכפר.

תחומי מחקר עיקריים וחדשנות

בשנת 2017 המשיכה לשכת המדען בהפעלת מיזמים ומרכזי מצוינות, כגון:

מקורות חלבון אלטרנטיביים; ביטחון ובטיחות מזון; עמידות גנטית של צמחי מטע למחלות;

טכנולוגיות של חקלאות מדייקת להקטנת תשומות בחקלאות; ניצול חומרי פסולת חקלאיים והפיכתם ממטרד למשאב; זיהוי חומרי טבע בעלי פוטנציאל להדברה ירוקה; פיתוח מוצרי פרחים חדשים; אוורור בית שורשים וטכנולוגיות שימור קרקע; הקטנת תנועת מזהמים בקרקע; מניעת איבודי מזון לאחר הקטיף; פיתוח דגנים חדשים; פיתוח חיסונים חדשים למחלות צאן ובקר.

עריכה גנומית - הוקם מרכז מחקר לפיתוח מוצרים צמחיים מהונדסים גנטית, אך ללא שימוש בהנדסה גנטית, מתוך התפיסה כי מוצרים אלה ניתן למסחר ביתר קלות ולהטמיע בקרב החקלאים והציבור.

קנאביס רפואי - ממנו מחקרים בסך שמונה מליון שקל בנושא.

מרבית המיזמים, הן המתמשכים והן החדשים, נשאו אופי של מחקר אינטר-תחומי ובין-מוסדי.

מופי"ם אזוריים פריפריאליים

מיזמי מו"פ אזורי בפריפריה לאורך גבולות המדינה המשותפים לקרן קיימת לישראל (קק"ל), ולמשרד החקלאות ופיתוח הכפר מתמקדים בפיתוח החקלאות באזורי עדיפות לאומית לאורך גבולות המדינה ובמימון מחקרים ייחודיים הנוגעים לבעיות אזוריות אלו.

מערך בקרת מחקרים

הלשכה מפעילה מערך בקרת מחקרים שנועד לבדוק את התאמת תוצאות המחקר מול היעדים והמטרות שהוגשו בהצעת המחקר. המערך עוקב אחר ביצוע המחקר באמצעות דו"חות מחקר (מדעי וכספי) המוגשים לקרן בכתב ובע"פ, ובאמצעות בקרת שטח על ידי נציג הקרן, המגיע לאתרי הניסוי ובודק את התאמת הביצוע לתוכנית המחקר שאושרה, וכן את ההתקדמות שהושגה מראשית המחקר ועד ליום הבקרה.

מעריך הבקרה מופקד על העברת הידע מהמחקר לידי המדריכים והחקלאים (בכתב ובע"פ) כולל הפצת דו"חות כתובים של המחקרים בגמר המחקר. בשנה האחרונה נמשך התהליך של פרסום והפצת הדיווחים במדיה האלקטרונית.

בשנת 2017 הופעלה רמה נוספת של בקרה, הכוללת ימי דיווח על ידי החוקרים ודיון שנתי במחקרים בחלוקה ענפית. הדיון נערך בעזרת מדענים מומחים לכל ענף, המנתחים את תוצאות המחקרים. בדיון משתתפים מדענים, מדריכים וחקלאים. תוצאות הדיונים ישמשו בהמשך את מקבלי ההחלטות. במסגרת דיונים אלה מתגבשות המלצות על התוצאות הניתנות ליישום ועל פערי הידע המחייבים המשך מחקר, ומעקב אחר יישומי המחקרים.

תקציבים בשנת 2017

סה"כ תקציבי המחקר לשנת 2017 (כולל התמיכה במו"פים) מסתכמים בכ-65 מיליון ₪ לפי החלוקה שלהלן: מחקרים בקרן מרכזית - 40 מיליון ₪; מיזמים ומרכזי מצוינות - 13 מיליון ₪; תוכנית ניצן תיבת נח* - 7 מיליון ₪; מו"פ עסקי בחקלאות - 2 מיליון ₪; מחקרים בינלאומיים עם מדינות אירופה ואחרות - 3 מיליון ₪.

*תיבת נח היא סוג של קול קורא בה חוקר וגורם מהתעשייה מגישים את התוכנית יחד (מאחר ובאים זוגות זוגות).

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר

כללי

הרשות לתכנון כוללת ארבעה אגפים: האגף לתכנון ופיתוח הכפר, אגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב, אגף התיישבות (תנופה, שיקום מפוני גוש קטיף) ותחום גרעינים משימתיים ואגף תכנון ובקרה שהוא אגף בהקמה לשם בקרה על פעילות החטיבה להתיישבות.

מועצת מקרקעי ישראל

מנהלת הרשות לתכנון הינה נציגת השר במועצת מקרקעי ישראל. בין ההחלטות שהתקבלו השנה במועצה, בהקשר למגזר הכפרי:

נושא ההחלטה	תאריך	מס' החלטה
קביעת הזכויות למגורים בחלקת המגורים ביישובים חקלאיים שהם קיבוץ או מושב שיתופי	18/09/2017	1528
בניה למגורים בקיבוצים מתחדשים – הסדר ביניים	18/09/2017	1527
רכישת זכויות למגורים על ידי אגודה חקלאית שיתופית שהיא קיבוץ מתחדש, קיבוץ שיתופי או מושב שיתופי	18/09/2017	1524
קביעת הזכויות למגורים בחלקת המגורים ביישובים חקלאיים שהם מושב עובדים, כפר שיתופי, או אגודה חקלאית שיתופית	18/09/2017	1523
משקי עזר	18/09/2017	1521
תנאי הקצאת מגרשים למגורים ביישובים קהילתיים בגליל, בעמק עירון, בדרום הר חברון, ברמת הנגב, בערבה, ברמת הגולן, בחבל עדולם, מזרח לכיש ובמועצות האזוריות: חבל איילות, בני שמעון ואשכול	10/05/2017	1515
הקצאת שטחי ציבור בנויים ופנויים בתחום משבצת אגודה חקלאית	10/05/2017	1514
תנאי הקצאת קרקע לבתי ספר חקלאיים	10/05/2017	1510
הקצאת קרקע לאנרגיה מתחדשת – סולארי	16/01/2017	1507
מדיניות אחידה למתן הנחות בקרקע	16/01/2017	1505
בניה למגורים באגודות יישובים חקלאיים שהם מושב עובדים, כפר שיתופי, מושב שיתופי, קיבוץ או אגודה שיתופית חקלאית	16/01/2017	1504

הוועדה הבין-משרדית שהוקמה לעניין קרקע חקלאית המשיכה השנה בדיוניה אשר הגיעו לשלב הסיכומים בסוף השנה.

החטיבה להתיישבות

הוחל בהקמתו של אגף חדש לתכנון ובקרה ברשות לתכנון. האגף ישמש כגורם המקצועי בצוות המעקב והבקרה הפועל מכוח החלטת ממשלה 1998 בעניין הסדרת פעילותה של החטיבה להתיישבות. בשנת 2017:

- גובש ואושר מסמך מדיניות של השר בעניין פעילותה של החטיבה להתיישבות.

- הצעת החטיבה לתוכנית העבודה לשנת 2017 נדונה בצוות הבודק אשר בו חברים סמנכ"ל בכיר למימון והשקעות, מנהל האגף לתכנון ופיתוח הכפר ומנהלת הרשות לתכנון. הצוות אישר את התוכנית לאחר תיקונים שנדרשו ותיאום עם משרדי ממשלה שפעילותם בתחומי הפעולה של החטיבה.
- הוכן ואושר הסכם הפעלה לשנת 2017.
- גובשו ואושרו נהלי תמיכה בנושאי הפעילות של החטיבה והחלו דיונים בוועדת התמיכות שהוקמה מכוח החלטת הממשלה 1998.

יישום החלטות ממשלה

הרשות לתכנון פועלת ליישום החלטות ממשלה לפיתוח החקלאות וההתיישבות:

- החלטת ממשלה לשיקום תשתיות ביישובים כפריים משנת 2010 – הושלמו העבודות למעט ביישובים בודדים. בסך הכול שוקמו תשתיות ב-105 יישובים. נערכה עבודת מיפוי וסימון העבודות הועלה על בסיס מיפוי גאוגרפי.
- החלטת ממשלה 2017 לשיקום עוטף עזה – אישור תוכניות עבודה ותקציבים לשיקום תשתיות בעוטף עזה לביצוע על ידי החטיבה להתיישבות.
- החלטת ממשלה 1170 לפיתוח החקלאות בגולן – ביצוע עבודת תשתית ובינוי לשם קליטת מתיישבים ביישובי הגולן באמצעות המועצה האזורית: בשנת 2016 – 5 יישובים, 10 מלש"ח; בשנת 2017 – 7 יישובים, 8.5 מלש"ח.

האגף לתכנון ופיתוח הכפר

האגף לתכנון ופיתוח הכפר פועל בשני תחומי פעילות עיקריים: תחום התכנון והבניה ותחום פיתוח הכפר. האגף ממונה על גיבוש ויישום מדיניות המשרד בתחומים הללו.

תחומי הפעילות

- אחראי להטמעת מסמך מדיניות התכנון – החקלאות והכפר בישראל.
- מלווה ומנחה מקצועית את נושאי התכנון והבניה במשרד ופועל לייצוג המשרד במוסדות התכנון.
- מקדם מדיניות תכנון במגוון סוגיות במרחב הכפרי.
- אחראי לקידום נושאי פיתוח הכפר מול מוסדות ומשרדי ממשלה ובהם מינהל מקרקעי ישראל.
- מכין, מפעיל ומלווה את הכנת התוכניות הסטטוטוריות המלוות את הרפורמה בענף ההטלה, תוכנית למבנים חקלאיים צפון, תוכניות לכלובי דגים וכד'.
- אחראי על ועדת הפרוגרמות.
- אחראי על ועדת הקרקעות.
- מתכנן, מפעיל ומבקר את תוכנית פיתוח הכפר.
- מרכז מקצועית הכנת תוכניות סטטוטוריות על ידי המשרד בנוגע לשטחים, מתקנים ומבנים חקלאיים.

תכנון – נושאים עיקריים

תוכניות במסגרת הוועדה לקידום מתחמי בנייה מועדפים – להלן "הותמ"ל" – האגף מנהל מעקב אינטנסיבי אחר תוכניות הותמ"ל אשר להן השלכות רבות על קרקע חקלאית ועל היישובים הכפריים. האגף מקדם את עמדת המשרד באמצעות חוות דעת, מסמכי עמדה ואף התנגדויות לתוכניות המשפיעות על קרקע חקלאית תוך נסיון לשיתוף פעולה עם מינהל התכנון, רמ"י ומשרד השיכון לשם ייעול התכנון ולצמצום הפגיעה בקרקע החקלאית. האגף הוציא התייחסויות למספר רב של תוכניות החל בשלב הכרזת המתחם לתכנון בקבינט הדיור ועד לדיונים במסגרת הותמ"ל.

תוכניות כוללניות – האגף מלווה ומשתתף בוועדות היגוי לתוכניות כוללניות המקיפות בהדרגה את תחומיהן של מועצות אזוריות במרחב הכפרי. עמדת המשרד נשענת על מסמך מדיניות תכנון החקלאות והכפר בישראל. המשרד תומך בהכנת תוכניות כוללניות מתקציב פיתוח הכפר. רשות מקרקעי ישראל משלימה את התמיכה בתוכניות שאישר המשרד בסכום זהה ובנוסף נערך מאמץ להרחיב את התמיכה בנושא חשוב זה באמצעות מינהל התכנון.

תוכנית למבנים חקלאיים במחוז הצפון – בתום הליכי תכנון מורכבים וממושכים, אושרה התוכנית בשנת 2017. התוכנית מאפשרת לקבוע כללים לתכנון מבנים חקלאיים בהתאם למיקומם ובכפוף להנחיות המקצועיות של המשרד. התוכנית המקיפה תקל על הליכי התכנון של מבנים חקלאיים בתחומי היישובים. מדובר בתוכנית ראשונה מסוגה.

מבנים חקלאיים – האגף השלים הכנת נוהל חדש למתן חוות דעת של נציגי המשרד, בתיאום עם עבודת הפחתת הרגולציה ובהתאם לשינויים בחוק התכנון והבניה.

בקעת בית נטופה – התוכנית אשר הובלה על ידי המשרד בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה ובאמצעות רשות ניקוז קישון הושלמה בשנה זו. התוכנית נתמכה על ידי קרן שטחים פתוחים.

מתן חו"ד לנספחים נופיים סביבתיים – האגף אמון על מתן חוות דעת לנספחים נופיים סביבתיים לתוכניות ברגישות נופית סביבתית גבוהה אשר בקרקע ביעוד חקלאי. בשנת 2017 הוצאו 18 חו"ד כתובות לנספחים נופיים סביבתיים של תוכניות מפורטות במחוז צפון של משרד הפנים, על פי הנחיות תמ"א 35.

מתן חו"ד כלליות לתוכניות מפורטות – האגף מתייחס באופן שוטף לתוכניות מפורטות המקודמות בוועדות המחוזיות.

ועדת פרוגרמות

הכנת הנושאים השונים לקראת דיוני ועדת פרוגרמות, נערכת על ידי האגף לתכנון ופיתוח הכפר ברשות לתכנון, בשיתוף עם מחוזות המשרד. הכנת הנושאים השונים כרוכה בדיוני הכנה, בהשגת אישורים, בסיורים, בבדיקת ובהערכת השלכות הרחב, באיתורים ובזיהוי אמצעי ייצור נדרשים ועוד.

בשנת 2017 דנה ועדת הפרוגרמות ב-3 מסגרות מרחביות/פרוגרמות אזוריות עבור מועצות אזוריות גלבע, לכיש ומרחבים, ב - 32 פרוגרמות יישוביות, ובשני מיזמים חקלאיים.

להלן פירוט פרוגרמות מרחביות שאושרו/בתהליך

1. מסגרת מרחבית לתקני גודל נחלה במוא"ז גלבע - מתווה אזורי ליישובי המועצה האזורית גלבע אושר בספטמבר 2017 וכולל הגדלת תקן גודל נחלה עד להיקף של 80 דונם לנחלה במושבים, והגדלת תקן מספר הנחלות בקיבוצים.
2. מסגרת מרחבית לתקני מספר נחלות במוא"ז מרחבים - מתווה אזורי ליישובי המועצה האזורית מרחבים. בפרוגרמה הוצגו שלוש חלופות: הגדלת תקן מספר הנחלות ל-100 נחלות, הכפלת מספר הנחלות ללא חריגה מתמ"א 35, וחלופה נוספת אשר מגדילה את תקן מספר הנחלות ל-120. החלופה שנבחרה הינה 120 נחלות ליישוב. הפרוגרמה טרם אושרה.
3. מסגרת מרחבית לתקני גודל נחלה במוא"ז לכיש - מתווה אזורי ליישובי המועצה האזורית לכיש אשר כולל הגדלת תקן גודל הנחלה ל 60 דונם. הפרוגרמה טרם אושרה.

פרוגרמות יישוביות:

בשנת 2017 נדונו בסה"כ 32 פרוגרמות יישוביות, מתוכן אושרו עקרונית 23 פרוגרמות (חלקן בכפוף לתיאומים והשלמות).

להלן פירוט פרוגרמות יישוביות אשר נדונו ואושרו:

1. מחוז העמקים: 11 פרוגרמות (אשדות יעקב איחוד, מעגן, דגניה א', גינוסר, מולדת, יזרעאל, מחולה, יפית, גלגל, שדמות מחולה, נעמה).

2. מחוז גליל גולן: 5 פרוגרמות (מטולה, דישון, קדמת צבי, יונתן, דלתון).
3. מחוז נגב: 7 פרוגרמות (בארי, ניר יצחק, שדה ניצן, עין השלושה, פארן, צופר, עידן)

אושרה הגדלת תקן מספר נחלות: תוספת 407 נחלות ב 10 ישובים.

אושרה הגדלת תקן גודל נחלה: ב 13 ישובים.

- אישורי שר ניתנו עבור: אשדות יעקב איחוד, מעגן, דגניה א', גינוסר, דישון, רמות, יונתן, פארן, צופר ועידן.

ועדת קרקעות

הקצאת קרקעות לחקלאות הינה הקצאה מנהלתית אשר מיועדת לאפשר גידול חקלאי לטובת פרנסת החקלאי וכן לשמר את השטחים הפתוחים באמצעות הגידולים החקלאיים השונים. הקצאת קרקעות לטווח ארוך מבוצעת באמצעות ועדת הקרקעות אשר אמונה על הקצאות קרקע כחלק ממשבצות היישובים או הקצאות לטווח ארוך לגידולים רב-שנתיים.

הקצאת הקרקעות בוועדת הקרקעות וסדרי עבודת הוועדה ודרכי הגשת הבקשות נקבעו בנוהל עבודה אשר אושר בשנת 2016.

קרקעות חקלאיות מוקצות בהתאם לסעיפי הפטור מחוק חובת המכרזים:

1. פטור ממכרז לפי תקנה 25(28): ביסוס והקמה של יישובים והשלמת משבצות חקלאיות.
2. פטור ממכרז לפי תקנה 25(21): החלפת קרקעות - "הענקת זכויות במקרקעין כנגד ויתור על זכויות במקרקעין".

להלן פירוט הבקשות והיקפן לפי מחוזות משרד החקלאות:

מחוז	מס' בקשות שנדונו	מס' דונמים שהומלצו להקצאה	תקנת סעיף פטור ממכרז	מס' דונמים שהומלצו להחלפה	תקנת סעיף פטור ממכרז
גליל גולן	20	4,349	25(28)	230	25(21)
נגב	10	9,256	25(28)	1304	25(21)
סה"כ	30	13,605		1,534	

תוכנית לפיתוח הכפר

התוכנית הרב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי מופעלת על ידי צוות האגף לתכנון ופיתוח הכפר באמצעות המחוזות ובליוי צוות יועצים מקצועי אשר מסייע למעקב אחר התוכניות השונות, מרכז את הנתונים ועומד על איכות התוכניות והתאמתן ליעדי התוכנית. את הפעילות מלווה פרסום ידיעון רבעוני "מדברים פיתוח הכפר" המופץ ליישובים, למועצות אזוריות ולכלל המעורבים והמתעניינים במרחב הכפרי.

פיתוח הכפר 2017

לפי מחוזות המשרד:

פיתוח הכפר		חטיבת תכנון		חטיבת פיתוח	
מחוז	מס' בקשות שאושרו	סכומי התמיכה (₪)	מס' בקשות שאושרו	סכומי התמיכה (₪)	מס' בקשות שאושרו
גליל גולן	-	-	6	2,959,000	
העמקים	-	-	3	1,500,000	

המרכז	-	-	-	-
הנגב	2	1,086,000	7	3,040,831
השפלה וההר	1	618,000	1	500,000
סכום כולל	3	1,704,000	17	7,999,831

לפי נושאים:

סוג הפרויקט	מס' בקשות שאושרו	סכומי התמיכה
מוקדי משיכה תיירותיים במרחב הכפרי	14	6,559,000
שיפור חזות היישוב	3	1,440,831
סכום כולל - פיתוח	17	7,999,831
תוכנית כוללנית	3	1,704,000
סכום כולל - תכנון	3	1,704,000
סך הכול	20	9,703,831

תיירות כפרית / חקלאית

1. **מרכזי מבקרים, תיירות חקלאית** – משרד החקלאות ופיתוח הכפר תומך בהקמת מרכזי מבקרים לתיירות כפרית וחקלאית ותמיכה בעסקים קטנים כפרויקטים שמשלבים תיירות/יזמות במשק/ענף חקלאי. התמיכה היא במענק של 40% מהשקעה עד גובה של 250,000 ₪.
בשנת 2017 מחוסר תקצוב לא תמך המשרד במרכזי מבקרים.
2. **השתתפות בקידום מכירות** – התיירות החקלאית והכפרית הינן מכשיר לחשיפת הציבור הרחב לחקלאות, למוצרים הנלווים לה ולעוסקים בה ולהגברת ההכנסות מהתיירות החקלאית.
בשנת 2017 אושרו 31 בקשות לתמיכה בהיקף של 1,752,000 ₪.
3. **צוות לגיבוש כללים לרישוי עסקים קטנים משלימים לחקלאות** – הצוות שפועל להסדרת הכללים לרישוי העסקים הנלווים לחקלאות במשקים החקלאיים, עקב והעיר על המפרטים האחידים שפורסמו, הכין טיוטת מדריך להוצאת רישיון עסק, ופעל עם משרד הבריאות להוצאת מסמך דרישות מקל לעסקים קטנים. הצוות מלווה עסקים קטנים (בדגש על יקבים) בהוצאת רישיון עסק ורישיון יצרן.
4. **"התיירון"** – כדי לדווח על הפעילות וליידע על חידושים בענף התיירות החקלאית והכפרית אנו מוציאים פעמיים בשנה את התיירון – עלון אלקטרוני לענייני תיירות חקלאית וכפרית.
5. **קידום התיירות בחברה הבדואית** – בהתאם להחלטת ממשלה 2025 המשרד אחראי לקידום התיירות בחברה הבדואית. הפעילות נעשית בשיתוף עם הרשות לפיתוח הנגב והמשרד לשוויון חברתי. בשנת 2017 בין שאר הפעילויות שבוצעו ובנית התשתית התיירותית, התקיימו מספר פסטיבלים ואירועים, ביניהם פסטיבל לילות רמדאן ברהט, פסטיבל קסם המדבר והחברה הבדואית השתתפה בפסטיבל דרום אדום.

קורסים והדרכות

מטרת הקורסים וההדרכות הינה להדריך ולהכשיר את תושבי המרחב הכפרי ובעיקר את מנהיגיו בניהול וקידום היישובים, בפיתוח בר קיימא בפיתוח יזמי מינורי, תיירות ובר קיימא ועוד. הקורסים יפתחו צוהר ואף עולם רחב בנושאים שונים, יכשירו במיומנויות שונות ויסייעו בהובלה של יישובי ותושבי המרחב הכפרי לאופקים חדשים. יעדי התמיכה:

1. הדרכות מקצועיות במגזר הכפרי בנושאים ארגוניים, פיתוח כלכלי ותיירות.
2. הדרכת כוח אדם ניהולי ביישובי המרחב הכפרי.
3. הטמעת מדיניות פיתוח בר קיימא בקרב תושבי המרחב הכפרי ונציגיו.
4. סיוע בגיוון מקורות הפרנסה לתושבי המרחב הכפרי הנפלטים מענף החקלאות.

תחומי המימון העיקריים בנוהל הקורסים: הכשרה והדרכות לבעלי תפקידים / יזמות ופיתוח כפרי / איכות סביבה ופיתוח בר קיימא / תיירות ונופש / צמיחה דמוגרפית / ניהול עסקי לחקלאים / שימור ומורשת הכפר / גישור ביישוב הכפרי / חקלאות ושטחים פתוחים / פיתוח קהילתי.

בשנת 2017 אושרו 8 בקשות לתמיכה בהיקף של 242,000 ₪.

תחום גרעינים משימתיים

רקע כללי:

החל משנת 2015 פועל משרד החקלאות בתחום הגרעינים המשימתיים, המנוהל באגף ההתיישבות ברשות לתכנון. תמיכות לגרעיני המשימה מוקצות באמצעות מבחני תמיכה לפי 3א. התמיכות מהוות מקור תמיכה לקהילות המשימתיות בשני אופנים עיקריים:

- השתתפות בתשלום שכר לרכזי גרעינים ולעובדים בגרעין.
- השתתפות בתשלום עבור פעילויות חברתיות וקהילתיות אותן מקיים הגרעין בתחום מגוריו.

עיקרי פעילות היחידה בשנת 2017 כפי שאושרו הם:

- יישום התמיכה בגרעינים לשנת 2017.
- ליווי הגרעינים וגיבוש תוכנית הדרכה.
- הקמת שולחן בין משרדי לנושא הגרעינים המשימתיים.
- הכנת תוכנית עבודה לאגף הגרעינים, מדדים ותוצאות מצופות.
- הכנת נהלי עבודה לנושא הגרעינים.
- הגדרת והקמת מערכת מידע לניהול התמיכות בגרעינים.

בשנת 2017 נתמכו 207 גרעינים משימתיים ויזמים בסכום של 29,166,130 ₪. התמיכה בוצעה באמצעות קול קורא 7629 שכר ופעולות: הוגשו 254 בקשות לתמיכה. מתוכן, כאמור אושרה תמיכה בשכר ל- 207 גופים בסכום כולל של מעל 29 מיליון ₪.

סקירת עיקרי הפעולות המתוכננות לשנת 2018 כפי שנקבעה בתוכנית העבודה של המשרד:

- יישום התמיכה בגרעינים לשנת 2018 (באמצעות קול קורא מס' 9224 תמיכה בשכר ופעולות).
- תיאום בין משרדי לנושא הגרעינים המשימתיים.
- מחקר הערכה – יישום המלצות דו"ח מבקר המדינה בנושא הגרעינים המשימתיים.
- שיפורים בטיפול ובבקרה על פעילות הגרעינים המשימתיים באמצעות מחוזות המשרד.
- הקמת רשת שותפויות.
- פיתוח עצמאות כלכלית לגרעינים המשימתיים.
- כנס בנושא הגרעינים המשימתיים ועידוד התפתחותם.

תקציב היחידה בשנה החולפת ובשנה הנוכחית:

- תקציב לשנת 2017: 29,856,307.50 ₪, מתקנה מס' 33080105.

- תקציב לשנת 2018 : 33,400,000 ₪, מתקנה מס' 33080105.

פרסומי היחידה בשנת 2017:

- היחידה קיימה כנס הסברה לגרעינים ובו נמסר מידע והוצגה מצגת מקיפה על נהלי התמיכה ועל ההכנה הנדרשת לשם הגשת בקשות – על ידי כל גורמי המקצוע המעורבים בנושא.
- דף היחידה באתר המשרד מתעדכן באופן תדיר, וניתן למצוא בו את כל המידע הרלוונטי הנוגע לגרעינים משימתיים.
- לינק לדף גרעיני המשימה:

http://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/reshut_techun/gareinim/Pages/default.aspx

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה:

- היחידה פועלת ליישום החלטת ממשלה 741 משנת 2013, שעניינה תוכנית אסטרטגית לעידוד וחיזוק ההתיישבות, בהחלטה זו הוגדר הצורך בחיזוק ההתיישבות באמצעות קבוצות התיישבות המגיעות ומתאספות במטרה להתיישב באופן קבוע וליצור שותפות עם הקהילות המקומיות. התמיכות מחולקות בהתאם ומכוח נוהל שר האוצר לנושא התמיכות: "נוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה ולדיון בהן" לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.
- היחידה בנתה מבחני תמיכה בגרעיני המשימה לפי תקנה 3 א ובהתאם להנחיות החשכ"ל, נוהל שר האוצר והנחיות משרד המשפטים. נהלי התמיכה אושרו על ידי השר ופורסמו ברשומות.
- היחידה מפרסמת קולות קוראים, מפעילה את ועדת התמיכות בהתאם לקבוע במבחני התמיכה.

אגף התיישבות - טיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון

הגדרת המשימה של היחידה המטפלת במפוני תוכנית ההתנתקות הינה השלמת הטיפול במפונים עד לסוף שנת 2019. להלן עיקרי הפעילות שנעשתה במהלך שנת 2017:

דיוור

במהלך שנת 2017, 34 משפחות החזירו את הדיוור הזמני ועברו לבתי הקבע. נכון ליום 31.12.17 סך כמות המשפחות המחזיקות בדיוור הזמני עומד על 147, המהווים כ-10.5% מסך המשפחות הזכאיות שפנו במסגרת תוכנית ההתנתקות. מלבד סיוע כספי ומקצועי למשפחות הבונות את ביתן באופן עצמאי, המשרד אף בונה בתי קבע יבילים עבור משפחות מתקשות על המגרש שבבעלותן, באמצעות חברת עמיגור והחטיבה להתיישבות. עד לשנת לסוף שנת 2016 אוכלסו 20 משפחות מפונות במבנים כאמור. במהלך שנת 2017 אוכלסו 3 משפחות נוספות. בשנתיים הקרובות צפויים להתאכלס כ-20 משפחות נוספות.

פיצויים לפרטים ולעסקים

במסגרת החוק פועלות במסגרת האגף שתי ועדות פיצויים, המוסמכות לקבוע פיצויים לפרטים ולעסקים שפנו במסגרת תוכנית ההתנתקות. "ועדת הזכאות" מוסמכת לקבוע פיצוי רק על פי הקריטריונים שנקבעו בחוק, ואילו "הוועדה המיוחדת" מוסמכת להפעיל שיקול דעת רחב יותר בקביעת הפיצוי. במהלך שנת 2017 התקבלו 574 החלטות בוועדת הזכאות ו-99 החלטות בוועדה המיוחדת. בסך הכול שולמו בשנת 2017 פיצויים לפרטים ולעסקים בהיקף של 58.9 מלש"ח.

העתקת מוסדות ציבור

במסגרת החוק, התאפשרה גם הקמה מחדש של מוסדות ציבור שפעלו בשטח המפונה. עד לסוף שנת 2016, אוכלסו 4 מוסדות ציבור כאמור. במהלך שנת 2017 אוכלסו שלושה מוסדות ציבור נוספים: ישיבת ההסדר נווה דקלים באשדוד, מדרשת נצרים בבני נצרים שבחבל אשכול ומדרשת הדרום בנטע שבמזרח חבל לכיש. במהלך שלוש השנים הקרובות

צפויים להתאכלס שלושה מוסדות ציבור נוספים: ישיבת נצר מטעי באריאל, ישיבת תורת החיים ביד בנימין שבחבל נחל שורק ומכון התורה והארץ בניצן הסמוכה לאשקלון.

סיוע כספי לרשויות שקלטו מפונים

על מנת לסייע לרשויות מקומיות שקלטו מפונים בהיקפים ניכרים ובהתאם להחלטת ממשלה 987, מעביר המשרד לרשויות תמיכה כספית שתכליתה לסייע במתן שירותים מוניציפליים וחברתיים למשפחות המפונים, עבור השנים 2016 - 2018. במהלך שנת 2017 שולם לרשויות סך של כ-8.2 מלש"ח במסגרת תמיכה זו.

האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב

סקירת עיקרי פעילות בשנת 2017

- **התנעה, מעקב ובקרה החלטת ממשלה 2397 - תוכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021**

בתאריך 12.02.2017 התקבלה על ידי ממשלת ישראל החלטה מספר 2397 - "תוכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021". ההחלטה עוסקת בצמצום פערים בין החברה הבדואית בנגב לבין כלל החברה בישראל ומתמקדת בתחומי החינוך והשירותים החברתיים, התעסוקה, התשתיות, ופיתוח השלטון המקומי.

במסגרת החלטת הממשלה אושרו תקציבים בהיקף של כ-3,000 מיליון ₪. הביצוע על ידי 14 משרדי ממשלה ויחידות נלוות.

במהלך שנת 2017 התקיימה ישיבת התנעה במסגרת וועדת היגוי של החלטת הממשלה והוגשו תוכניות עבודה של המשרדים השונים.

- **מעקב ובקרה החלטת ממשלה 3708 - תוכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב לשנים 2016-2012:**

במסגרת החלטת הממשלה אושרו תקציבים בהיקף של כ-1,200 מיליון ₪. הביצוע על ידי 15 משרדי ממשלה ויחידות נלוות. צוות האגף עוקב אחד יישום ההחלטה וכן מוודא כי התקציב המיועד מוקצה בהתאם ליעדי ההחלטה וכן מסייע בפתרון חסמים הקשורים בתוכנית. מצ"ב טבלה המרכזת את הפעילות והניצול התקציבי של המשרדים השונים.

החלטת הממשלה הסתיימה בסוף שנת 2016 עם ביצוע מזומנים בשיעור של כ-73% במונחי מזומן וכ-94% במונחי התחייבויות (ראה נספח ו', סעיף א').

היחידה ממשיכה במעקב אחר החלטת הממשלה למיצוי יתרת התקציב.

- **מעקב ובקרה החלטת ממשלה 2025 – תוכנית רב שנתית לפיתוח הדרום:**

במסגרת החלטת הממשלה אושרו תקציבים בהיקף של כ-82 מיליון ₪ לקידום מיזמים חברתיים בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. הביצוע ע"י 9 משרדי ממשלה ויחידות נלוות.

- החלטת הממשלה הסתיימה בסוף שנת 2017 עם ביצוע מזומנים בשיעור של כ-56% במונחי מזומן וכ-99% במונחי התחייבויות (ראה נספח ו', סעיף ב').

- היחידה ממשיכה במעקב אחר החלטת הממשלה למיצוי יתרת התקציב.

- **קידום מיזמים חברתיים:**

קידום מיזמים בתחום חינוך בלתי פורמאלי, החברה והרווחה. האגף מקדם מיזמים וכן תומך בפעולות לחיזוק שירותי השכלה, חינוך וחברה בקרב ילדים ומבוגרים מהחברה הבדואית בנגב. עיקר הפעולות מתבצעות במסגרת מיזמים משותפים וכן איגום משאבים יחד עם משרדי ממשלה אחרים מובילים (ראה טבלה המרכזת את הפעילות והניצול התקציבי של המיזמים השונים בנספח ו', סעיף ג')

- **קידום מיזמים חקלאיים**

(ראה טבלה המרכזת את הפעילות והניצול התקציבי של המשרדים השונים בנספח ו', סעיף ד').

נתוני תקציב של היחידה (פעולות – סוף שנה)

היקף תקציב:	32,499 אלש"ח
ניצול תקציב:	11,287 אלש"ח
יתרת התחייבויות:	21,212 אלש"ח

עיקרי הפעולות המתוכננות לשנת 2018

- **מעקב ובקרה החלטת ממשלה 2397 - תוכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021**
כולל כינוס וועדת היגוי לבחינת התקדמות ביצוע החלטת ממשלה.
- **מעקב ובקרה של מיזמים משותפים עם משרדי ממשלה אחרים.**
- **פיתוח יוזמות חדשות לשיפור מצב כלכלי חברתי של האוכלוסייה הבדואית בנגב**
- **המשך מעקב ובקרה אחר החלטות ממשלה.**

נתוני תקציב של היחידה (פעולות)

היקף תקציב:	5,135 אלש"ח
-------------	-------------

כללי

גורמי הייצור מהווים כלי מדיניות מתווך בין יעדים לאמצעים, המאפשר ויסות הקצאתם על פי קריטריונים שיובילו להשגה של הרווחה החקלאית והציבורית הכוללת. ככאלה, הם יכולים לקחת בחשבון יעדים כמו ביטחון מזון, התיישבות, שמירה על קרקע חקלאית, קיומן של ריאות ירוקות ושמירת ערכים לאומיים, חברתיים וציבוריים. מדיניות המים והקרקע עשויה להשפיע על העיצוב וקביעת הגבולות בין האזור הכפרי והאורבני, בעוד ויסות גורם העבודה (עובדים זרים וישראליים) משפיע על שוק העבודה ועל היקף הייצור החקלאי, שלמדינה יש עניין בשניהם. האגף הכלכלי ברשות לתכנון במשרד החקלאות ופיתוח הכפר פועל בכל הקשור בהקצאת גורמי ייצור עם גורמים ממשלתיים נוספים כמו רשות המים, רשות ההגירה, רשות מקרקעי ישראל, המשרד לאיכות הסביבה, משרד האוצר, משרד רוה"מ, משרד התמ"ת וכן עם מועצות ייצור, כמו מועצת החלב, מועצת הצמחים ומועצת הלול - כל הגורמים הללו יחד מעצבים מדיניות זו.

מים

בשנת 2017 הקצאת המים השפירים הכוללת לחקלאות נותרה 435 מלמ"ק במערכת הארצית; 80 מלמ"ק בסובב כנרת, ו-120 מלמ"ק במעלה כנרת. בנוסף החקלאות צורכת כ-450 מלמ"ק מי קולחין מתוכם כ-150 מלמ"ק מי שפד"ן.

גם בשנה זו הסדרת ההקצאה של המים לחקלאות מבוצעת על ידי תקנות מים שעליהן חותם שר החקלאות ופיתוח הכפר, וזאת בהתאם לשינוי שחל בחוק המים (2007). תקנות המים קבעו מודל להקצאת מים שפירים וכן מודל המרת מים ממים שפירים למי קולחין.

מודל ההקצאה בשנת 2017 התבסס על הקצאות שנת 2016, במעלה כנרת בוצע קיצוץ אחיד של 25% מהקצאות 2016, בסובב כנרת בוצע קיצוץ של 8% בהתאם לצריכה בפועל של 2016, במערכת הארצית בוצע קיצוץ לפי צריכה של 30 מלמ"ק (במקרים שבהם הצריכה היתה נמוכה במשך 3 שנים מ-30% - 50% מההקצאה), כמות זו הוקצתה לשם פיתוח חקלאי אצל היצרנים הקיימים וכן עידוד כניסתם של צרכנים חדשים.

במסגרת הכלים לסיוע בהתמודדות עם המחסור במים בשנות המשבר, נמשך נוהל ניוד מים בין הצרכנים, שהחל בסוף שנת 2008. מטרת ניוד המים לאפשר לצרכן שזקוק לתוספות מים לנייד אליו מים מצרכן אחר, שמשקו היה יכול להסתדר באופן זמני עם היקפי מים נמוכים יותר. בנוסף, הרישיון המורחב בהיקף של 30% אושר על ידי מועצת רשות המים במערכת הארצית, ונתן לצרכנים אפשרות לצרוך מים בהיקף של 30% נוספים מהנקוב ברישיון שקיבלו, וזאת במחיר של 10% מתעריף המים השפירים.

בשנת 2016 נמשך יישומו של הסכם המים שנחתם בשנת 2006, ובו מתן תמיכה לחקלאים בגין ייקור המים השפירים אל מול מחיר ההפקה הממוצע עד לחודש יוני 2017. ביולי 2017 תעריפי מקורות הוזלו ב-0.5 אג' למ"ק במסגרת תיקון 27 לחוק המים, ובמקביל המחיר לחקלאים צרכני המפיקים הפרטיים עלה ב-0.17 א"ג למ"ק, וזאת במסגרת מתווה להגעה למחיר אחיד בכל הארץ.

בשולי הדברים יש לציין כי בסוף שנת 2017, החליטה מועצת רשות המים לאור חמש שנות הבצורת, על קיצוץ רחב בהקצאת המים לחקלאות לשנת 2018.

קרקעות

הקצאת קרקעות לחקלאות הינה הקצאה מנהלתית אשר מיועדת לאפשר גידול חקלאי לטובת פרנסת החקלאי וכן לשמר את השטחים הפתוחים באמצעות הגידולים החקלאיים השונים. הקצאת קרקעות לטווח ארוך מבוצעת באמצעות ועדת הקרקעות העליונה, שהיא אמונה על הקצאות קרקע כחלק ממשבצות היישובים או הקצאות לטווח ארוך לגידולים רב-שנתיים.

הקצאת הקרקעות בוועדת הקרקעות העליונה מתבצעת בהתאם לנוהל שנקבע, אשר מנחה את עבודת הוועדה. בשנת **2017** הוקצו קרקעות בהתאם לסעיפי הפטור מחוק חובת המכרזים, כדלקמן:

1. פטור ממכרז לפי תקנה 25 (28): **"ביסוס והקמה של יישובים והשלמת משבצות חקלאיות."**
2. פטור ממכרז לפי תקנה 25 (21): החלפת קרקעות **"הענקת זכויות במקרקעין כנגד ויתור על זכויות במקרקעין"**.

להלן פירוט הבקשות והיקפן לפי מחוזות משרד החקלאות:

מחוז	מס' בקשות שנדונו	מס' דונמים שהומלצו להקצאה	תקנת סעיף פטור ממכרז	מס' דונמים שהומלצו להחלפה	תקנת סעיף פטור ממכרז
צפון	20	4,349	(28)25	230	21)25
דרום	10	9,256	(28)25	1304	(21)25

תחום ענפי החי

חלב בקר

ענף החלב לבקר התאפיין בשנת 2017 בעלייה בצריכה ובייצור, סה"כ הייצור עמד על כ- 1,513 מיליון ליטרים לעומת 1,450 בשנת 2016, עליה של 63 מיליון ליטרים – (4.4%). התפלגות ייצור החלב בין המגזרים כ- 58% רפת שיתופית, כ- 41% במגזר המשפחתי ו-1% בבתי הספר החקלאיים. באזור העמקים יוצרה כמות החלב הגדולה ביותר של כ-30%. בשנת 2017 ניתנה זכאות למכסה ליצרנים חדשים, 2 מכסות במגזר השיתופי, ו-11 מכסות במגזר המשפחתי, יצרנים אלו יצטרפו תוך מספר שנים לענף לאחר שיסיימו את הקמת הרפת, ויחלו בחליבה במשקם. בסוף שנת 2016 הסתיים המתווה הרב שנתי לייעול ענף החלב, במסגרת המתווה בוצע דילוג על הסקר לשנת 2013, וכך הסקר אשר בוצע בשנת 2015 יושם לראשונה בתחילת 2017, מחיר המטרה עלה ב 7.35 אג' המשקפת עליה של 3.9%, כמו כן בשנת 2017 החל סקר נוסף המתוכנן ליישום במחיר המטרה בתחילת שנת 2019.

תמיכה בשטחים פתוחים

בשנת 2017 ניתנו תמיכות למרעה לשם מתן עידוד ושמירת שטחים פתוחים. התמיכות ניתנות הן למרעה שנתי והן למרעה עונתי, המאפיין את המגזר הבדואי בנגב. התמיכה ניתנת לעדרי בקר וצאן ולצמצום זאבים. בשנת 2016 נחתם הסכם בנושא תמיכה בענף הבקר – המרת מכסים בתמיכה ישירה, כתוצאה מכך, התקציב הכולל שהוקצה לנושא זה בשנת 2017 עמד על כ-36 מיליון ₪ (לעומת 22 מיליון בשנת 2016).

נושא	מספר בקשות	אושרו ₪
בקר	229	33,056,077
צמצום זאבים	5	12,000
צאן	93	1,849,978
סה"כ	333	36,146,236

הטלה

התפלגות מגדלים ומכסות הביצים לפי אופי גידול לשנת 2017 :

גידול משותף	מרכז	מרכז	גליל	גליל	סה"כ	סה"כ
מספר מגדלים	מכסות (במיליונים)	מספר מגדלים	מכסות (במיליונים)	מספר מגדלים	מכסות (במיליונים)	מספר מגדלים
גידול ביישוב	21	16	366	237	387	253
גידול מחוץ ליישוב	414	204	323	218	737	422
מגדל ראשי	82	131	207	186	289	317
מגדל במשקו	412	290	996	821	1,408	1,111
	929	641	1,892	1,461	2,821	2,102

בשנת 2017 אושרו בתקנות אפשרות להגשת בקשות ל- 65 מכסות אישיות בהיקף כולל של 500,000 ביצי מאכל, מכסות אלו יועדו למגדלי פטם ביישובים שבהם מגדלי מטילות.

חוק הגליל

במטרה לחזק את ההתיישבות החקלאית במרום הגליל, נקבעו בחוק הגליל, התשמ"ח - 1988 כמה הטבות ייחודיות לבעלי מכסות לייצור פטמים וביצי מאכל באזור זה, והן השלמת מכסה עד לכמויות הקבועות בחוק ומתן סובסידיה בגין ייצור בפועל של ביצי מאכל או פטמים.

באשר לזכאות לסובסידיה, נקבעו בחוק הגליל כמה תנאים מצטברים, ובהם: קביעת מכסה אישית למגדל או למי שהוא חליפו ומגורי קבע במרום הגליל.

בשנת 2017 תוקן החוק והוארך ל 10 שנים נוספות וכן הוכנסו התיקונים הבאים :

1. הורחבה רשימת היישובים הזכאים, לרבות מגדלים תושבי האזור בני האוכלוסייה הערבית, הדרוזית וצ'רקסית. המשמעות כי הבידול בין היישובים השונים בגליל, בין מועצות אזוריות ובתוך המועצות האזוריות יבוטל.
2. נפתחה ה"קבוצה הסגורה", והחל משנת 2018 כל בעל מכסת הטלה או ייצור פטם פעיל, המתגורר מגורי קבע בגליל, יהיה זכאי לסובסידיה. המשמעות, גם יצרנים חדשים יהיו זכאים לסובסידיה.
3. נושא חלף הפטם הוסדר בחקיקה, והחקלאים במסלול זה יקבלו מענק בגובה 3 שנות סובסידיה בשנת 2018, והחל משנת 2021 מי שיחזור לגדל, יהיה זכאי לסובסידיה כיצורן, ומסלול החלף ייסגר בסוף שנת 2018.

הקצאת עובדים זרים (עו"ז)

בשנת 2017 נקבעה הקצאת העובדים הזרים על 24,999 עובדים קבועים ותוספת לשנתיים של 410 עובדים לחקלאים המעבדים שטחים בעוטף עזה. מכסה זו חולקה בין 5,400 החקלאים שביקשו לקבל היתרים לעו"ז בשנה זו.

הקצאת העובדים הזרים התבססה על נתוני המשק של החקלאי, אשר הוגשו במסגרת מפקד עובדים זרים לשנת 2015 וחוברות חדשות אשר הוגשו במהלך שנת 2017.

לצורך בדיקת זכאות להקצאת עובדים זרים לשנת 2018, החקלאים התבקשו לשלוח מסמכים המוכיחים את פעילותם החקלאית במשק.

במסגרת הבדיקות מצאנו כי ישנם חקלאים אשר הפסיקו את פעילותם וכך נוספו עוד עובדים זרים למאגר אשר חולקו בהמשך לחקלאים אשר הגדילו את משקם.

עובדים ישראלים

בשנת 2017, הוחלט על ידי לשכה משפטית של המשרד להוציא נוהל לתמיכה ל-3 שנים.

- סך התקציב לתמיכה על פי הנוהל שפורסם לשנת 2017 הינו 2.5 מיליון ₪ , כאשר הוגשו בקשות על ידי המעסיקים בסך של 4,632 ₪ בחישוב של 1000 ₪ ל 12 חודשים.
- בנוהל התמיכה נקבע כי במידה ומספר הבקשות לתמיכה יהיה גדול מהתקציב המאושר לנושא, הועדה ראשית להפעיל את מודל הקיצוץ שנקבע בנוהל (הקטנת סכום ומספר חודשים לתמיכה)
- הצוות המקצועי ערך מספר סימולציות לביצוע קיצוץ והוחלט להמליץ על קיצוץ הבא : 800 ₪ לחודש למשך 9 חודשים, סה"כ התקציב הנדרש הינו 2,779 מיליון ₪.
- ✓ מודל קיצוץ 800 ₪ לחודש במשך 9 חודשים

ישנה התעניינות מצד החקלאים, דרך המחוזות, להמשך התמיכה בשנת 2018.

1. התמיכה ניתנת בגין העסקה ישירה של העובד על ידי החקלאי (להבדיל מהעסקה באמצעות חברות כ"א, ראיסים וכו').
2. התמיכה ניתנת בגין עבודה בתחומים שבהם מאושרת העסקה של עובדים זרים בחקלאות בלבד.
3. התמיכה ניתנת למעסיק שהעסיק את העובד לפחות 6 חודשים ב-75% חלקיות משרה לפחות.
4. התמיכה ניתנת בגין עובד חדש בלבד (עובד חדש הינו כזה שלא עבד בענף החקלאות במחצית השנה שקדמה להגשת הבקשה לתמיכה).

מחוז / שנה	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	סה"כ
צפון	2	11	54	63	64	34	38	50	316
עמקים	3	21	144	146	118	89	127	102	750
מרכז	5	17	59	70	119	67	56	64	457
שפלה והר	-	2	66	58	65	12	34	37	274
נגב	10	90	140	204	210	74	86	133	947
סה"כ	20	141	463	541	576	276	341	386	2744

שנה	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
תקציב - מיליון ₪	0.6	4.23	13.89	16.23	13.416	1.656	4.092	2.779

פעילות בתחום מגזר המיעוטים

החקלאות במגזר הערבי המעסיקה כיום כ-4,000 חקלאים עצמאיים, נפרשת על פני שטח כולל בהיקף של כ-700,000 דונם, שמתוכם כ-500,000 דונם שטח מעובד, המהווה כ-13% מהיקף השטח המעובד בכל הארץ. מרבית השטח המעובד (כ-86%) במגזר הערבי מוגדר בעל.

בשנת 2017 תחום מגזר המיעוטים עסק בנושאים:

- ✓ ליווי ומעקב אחר הקצאת העובדים הפלשתינאים בענפי החקלאות.
- ✓ ליווי ומעקב אחר הקצאת גורמי ייצור לחקלאי המגזר.
- ✓ קידום תכנון כולל לבקעת בית נטופה.
- ✓ קידום ביצוע מפקד החקלאות במגזר המיעוטים כחלק מהמפקד הארצי.
- ✓ הכנת תוכנית פעולה למאבק במחלת הברוצלוזיס במגזר בצפון הארץ.

✓ פיתוח ענף זיתי השמן בארץ.

במהלך שנת 2018 עתיד תחום מגזר המיעוטים לעסוק בנושאים:

✓ הכנת נוהל הקצאת העובדים הפלשתינאים בענפי חקלאות.

✓ הקצאה מחדש של מכסות העובדים הפלשתינאים.

✓ המשך קידום קמפיין המאבק במחלת הברוצלוזיס במגזר בצפון הארץ.

✓ המשך קידום ביצוע מפקד החקלאות במגזר המיעוטים כחלק מהמפקד הארצי.

✓ פיתוח ענף זיתי השמן בארץ.

חינוך לחקלאות

תמיכה בקבוצות מתנדבים בחקלאות ביישובים כפרים:

תמיכת המשרד בעמותות המפעילות מתנדבים בחקלאות החלה בשנת 2012. מטרת התמיכה הינן:

- (1) עידוד פעילות מתנדבים המסייעת לחקלאים בעיבוד שטחים המוחזקים בידיהם כדין, לשם מניעת נטישתם.
- (2) עידוד פעילות מתנדבים המסייעים לרועים בשמירה על השטחים המוחזקים על ידם כדין ומניעת פלישות לשם ייעול הרעייה המוסדרת בשטחים הפתוחים, בין היתר לצרכים אקולוגיים וסביבתיים (מניעת שריפות, שימור המגוון הביולוגי, מניעת רעיית יתר, שמירה נופית).
- (3) חיזוק הקשר של הדור הצעיר לעבודת האדמה ולצורך בשמירה על השטחים הפתוחים. התפתחות הפרויקט לאורך השנים מוצגת בטבלה שלהלן:

שנת התנדבות	מספר מתנדבים קבועים	סך כל שעות התנדבות בשנה הקודמת לפעילות	סך כל ישובים בפעילות	היקף שטח בהתנדבות (דונם)
2016	1,212	801,889	108	424,025
2015	829	520,335	64	176,544
2014	626	230,009	30	178,302
2013	263	100,240	39	136,738

סה"כ התמיכה בשנת 2017 הייתה כ-15 מלש"ח

תחום הדבש

תחום הדבש הינו תחום חדש באגף משנת 2016, וזאת במסגרת הערכות לשינוי הרגולציה בענף הדבש כתוצאה חקיקת חוק הדבש הנמצא כרגע בהליכי חקיקה; במסגרת זו נעשית עבודת הכנה הכוללת הכרות עם התחום, הכנת התשתית החוקתית ומעורבות בפעילות הקיימת בענף.

בשנת 2017 התקיימו דיונים רבים על הגורמים השונים בענף ובמשלה לשם קידומו של החוק.

תחום שטחים פתוחים (רשות המרעה)

תחום שטחים פתוחים עוסק בקידום ובניהול המקצועי של ענף גידול בעלי חיים במרעה (בקר וצאן) שיש לו תועלות ציבוריות רבות: הקטנת הסיכון משריפות, עיצוב מגוון נופי ופתיחת חורש, מניעת פלישות לשטח הפתוח ועוד. דבר זה נעשה ע"י תכלול וניהול שיתופי פעולה מקצועיים, קביעת נהלים להמלצות להקצאות שטחי מרעה, נציגות בועדות המשכירות קרקע זמנית לחקלאים למרעה וגד"ש, סיוע והקמת מתקני מרעה זמניים למגדלים בשטחי המרעה מתקציב רשות המרעה שמאגם המשרד, ובקידום פרויקטים ייעודיים בשיתוף גורמים כמו רמ"י, קק"ל, רט"ג, משרד הביטחון, מועצות אזוריות ועוד.

באמצעות מתכנני המרעה במחוזות המשרד מטופלות בקשות של כ- 470 מגדלי מרעה מוסדרים, כ- 300 מגדלי בקר ו- 170 מגדלי צאן (כבשים/עזים), הרועים בשטח של כ- 1.7 מיליון דונם.

תקציב רשות המרעה בשנת 2016 עמד על כ-5 מלש"ח (בשל קיצוץ של האוצר) ובשנת 2017 עמד על כ- 9.8 מלש"ח. התקציב מחולק בהתאמה לכמות המגדלים והיקפי שטח המרעה בכל מחוז, אך אינו מספיק לכלל הבקשות של המגדלים. במחוז גליל גולן למשל (כ-60% מהמגדלים) מוגשות בקשות בהיקף של **9-10 מלש"ח בשנה**. התקציב מסייע להתאים את השטחים הפתוחים לשימוש כמרעה ולמנוע חזקה על הקרקע, זאת ע"י הקמת מתקנים זמניים כמו: גדרות למניעת יציאת בעלי חיים מהשטח, שקתות למים, צינורות מים, מנעים, מעברי אדם ועוד. בשל המחסור בתקציב פועלת היחידה מול הגופים השותפים כמו קק"ל ורמ"ל, להגדלת חלקם בתקציב.

עוד בשנים 2016-2017 פעלה היחידה למציאת מתווה מדיניות הקצאה של שטחי מרעה מחודש יחד עם האגף החקלאי ברמ"ל, זאת לאחר ביטול חוק המרעה בשל התנגדות מצד השותפים. כמו כן, יחד עם הלשכה המשפטית במשרד היחידה פועלת למציאת פתרון חוקי מיטבי לבעיות אכיפה של פלישות עדרים לשטחי מרעה המוחזקים בחוזה רעיה.

היחידה בשיתוף עם משרד הביטחון, מועצות אזוריות, רמ"ל, סירת ירוקה, רט"ג, קק"ל ונציגי המגדלים ובניהול של מחוז מרכז ומחוז גליל גולן של המשרד, מקדמת תוכניות להסדרת רעייה בשטחי אש

יחד עם מנהלת ההשקעות של המשרד, שה"מ וארגון מגדלי הבקר לבשר במרעה (אמב"ל) פועלת היחידה לקדם תוכנית התייעלות לעדרי הבקר לבשר במרעה, בין היתר על ידי השתתפות במימון אמצעי מיגון, הזנה משלימה וניהול לעדר (אבוסים ניידים, מצלמות, רחפנים ועוד) וכמו כן על ידי קידום שדרוג תכנת ניהול והשבחה גנטית של העדרים.

בפתחה של שנת 2018 היחידה מפעילה 2 פרויקטים מיוחדים במימון הקרן לשטחים פתוחים:

1. פרויקט למיפוי כושר נשיאה בשטחי מרעה- שמטרתו לייצר כלי מיפוי יעיל למתכנני המרעה ובהמשך למגדלים. הפרויקט מסיים את כתיבת תוכנית המיפוי בימים אלו.
2. פרויקט תוכנית אב למרעה עיזים במועצה אזורית משגב ובכרמל – מטרתו לקדם פתרונות כלכליים ותכנוניים לקידום מרעה עיזים סביב ישובים. הפרויקט אושר למימון בתחילת השנה.

אגף השקעות ומימון: מנהלת ההשקעות

מינהלת השקעות בחקלאות הנה גוף סטטוטורי הממונה על פי החוק לעידוד השקעות הון בחקלאות שמתפקידה:

- א. לאשר כתבי אישור להשקעות, על פי עקרונות התכנון במשרד החקלאות ופיתוח הכפר ובמסגרת תקציב המדינה.
 - ב. לאשר חישובי עלויות להשקעות.
 - ג. לקבוע את תנאי מתן ההטבות.
 - ד. לקבוע סדרים ומועדים להגשת בקשות לאשור תוכנית ועוד.
- תקציב הפיתוח שהופעל על ידי מינהלת ההשקעות מבטא את מדיניות המשרד על פי החוק לעידוד השקעות הון בחקלאות.

תוכנית פיתוח לשנת 2017

לוחות (1) ו(2) בהמשך מפרטים ההשקעות שאושרו במסגרת היחידה.

לוח 1- פרוט התקציב 2017

ניצול תקציב מנהלת ההשקעות לשנת 2017 במונחי מענק (מלש"ח) (ממערכת מנהלת ההשקעות)					לוח 1
מאוסר	הרשא ה	שולם	מזומן	תוכנית	נושא
150.0	150.0	194.7	194.9	הסכם המים	הסכם המים
		0.5	1.5	מנהלת ההשקעות לפני הסבה- מענקי השקעות	מענקי השקעות
1.1	1.1	1.0	1.0	תכנון ופיתוח בנייה ביו"ש (מנהלת)	
		0.5	1.5	תמיכות שונות	
12.3	12.3	10.6	12.0	השקעות ברפת החלב כנגד הפחתת מכסים	
0.5	0.5	2.1	3.0	מפטמות לבקר לבשר	
5.4	5.5	2.9	4.0	פסולת צומח (הג"ס)	
2.0	2.0	1.2	1.5	פיתוח והעצמת הדרוזים והצ'רקסים	
0.2	0.2	22.4	23.0	תמיכה במשבר הייצוא בפלפל	
2.9	2.9	1.2	1.5	השקעות חקלאיות במגזר הבדואי	
		8.9	10.0	מענקי השקעות 2025 - דרום	
0.4	0.4	1.5	1.5	ביא"ר לא משפחתי 2025 - דרום	
		0.0	1.4	מתקני התפלה 2025 - דרום	
2.4	2.4	0.9	1.0	גידולים חדשים	
		0.4	1.0	מיעוטים	
		2.4	3.0	תוכניות על פי חוק	
0.2	0.2	0.1	1.0	תוכניות מנהליות	
0.3	0.3	1.0	1.5	מפוני גוש קטיף	
12.9	12.9	17.9	18.0	מעניק השקעות 2017 עוטף עזה	
		1.2	1.3	ביא"ר לא משפחתי 2017 עוטף עזה	
1.6	1.6	1.6	2.5	שדרוג תשתיות חקלאיות 2017 - עוטף עזה	
1.5	1.5	1.5	1.5	טיפול בגדמים ומפחמות	
		0.1	0.6	השקעות במיכון חוסך כח אדם	מיכון חוסך כח אדם
		0.6	1.4	תמיכות שונות	
		0.0	3.4	מנהלת ההשקעות לפני הסבה-	חיזוק ופיתוח

				חיזוק הפריפריה	הפריפריה החקלאית
6.9	6.9	7.1	7.6	נחלות חדשות ברמת הגולן	
0.4	0.4	2.2	2.5	מיעוטים	
1.6	1.6	1.6	1.8	גורמי ייצור	התייעלות בבקר במרעה
		0.1	0.2	התייעלות בבקר במרעה	
1.5	1.5	0.3	0.5	התייעלות בבקר במרעה מנהלת	
1.6	1.6	1.7	2.1	פיצויים על פי חוק אסונות טבע	
205.6	205.7	288.1	307.6		סה"כ כללי

<u>ניצול תקציב לפי נושאים לשנת 2017 במונחי מענק (מלש"ח)</u>				<u>לוח 2</u>
נושא	אושר	ב- %	שולם	ב - %
הסכם המים	150.0	72.9	194.7	67.6
רפת חלב	12.3	6.0	11.0	3.8
מטעים	9.7	4.7	24.0	8.3
ירקות	8.6	4.2	28.3	9.8
טיפול בפסולת חקלאית	6.9	3.3	4.3	1.5
בעלי חיים	5.0	2.4	5.3	1.8
גידולי שדה	2.8	1.3	3.6	1.2
כללי	2.8	1.3	2.4	0.8
פרחים	2.5	1.2	2.9	1.0
מיעוטים	2.4	1.2	4.3	1.5
אסונות טבע	1.5	0.7	1.7	0.6
הדרים	1.0	0.5	4.0	1.4
צנרת מים	0.2	0.1	0.7	0.3
מיכון חוסך כח אדם	0.0	0.0	0.7	0.3
תיירות חקלאית	0.0	0.0	0.1	0.0
סכום כולל	205.7	100.0	288.1	100.0

תקציב הפיתוח על פי מחוזות המשרד בשנת 2017 (במונחי מענק – במלש"ח)

כפי שניתן לראות תקציב המשרד מאושר מרבית התקציב לשנת 2017 ניתן למחוז הנגב.

תקציב הפיתוח על פי מחוזות לשנת 2017

מחוז	אושר		שולם	
	סה"כ	ב %	סה"כ	ב %
גליל גולן	28.7	14.0	37.9	13.2
מרכז	11.3	5.5	22.1	7.7
עמקים	26.6	12.9	31.9	11.1
שפלה והרר	27.8	13.5	30.8	10.7
נגב	111.3	54.1	165.5	57.4
סה"כ	205.7	45.9	288.1	42.6

המרכז לסחר חוץ הינו יחידת מטה, שבין יתר פעילויותיה, מייצעת להנהלת המשרד ומיישמת את מדיניות המשרד בתחומי הסחר הבינלאומי (יבוא ויצוא) של תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת, תכנון, עידוד והגברת היצוא החל משלב הגידול ועד לשלב ההגעה לשוקי היצוא, ובנושאי קשרי החוץ. היחידה פועלת בתחומים בתחומים אלו, תוך שיתוף פעולה הדוק עם משרדי ממשלה אחרים, כמו משרד הכלכלה, משרד האוצר (רשות המיסים), משרד החוץ וגופים ציבוריים אחרים, כגון מועצות הייצור ומכון היצוא. היחידה גם מקיימת קשרים רבים עם גורמים רלוונטיים בעולם הן ישירות והן תוך הסתייעות בשני נספחים חקלאיים (בריסל וז'נבה) ומערך השגרירויות והנספחויות המסחריות של ישראל ברחבי העולם.

הסחר הבינלאומי בתחום החקלאות מהווה מרכיב מרכזי בחקלאות ישראל

- ערך היצוא של תוצרת טרייה מישראל עומד על מעל 1.3 מיליארד דולר לשנה.
- בנוסף ליצוא החקלאי הטרי והמעובד, יצוא טכנולוגיות וידע ישראלי בתחום החקלאות מתבצע במדינות רבות בהיקף של כ-3.4 מיליארד דולר (נתוני 2011), כמחצית מכך דשנים והיתר תשומות בתחומי השקיה, כימיקלים, חומרי ריבוי ועוד. מעורבות המרכז לסחר חוץ ביצוא התשומות החקלאיות רבה, בשיתוף עם משרדי הממשלה השונים ומכון היצוא.
- הסכמי הסחר עם מדינות העולם מהווים תשתית ותמריץ להגברת היצוא ולוויסות היבוא. האיחוד האירופי הוא שותף הסחר העיקרי של מדינת ישראל, הן ביצוא והן ביבוא. בשנת 2008 הגיעה מדינת ישראל להבנות עם מדינות האיחוד האירופי על הרחבת הסכם הסחר הקיים, המגדילות את אפשרויות היצוא של תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת מישראל לאיחוד. ההסכם נכנס לתוקף בינואר 2010, ובמהלך שנת 2010 נאמד היצוא החקלאי הטרי לאיחוד האירופי בכ-70% מסך היצוא החקלאי הטרי. בשנת 2017, עקב שילוב של פיתוח שווקים חדשים, ומעבר מתמשך של יצוא ירקות לרוסיה, קטן נתח היצוא החקלאי הטרי לאיחוד האירופי לכ-55% מסך היצוא החקלאי הטרי.
- ביצוא החקלאי מושם דגש על איכות, על מגוון ועל איתור נישות, כאשר בשנים האחרונות חלה מגמת גידול ניכרת ביצוא גם למדינות מזרח אירופה, ובראשן רוסיה. בשנת 2015 נאמד היצוא הטרי לרוסיה בכ-19% מכלל היצוא החקלאי הטרי. בשנת 2016 עקב צניחת שער הרובל והמשבר הכלכלי ברוסיה צנח נתח היצוא לרוסיה לכ-13% מסך היצוא של תוצרת חקלאית טרייה. בשנת 2017 חצה היצוא החקלאי לרוסיה את רף ה-20% מסך יצוא תוצרת חקלאית טרייה כ-5% מהיצוא הטרי הופנה לארצות הברית ואחוז דומה לשוקי המזרח.
- המרכז לסחר חוץ עוסק בחלוקת רישיונות יצוא בהתאם לצו יצוא חופשי וכן משתתף במימון פעולות קידום מכירות של יצואני תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת.
- הליברליזציה המתמשכת ביבוא עקב הסכמי הסחר של ישראל (בילטרלי ומולטילטרלי) מחייבת נהלים מקצועיים להמשך ההגנה על החקלאי הישראלי ויישום הסכמי יבוא שעליהם התחייבה ישראל. פעילות המרכז לסחר חוץ בתחום היבוא מפורטת בסעיף 2 להלן.
- המרכז לסחר חוץ היה והינו שותף בפעילות בינלאומית ובדיווח לארגונים בינלאומיים. הפעילות בתחום זה מפורטת בסעיף 3 להלן.
- המרכז לסחר חוץ משמש כתובת לנציגויות הזרות וליזמים בארץ ובעולם לפיתוח קשרים עסקיים, הן בסחר מוצרי חקלאות והן בתשומות וידע.

- במהלך שנת 2017 היה המרכז לסחר חוץ שותף בניהול דיונים על הסכמי סחר בילטרליים עם דרום קוריאה ואוקראינה. בנוסף, נבחנו סוגיות לקראת הסכם סחר עתידי עם איחוד המכסים האירו-אסיאתי (רוסיה, בלרוס, קזחסטן, ארמניה וקירגיזסטן) והודו.
- במהלך 2017 נערך המרכז לסחר חוץ לתערוכות אגריטך שהתקיימה בתחילת חודש מאי 2018.

המרכז לסחר חוץ מטפל בנוסף למוזכר לעיל, בארבעה תחומים עיקריים:

עידוד היצוא החקלאי

- (א) עידוד היצוא באמצעות הקרן לקידום מכירות - קרן זו מטפלת בתוצרת טרייה ובמספר מוגבל של סוגי תוצרת מעובדת. היקפה המתוכנן לשנת 2017 הוא 1.5 מיליון ש"ח. במסגרת פעילות זו סייע המרכז לסחר חוץ בפברואר 2017 בהקמה של ביתן לאומי ישראלי בתערוכת "פרוט לוגיסטיקה" בברלין (ביתן כזה פעל גם בשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016). תערוכה זו הינה התערוכה החשובה ביותר באירופה לתוצרת חקלאית טרייה, וההשתתפות בה תורמת רבות לקידום היצוא של פירות וירקות מישראל.
- (ב) שותפות עם משרד הכלכלה בדיונים על גיבוש הסכמי סחר.
- (ג) מעקב אחר ביצוע היצוא בפועל.
- (ד) טיפול בבעיות אד-הוק ביצוא החקלאי הטרי.
- (ה) תשלום תמריצים ליצוא.
- (ו) דיונים בילטרליים עם מדינות כגון הודו ורוסיה בנושאים פרויקטאליים, התורמים לקידום יצוא תשומות חקלאיות.
- (ז) מתן רישיונות יצוא ליצואנים של חומר ריבוי, מתוך גישה מרחיבה שההגבלות על יצוא ידע (חומר ריבוי בעיקר) מתבצעות על בסיס רישום זכויות מטפחים, וההגבלות הנגזרות מכך מתבצעות על ידי בעל הזכויות.

מדיניות היבוא

- (א) קביעת מדיניות היבוא של תוצרת חקלאית ומזון לישראל:
- שמירה על רמת מכסים להגנה על הייצור המקומי, תוך בחינה מתמדת של איזון המחירים בין הצרכן ליצרן. פעילות זו נעשית בשיתוף משרד הכלכלה ורשות המיסים.
- מתן מענה למחסור נקודתי על ידי שינויים זמניים בתנאי היבוא (שינוי שיעורי מכס או מכסות יבוא).
- שותפות בוועדת PRA (ניתוח סיכונים) עם השירותים להגנת הצומח ולביקורת.
- בשנת 2017 התבצע מהלך חוצה יחידות במשרד החקלאות של טיוב הרגולציה, בין השאר בתחום היצוא, בשיתוף עם החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה.
- (ב) חלוקת רישיונות יבוא לתוצרת טרייה, לחומרי גלם ולתשומות בחקלאות. במהלך 2017 נמשכה עבודת אפיון חלקו של משרד החקלאות במערכת "מסלול", המאפשרת הנפקת אישורי יבוא ויצוא.
- (ג) מתן שירותי מידע ליצואנים וליבואנים של סחורות.

תחום הסחר הבינלאומי

- (א) שיפור תנאי היצוא מישראל לארצות השונות ושמירת מדיניות היבוא ומדיניות התמיכות בשוק המקומי במסגרת הדיונים עם ארגון הסחר העולמי ופעילות מול מוסדות וארגונים בינ"ל נוספים. הפעילות השוטפת

מול ארגון הסחר העולמי מהווה מרכיב חשוב של המרכז. פעילות זו כרוכה, בין השאר, בדיווחים שנתיים לארגון על היקפי התמיכות לשוק המקומי ובטיפול ביוזמות סחר חדשות במישור המולטילטרלי. בשנת 2017 התקיימו דיונים על הסכמי סחר עם אוקראינה, דרום קוראה ועוד.

- (ב) הגדלת מכסות היצוא הפטורות ממכס בגידולים השונים כמתחייב מהסכמי הסחר הבילטרליים של ישראל.
- (ג) הפחתת המכסים על תוצרת המיוצאת מישראל מעבר לכמויות המכסה.
- (ד) הגדלת מגוון המוצרים הנכללים בהסכמים השונים.
- (ה) הרחבת ההסכמים הבילטרליים למדינות נוספות.
- (ו) מתן שירותי מידע וייעוץ בתחום הסחר הבינלאומי.
- (ז) הפעלת הנספחים החקלאיים בבריסל ובז'נבה, וכן עם הנספחים המסחריים והכלכליים בשאר מדינות העולם.
- (ח) קשר עם משרדי ממשלה אחרים בתחום הבינלאומי.

היחידה לקשרי חוץ

- (א) טיפוח והידוק קשרי המשרד בתחום החקלאות וחילופי ידע חקלאי עם ארצות מפותחות ומתפתחות ברחבי העולם, לתועלתם של שני הצדדים.
- (ב) טיפוח קשר בתחום החקלאות עם הסגל הדיפלומטי בישראל ועם שגרירויות ישראל ברחבי העולם, לרבות הנספחים החקלאיים בבריסל ובז'נבה, ועם נציגי מש"ב בניו דלהי ובייג'נג.
- (ג) קשר עם משרדי ממשלה (משרד החוץ, משרד הכלכלה, למ"ס, המשרד לאיכות הסביבה) ומוסדות ציבור וארגונים (בנק ישראל, קק"ל, מועצות שיווק וייצור, איגוד לשכות המסחר) לתכלית של קידום קשרים חקלאיים בינלאומיים.
- (ד) קשר ושיתוף פעולה עם מכון היצוא ועם המגזר הפרטי המייצא טכנולוגיות חקלאיות.
- (ה) קשר שוטף עם ארגונים חקלאיים בינלאומיים; ארגון גפן היין, ארגון שמן הזית, ועדת הדיג הים תיכוני, ארגון המזון והחקלאות של האו"ם.
- (ו) סיוע בארגון סיורים והשתלמויות בארץ למשלחות בתחום החקלאות מחו"ל.
- (ז) ייזום וסיוע לקיום פעילויות, כמו סיורים, כינוסים, סימפוזיונים, תערוכות בארץ ובחו"ל (היערכות לתערוכות "אגריטק" מס' 20 שכאמור התקיימה במאי 2018 בהשתתפות שרי חקלאות ואח"מים רבים מרחבי העולם).
- (ח) עדכון מידע בתחום החקלאות הישראלית בשפות זרות (בעיקר אנגלית), הן בכתב והן בדרך מקוונת באתר המשרד.
- (ט) הכנה וקיום סדנאות וקבוצות עבודה דו-לאומיות ובינלאומיות בתחומי החקלאות השונים.
- (י) טיפול בכל מרכיבי הביקור של שרי חקלאות זרים ומשלחותיהם - אורחי המשרד וכן משלחות אח"מים בחקלאות על פי הצרכים והדרישות של הנהלת המשרד, בשיתוף משרד החוץ, משרד הכלכלה, מכון היצוא ומסגרות נוספות, על פי הצורך.
- (יא) סיוע וטיפול בהכנת משלחות שר החקלאות ופיתוח הכפר לביקורי עבודה בחו"ל, עפ"י הנדרש.
- (יב) ריכוז הטיפול בניסוח, בעריכה ובהבאה לחתימה ולאשרור של הסכמים ואמנות לשיתוף פעולה בחקלאות, בהגנת הצומח ובוטרינריה בין ישראל למדינות אחרות, בשיתוף עם מחלקת אמנות - אגף משפט במשרד החוץ והלשכה המשפטית במשרד.
- (יג) השתתפות בוועדות במשרד ובין משרדיות בנושא קשרי בינלאומיים ונושאים מקצועיים.

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה מופקדת על התוויית האסטרטגיה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר על בסיס פעילויות של תכנון ומחקר, הערכת ההשפעה של שינויים פנימיים וחיזוניים על חקלאות ישראל, גיבוש והצעה של דרכים מיטביות להתמודדות עם שינויים צפויים בהתבסס על מחקרים, מודלים וניתוחים כלכליים ואסטרטגיים ממוקדים וביצוע ניתוחים כלכליים התומכים בקבלת החלטות.

החטיבה עוסקת בפיתוח מדיניות למימוש מטרות העל של המשרד: בחינה מתמדת של נושאי הליבה של המשרד, ניתוח מידע וידע לצורך גיבוש המדיניות ותמיכה בקבלת החלטות, תכלול (אינטגרציה) פנים וחץ משרדיים לקידום פרויקטים ותהליכים בחקלאות וריכוז ותכלול תוכניות העבודה של המשרד.

החטיבה הובילה את הגיבוש של החזון, הערכים ומטרות העל לפיהם פועל המשרד ואשר עיקריהם גובשו על ידי הנהלת המשרד ועודכנו בהתאם להחלטות שר החקלאות ופיתוח הכפר.

החטיבה מטפלת בנושאים שונים: מדיניות לטווח ארוך, חקר שווקים, צרכנות ופיקוח מחירים, פרויקטים, מעקב ומידע בנושאי מחירים של תוצרת חקלאית ומדדים סטטיסטיים המנתחים את ההתפתחויות בענפי החקלאות באופן שוטף. בנוסף, החטיבה עוסקת בפיקוח על מועצות הייצור והחברות הממשלתיות ומטפלת בתוכניות העבודה של המשרד.

בשנת 2017 החלה החטיבה בגיבוש תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח לענף החקלאות. במסגרת זו נערכה סקירה של תוכניות אסטרטגיות בתחום החקלאות בישראל ובעולם ונערכו ראיונות אישיות עם בעלי עניין לצורך הבנת האתגרים הנצבים בפני ענף החקלאות וקבלת התייחסות ליעדי טווח ארוך ומהלכים אפשריים. הוקם צוות היגוי לליווי העבודה האסטרטגית ונערכה חשיבה המתייחסת לכלל ההיבטים הקשורים לענף החקלאות (היבטי ייצור, היבטים צרכניים והיבטים של ידע וטכנולוגיה). תהליך גיבוש התוכנית האסטרטגית מתוכנן להסתיים בשנת 2018.

תוכניות עבודה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה אחראית על הובלת תוכניות העבודה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. כחלק מתהליך כלל ממשלתי פעלה החטיבה לבניית תוכניות עבודה לכלל המשרד, תוכניות אשר פורטות את החזון והערכים של המשרד למטרות, יעדים ומשימות אשר להם הוגדרו מדדי תפוקות ותוצאות. ב-2017 פעלה החטיבה לעדכון וריענון מטרות ויעדי המשרד, והכנת תוכנית העבודה בראי המשאבים הקיימים והקצאה אופטימלית שלהם. בנוסף נמשכה הטמעת המתודולוגיה והאסטרטגיה התכנונית במשרד.

נערכו הדרכות בתחום התכנון לעובדי המשרד כמו גם הדרכות על מערכת המחשוב- תמ"ר, המשמשת כפלטפורמה לתוכניות העבודה. במהלך השנה נערכה בקרה שנתית על ביצוע תוכנית העבודה של שנת 2016, הבקרה כוללת ניתוח ביצועים כמותי ואיכותני, כמו גם הסקת מסקנות להמשך. בנוסף נערכה בקרה חצי שנתית על תוכנית העבודה לשנת 2017 כמו גם הכנת תוכניות העבודה לשנת 2018. בסוף השנה ניתן למדוד את הישגיה של כל יחידה או קבוצת עבודה במשרד ולראות את התקדמות המשרד אל המטרות שהציב. בנוסף, הוכן פרק בספר של תוכניות העבודה שמפרסם משרד ראש הממשלה לציבור, לשנת 2018 ובו פרוט התכנון לשנה זו.

מועצות ייצור וחברות ממשלתיות

החטיבה מפקחת על מועצות הייצור והחברות הממשלתיות תוך בחינת מבניהן, תקציביהן, תוכניות העבודה, עדכון החוקים והתקנות הרלבנטיים בשיתוף עם הלשכה המשפטית.

ב-2016 נבחן ניהול מינויי נציגי המשרד בכלל התאגידים השונים ונערך מיפוי של מירב הגופים בהם יש נציגות למשרד.

נבחנו תקציביהן של כלל מועצות הייצור, תוך בחינת התקציב מול יעדי המשרד ויעדי המועצות, כפי שמנוסחים בחוקים ובתקנוני ההתאגדות, השוואה לשנים עברו, השוואה בין המועצות השונות ובחינת סעיפי תקציב נבחרים (שכר, הוצאות פרסום וקד"מ, הוצאות הנהלה וכד'). תקציבי התפעול הוגשו לאישור השרים הרלוונטיים (חקלאות, תמ"ת, אוצר).

סגירת המנהלה להסדרים במגזר החקלאי, הליך הסגירה תואם מול כל הגורמים הרלוונטיים וקיבל את אישור משרד המשפטים, משרד האוצר ורשות החברות הממשלתיות. בסוף ספטמבר 2018 תיסגר המנהלה סופית.

באפריל 2016 נערכו בחירות למועצת הצמחים לבחירת נציגי המגדלים לוועדות הענפיות במועצה (ירקות, פירות, הדריס וזית) ולמליאת המועצה (הדירקטוריון). לאחר בחירת נציגי המגדלים מונתה מליאה חדשה למועצת הצמחים הכוללת נציגי משווקים, יצואנים, צרכנים ותעשיינים - הוצאת כתב מינוי למליאת מועצת הצמחים.

ב-2017 החליט שר החקלאות ופיתוח הכפר על הוצאת מיני פירות מחברות במועצת הצמחים. מיני פירות אלו יפסיקו לקבל שירות ממועצת הצמחים ובמקביל החל מ-1.1.2018 יפסיקו לשלם היטל למועצה.

על פי החלטת השר, משרד החקלאות ימשיך ויממן מתקציבו ב-2018 את המחקרים שהחלו במיני פירות אלו ושעדיין לא נסתיימו.

החטיבה מפקחת על קיום הוועדות הרלוונטיות במועצות, דרכי מינויין ותפקודן בהתאם לחקיקה הרלוונטית.

הוחל דין רציפות לטיטות חוק להסדרת ענף הדבש. כחומר רקע הוכן מסמך על ידי החטיבה הבוחן את הצורך באסדרת ענף הדבורים בישראל ([קישור](#)).

נמשך התהליך לקידום חוק חדש למועצת הלול ונקבעו תקנות התכנון בענף הלול ל-2018 - אסדרת התכנון בענף הלול.

נמשך הליך קידום תיקון 10 לחוק מועצת הצמחים.

הכשרת דירקטורים – ב-2017 אורגן קורס דירקטורים המכשיר את הדירקטורים של משרד החקלאות ופיתוח הכפר במועצות הייצור והחברות הממשלתיות, למלא את תפקידם.

חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ – במהלך 2017 תחום מועצות הייצור והחברות הממשלתיות בחטיבה מלווה את חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ בתהליך ארגון הקמת שוק סיטוני לתוצרת טרייה. בתוך כך בוחנת החברה את הרחבתו ושיפוצו של השוק הסיטוני הקיים באזור צריפין. נבחנה הרגולציה הנדרשת להפעלת השוק לשם השגת יעדיו ובמסגרת הליווי הכלכלי של הקמת השוק, אושרו תקצוב החברה ונהלי עבודתה ובכלל זה יועצים חיצוניים הפועלים בתחומי תכנון מפורט, תחבורה, תשתיות וכד'.

בסיומה של הבחינה ובהעדר תקציב לפרויקט הוחלט לבטל את הפרויקט ולסגור את חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ. החברה צפויה להסגר בסוף חודש אוקטובר 2018.

ראה בנספח מס' 6: רשימת תאגידים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

כלכלה וסטטיסטיקה

כפעילות תומכת לבחינת חלופות אסטרטגיות לענף החלב אורגן על ידי החטיבה בשיתוף ומימון האיחוד האירופי (תוכנית ENPARD) הגעת משלחת של מומחים בתחום לסדנאות, דיונים פנימיים וכנס ציבורי.

מצגות ENPARD מדיניות לענף החלב באירופה ולקחים לישראל

http://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/research_economy_strategy/publication/2018/Pages/Policies_for_the_Dairy_Sector.aspx

פעילות נוספת במסגרת תוכנית ה-ENPARD נערכה בשיתוף האגף לאגרו-אקולוגיה בשה"מ בנושא "מדיניות חקלאית וממשקים לקידום ייצור חקלאי בר קיימא".

http://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/research_economy_strategy/publication/2018/Pages/agriculture_interfaces.aspx

החטיבה הייתה שותפה של הלמ"ס בהיגוי המפקד החקלאי שיערך לראשונה בשנת 2018 לאחר כ- 30 שנה. במסגרת זו סייעה בהכנת השאלון למפקד ובגיבוש שיטות הפעולה.

החטיבה מרכיבה מול הלמ"ס את העבודה הקשורה לריכוז וניתוח נתוני החקלאות השונים. דו"חות תקופתיים המרכזים את נתוני מדדי המחירים של התשומות בחקלאות, מדד המחירים לצרכן בתוצרת חקלאית טרייה, המחירים הקמעוניים, פער התיווך הקמעוני ומדדי יצור ויצוא תקופתיים (דו"ח שנתי 2016 - תמונת מצב כלכלית לשנת 2016, דו"ח מחירים ומדדים בחקלאות חציון ראשון, ינואר-יוני 2017, הדו"ח השבועי – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך ותרשימים אינטראקטיביים של מחירי פירות וירקות נבחרים).

עדכון מחירים יומי ושבועי - נתוני המחירים הסיטוניים של פירות וירקות בשוק הסיטוני הגדול (צריפין) נאספים ומתפרסמים מדי יום במהלך שעות הבוקר המוקדמות. כמו כן, מדווח ממוצע המחירים היומי והשבועי. יש לציין שבמאי 2017, השיק משרד החקלאות סקר מחירים חדש לציבור. סקר עם טכנולוגיה משופרת שמאפשר עיבוד נתונים באמצעות מודל סטטיסטי. בנוסף, נוספו נתונים לגבי רמת איכויות: סוג א' ומובחר.

בנוסף, כחלק מהמעקב השוטף אחר ענפים שעברו רפורמה במטרה לבחון את השינויים שהתרחשו בשוק, נערכה עבודה בנושא שוק הבקר לבשר בישראל, בה נסקרו מקורות הבקר לבשר בישראל, שינויים רגולטוריים על ציר הזמן, השינוי בתמהיל הצריכה ונערכו ניתוחי מחירים וכמויות. [לצפייה](#).

החטיבה פרסמה טיוטת דוח לבחינת רגולציה חדשה בנושא פערי כוח בשיווק פירות וירקות טריים, לצורך קבלת תגובות בעלי עניין ([קישור](#)). בהמשך התקיימו פגישות של בעלי עניין להצגת חלופות לאסדרה וקבלת התייחסות. דוח סופי עם המלצות לרגולציה יתפרסם בשנת 2018.

מדיניות הפיקוח על המחירים – מחירים בפיקוח

במסגרת פעילות החטיבה וכן מתוקף סמכות מנהל החטיבה כמפקח על המחירים.

בעקבות החלטת החוק לפי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים גם על ירקות ופירות טריים (התשע"ז 2016), פורסמו הנחיות הדיווח של המפקח על המחירים לקמעונאים וסיטונאים: "[הנחיות הדיווח של המפקח על המחירים לקמעונאים וסיטונאים לפי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים \(החלטת החוק על ירקות ופירות טריים וקביעת רמת הפיקוח, התשע"ז 2016\)](#)". במסגרת זו פורסם לציבור לראשונה דוח שבחן את מרווחי השיווק והרווחיות של רשותות שיווק וסיטונאים לשנת 2015 על בסיס בחינת דוחות כספיים.

ענף החלב - דרישה וקבלה של דו"חות רווחיות שנתיים מן המחלבות וניתוחם.

ענף החלב וענף ההטלה (ענפים המוסדרים במסגרת מכסות ייצור) פועלים באמצעות מנגנון של מחירים מוסדרים לחקלאים (בהתאם למנגנון לקביעת מחיר המבוסס על עלויות ייצור), ב-2016 עודכנו המחירים לחקלאים המשמשים בסיס לעדכוני המחירים לצרכן והם מחושבים על ידי הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר בשיתוף עם התאחדות חקלאי ישראל ומפורסמים על ידי החטיבה לאחר בדיקתם כמחירים מוסדרים לחקלאים כך שיוכלו לשמש כבסיס למחירים המפוקחים. המשרד קובע בשיתוף עם האוצר את המחירים לצרכן למוצרי החלב והביצים המפוקחים (לדוגמא: "[הודעה על המחיר הרבעוני לליטר חלב, רבעון 1 לשנת 2017](#)").

חקר שווקים

איסוף ושימור נתוני שוק, איסוף נתונים משוקי חו"ל וריכוז המידע הנחוץ לשיווק בארץ ובשוקי היצוא. ניתוח, הצגת הממצאים העולים והמשמעות שלהם למערכת השיווק ולענפי החקלאות. חקר השווקים כולל ביצוע עבודות חקר, שותפות ותמיכה בוועדות משרדיות, הכנת מצגות, נציגות בוועדות היגוי והנהלות ענף בפרחים, ירקות, פירות ועוד. תיכלול נושא חקר השוק בכלל יחידות המשרד ומעקב אחר ביצוע סקירות שוק ושותפות בהיגוי העבודות.

דוגמאות לעבודות בנושא חקר שווקים שהתפרסמו בשנת 2017: סקירה על ענף התמרים ([קישור](#)), שיווק תפוחי אדמה – תמונת מצב ([קישור](#)).

פרויקטים

החטיבה והמחלקה לאחסון תוצרת חקלאית טרייה במינהל המחקר החקלאי בוחנת ומנתחת פרויקטים בהיבט הסביבתי כגון צמצום אובדן מזון. חלק מאובדן המזון בלתי נמנע. מחקרים שנערכו על ידי גופים שונים בעולם הצביעו על כך שבתוצרת חקלאית טרייה, פירות וירקות, עלול שיעור אובדן המזון להגיע עד כדי 45%. אובדן המזון חל בשלבים שונים של שרשרת השיווק וההפצה, החל משלב הקטיף, עבור בשלב האחסון והמיון בבית האריזה או במפעלי עיבוד מזון, שווקים סיטוניים ומרכזים לוגיסטיים, רשתות השיווק ובבית הצרכן.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר פועל לפיתוח החקלאות וחיזוק ההתיישבות, תוך שמירה על משאבי המדינה ומינוף היתרון היחסי של חקלאות ישראל. למחקרים חשיבות רבה בהשגת מטרות המשרד. במטרה לחזק את החקלאים בהתמודדותם מול יבוא מתחרה חבר המשרד למטה כחול לבן במשרד הכלכלה ולהתאחדות התעשייתיים ומאפשר הרחבת השימוש בתו "מיוצר בישראל" גם לתוצרת חקלאית טרייה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר פועל לקידום נושאי מיתוג שונים למוצרים חקלאיים כגון מיוצר בישראל, תועלות ממיתוג סביבתי וכדומה.

פרויקט נוסף שעסקנו בו ב-2017 ואשר יימשך גם ב-2018 ו-2019 הוא נוהל השתתפות המדינה במימון ארועי שוק איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית לשנים 2018 עד 2019. בישיבתה של הוועדה התמיכות בדצמבר 2017, אושרו בסבב הבקשות הראשון 20 רשויות. במחוז גליל-גולן: מ.א. מטה אשר, עיריית מעלות תרשיחא, טובא-זנגריה. במחוז המרכז: עיריית רמת השרון, מ.מ. גני תקוה, בינימינה-גבעת עדה, עיריית נתניה, יהוד-מונוסון, עיריית בת ים. במחוז הנגב: עיריית ירוחם, עיריית אילת. במחוז העמקים: מ.מ. קרני שומרון, עיריית קרית מוצקין, מ.א. עמק המעיינות, עיריית חיפה, עיריית קרית ים, מ.א. הגלבע. ובמחוז השפלה וההר: מ.מ. בני עיי"ש, עיריית רחובות, מ.א. גוש עציון. ב-2018 נפתח הנוהל לסבב בקשות שני ושלישי.

ניתוח של נושאים מגוונים בחקלאות, מסמכי עמדה במדיניות, מכסות יצור ותכנון, מחירי חומרי גלם, בחינת כדאיות שימוש הגז הטבעי בחקלאות: בעיקר בענף הלול ובגידולי החממה. בנוסף נבחנת כדאיות השימוש בגז לחיטוי מצע מנותק בקיטור.

מדיניות רגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי

בהתאם להחלטת ממשלה 2118, אמון תחום מדיניות רגולציה על הטמעת מתודולוגיית "רגולציה חכמה" (RIA) וסיוע ליחידות המשרד בגיבוש תוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי. הצוות עוסק גם בפיתוח כלים לניהול סיכונים וליווי פרויקטים אסטרטגיים לייעול תהליכים בהתאם לצרכי המשרד.

כל הפרסומים בנושא מדיניות רגולציה זמינים באתר המשרד: <http://bit.ly/RegPolicyAgri>

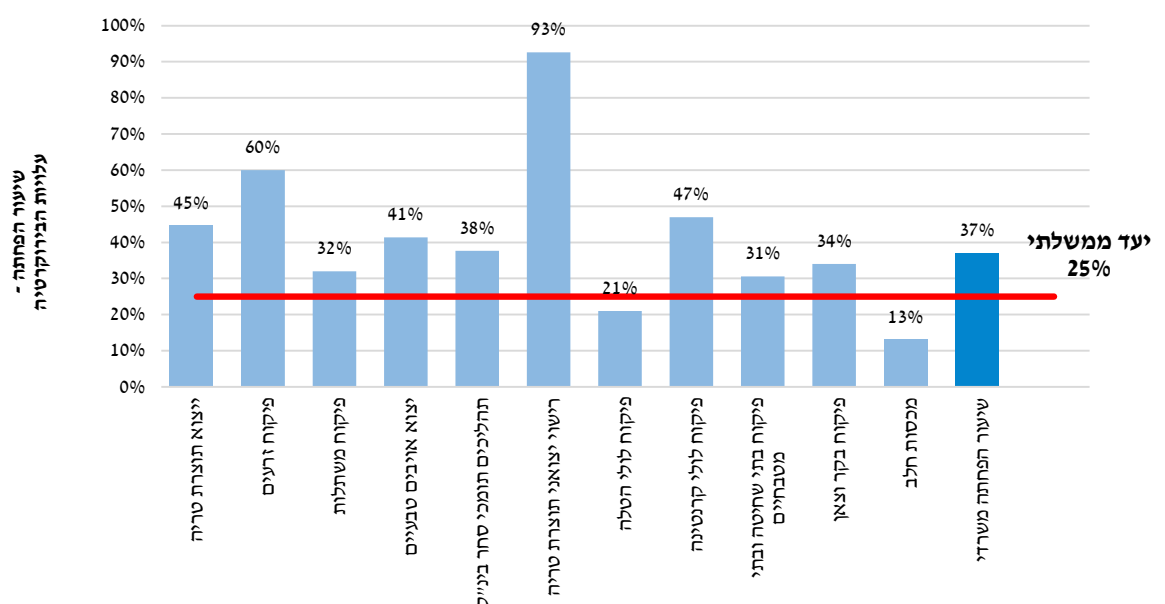
התוכנית להפחתת הנטל הרגולטורי

מטרת התהליך היא הפחתת עלויות בירוקרטיה לציבור והוא כולל ניתוח הרגולציה הקיימת, שיח עם הציבור, בחינת חלופות וכימות השפעת הרגולציה על המשק. בסוף התהליך מתקבלת תוכנית יישומית להפחתת עלויות הרגולציה לציבור והיא מבוצעת על-ידי הרגולטורים המקצועיים.

במהלך שנת 2017 גובשו 10 תוכניות משרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי ב-13 תחומים רגולטורים:

- השירותים הווטרינרים, המחלקה לפיקוח על מוצרים מן החי: פיקוח ווטרינרי על בתי מטבחים ועל בתי שחיטה.
- השירותים הווטרינרים, המערך לבריאות העוף: פיקוח ווטרינרי על לולי גידול והטלה.
- השירותים הווטרינרים, השירותים הווטרינרים בשדה: פיקוח ווטרינרי על בקר ופיקוח ווטרינרי על צאן.
- הרשות לתכנון (גורמי ייצור) ומועצת החלב: מכסות ייצור חלב.
- השירותים להגנת הצומח, שירות הביקורת: יצוא תוצרת טרייה.
- אגף סחר חוץ: רישוי יצואני תוצרת טרייה.
- השירותים להגנת הצומח, תחום שתלנות וחומרי ריבוי: פיקוח זרעים.
- השירותים להגנת הצומח, אגף ההסגר ותחום שתלנות וחומרי ריבוי: פיקוח שתילים וחומרי ריבוי.
- השירותים להגנת הצומח, אגף ההסגר: יצוא אויבים טבעיים.
- השירותים להגנת הצומח, אגף ההסגר: תהליכים תומכי מסחר בין-לאומי.

התוכניות שגובשו בשנת 2017 צפויות להביא לחיסכון בהיקף של כ-135 מיליון ₪ בשנה בעלויות השירות ולחיסכון עקיף בהיקף של כ-835 מיליון ₪. התוכניות צפויות לחסוך לציבור 434,946 ימי המתנה בשנה לאישורים בירוקרטיים. מדובר בהפחתה של 37% מן העלויות השירות של הבירוקרטיה בתחומים שטופלו. התרשים הבא מסכם את שיעור ההפחתה הצפוי בעלויות הבירוקרטיה, בעקבות ביצוע התוכניות שגובשו בשנת 2017:¹

¹ שיעור ההפחתה המשרדי הוא השיעור המשוכלל של עלויות הבירוקרטיה שהתכניות יפחיתו מתוך סך עלויות הבירוקרטיה שכומתו בכל התחומים יחד.

במהלך שנת 2017, תחום מדיניות רגולציה ליווי וסייע למשרד בביצוע תוכניות 2016. נכון ליום 31.12.2017 הצעדים שבוצעו מתוך תוכניות 2016 **כבר הביאו בפעול לחיסכון של 81 מיליון ₪ ו-220,000 ימי המתנה למשק בשנה**. בין הצעדים שבוצעו ניתן למנות:

- הארכת תוקף חיי מדף של בשר מ-45 ל-85 יום כך שיתאפשר יבוא מיעדים מרוחקים.
 - הארכת תוקף רישיונות ליבוא תוצרת צמחית מחצי שנה ל-5 שנים.
 - אימוץ הרגולציה האירופית על יבוא טרקטורים: ביטול 90% מהמסמכים הנדרשים.
- לפירוט המלא של פעילות התחום וסטטוס יישום התוכניות ראו: משרד החקלאות ופיתוח הכפר "מדיניות רגולציה – דוח לשנת 2017" (2018).

רגולציה חכמה (RIA)

הצוות מסייע בהטמעת התהליכים לקבלת החלטות ובגיבוש השינויים הרגולטורים בהתאם להחלטת הממשלה 2118. לפי ההחלטה רגולטור המבקש לשנות את הרגולציה נדרש לבצע תהליך מקדים הכולל בחינת הצורך בשינוי, ניתוח השפעות הרגולציה ועלותה לציבור תוך התייחסות לחלופות שונות. תהליך החשיבה והבחינה מתועדת בדוח שנערך במקביל לגיבוש השינוי ברגולציה. להלן דוחות ה- RIA שגובשו בשנת 2017:

- ריכוזיות בשוק ייבוש החלב.
- אמצעים לסימון בקר.
- היקף חובת רישיון כריתה והעתקה של עצים בוגרים.
- תיקוני חוסרים בחוק לפיקוח על ייצור הצמח ושיווקו, התשע"א – 2011.

מרכז מידע וידע

מרכז המידע השיווקי בנושא יצוא תוצרת חקלאית צמחית טרייה הקיים בחטיבה מזה שנים, ממשיך להיות פתוח לציבור ומהווה גם תשתית של ידע ומידע אסטרטגי המשמשים בהכנת העבודות הכלכליות הנערכות בחטיבה. פעילות מרכז המידע הורחבה גם לנושאי צער בעלי חיים, מדיניות חקלאית, תמיכות, רגולציה, קיימות, מיסוי ועוד.

בליבת העיסוקים של מרכז המידע נמצאים שירותי המעקב, האיתור, האיסוף, הארגון, וההפצה של מידע שיווקי ומידע תחרותי אודות שוקי היצוא של תוצרת חקלאית טרייה. במרכז המידע נערכים חיפושי מידע על פי צרכים ובקשות מכלל הגורמים בענפי החקלאות. בנוסף מספק מרכז המידע מידע מותאם "בדחיפה" למנויים. השירות מספק עדכוני מידע של ידיעות שיווקיות גם מתוך מגוון מקורות מידע נוספים לפי נושאי התעניינות.

המידע משמש את החקלאים, ארגוני המגדלים והיצואנים ואת מקבלי ההחלטות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (ובהם גורמי המחקר וההדרכה). המעקב אחר הסביבה העסקית מאפשר מתן תגובה מהירה לצורכי החקלאים ותכנון אסטרטגי בסקטור הציבורי והפרטי.

פרסומים

בחטיבה קיים מערך של הוצאה לאור והפצת המידע.

החטיבה מפרסמת דו"חות תקופתיים (שבועיים, רבעוניים ושנתיים) בנושא: מדדי מחירים של תוצרת חקלאית (לדוגמא: "דו"חות שבועיים 2017 – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך", תרשימים אינטראקטיביים של מחירי [פירות וירקות](#) נבחרים המתעדכנים מדי שבוע), הנשלחים למנויים ומתפרסמים באתר האינטרנט של המשרד.

החטיבה מפרסמת עבודות מחקר בנושאים שיווקיים ותחרותיים, ניירות עמדה ומדיניות שנעשו בחטיבה, כמו גם מידע על הנעשה בשוקי החוץ של ישראל, פרסומים תקופתיים, מגוון סקירות ומצגות של הרצאות מימי עיון, קורסים וכנסים, פרסומי החטיבה ניתנים לצפייה והורדה מאתר האינטרנט של משרד החקלאות ([2017](#)).

מבט ל-2018

ב-2018 תמשיך החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה בגיבוש תוכנית אסטרטגית לענף החקלאות". במסגרתה יערך שיתוף ציבורי לצורך בחירת יעדי העל והמלצה על מהלכים עיקריים להגשמתם.

ב-2018 ממשיכה החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה בנושאים הנמצאים בתהליך עבודה, אישור החקיקה וסיום הליך סגירת המנהלה להסדרים במגזר החקלאי בספטמבר 2018.

החטיבה מרכזת פעילות בנושא "נוהל תמיכה לרשויות מקומיות במיזם הקמת שוקי איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית". ב-2018 נפתח מחדש הקול הקורא למתן תמיכה לשוקי האיכרים (ב-2017 נתנו כתבי אישור ל-20 רשויות).

"תוכנית לאומית למניעת אובדן ובזבז מזון" – גם במהלך שנת 2018 מתוכנן להימשך הפיילוט לבחינת הסדרת העברת עודפי ירקות לנזקים.

החטיבה תמשיך בהכנת תוכניות מדיניות בתחומי התמיכות בחקלאות, תמיכה בהתארגנויות חקלאיות, קידום והתנעת רפורמות מבניות וסביבתיות, קידום נושא הטמעת אסטרטגיית המשרד ביחידות השונות, הקמת צוותים אד הוק לבחינה וחקר נושאים שונים בחקלאות העתידית, חקר שוקי היצוא, הכנת תוכניות תקציביות וניהול נושא הפחתת סיכונים וביטוח.

שירות ההדרכה והמקצוע

הגדרות בסיסיות

שה"מ הוא גוף המופקד על ייצור ידע חקלאי ועל הפצתו לציבור החקלאים בישראל, תוך הכשרתו והדרכתו לעמוד במשימה העיקרית של העלאת הרווחיות למגזר החקלאי, על פי יעדי המשרד ומתוך ראיית התועלות הציבוריות הגלומות בחקלאות. בבסיס שירות ההדרכה והמקצוע עומדת מערכת הדרכה וידע שנועדה לשרת יעדים לאומיים. שה"מ נועד לייצר ידע, לאסוף ידע בזירה הלאומית במוסדות מחקר מקומיים, במו"פים אזוריים ובמשקי חקלאים וכן בזירה העולמית במסגרת סיורים וכנסים בין-לאומיים, להקנות לחקלאים ידע אובייקטיבי, נטול אינטרסים, המקדם תועלות ציבוריות ברמה הלאומית, לפתח תשתית של ידע אינטגרטיבי המשלב מחקר יישומי והדרכה, ולספקו לחקלאים.

מטרות שה"מ

קידום החקלאות והכפר באמצעות שיפור רמתו המקצועית והניהולית של החקלאי, לשם הבטחת יכולתו להתפרנס בכבוד משימוש במידע חקלאי ולחיות בסביבה איכותית. הספקת שירותי מידע, ידע וטכנולוגיה בחקלאות לממשלה, למשרד החקלאות ופיתוח הכפר ולגופים ציבוריים ופרטיים הקשורים למגזר החקלאי. קידום של היעדים: רצף הפיתוח הטכנולוגי בחקלאות, הכוללים את היצירה, ההפצה ואימוץ טכנולוגיות ע"י חקלאים, ומתן הדרכה מקצועית לחקלאים באיכות גבוהה ובזמן אמיתי. קידום מדיניות חקלאית מושכלת המשלבת בתוכה את התועלות הציבוריות, תוך דאגה לכל אזרחי המדינה, צרכני המוצרים החקלאים ושמירה על משאבי הטבע ועל איכות הסביבה.

שיטות העבודה

שה"מ עוסק בזיהוי צרכים, מגמות ובעיות בכל תחומי החקלאות, לשם מיקוד עבודתו השוטפת, מחפש ומתאים ידע קיים לפיתוח ולקידום הייצור החקלאי ומייצר ידע חדש וחדשני כמענה לבעיות המתעוררות בשטח. ייצור הידע נעשה במגוון שיטות, אמצעים וטכנולוגיות של מחקר ופיתוח יישומיים הכוללים מאות ניסויי שדה, מחקרים, תצפיות, משקי מודל, חלקות מודל, סקרים ופרויקטים מיוחדים. הדרכה ישירה - מפגש (הדרכה) פנים אל פנים בשטחו של החקלאי או במשרדים המחוזיים של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הדרכה קבוצתית - סיורים מקצועיים, ימי עיון אזוריים וארציים, קורסים אזוריים וארציים, מועדוני מגדלים, ימי הדגמה וימי מו"פ פתוחים. הדרכה כתובה - דפוני המלצות, חוברות מקצועיות, סיכומי ניסויים, פרוטוקולי גידול ופרסומים בביטאונים מקצועיים. בשנים האחרונות שה"מ פועל גם ליישום הדרכה אלקטרונית - דואר אלקטרוני ופרסום באתר האינטרנט של שה"מ.

הפעלת שה"מ בניהול המרכזי

התמחות החקלאים והתמקצעתם בגידולים המובילים, לצד פריסת הגידולים בכל חלקי הארץ חייבו מעבר לניהול מרכזי, שיטה המאפשרת גמישות ניהולית ע"י הפעלת המדריכים מהמרכז, מהמטה. שיטה זו מאפשרת שליטה מקצועית ראשית של מנהל האגף או מנהל התחום המקצועי. גמישות ניהולית במעבר לניהול המרכזי מאפשרת מתן תשובות בזמן אמת, תוך אפשרות לניוד ולעבודה מרחבית וארצית ע"י כל המדריכים. הניהול המרכזי מאפשר את חיזוקו של הפיתוח המקצועי ואת הבקרה עליו וכן את ריכוז ימי העיון והקורסים בפעילויות מרחביות וארציות. הניהול המרכזי יאפשר בעתיד לשלב את היועצים הפרטיים במערכת ההדרכה הציבורית.

אפיונים נוספים לפעילות שה"מ

- שה"מ מקיים קשרי עבודה הדוקים עם מועצות הייצור השונות בנושאים הקשורים לפעילותן המקצועית, החל מחברות בהנהלות המועצות, דרך ייעוץ לפורומים השונים במועצות, לחברות ולשולחנות המגדלים שליד המועצות, ועד לניהול תוכניות המחקר הממומנות ע"י אותן מועצות.
- שה"מ מקיים קשרי עבודה הדוקים עם ארגוני המגדלים שאותם הוא משרת במסגרת תפקידיו, ע"י מתן הדרכה ופתרון לבעיות מקצועיות. מזכירי הארגונים וראשי הוועדות החקלאיות שותפים לדיונים המקצועיים הנערכים בשה"מ ולקבלת ההחלטות בעניין דרישות ענפי החקלאות השונים.
- מדריכי שה"מ נדרשים להשתתף בכנסים מקצועיים המאורגנים ע"י עמותות, ארגונים או אגודות מקצועיות ללא מטרות רווח. במסגרת פעילות זו מדווחים על ממצאי מחקרים וניסויי שדה אשר בוצעו וראויים לפרסום לציבור החקלאים.
- מדריכי שה"מ מפרסמים את תוצאות עבודות המחקר וניסויי השדה שבביצועם וכן המלצות כתובות בעיתונות המקצועית היוצאת לאור בישראל ובאתר האינטרנט כמקור מידע לציבור החקלאים ולשאר המתעניינים.

קטלוג חוברות

הפרסומים ניתנים לרכישה בטלפון ביחידת הכספים של שה"מ: טל': 03-9485330, 03-9485342. כמו כן, ניתן לרכוש במקום: בניין שה"מ (בניין ג'), קומה 2, המחלקה לכספים, הקריה החקלאית - בית דגן (באמצעות כרטיס אשראי בלבד). מחירי הפרסומים המופיעים בקטלוג אינם כוללים דמי משלוח, שיחויבו בנפרד עם ההזמנה. מעת לעת, עם הוצאתם לאור של פרסומים חדשים, יעודכן הקטלוג בהתאם.

הקטלוג מפורסם באתר האינטרנט של המשרד בקישור הבא:

<http://www.moag.gov.il/shaham/catalog/Pages/default.aspx>

בנספח ח' רשימת הפרסומים מעודכנת למרץ 2018.

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

כללי

השירותים להגנת הצומח ולביקורת פועלים במסגרת משרד החקלאות ופיתוח הכפר והינם זרוע רגולטורית לאכיפת חוקים ותקנות ולמתן שירותים מקצועיים בנושאי הגנת הצומח, ניטור ומניעת נגעי צמחים, ליבוא ויצוא של תוצרת חקלאית.

הארגון הוא הרשות המוסמכת הרשאית להנפיק תעודות בינלאומיות הדרושות במסחר בתוצרת חקלאית, כגון תעודות בריאות, תעודות יצוא לתוצרת אורגנית ותעודות המעידות על איכות של תוצרת חקלאית טרייה.

השירותים להגנת הצומח פועלים מתוקף חמישה חוקים ותקנות:

- חוק הגנת הצומח התשט"ז 1956
- חוק הזרעים התשט"ז 1956
- חוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו התשי"ד 1954
- חוק לפיקוח על ייצור הצמח ושיווקו, התשע"א 2011
- חוק ותקנות להסדרת תוצרת אורגנית התשס"ה 2005

הנושאים המרכזיים המטופלים על ידנו:

- רידוד השימוש בחומרי הדברה
- חתירה לשיפור השירות.
- בחינת תהליכים ושיפורם = טיוב רגולציה
- שמירה על בריאות הציבור: רישום, רישוי ופיקוח על תכשירי הדברה; בדיקת שאריות חומרי הדברה בתוצרת וקביעת תקנים לשאריות.
- שמירה על בריאות הצומח: מניעת חדירה של נגעי הסגר, ניטור ומניעת התפשטותם, תכנון ובקרה של מערכי הגידול ליצירת חומר יצור חומר ריבוי חופשי מנגעים.
- סיוע בהגברת היצוא החקלאי: בקורת תוצרת חקלאית טרייה ליצוא והסרת חסמים פיטוסניטריים בשווקי יעד ליצוא.
- הבטחת איכות תוצרת טרייה לשוק מקומי: קביעת תקנים ואכיפתם.

האגף למנהל והכשרה

סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2017

- האגף למנהל והכשרה עוסק בניהול וארגון כלל הפעולות והדרישות המנהלתיות בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, ומהווה תשתית מנהלתית וזרוע ביצועית להנהלת הארגון.
- האגף חותר למצוינות ארגונית כחלק מערכי ליבת הארגון ומימוש היעדים האסטרטגיים והחזון הארגוני ומקדם תכנון ארגוני לשנת 2022

פעילות המחלקה והישגיה

- פרסום מכרזים למילוי תקני כוח אדם ואיוש המשרות
- קידום העובדים במגוון מסלולי קידום
- קידום תהליך הערכת עובדים והטמעתו בארגון
- הובלת תהליכי רוחב לשיפור וייעול הפעילות
- קידום מערך ההדרכה ובניית תוכנית לעידוד לאיכות ומצוינות בארגון לייעול השירות הפנימי והחיצוני. בשנת 2017 נקלטה עובדת לטובת קידום הנושא, וכבר למדה את הארגון ואגפיו והחלה לעבוד בסמיכות עם מנהלי האגפים לקידום המצוינות וההדרכה בארגון.
- הכנת תהליכי ISO לאגף והתייעלות אגפית באמצעות עמידה בדרישות התקן
- הקצאת אמצעים לניהול אפקטיבי ובהתאם לצרכי האגפים השונים
- קליטת עובדים ופעולות לשימור העובדים והידע בארגון.

- הצמדת רכבים ממשלתיים – קידום הנושא אל מול הנהלת המשרד ומנהל הרכב.
- מיפוי תקני רכב לעובדים ושדרוגם.

מחלקת כספים וחשבוניות - המחלקה מנהלת ומבקרת את תקציב הארגון, מעניקה שירותי גבייה ללקוחות חוץ ופנים עבור שירותים הניתנים באמצעות היחידות השונות, כגון הפקת חשבוניות בגין בדיקות מעבדה, מתן רישיונות והיתרים, אגרות יצוא, תכשירים, טיפול בחשבוניות ספקים, הנהלת חשבוניות, התאמת בנקים ועוד.

פעילות המחלקה והישגיה - המחלקה מתמקדת בפעולות לשיפור תהליכי הגבייה ובעיקר בקיצור זמן הגבייה מביצוע השירות ועד משלוח החשבון ללקוח.

גביית חובות ישנים בעיקר מלקוחות בעלי יתרת חיוב גבוהה

ביצוע ניהול ובקרה תקציבית של הארגון

מיפוי עדכון ובחינת אגרות ודמי שירות חדשים

המחלקה הוסיפה בשנת 2017 אמצעי תשלום נוסף ללקוחות בשרת התשלומים של המשרד

בדיקת ואישור חשבוניות ספקים לשנת 2018

מחלקת רכש ולוגיסטיקה - המחלקה אחראית על תפעול מטה השירותים להגנת הצומח ולביקורת, לרבות מעבדות מדעיות וכלל מתקני הארגון. כמו כן, המחלקה אחראית על ניהול התקשרויות ויצירת הסכמים לפרויקטים ומיזמים, ניהול הזמנות ומלאי, ציוד מחשובי, נושאי בטיחות וכן קידום פרויקטים בתחום הבינוי.

פעילות המחלקה והישגיה - בשנת 2017 החלו בתכנון מעבדות הגה"צ.

המחלקה מטפלת ביצירת התקשרויות והסכמים לפרויקטים ומיזמים, וכן נערכו מכרזים פומביים בנושא.

היערכות לתכנון והקמת מתקני חיטוי חומר צמחי מיובא בנמלים אשדוד וחיפה.

המחלקה נערכת לקליטת מומחים חיצוניים במגוון נושאי הגה"צ.

ניהול הזמנות רכש מדעי ומשרדי, חשבוניות וניהול מצאי ומלאי.

השתתפות בוועדת מכרזים

מחלקת הדרכה איכות ומצוינות - המחלקה אחראית על בניית תוכנית לקידום והטמעת האיכות והמצוינות בארגון, תוך ביצוע שיפור מתמיד באיכות השירות, למידה ארגונית ושותפות ארגונית. בנוסף, המחלקה אחראית על פיתוח ההדרכה בארגון וייעול תהליכי האיכות בארגון בהתאם לצרכי הלקוח, דרישותיו וציפיותיו.

המחלקה בשלבי התהוות.

הקמת יחידת דיגום - נושא בריאות הציבור זוכה לתהודה רבה, בקרב ציבור צרכני תוצרת חקלאית קיימת מודעות גבוהה להמצאות שאריות חומרי הדברה. דוחות מבקר המדינה מציפים גם נושאים אלו ואף ארגונים שונים פונים לא

פעם בשאלות בהתאם לחוק חופש המידע ומבקשים לקבל נתונים הנוגעים לאכיפת שאריות חומרי הדברה בתוצרת חקלאית לטובת מתן פתרון הולם הוקמה יחידת דיגום.

סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2018

בשנת 2018 האגף למנהל יתמקד (מעבר לשוטף) במשימות ארגוניות המוכוונות לקידום המבנה הארגוני של הארגון.

השינוי במבנה הארגוני אמור להביא אתו תפיסת הפעלה שונה, כזו הלוקחת בחשבון את השינויים המתרחשים במרחב העשייה, את שינוי הפעילות הנדרשת מאתנו, צמצום הפערים הנפתחים בינו לבין המגזר הפרטי ובעיקר הקשבה

לציפיות ההולכות ומשנות את פניהן ממגוון הלקוחות שלנו, השינוי יתמקד בהשגת יותר עשייה יותר שירות בפחות משאבים - בדגש על כוח אדם.

נפעל בשנת 2018 לקדם את המקצועיות של עובדי הגה"צ מתוך מטרה להרחיב את מגוון הכלים המקצועיים שברשותם.

אגף לאבחון נגעי צמחים

סקירת עיקרי הפעולות לשנת 2017

המעבדות ל-ELISA ושיטות מולקולריות

נערך בחודש מאי 2017 מבדק של הרשות להסמכת מעבדות והוא עבר בהצלחה גדולה. בוצע סקר החיידק (Xylella

Fastidiosa) בעצי שקד, בעצי זית ובגפן. מבוצע באופן שוטף זיהוי ואבחון חיידקים ווירוסים.

המחלקה להרבולוגיה

המשך סקר לבדיקת נוכחות עשבים זרים במצעי גידול, בעציצים ובמשלוחי זרעים מיובאים. נעשתה פעילות של הפצת

דפי מידע, מיפוי, בדיקת אפשרות לביעור של עשבים פולשים. עדכון תקינה בנוגע לשימוש בהרבצידים כולל ריסוס

אוורירי ויישום הרבצידיים בשטחי בור. התקיים יום עיון בנושא המגוון הביולוגי עם דגש על השפעת שינויי האקלים. ביצוע הגדרות צמחים פולשים.

המחלקה לזואולוגיה - תחום חולייתנים וחלזונות

בוצע ממשק ומציאת פתרון לנזקי חקלאות עופות ויונקים. סקר רכיכות במשתלות וחלזונות פולשים ברחבי הארץ ממשיך להתבצע כל שנה. המשך ביצוע איסוף דוגמאות לבניית אוסף רכיכות של משרד החקלאות. כמו כן הוגדרו דגימות מתפישות בגבולות וכתיבת מגדיר למפקחים. איסוף נתונים על המצאות חלזונות הסגר בגידולים פרטיים וטיפול במקומות וגידולים נגועים בחלזונות (תפוחונים, חלזונות אפריקאים).

המעבדה לפיטופתולוגיה-אבחון פטריות

בוצע סקר ארצי בנושא פיטופטורה בהדרים ליצוא לסין, סקר המתקיים כל שנה. בוצע סקר ארצי בנושא מחלת פנמה בבננה בחודש יוני עד יולי באזור הצפון. כתיבת נוהל עבודה בנושא בדיקות אימות עבור מעבדות חיצוניות ונוהל קבלת דגימות. פיתוח פתרונות מולקולריות לזיהוי פטריות פתוגניות בדלועים ובעגבנייה. יהוי ואבחון פטריות פתוגניות.

המחלקה לאנטומולוגיה

תוכנת עבודה של המעבדה לאנטומולוגיה - גיבוש השלבים הסופיים והתחלת יישומה. עיבוי והרחבת בסיס הנתונים של מיני החרקים ואקריות הקיימים בארץ באופן שוטף. העלאת הנתונים לפורמט דיגיטלי של האוסף האנטומולוגי של השרותים להגה"צ ושל האוסף כנימות העש באוניברסיטת ת"א – התחלת המשימה שתמשך באופן שגרתי.

השתתפות במיזם "פיתוח שיטות להתמודדות עם עש התפוח המדומה " Development ,

הכנת ספר-מדריך "חיפושיות מזיקי מחסן קיימות בטבע של ישראל".

הקמת נוהל תגובה לזיהוי חדירה ראשונית של פסילות ההדרים – נמצא בשלבי הכנה.

זיהוי ואבחון חרקים ואקריות – שעשה באופן שוטף כל שנה.

המחלקה לנמטולוגיה

בוצע סקר נמטודות במשתלות עצי פרי ובמשתלות עצי נוי. הורחב שיתוף הפעולה עם המעבדה לשיטות מולקולריות לצורך זיהוי מיני Aphelenchoides. כמו כן מתקיים שיתוף פעולה עם חברות הדברה בניסויים לפיתוח חומרי הדברה חדשים. מתבצע זיהוי ואבחון נמטודות.

פעילות לשנת 2018 :

- הכרה של ציקדות במטעי שקדים בישראל
- הכנת מפתח לזיהוי מיני קמחיות המזיקות בחקלאות בישראל.
- הגברת מודעות לחשיבות הטיפול בצמח פולש.
- החרמת חלזונות הסגר ממגדלים מסחריים (תפוחונים, חלזונות אפריקאים)
- זיהוי מחלות צמחים הנגרמות ע"י פטריות בשיטת מולקולריות.
- חידוש פעילות המעבדה הבקטריולוגיה
- הכנת תוכנית לתמיכה בטיפול באמברוסיה בשטחים חקלאים.

אגף אקולוגיה

סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2017 והמשך המשימות גם בשנת 2018

בוצעו כמידי שנה סקרים לפי דרישות של מדינות יעד לייצוא : סקר להימצאות פיטופטורה בהדרים מיועדים לייצוא לסין. סקר להמצאות עש החרוב בהדרים מיועדים לסין. סקר להמצאות אקריות בנשירים מיועדים לייצוא לדרום אפריקה. סקר/ניטור עש התפוח המדומה- ייצוא לדרום קוריהא. סקר להמצאות עש האשכול בענבים מיועדים לדרום אפריקה.

כמו כן התקיימו סקרים פנימיים לנוכחות נגעים : סקר להמצאות וירוסים בעגבניות (TMV). סקר עשים בהדרים. סקר לנוכחות "גרינינג" בהדרים. פרויקט ניטור נגעים ממשיך להתבצע כל שנה, ניטור זבובי פירות למעט זבוב הפירות הים תיכוני. ניטור חידקונית הדקל – בערבה. ניטור "פסילה" בהדרים. בוצע פיקוח על מיזמי הדברה. אישור תוכניות

הדברה בהדרים, SIT, מיזמים, ערבה נקייה. פיקוח על פעילות בעלי ההסמכה לביצוע פעולות הדברה. אישור הוצאות הדברה ע"פ הסכמים עם בעלי ההסמכה. עקירת מטעים נטושים. פיקוח על פעילות פרויקט "ערבה נקייה". מעקב שוטף אחר חדירת נגעים שונים דרך נמלי הים והאוויר כמו "דרוזפילה סוזוקי". שת"פ עם הפיצ"ח בנושאי חקירות.

אגף אבטחת בריאות הצמח

סקירת עיקרי פעילות האגף לשנת 2017

נעשתה עבודה גדולה להתאמת היצוא הישראלי לדרישות החדשות של האיחוד האירופי בנוגע לעש התפוח המדומה FMC בהדרים, רימון, פלפל, אפרסק ונקטרינה. כמו כן התאמת היצוא הישראלי לדרישות החדשות של הקנדים בנוגע למס' עשים מזיקים בגידולי אפרסמון, רימון, פלפל ועגבניה.

שימור שווקים קיימים: הדרים ליפן – בקשת ישראל לשינוי טיפול הקור ביצוא אשכולית ליפן נבדקת ע"י היפנים. פתיחת שווקים ליצוא: אבוקדו, בצלי אמריליס ליפן. אבוקדו וגזר לסין. שיפור תהליכים פיטוסניטריים בארגון: הטמעת תקנים בינ"ל בפעילות הארגון - מחלת ה-Greening והווקטורים שלה. התמודדות עם איום נגעי הסגר – הכנת תוכנית מגירה. שיפור תהליכים פיטוסניטריים בארגון – מחלת הפנמה בבננות. והכנת תוכנית מגירה להתמודדות עם איום הנגע. מחלת הקסלילה והווקטורים שלה והכנת תוכנית מגירה. בוצע פעילות לפתיחת שווקים ליצוא: פרי רימון ותמר לתאילנד – אישור תהליכי גידול ופיקוח ע"פ סיכום PRA של תאילנד. נעשתה פעילות רגולציה – עדכון תקנות הגה"צ ליבוא צמחים, מוצרי צמחים, נגעים ואמצעי לוואי 2009 – נקבעו קבוצות עבודה עפ"י התוספות השונות ותחומי המקצוע. הנושא בפעילות שוטפת להכנת החומר המקצועי לבניית טיוטה ואישור.

פעילות חדשות המתוכננות לשנת 2018 :

* מפגש פנל עם EPPO לאמצעים פיטוסניטריים

* מפגש עם הגה"צ ארה"ב

* הטמעת נהלים בינלאומיים בארגון

אגף א' כימיה ותכשירי הדברה

האגף עוסק ברגולציה, פיקוח ושירות בכל הקשור לתכשירים להגנת הצומח.

רישוי תכשירים וקביעת רמות השאריות חומרי הדברה המרביות המותרות (MRL) בתוצרת חקלאית. מתן שירותי מעבדות בתחום בדיקת טיב תכשירי הדברה וקביעת שאריות חומרי הדברה, ופיקוח על השימוש בתכשירי הדברה וניסויי שדה לבחינת יעילות התכשירים, והאגף מופקד גם על הכרה במעבדות חיצוניות לבדיקת שאריות חומרי הדברה בתוצרת חקלאית.

1. תחום רישום ורישוי חומרי הדברה: במהלך שנת 2017 נדונו 115 תיקים חדשים בוועדה היתר עריכת ניסויים, 94 תיקים בוועדת יעילות (תכשירים), 93 תיקים בוועדה הבין-משרדית (הועדה הטקסוקולוגית), 33 תיקים בוועדה האורגנית. חודשו תעודות רישום- 475 תכשירי הדברה. נדונו 123 תיקים לקביעת ימי המתנה ונקבעו 40 ערכי MRL חדשים.

2. פיקוח על ניסויי שדה בתכשירי הדברה: במשך השנה הועמדו בארץ 3554 ניסויים לבדיקת יעילות התכשירים על ידי חברות חומרי הדברה (אשר קבלו אישור לניסויים), והתבצע ביקורים מדגמיים בשטח ל- 203 ניסויים המהווה כ- 6% מכלל הניסויים המוצבים.

3. הערכה מחדש של חומרי הדברה (רוויזיה): בוצעה רוויזיה ל- 11 חומרים פעילים המהווים מעל ל- 30 תכשירים, רב התוויות עודכנו, ובוטל רישום לשני תכשירים.

המונח "שטחי בור" בתוויות הוגדר מחדש עבור 22 חומרים פעילים המהווים 49 תכשירים. בוטל רישום של 49 תכשירים לבקשת החברות.

בסוף שנת 2017 החל תהליך של בחינה מחדש ל- 50 חומרים פעילים, ואמור להסתיים בשנת 2019.

4. רישיונות ייבוא לחומרי הדברה: האגף טיפל ב- 1041 בקשות לייבוא חומרי הדברה, ו- 151 בקשות עבור הרשות הפלסטינית.

5. פיקוח על תכשירי הדברה: נדגמו 80 תכשירי הדברה במסגרת בדיקת טיב תכשירי הדברה. נדגמו 697 דוגמאות לבדיקת שאריות חומרי הדברה במסגרת סקר שאריות חומרי הדברה.

6. **המעבדה לתכשירי הדברה:** במהלך שנת 2017 נבדקה תקינות ל- 366 תכשירי הדברה, עליה של 20% ביחס לשנת 2016 (נבדקו 108 בדיקות במסגרת הפיקוח (59 ביקורת ו- 49 חידוש רישוי), 234 בדיקות במסגרת רישום תכשירים גנריים (Me-Too), 17 דוגמאות רישוי, 11 דוגמאות שירות (בדיקות פרטיות), 2 דוגמאות שירות משרד החקלאות (PPIS). מתוך 108 בדיקות תכשירים במסגרת הפיקוח, 11 תכשירים חריגים המהווים 10% מכלל דוגמאות הפיקוח. פורסמו תוצאות סקר תכשירים לשנת 2016. נרכש מכשיר HPLC חדש. ושודרגו תוכנות הפעלה לשני מכשירי HPLC.

7. **המעבדה לשאריות חומרי הדברה:** במהלך שנת 2017 נבדקו במעבדה 697 דוגמאות במסגרת סקר שאריות חומרי הדברה אצל החקלאים, עליה של 39% לעומת שנת 2016. כ- 8% מסקר שאריות בוצע בשווקים פתוחים. טיפול שוטף מול יחידת הפיצו"ח במקרה של תוצרת חריגה, הועברו 35 תיקים לחקירה. פורסמו תוצאות סקרי שאריות חומרי הדברה לשנים 2014-2016. הכנסת מכשיר GCMS לעבודה השוטפת במעבדה.

8. **הכרה במעבדות פרטיות לבדיקת שאריות חומרי הדברה:** פיקוח שוטף על המעבדות הפרטיות המוכרות מטעם הגה"צ לבדיקת שאריות חומרי הדברה כולל בדיקות השוואתיות בין-מעבדתיות, ונערכו 3 מבדקי הכרה במעבדות הפרטיות.

9. **מבדקים חיצוניים:** האגף עבר בהצלחה רבה שני מבדקים חיצוניים: מבדק הסמכה מחדש של הרשות הלאומית להסמכת מעבדות בהתאם לתקן ISO 17025, ומבדק של מכון התקנים בהתאם לתקן ISO 9001.

10. **הצלחה במבחני מיומנות בינלאומיים בשתי המעבדות** (בדיקת טיב תכשירי הדברה לשני תכשירים, המבחן המאורגן ע"י APPCO; בדיקת שאריות חומרי הדברה בגידול ענבים, מבחן FAPAS

11. **טיוב רגולציה:** במהלך שנת 2017 אושרה תקנות הגנת על בריאות הציבור (מזון) (שאריות חומרי הדברה). נכנס לתוקף עדכון תקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים) באשר הארכת תוקף תעודת רישום תכשיר כימי משלש שנים לשש שנים. נכתבו נהלים חדשים (למתן היתר עריכת ניסויים והגשת תיק טוקסיקולוגי). הוכנה טיוטה של עדכון תקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים), בשנת 2018 צפויים להשלים את דו"ח ה- RIA ואישור נוסח התקנות מול הלשכה המשפטית.

12. **יחידת דיגום ומידע:** בתהליך הקמת יחידות דיגום ומידע בשיתוף עם אגף מנהל והכשירה, חלק מהפעילות, בין היתר, דיגום למטרת סקר שאריות חומרי הדברה.

13. **כח אדם:** גיוס והכשרת 4 עובדות מעבדה חדשות. קליטת מנהל תחום טוקסיקולוגיה לתקן חדש בהגה"צ

14. **שוניות:** נערך כנס "לקראת גיבוש מדיניות הדברה לאומית" והוקמה ועדת היגוי עליונה בנושא חומרי הדברה.

תוכנית פעילות לשנת 2018

בשנת 2018 מתכננים להמשיך בעבודה השוטפת של האגף, עם מתן דגש לפעילות הבאה:

השלמת הכנת נוסח לעדכון הרוחבי של תקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים), התשנ"ה-1994. עדכון תקנות הגנה על בריאות הציבור (מזון) (שאריות חומרי הדברה).

השלמת עדכון תקנות הגנת הצומח (קיום הוראת התווית).

כתיבת מסלולים ירוקים לתכשירי הדברה תוך הכרה ברגולציה של מדינות מפותחות.

המשך בבחינה מחדש (רוויזיה) של חומרי הדברה, קידום רישום תכשירים לגידולים מזעריים Minor Crops לרבות הקנבים הרפואי, ובדיקת עקומות דעיכה של התכשירים במעבדות הכימיה.

הגברת הפיקוח והאכיפה בכל הקשור לשימוש בחומרי הדברה בקרב החקלאים.

הכנסת שיטות בדיקה חדשות למעבדות הכימיה תוך שימוש במכשור חדש.

אגף להסגר צמחים

דו"ח פעילות 2017 - 2018:

מטרות העל של האגף להסגר צמחים הם, למנוע חדירת נגעים חדשים, מזיקים וגורמי מחלות של צמחים, לארץ, ובמקביל לפקח על יצוא של צמחים ומוצרי צמחים למניעת הפצה של נגעים הקיימים בישראל למדינות אחרות. הפעילות מתבצעת בהתאם לאמנות בינלאומיות והסכמים בי-לטרליים. פעילות אגף ההסגר מתחלקת לארבע תחומים עיקריים:

1. הערכת סיכונים לנגעים (Pest Risk Analysis, PRA)

הערכת סיכונים לחדירת נגעים ביבוא: מבצעים הערכה לגבי מידת הסיכון הפיטוסניטרי הקיים ביבוא של חומר צמחי חדש ו/או חומר צמחי ממקור חדש ובוחנים דרכים למניעת הסיכון. התהליך עצמו מעוגן בסטנדרטים בינלאומיים.

לצורך ביצוע התהליך נאסף מידע מקיף לגבי הנגעים הרלוונטיים למוצר והמדווחים במדינת המקור, נערכת התייעצות עם מומחים בתחום החקלאות ולרוב מבוצעת התכתבות מול הרשויות להגנת הצומח במדינת המקור לצורך קבלת מידע רלוונטי.

הערכת סיכונים נגעים בייצוא: מתבצעת לאור בקשה של מדינת היעד לקבלת מידע אודות החומר הצמחי, שאותו מבקשים לייצא לאותה מדינה. המידע כולל אזורי גידול בארץ, אופן הגידול, פטולוגיה, רשימת מזיקים ומחלות, טיפולים, תקנות לגבי הגידול ועוד. במסגרת פעולת הערכת הסיכונים בייצוא, אוספים אנשי תחום ה PRA-מידע אודות הגידול, בהתאם לדרישות מדינת היעד ובכך עוזרים בפתיחת שווקים חדשים בייצוא.

מאגר הצהרות נוספות: מלבד פעילות התחום בנושא הערכת סיכונים בייבוא וייצוא, אחראי התחום על מאגר הצהרות נוספות, שנדרשות להירשם בתעודת הבריאות המלווה חומר צמחי. המאגר הינו מאגר עדכני שדורש עדכון בהתאם לשינויי דרישות של מדינת היעד ובהתאם לשווקים חדשים שנפתחים.

סיכום פעילות: בשנת 2017 הוגשו ל- PRA כ- 63 בקשות חדשות בייבוא ו- 14 בקשות בייצוא. מס' תיקים לגביהם בוצע התהליך: 4 תיקי ייבוא מסלול ארוך, 17 תיקי ייבוא מסלול קצר, 7 תיקי ייבוא וכ- 300 הצהרות נוספות.

פרויקטים מיוחדים: מבצעים עדכון תקנות הייבוא הכולל עדכון רשימת נגעי הסגר ודרישות פיטוסניטריות ופרויקט הקמת מאגר נגעים לאומי.

2. פיקוח על יבוא צמחים ומוצרי צמחים

הנפקת רישיונות יבוא: במהלך שנת 2017 הוגשו 2903 בקשות לרישיונות יבוא והונפקו 2512 רישיונות. במהלך שנת 2018 עד כה הוגשו 1198 בקשות לרישיונות והונפקו 1067 רישיונות.

פיקוח על תוצרת חקלאית ומוצרי צמחים: צוות מפקחי ההסגר, הפרוש בכל נמלי הכניסה ומסופי הגבול היבשתיים, מבצע ביקורת פיטוסניטרית בנמל הכניסה שמטרתה לוודא כי כל המוצרים הנכללים תחת תקנות אלו נמצאו חופשיים מנגעים ועומדים בדרישות היבוא של מדינת ישראל. כל משלוח מיובא חייב להיבדק על ידי המפקח ושחרורו מהמכס ומהנמל מותנה באישור המפקח. תקנות היבוא נמצאות לשירות הציבור באתר השירותים להגנת הצומח ולביקורת.

נתוני היבוא לשנת 2017 (חצי שנת): נמל אשדוד - 9,610 (4,428), נמל חיפה - 6,933 (3,786), נתב"ג - 3,715 (1,871), נהר הירדן - 999 (286). כניסת תוצרת חקלאית מעזה במעבר כרם שלום: שנת 2017 סה"כ 3,118 משלוחים, שנת 2018 סה"כ 738 משלוחים (ינואר עד מאי). הנתונים אינם כוללים את סניפי הדואר, מסופי הגבול עם מצרים, מסוף ערבה, אלנבי ונמל אילת שמתבצעים בכמות זניחה יחסית.

עדכונים: בוצע עדכון לנוהל עבודה של שחרור צמחים ומוצרי צמחים. מתבצע עדכון תקנות יבוא צמחים. מתבצע אפיון לבניית תוכנת מחשב חדשה אשר תחליף את מערכת היבוא הקיימת. התוכנה החדשה תרכז את טבלאות המוצר, דרישות היבוא, רישיונות היבוא והביקורת בנמלים.

תכנון ובנייה של מתקנים לטיפול הסגר: בתחנת ההסגר בנתב"ג תוכנן ונבנה מתקן טיפולים למניעת חדירה של נגעי הסגר. המתקן נבנה לפי מפרט טכני המותאם לצרכי ההסגר ובהתייעצות עם חוקרים שונים והוא מאפשר לבצע טיפולי הסגר באיוד עם מתיל ברומיד/פוספין בצורה יעילה ובטיחותית הן לסחורות והן לאנשים בסביבת המתקן מה שלא היה קיים קודם לכן. בנוסף, בימים מתוכנן מכרז להקמת מתקן חיטוי לאומי מסחרי, מתקן למניעת חדירה של מזיקי חקלאות לישראל על ידי טיפול בטכנולוגיות איוד בגז מתיל ברומיד ופוספין, במתקן ייעודי שייתן שירות לנמלי הים אשדוד וחיפה.

3. יבוא בתנאי הסגר לאחר כניסה (Post Entry Quarantine, PEQ)

רישוי ופיקוח של חומר מיובא בדרגת סיכון גבוהה: החומר המיובא מיועד למחקר ופיתוח החקלאות בישראל. החומר מועד לגידול במתקני הסגר אשר אושרו מראש לפני היבוא ונמצאים בכל רחבי הארץ. הלקוחות העיקריים הם: חוקרים באוניברסיטאות ובמכוני מחקר, חברות ביו-טק ואג-טק, חברות זרעים ומשתלות ייצור.

נושאים עיקריים הנמצאים תחת פיקוח: יבוא חומר ריבוי צמחי למטרות אינטרודוקציה של מינים זנים חדשים. יבוא אורגניזמים הקשורים לחקלאות צמחית, פרוקי-רגליים, פטריות, חיידקים ווירוסים לצורך מחקר. יבוא אויבים טבעיים נגד מזיקים לחקלאות. יבוא קרקע ואצות. אישור ופיקוח על עבודה עם נגעי הסגר שהתגלו בארץ או מיובאים לצורך לפיתוח יכולות בדיקה ופיקוח על עבודה עם חומר מהונדס גנטית.

פעילות באתרי ההסגר: עובדי האגף מפקחים על כ- 500 רישיונות יבוא פעילים, בקרוב ל- 60 אתרי הסגר בכל רחבי הארץ. במהלך עבודת הפיקוח התגלו 6 נגעי הסגר שחייבו את השמדת החומר המיובא. שוחררו 3 אויבים טבעיים שונים לאחר שהשלימו את כל הבדיקות שנדרשו על מנת לוודא שפעולתם היא ספציפית ואין סיכון ממשי לפגיעה באורגניזמים אחרים או בסביבה. ארבעה אויבים טבעיים נוספים נמצאים בשלבים שונים של בדיקות.

4. פיקוח על יצוא צמחים ומוצרי צמחים

פיקוח על פעילות במשתלות יצוא: 63 משתלות צמחים וחומר ריבוי (צח"ר) ו-20 בתי גידול לגיאופיטים, אשר ממוקמים בפריסה ארצית רחבה, מצפון הארץ ועד הערבה נמצאים תחת פיקוח. משתלות הצח"ר מייצאות כ-15,000 משלוחים בשנה. קיימת שונות גדולה בין המשתלות – החל ממשתלות גדולות ומסחריות בעלות מספר רב של עובדים המייצאות בהיקפים של אלפי משלוחים בשנה, ועד משתלות קטנות אשר מייצאות משלוחים בודדים בשנה. בענף הגיאופיטים כולו מיוצאים בשנה כ-200 משלוחים, והשונות בהיקפי הפעילות בין המגדלים השונים איננה גדולה. בנוסף יש פיקוח על יצוא אצות וצמחים חד-תאיים טבולים, השנה התאפיינה בהתעניינות רבה באפשרות יצוא זה. נוספו מספר יצרנים ליצוא. בסה"כ יש בארץ היום 17 יצרנים בענף.

שיפור מערכת המחשוב: הרחבת המערכת הממוחשבת המנהלת את הפיקוח על יצוא של תוצרת טרייה גם לתחום המשתלות ובניית מנגנון חתימה מרחוק כתחליף לחתימה ידנית על תעודות בריאות ליצוא. צעד זה יבוצע בעתיד בכפוף לדרישות הבינ"ל בנוגע למסחר בתוצרת צמחית.

עדכון נהלי עבודה: בוצע עדכון לנוהל צח"ר וביטול הכפילויות בנוהל הקודם. הדרישות נכתבו באופן בהיר בשיתוף המפוקחים. בוצע עדכון נוהל הנפקה ושימוש בתעודות בריאות לייצוא. אפשרנו למעבדות המשתלות אשר נמצאות תחת מסלול איכות מיוחדת לבצע את בדיקות המעבדה באופן עצמאי כאשר אנחנו משמשים כגורם מפקח עליון. צמצמנו את רשימת הפתוגנים שיש לבדוק במסלול איכות מיוחדת, בהתאם לדרישות ארגון NAK ובכפוף לשיקולים מקצועיים. צמצמנו את תדירות ביצוע הבדיקות משלוש פעמים בשנה לפעמיים, לתקופת ניסיון של שנה.

תוכניות עבודה ויעדים: ריענון נוהל הנפקה ושימוש בתעודות בריאות ליצוא לכל המוסמכים וגביה עבור שירותים בהתאמה ל ISPM12 המעודכן. הסמכת גורמי חוץ לחתימה על תעודות בריאות. סיור ריענון למפקחי משתלות צח"ר. קיום כנס שתלנים בדגש על נגעים חדשים והתמודדות עם כע"ט ווירואידים. קידום נושא החתימה הדיגיטאלית. קידום הצטרפות הארגון לתוכנית ה IPPC ל HUB המאפשר שימוש בתעודות בריאות אלקטרוניות כשיפור משמעותי בשרות ללקוח. יצירת סטנדרט אחיד לדיגום וביצוע בדיקות מעבדות שונות. קיום ביקור, דו שיח ותיאום עם נא"ק. סיום אפיון של הדרישות ממערכת מרכזית לפיקוח והקלדת תעודות ויצאה לפיילוט.

אגף שתלנות וחומר ריבוי

עיקרי הפעולות שבוצעו בשנת 2017:

- הצגת משתלות עצי פרי מאושרות על מפת GIS - המערכת קיימת, דרוש שיפור בסימון חלקות.
- עדכון משתלות רישום ותשלום באופן מקוון – מערכת חדשה המקושרת לאתר התשלומים, המערכת פועלת כעת לראשונה ומקבלים פידבק חיובי מהשתלנים
- אפיון תוכנה למחשוב תהליכים של פיקוח ודיגום במשתלות עצי פרי וחברות הזרעים – האפיון הסתיים וכעת התוכנית תעבור לשלב ביצוע
- ריענון ושיפור הידע של מפקחים. בוצע יום עיון על ידי המפקחים בזרעים ושתילים.
- עדכון ופרסום משתלות מאושרות פורסם 8/2017 .
- פיקוח מפקחים במשתלות - מבוצע בשוטף כל רבעון למעט משתלות ללא מפקח.
- עדכון הוראות עבודה - בוצע בגפן, ביקורת שדות ליצור זרעים לא מושבחים, משתלות גפן דיגום זרעים לשוק מקומי וליצוא, חתימה על תעודות בריאות, משתלות תות שדה.
- עמידה באיכות ביצוע דיגום זרעים - בוצעו שני מבדקים לדיגום זרעים והשתלמות ISTA
- תיעוד פרטי תעודות בריאות המלוות משלוחי זרעים לחו"ל במאגר מרוכז. בוצע חלקי.
- פרסום דוח אינטרודוקציות שנתי עפ"י התכנון.
- מבוצע הנפקת תעודות בריאות תקינות לליווי משלוחי זרעים. חסר כוח אדם לחתימה על תעודות.
- בוצע פרסום חומר ריבוי מאושר בגפן .
- פורסם חומר ריבוי מאושר באבוקדו.

- פורסם דוח בעלי רשיונות למכירת זרעים.
- הפחתת הנטל הרגולטורי במשתלות ובזרעים – נמצא בתהליך מול מחלקת רגולציה בחטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה. חלק מהסעיפים בוצעו (ביטול דיגום שתילי אבוקדו לנמטודות).

משימות עבודה המתוכננות לשנת 2018

- פרסום דוח שנתי - דוח 2017
- מתוכננים 2 ימי עיון וסדנא למפקחי ריבוי בקרוב, בשיתוף פעולה עם ההדרכה.
- שחרור אינטרודוקציות בזמן על פי דרישה.
- פרסום חומר ריבוי מאושר בהדרים.
- פרסום חומר ריבוי מאושר בתות שדה.
- עדכון חקיקה בנושא זרעים מושבחים. נמצא בשלב זה במשרד המשפטים, מחכים להתייחסות.

אגף הביקורת

עיקרי הפעולות בשנת 2017:

- הפחתת הנטל הרגולטורי – ניתוח רגולציה - זיהוי עומסים וכימות עלויות - גיבוש תוכנית

- הוחלט על הקמת CALL CENTER שתפקידו לתת תמיכה בהטמעת מערכת ממוחשבת אצל מגוון לקוחות.
- מתן אפשרות לכניסה אוטומטית למסלול תוכנית עבודה שבועית כהמשך משנה הקודמת לאתרי בדיקה קבועים.
- שימוש באפליקציית ניהול אישור חלקות באמצעות GIS (FCM + ביקורת תפוז"א).

- הערכות לביקורת FCM במשלוחים לאיחוד האירופי ועבודה על פי מודל זה: * הוכנו הוראות עבודה לגורמים הבאים: בתי אריזה, יצואנים, עמילי מכס, מבקרים תחילת הטמעה בשיתוף עם הנהלת המשרד - קליטת עובדים מאגפים אחרים ומשה"מ, הדרכתם בימי עיון. * ניהול כלל העובדים פנים וחץ, הצבתם בבתי אריזה ומרלו"גים ברחבי הארץ ועמידה בדרישות הביקורת המחמירות של האיחוד האירופי.

- מחשוב ביקורת - הטמעה, ישום והכנסה לשימוש שלב א' של תוכנת מחשב אצל כ- 400 לקוחות.

OECD - במרץ 2017 משלחת של OECD ביצעה מבדק PEER REVIEW על פעילות של שירותי הביקורת בהקשר לבדיקת איכות מוצרים הטריים ליצוא. הוצגה מערכת המחשוב החדשה. המבדק עבר בהצלחה רבה וקיבל הערכה מצד OECD. במפגש 76 אשר התקיים בגינבה, על פי דיווח שהתקבל לאחר המפגש, ניתנה סקירה חיובית ביותר על רמת הערכה למקצועיות, חדשנות ויעילות שירות הביקורת הישראלי.

טיפול קור - עלייה ביצוא של פרי הדר בטיפול קור ב- 20.8% לעומת עונה קודמת ומתן מענה מקצועי ואופרטיבי לכך. *עלייה ביצוא פרי הדר ליעדים בעלי דרישות מיוחדות, כגון: הדרים לקוריאנה - עלייה ב-36.7% לעומת שנה אחרונה. * יפן- עלייה 55.7% לעומת שנה אחרונה. * יצוא פרי הדר לסין שנה שלישית בטיפול קור לאחר הפסקה של 3 שנים, עליה 62.1% לעומת שנה אחרונה של יצוא ליעד זה. * גידול יצוא בטיפול קור לאוסטרליה, עלייה ב-20.3% לעומת שנה אחרונה.

נתוני יצוא - * איסוף, עיבוד וניתוח נתוני יצוא. * פרסום דוח שנתי מקיף המאגד בתוכו כמויות תוצרת חקלאית טרייה לגורמי פנים וחץ ארגוניים.

פעילות אגף ביקורת ל-2018

הערכות לביקורת FCM במשלוחים לאיחוד האירופי ועבודה על פי מודל זה: * בשיתוף עם הנהלת המשרד - קליטת עובדים במיקור חוץ. * בשיתוף עם הנהלת המשרד – הדרכת העובדים שיקלטו. * ניהול כלל העובדים על פי המשימות השונות, הצבתם בבתי אריזה ומרלו"גים ברחבי הארץ ועמידה בדרישות הביקורת המחמירות של האיחוד האירופי.

בנושא המחשוב: * ישום והכנסה לשימוש שלב א' של תוכנת מחשב - הרחבה והעמקת השימוש של כל משתמשי המערכת במערכת מחשב החדשה בכל מיני התוצרת למעט פרחים ותבלינים. * המשך פיתוח שלב ב' של תוכנת מחשב - כולל תוספת פעילויות של אגף ביקורת יעדים מיוחדים פרחים ותבלינים ואת כל הפעילות של הסגר יצוא וזרעים יצוא.

הרחבת מודל הערכת סיכונים - (בהקשר לביקורת הגה"צ עקב שינוי תקנות) - הגדלת שיעור בתי האריזה העובדים על פי המודל מתוך סה"כ מספר בתי האריזה

הגברת ניידות מפקחים - הגדלת הניידות של מפקחים על ידי קבלת אמצעים נדרשים לביצוע העבודה (רכבים).

הכשרת מפקחים של האגף - הכשרת מפקחים בקורסים ייעודיים בדגש על הצד הפיטוסניטרי.

עדכון נהלים ושיפור האחידות בשיטות העבודה בין האזורים למפקחים

כתיבת נהלים חדשים בהתאם לתקנות החדשות + המשך רעיון ועדכון נהלים קיימים. * קיום ימי עיון לצורך למידה של כל סוגי העבודה בין האזורים והמפקחים. * אפיון שיטת העבודה בכל אזור לצורך למידה. * ביצוע מבדקים פנימיים. * ביצוע שאלון שביעות רצון לקוח. **יצירת מנגנון הדרכה לטכנאי קירור** - לצורך חשיפה והכירות עם דרישות טיפול קור מעודכנות.

חשיפת מפקחים לשיטות עבודה במדינות מייבאות - חשיפת מפקחים ללימוד שיטות עבודה במדינות אחרות על ידי ביקורים רשמית בהגנת הצומח של מדינות מדינות יעד.

נתוני יצוא – המשך הנפקה ופרסום - איסוף, עיבוד וניתוח נתוני יצוא. פרסום דוח שנתי מקיף המאגד בתוכו כמויות תוצרת חקלאית טרייה לגורמי פנים וחץ ארגוניים.

אגף סטנדרטים

עיקרי הפעולות לשנת 2017 - 2018

יעד- הבטחת איכותו ובטיחותו של המזון הטרי המסופק לאוכלוסייה.

מקור סמכות: החוק להסדרת תוצרת אורגנית התשס"ה – 2005.

החוק לפיקוח על יצור הצמח ושיווקו התשע"א – 2011 ("חוק הסטנדרטים")

משימות: יעד

הסדרת מערכות בקרה ופיקוח על כל שלבי היצור והשיווק של מזון טרי :

- 1. בניית תשתית משפטית לחוק הסטנדרטים** – הושלם הליך כתיבת תקנות "נוהל בסיסי". במקביל הופץ תזכיר לתיקון החוק הראשי. התיקון התבקש לצורך קביעת סמכויות שיאפשרו קביעת דרישות ספציפיות בתקנות ולצורך אכיפת החוק. לתיקון בוצע הליך RIA. התיקון נכנס לתוכנית הפילוט של משרד המשפטים ונמצא כעת בהליכי עבודה מולם. משימה זו ממשיכה לשנת 2018.
- 2. בניית מערך ממוחשב לניהול ופיקוח לפי חוק הסטנדרטים והחוק האורגני** : סיום האפיון והבנייה של מערכת ממוחשבת ייעודית שתהווה בסיס נתונים ותשתית לבניית מודלים לפיקוח (סקר סיכונים), ומעקב אחר פיקוח. המערכת המיועדת לפיקוח לפי החוק האורגני נמצאת כעת בשלב הטסטים ובמקביל החל תהליך אפיון מערכת המיועדת לפיקוח לפי חוק הסטנדרטים. משימה שממשיכה לשנת 2018.
- 3. הסדרת התשתית המשפטית לחוק להסדרת תוצרת אורגנית** : השלמת כתיבת תקנות ועדכון תקנות קיימות ליישום החוק, מתבצעת מול הלשכה המשפטית וממשיכה לשנת 2018. תקנות חדשות: "אגרות" - הטיוטה אושרה ע"י ועדת אגרות בינמשרדית ונשלחה להתייעצות עם המשרדים הנדרשים לפי חוק. "אישור מעבדות" משותפות עם תקנות לפי החוק לפיקוח ייצור הצמח ושיווקו, נפתח הליך RIA. עדכון תקנות קיימות: "תכשירים לשימוש ביצור תוצרת אורגנית צמחית מן הצומח" - ממתנות לאישור משרד הבריאות. "גוף אישור ובקרה" - הטיוטה נשלחה להתייעצות עם המשרדים הנדרשים.
- 4. פיקוח לפי החוק להסדרת תוצרת אורגנית** - פיקוח להסדרת התוצרת אורגנית : * אכיפה בשיתוף פעולה עם פיצו"ח – אושרה תוכנית להסמכת מפקחי הפיצו"ח. הליך ההסמכה יתבצע בשנת 2018. * הפעלת קנסות מנהליים - טיוטת תקנות קנסות מנהליים נדחתה על ידי משרד המשפטים. יש לבחון הצדקה של הפעלת קנסות, עד שיחידת הפיצוח לא תבצע אכיפה לא ניתן לבצע בחינה שכזו. * הגדלת כמות בדיקות נקודות מכירה מפוקחות (מ-20 ל-40) – בוצעו 21 פיקוחים על נקודות מכירה. בשל חוסר כוח אדם לא הושלמה המשימה. * הגדלת כמות בדיקות של תוצרת אורגנית לבדיקה נוכחות שאריות חומרים אסורים (מ-100 ל-200) – נבדקו 101 מוצרים אורגניים לבדיקת נוכחות שאריות.
- 5. פיקוח על גופי אישור ובקרה מוסמכים** : בוצעו 3 מבדקי הסמכה לגופי האישור והבקרה. ביצעו מבדקים השוואתיים ללקוחות גופי האישור והבקרה לבדיקת עמידה בדרישות.

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

תפקידי האגף

תפקידי האגף לשימור קרקע וניקוז מתמקדים בשני תחומים עיקריים: **האחד תחום שימור הקרקע** - סיוע לחקלאים, לגופים ממשלתיים ולגופים ציבוריים בפעולות שתכליתן ייעול השימוש בקרקע חקלאית, טיובה וניקוזה, תוך שמירה על איכותה ופוריותה, מניעת הידלדלותה, מחקר ופיתוח ידע, פיתוח שיטות וכלים ליישום שימור הקרקע, הפצת הידע, תכנון והדרכה לאימוץ שימור הקרקע בקרב החקלאים וצרכנים נוספים. **השני תחום הניקוז וניהול הנגר** – סיוע לרשויות ניקוז, שלטון מקומי, וגופי ממשלה בפעולות שתכליתן צמצום ומניעה של נזקי שטפונות, בשילוב של התייחסויות לאגן הנחל ולנושאי אקולוגיה וסביבה.

פעולות אלו הינן מתוקף **חוק הניקוז** ועוסקות בתחומי רגולציה שונים.

בתחום שימור הקרקע האגף מפתח מיישם ומטמיע מגוון אמצעים ושיטות המיועדים לצמצום נזקי סחיפה ודלדול קרקעות, מניעת המלחה והגנה מפני שיטפונות, טיוב קרקעות ושיפור פוריותן, הגנה על איכות הסביבה החקלאית ושיפור ממשק השטחים הפתוחים.

האגף יוזם ומספק שירותים מגוונים הכוללים:

הנחיית חקלאים, סיוע לפתרון בעיות שימור קרקע ולבעיות ניקוז, ממשק חקלאי בודד עד לרמת יישוב או אגן, מתן הדרכה מקצועית, שיפוט תוכניות, ייעוץ וחוות דעת למוסדות התכנון בישראל. יחידות האגף מבצעות איסוף נתונים, מחקרים, סקרי קרקעות - הערכתן וייעודן לחקלאות, הפעלת מוקדי חיזוי אקלימיים, איסוף נתוני תכנון ותייעודם במסדי נתונים, פיתוח מודלים ואמצעי חישה מרחוק ויישומם במערכות מידע גיאוגרפיות ככלי לקבלת החלטות.

הפרויקטים המבוצעים ביוזמת האגף ובסיוע שלו, לצד העשייה השוטפת, מבוצעים על פי התוכנית האסטרטגית לפיתוח חקלאות בת קיימא ושימור משאב הקרקע. האגף מקיים מסלול תמיכה ייחודי לתמיכה בחקלאות משמרת קרקע ומים באמצעות מתן מענקים בארבעה תחומים: [1] עיבוד משמר קרקע ומים; [2] כלי מיכון לביצוע מדיניות של עיבוד משמר; [3] ביצוע פעולות, מתקנים ואמצעים לשימור קרקע; [4] סקרים ותכנון ארוך טווח.

בתחום הניקוז וההגנה מפני נזקי שטפונות, האגף מופקד על יישום חוק הניקוז כזרוע ביצועית של שר החקלאות ומנהל רשות המים באמצעות 11 רשויות הניקוז האחראיות מכוח חוק על הטיפול בניקוז המרחבי (מחוץ לתחום הבנוי של היישובים).

האגף מנחה מקצועית את רשויות הניקוז, מאשר תוכניות למפעלי ניקוז, מפקח ומבקר את תקציבי הרשויות. האגף מקיים מסלול תמיכה בפרויקטים של פיתוח מפעלי ניקוז בנחלים ארציים ובהכנת תוכניות אב ברשויות הניקוז בהיקף של עשרות מיליוני שקלים בשנה.

בנוסף, האגף מפתח תורה ליישום נושאי ניהול אגני והיבטי סביבה במסגרת שינוי יעדים אסטרטגיים בראיה מערכתית ציבורית.

מבנה האגף

באגף פועלות 4 יחידות מטה:

1. היחידה לשימור קרקע, ניקוז ומים

א. תחום שימור קרקע

ריכוז פעילות שימור הקרקע בכל רחבי הארץ.

הנחיה בהכנת תוכניות שימור קרקע, השתתפות בשיפוט תוכניות המוגשות למשרד, תמיכה וסיוע תקציבי לביצוע פעולות אלה על פי נוהלי תמיכה שמתפרסמים מדי שנה.

פיתוח אמצעי שימור קרקע וייצובה.

סיוע לרשות לתכנון ופיתוח הכפר וליחידות נוספות במשרד בנושאים הקשורים בניקוז ושימור קרקע.

מתן ייעוץ והדרכה לחקלאים בנושא שימור קרקע, בשיתוף פעולה עם שה"מ.

ייזום, תכנון וביצוע של קורסים והשתלמויות בנושאי הליבה של האגף.

ב. תחום ניהול נגר

ריכוז הפעילות ההנדסית בתחום ניהול הנגר ברחבי הארץ.

שיפוט תוכניות ניקוז לסוגיהן, שיפוט הנדסי של מאגרי מים.

הנחיה מקצועית של מהנדסי שימור הקרקע והניקוז במחוזות משרד החקלאות ושל מהנדסי רשויות הניקוז.

הקצאת מדריך מקצועי לנושא שימור קרקע וניהול נגר והכשרתו לתחום.

הטמעת כלי תכנון מקובלים ושימור הידע.

השתתפות בגיבוש מדיניות המשרד בתמ"א 1 ובתת"ל 33.

2. התחנה לחקר הסחף - יחידת מחקר ופיתוח (מו"פ)

איסוף נתונים וניטור בתחומי פעילות האגף, ביצוע מחקרים ישומיים, סקרים ופיתוח כלים בתחומים: הידרולוגיה עילית ותת-קרקעית, ניהול אגני היקוות ואקו הידרולוגיה, חישה מרחוק של סביבה, הידלדלות ושימור קרקע.

3. היחידה לסקר, מיפוי וחישה מרחוק

הכנת סקרים וקביעת ייעוד חקלאי של קרקעות. מיפוי קרקעות, חומרי אב, תופעות דלדול קרקע ברמה ארצית וגם ברמה מפורטת.

פיתוח יישומים בממ"ג וקידום זיהוי ומיפוי שימושי קרקע באמצעות חישה מרחוק.

מתן שירות לחקלאים, לרבות ייעוץ, ביצוע סקרי קרקע לקראת נטיעה והערכת הפוטנציאל החקלאי של הקרקע. היחידה היא סמכות מקצועית יחודית בתחומה במדינת ישראל.

4. היחידה האגרומטאורולוגית

חיזוי מזג אוויר לצורכי חקלאות ולשירות החקלאים.

איסוף, ניתוח ופיתוח של נתונים טופו-אקלימיים באמצעות רשת תחנות מטאורולוגיות אוטומטיות המשדרות את נתונין למרכז. הפצת המידע לחקלאים ולכלל הציבור.

במקרה הצורך או לפי דרישה, ביצוע סקרים טופו-אקלימיים למיצוי יתרונות טופו-אקלימיים מקומיים ולייעוד אופטימלי של הקרקע לגידולים באזורים שונים.

יחידות המטה הנזכרות לעיל מסתייעות ונסמכות על עובדי שימור הקרקע שבמחוזות משרד החקלאות. אנשי שימור הקרקע במחוזות פועלים בשיתוף ובהכוונה של יחידות המטה למימוש תוכניות שימור קרקע ומשימות אחרות של המחוזות.

הבסיס החוקי לפעולות

חוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות התשי"ח 1957

פקודת סחף הקרקע (מניעה) 1941

אגף בכיר לדיג ולחקלאות מים

האגף לדיג ולחקלאות מים פועל תחת סמכותו הישירה של מנכ"ל המשרד, על בסיס סמכויותיו מתוקף פקודת הדיג 1937 ותקנותיה, וכגורם ייחודי במשרד המוביל תהליכי פיתוח לענפי ייצור הדגים בתחומים שונים ובטכנולוגיות מגוונות, בדומה ליחידות ולמשרדים דומים במדינות רבות, הרואות בענפי הדגה כלי ציבורי חשוב לטובת תזונה בריאה, מגוונת ובת-קיימא.

להלן רשימת הפעילויות העיקריות שבהן עסק האגף בשנה החולפת:

- אישור תיקון לתקנות הדיג שיהוו בסיס לשינוי נרחב בפעילות הדיג בארץ;
- ניהול ממשק דיג בים התיכון, מפרץ אילת ואגם הכנרת;
- הנפקת רישיונות דיג אישיים ולבעלי סירות דיג;
- מניעת יבוא מיני דגים העלולים לגרום נזק לחקלאות ולסביבה הטבעית;
- אינטרודוקציה למינים חדשים במתקני הסגר ואישור העברה בין אזורים בארץ בהתאם לתנאים מקצועיים שנקבעו;
- ליווי, קידום ופיתוח ענפי חקלאות המים, תוך ביצוע מחקרים יישומיים בתחנת המחקר (בנושאי בריאות, אקולוגיה, ממשק, רבייה, טכנולוגיה והזנה);
- איסוף נתוני ייצור בענפי הדיג וחקלאות המים (לטובת שנתון סטטיסטי);
- טיפול ותחזוקה שוטפת של מעגנות הדיג שבהחזקת המשרד;

פעילות זו התאפשרה בזכות רמתם המקצועית של עובדי האגף והודות לראיית שליחות של העובדים בכדי לקדם את התחומים המקצועיים, ולהוביל את פעילות ייצור הדגים (והדיג) לעידן חדש, שיאפשר עמידה בדרישות סביבתיות כמקובל בעולם ולשם פעילות דיג בת קיימא שתאפשר שמירה וניצול מיטבי של משאב הדגה לשנים רבות, וזאת מבלי לפגוע בתשתית הנדרשת לקיום אוכלוסיות דגים יציבות בים התיכון, במפרץ אילת ובכנרת. קידום הנושאים השונים במהלך השנה, לא היה יכול להתבצע, ללא שיתוף פעולה הדוק ותמיכה של יחידות המשרד השונות, בראשן הלשכה המשפטית, מנהלת ההשקעות והחטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה.

היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות ופיתוח הכפר (פיצו"ח)

חזון היחידה

היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות ופיתוח הכפר (פיצו"ח) תפעל לאכיפת חוקים וביצוע חקירות לשם גילוי עבירות ומניעתן.

תבצע פעולות פיקוח ואכיפה לשמירת בריאות הציבור החי והצומח ולחזוק החקלאות במדינת ישראל.

מטרות היחידה

ביצוע פעילות ייעודית של אכיפת חוק וביצוע חקירות לשם גילוי עבירות ומניעתן, תוך מיצוי הדין עם האשמים, על מנת להגן על בריאות הציבור, החי והצומח במדינת ישראל.

משימות עיקריות של היחידה

- הגנה על בריאות הציבור בכל הקשור לפיקוח על כללי הבטיחות של מוצרי מזון מן החי והצומח.
- פיקוח ומניעת הפצת מחלות בעלי חיים ונגעי צמחים.
- הגנה על בעלי חיים ורווחתם.
- אכיפת פקודת הדיג בימת כינרת ים תיכון וים סוף.

משימות שותפות של היחידה

- אכיפת חוק/תקנות צער בעלי חיים.
- פיקוח ואכיפה תחום שחיטה שחורה.
- ביצוע פעולות הסגר וחקירות לאור התפרצות מחלות ונגעים.
- ביצוע אכיפת פקודת הדיג.
- מענה לפניית ציבור.
- פיקוח ואכיפת תנועת בעלי חיים.
- פיקוח במעברי סחורות אל מול עזה ואיו"ש.
- פיקוח ואכיפה בתחום החלב.
- פיקוח סניטציה במטעים.
- ביצוע חקירות בנושא שאריות חומרי הדברה.
- פיקוח בנושא סלמונלה.
- פיקוח ואכיפה בתחום הדבורים.
- פיקוח ואכיפת חוק הגליל.
- אכיפת חוק השריפות בשדות.
- אכיפת חוק הגנת הצומח.
- ביצוע חקירות לשם גילוי עבירות.

היחידה פועלת על פי תקן איזו 2008/9001 :

ליחידה ישנם מאמתי איכות – 2 מאמתי איכות בכל מרחב ובמטה.

במהלך השנה מבצעים פעולות איכות, תיקון ליקויים, ריענון נהלים, שליטה ובקרה, סקר הנהלה ובוחן ISO.

היחידה עברה בהצלחה בוחן איזו והוסמכה על פי תקן איזו 2001/2015.

היחידה פועלת לאור תוכנית עבודה שנתית:

בשנת העבודה 2017 תכננה היחידה 35 משימות לתוכנית העבודה השנתית.

על פי דוח החטיבה למחקר ואסטרטגיה של המשרד – "שיעור ביצוע המשימות שתכננה היחידה לשנת 2017 עומד על כ- 80% ביצוע".

סיכום פעילות לשנת 2017:

- במהלך השנה טופלו 3,595 אירועים.
- במהלך השנה טופלו 1,669 תלונות.
- במהלך השנה בוצעו 883 ביקורות.
- במהלך השנה בוצעו 1,186 חקירות.
- במהלך השנה נדגמו 1,115 דגימות לשאריות חומרי הדברה.
- במהלך השנה נדגמו 2,310 דגימות למיקרוביולוגיה.

סיכום פעילות צעב"ח לשנת 2017:

- במהלך שנת העבודה טופלו 394 תלונות צעב"ח.
- במהלך שנת העבודה נפתחו 232 אירועים.
- במהלך שנת העבודה נפתחו 141 תיקים משפטיים.
- במהלך שנת העבודה בוצעו 180 ביקורות.

סיכום פעילות אכיפת פקודת הדייג לשנת 2017:

- במהלך שנת העבודה טופלו 193 תלונות.
- במהלך שנת העבודה נפתחו 61 אירועים.
- במהלך שנת העבודה בוצעו 125 ביקורות.
- במהלך שנת העבודה נפתחו 37 תיקי חקירה.
- במהלך שנת העבודה בוצעו 95 סיורי אכיפה ימית.
- במהלך שנת העבודה בוצעו 69 ביקורות במעגנות.

סיכום פעילות אכיפה בתחום שחיטה שחורה:

- במהלך שנת העבודה בוצעו 90 פעולות אכיפה יזומות במטרה לחשוף ולסכל פעילות שחיטה שחורה.
- סה"כ הושמדו 53,985 טון בשר משחיטה שחורה.

סיכום פעילות אכיפה בתחום הברחת ביצים מהשטחים:

- במהלך השנה בוצעו 106 פעולות איתור וסיכול של ניסיונות הברחת ביצים מאיו"ש לעורף ישראל.
- סה"כ הושמדו קרוב לכ-4.7 מיליון ביצים.

הגדרות:

תלונה - תלונה המתקבלת במוקד היחידה, נרשמת עם מלא הפרטים והנתונים ;
המוקדנית מסווגת את התלונה לגורם הרלוונטי טריטוריאלי למקום האירוע במטרה לטפל בה .
אירוע - פעולת תגובה של מפקחי היחידה.

המרכז לשיתוף והדרכה חקלאית בינלאומית (סינדקו) (Center for International Agricultural Development Cooperation)

כללי

המרכז לשיתוף חקלאי בינלאומי (סינדקו) במשרד החקלאות ופיתוח הכפר פועל כשותף מקצועי של משי"ב סוכנות הסיוע הישראלית לשיתוף פעולה בינלאומי במשרד החוץ, בכל תוכניות - הפיתוח החקלאיות בארץ ובחו"ל ומהווה הזרוע המקצועית והביצועית של משי"ב בחקלאות. **סינדקו מעורבת באופן פעיל לאורך השנים בתכנון, יישום וביצוע שיתופי פעולה בינלאומיים לפיתוח חקלאי, בהתבסס על:**

- קורסים וסדנאות להכשרה חקלאית בינלאומית הנערכת בישראל.
 - ימי מעיון וסדנאות מקוונות הנערכות בחו"ל.
 - פרויקטים לפיתוח חקלאי וכפרי לשם הקניית ידע טכנולוגי, תיאורטי ומעשי, פיתוח מיומנויות מקצועיות בתחום החקלאות במדינות מתפתחות שונות.
- חותמה המקצועי של פעילות סינדקו מתבסס על הניסיון הרב שצברה מדינת ישראל במהלך השנים בפיתוח הסקטור החקלאי כפרי בארץ תחת תנאי אקלים צחיחים וצחיחים למחצה תוך - ניצול וניהול גורמי ייצור טבעיים מוגבלים, שילוב של טכנולוגיות חקלאיות והיעזרות במחקר יישומי. מטרת שיתוף הידע והנחלתו לחקלאים, ארגונים חקלאיים, אנשי ממשל ועובדים מקומיים ממדינות היעד של היחידה, הנה לפתח את ענף החקלאות, להעלות את שיעורי התעסוקה ולהביא לצמיחה כלכלית.
- שותפים מלאים לפעילות סינדקו מבית הנם יחידת שה"מ (שירותי הדרכה ומקצוע) ומכון המחקר החקלאי וולקני (ARO), אשר עובדיהם מדריכים חקלאים ומשתלמים ממדינות שונות. בנוסף, סינדקו נשענת על ניסיונם העשיר של אנשי מקצוע מיחידות המשרד השונות, מומחים המגיעים ממכוני מחקר, אוניברסיטאות ומהסקטור החקלאי בישראל, ומשלבת אותם בפעילותה.

תחומי הפעילות המרכזיים

- הדרכת כוח אדם בארץ ובחו"ל (overseas training)
- פיתוח פרויקטים "הדגמות ומרכזי מצוינות"
- שליחויות ייעוץ ותמיכה מקצועיות קצרות מועד.
- תכנון ותיאום תוכניות מו"פ יישומי.
- ניהול שת"פ עם הקהילה הבינלאומית ופיתוח תוכניות עם המגזר הפרטי.

פעילות היחידה מתפרסת על פני מדינות מתפתחות רבות באפריקה, אסיה, מזרח אירופה, מזרח התיכון, אמריקה הלטינית ומתקיימת בשפה האנגלית, ספרדית, רוסית, ערבית ומגוון שפות מקומיות נוספות. תוכניות ההכשרה, הקמת וניהול מרכזי המצוינות, ההדרכה וההדגמה וכן פעולות נוספות הננקטות לשם הקניית ידע תיאורטי ויישומי למשתלמים, נבנים ומושתתים על קורסי הכשרה חקלאיים בינלאומיים בישראל, קורסים וסדנאות בחו"ל, הובלת פרויקטים מחקרניים חקלאיים בשיתוף עם מכוני מחקר ואוני' פיתוח ויישום שיטת הדרכה הכוללת "הדגמה באמצעות הכשרה", פרויקטים חקלאיים / טכנולוגיים, מתן שירותי ייעוץ מקצועי והוצאה לאור של פרסומים וחומרי לימוד מקצועיים מיוחדים.

קורסים והדרכה בארץ

לסינדקו אחריות מקצועית על מרכז ההדרכה החקלאי בשפיים. בשנת פעילות 2017 התקיימו במרכז 27 קורסים בינלאומיים וארציים במהלך השנה. בנוסף, סינדקו אחראית על תכלול וקיום קורסי הכשרה בנושאי מחקר חקלאי יישומי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

אנשי מקצוע מ 43 מדינות השתתפו בתוכניות הדרכה ומו"פ במסגרת הכשרה חקלאית בשנת 2017 בישראל.

הדרכה והכשרה בשיתוף המו"פ בישראל

פרק ייחודי וחשוב בפעילות ההדרכה והקורסים המתקיימים בישראל מבוצעים ע"י חוקרים ממכון וולקני החולקים את הידע הנצבר בישראל בתחום הפיתוח החקלאי והמחקר היישומי עם המשתלמים הרבים המגיעים למשרד החקלאות.

הדרכה בחו"ל

קניידים (קורסים ניידים): בשנת 2017 התקיימו מעל לעשרים פעילויות הדרכה (קורסים ניידים) במדינות הבאות: אוקראינה, תאילנד, ג'ורג'יה, וייטנאם, מיאנמר, סין, הונדורס, פרגוואי, גואטמלה, קולומביה, טגייקסטן, אורוגוואי, קזחסטן, אתיופיה, קמרון, בורקינה פאסו, סוויזלנד, מלאווי וקניה. **בפעילויות אלו השתתפו מעל ל- 700 משתלמים.**

הקורסים הניידים, אשר מהווים חלק בלתי נפרד מתוכנית ההכשרה הכוללת ומפעילותה של סינדקו בכללותה, מנוהלים לרוב על ידי צוות של שני מומחים חקלאות ישראלים בשיתוף פעולה עם ארגונים מהמגזר הציבורי, הפרטי, ארגונים בינלאומיים (NGO's) ומדינות מסייעות.

הקורסים מותאמים לצרכים ייחודיים ולדרישות מקומיות, ובכך מסייעים בהתמודדות עם בעיות ואילוצים ספציפיים של פיתוח בשטח.

תוכניות ההדרכה בחו"ל עוסקות בנושאים מקצועיים שונים בתחום החקלאות והפיתוח כפרי, תוך מתן מידע עדכני ומענה רלוונטי למגוון רחב של אתגרים המועלים ע"י אנשי מקצוע, מנהלי פיתוח, מפעילי שטח, חקלאים מובילים, מדענים, ומקבלי ההחלטות במגזר החקלאי והכפרי.

ב קצרות מועד וסיוורים מקצועיים

במהלך שנת 2017 התקיימו **כחמישים** שליחויות קצרות מועד במדינות הבאות: קולומביה, הונדורס, פנמה, סין, גאורגיה, אזרביג'אן, הודו, קירגיזסטן, רוסיה, אוקראינה, וייטנאם, רואנדה, אתיופיה, קמבודיה, מיאנמר, סוודילנד, חוף השנהב, טוגו, קמרון, גאנה, טנזניה, ליבריה, בורקינה פאסו, קניה, רואנדה וירדן.

הנושאים בהן עסקו השליחויות מתייחסים למגוון רחב של נושאים חקלאיים וטכנולוגיים כגון גידולי שדה; הקמת משתלות; פיתוח ענף ירקות; גידול בקר לחלב; מדגה; גינון וטכנולוגיות לתפעול חממות; פיתוח וניהול משאבי מים, ניהול ותפעול מערכות השקיה וטכנולוגיה וכן נושאים אחרים הקשורים בפיתוח חקלאי. שליחויות אלו כוללות משימות כגון הכנת דו"חות טכניים, המלצות ותוכניות יישום המספקים את התשתית המקצועית לייזום פרויקטים עתידיים משותפים ארוכי-טווח.

פרויקטים ופיתוח בינלאומי

תחום פעילות זה כולל תכנון של תוכניות פיתוח, הובלה של יישום פרויקטים וניהולם בשטח לצד מתן תמיכה מקצועית בפיתוח וניהול משותף של מרכזי הדגמה אגרו טכנולוגיים, המוכרים יותר - כ "מרכזי מצוינות" של ישראל. פעילויות ופרויקטים אלו מנוהלים מקצועית על ידי שליחים ישראלים השוהים במדינות היעד לטווח קצר וארוך בשיתוף עם מומחים מקומיים בתחום החקלאות.

פעילות הדרכה במדינות היעד 2017

אוקראינה:

מטרת הפרויקט: שיפור בכמויות ואיכות תוצרת חקלאית ושיפור הכנסות של חקלאים קטנים באמצעות הקניית כישורים ויכולות אגרו טכנולוגיות, חיזוק הקשר בין האקדמיה לחקלאים ופיתוח מיומנויות עסקיות.

הפרויקט מנוהל מקצועית על ידי סינדקו בשת"פ עם ארגון (MEDA Global Affairs) Canada ומרכז כרמל MCTC אשר מרכזים את פיתוח המיומנויות העסקיות. חיזוק יכולות נעשית באמצעות שק"מים (שליחויות מקצועיות קצרות מועד) במהלכן מתקיימות הרצאות וביקורים אצל חקלאים מובילים.

מדינות דרום מזרח אסיה –

הודו:

הפרויקט החל ב- 2008 בהובלה מקצועית של סינדקו בהיבט המקצועי ובשותפות עם משרד החקלאות ההודי, שגרירות ישראל בהודו והמדינות החברות.

מטרת הפרויקט הנה לסייע בהעלאת התפוקה החקלאית, הגדלת מגוון הגידולים וייעול השימוש בתשומות תוך הטמעת טכנולוגיות וידע מישראל. במרכזים מתקיימת הדרכה לשם פיתוח יכולות מקצועיות בגידול ירקות, פרחים, גידול עצי פרי (מנגו, הדסים, רימונים ותמרים) וגידול דבורים. הפרויקט נמצא בשלב השלישי וקיים ניסיון להכנסת המגזר הפרטי למיזם. ישנם אפיקים פוטנציאליים למינוף פעילות הסקטור הפרטי. **נכון להיום פועלים כ - 26 מרכזים בתשע המדינות הבאות:** Punjab, Haryana, Rajasthan, Gujarat, Maharashtra, Karnataka, Tamil-Nadu, Bihar, Uttar-Pradesh. בשלב השלישי מתוכננים לקום עוד 15 מרכזים נוספים.

וייטנאם:

מטרת הפרויקט הנה קידום ענף החלב באמצעות רפת הדגמה ישראלית שנבנתה והופעלה על בסיס ידע וטכנולוגית ייצור ישראלית. באזור העיר הו צ'י מין, הוקם מרכז הדרכה ורפת הדגמה המנוהלת מקצועית על ידי שליחי סינדקו. בנוסף, מקבלים החקלאים המקומיים הדרכה מאנשי מקצוע ומומחים ישראלים בנושאים הנוגעים לתזונת בע"ח, פוריות וניהול רפת.

מיאנמר :

במדינה מופעלת תוכנית מקצועית מתמשכת שמנוהלת על ידי מומחי סינדקו במטרה לתמוך בחקלאים קטנים באזורים צחיחים על ידי שיפור שיטות השקיה המבוססות על טכנולוגיות השקיה שונות. התוכנית מבוצעת בשיתוף MEDA (Global) Affairs Canada (ומשרד החקלאות וההשקיה במיאנמר.

מדינות מרכז אמריקה –

קמבודיה :

בשיתוף פעולה של סינדקו, מש"ב והאוניברסיטה הממלכתית ללימודי חקלאות של קמבודיה (RUA), פועל במדינה פרויקט מתמשך שמטרתו לחלוק את הידע והניסיון של ישראל בטכנולוגיות השקיה וגידול ירקות, בהתאמה לתנאים מקומיים.

קולומביה :

במדינה מתקיים פרויקט בקר לחלב "The Megaleche Project", בשיתוף עם המנהל המקומי של האזור האטלנטי. מטרתו להביא שיפור ייצור החלב באזור האטלנטי הקריבי- קולומביאני, כאשר היעד שנקבע הוא לגרום לשינוי בתפוקת החלב ומעבר מדגם ייצור מסורתי לאקסטנסיבי לדגמי ייצור המציעים שיטות ממשק יותר אינטנסיביות, ועלייה בייצור האזור האטלנטי במהלך 4 שנים וב 2/3 המשקים שנבחרו.

הונדורס :

פרויקט משותף לישראל ומשרד החקלאות המקומי שמטרתו להביא לשיפור מערכות השקיה הקיימות באמצעות הקניית ידע בתחום האגרו טכנולוגיה, פיתוח משאבי מים והשקיה. מוקד הפעילות הוא בייעוץ והכוונה של גורמי ממשל. הדרכה במדינה ניתנת על ידי שני שליחי סינדקו לטווח ארוך השוהים בהונדורס. שליח מיוחד לתחום המים מהווה יועץ אישי לנשיא בחקלאות.

אפריקה –

קניה :

במסגרת פרויקט גלאנה ובשת"פ עם המועצה הלאומית להשקיה בקניה לביטחון המזון הוקם במיאד מרכז הדרכה והדגמה לפיתוח ענף הירקות. הדרכה בנושא השקיה התקיימה השנה בישראל.

בסך הכל יותר מ 100 משתלמים מגיעים לישראל מידי שנה להשתתף בתוכניות הדרכה חקלאיות ממדינה זו .

גאנה : מטרת הפרויקט הנה הדגמה ומתן הדרכה מקצועית למקומיים בתחזוקה ותפעול מערכות ניהול מים והשקיה לגידול תירס בשלושה אתרים שונים . הפרויקט מתקיים בשת"פ של משרד החקלאות של גאנה ו- GIZ .

רואנדה :

במדינה פועל מרכז מצוינות להדגמת טכנולוגיות מתקדמות בדגש על גידול ירקות. זהו המרכז הגדול ביותר והראשון שמומן כולו ע"י ישראל ותוכנן כמרכז הדרכה והכשרה מרכזי ברואנדה במודל כלכלי שיבטיח עצמאות תפעולית כבר בשנה השלישית . התוכנית : 60 דונם של גידול ירקות בחממות ובתי צמיחה ומטעים בשטחים פתוחים אך גם מטעים סובטרופיים. התכנון בידי חברת מתכנים מישראל והליווי המקצועי לפרויקט ניתן על ידי שליח מש"ב ברואנדה.

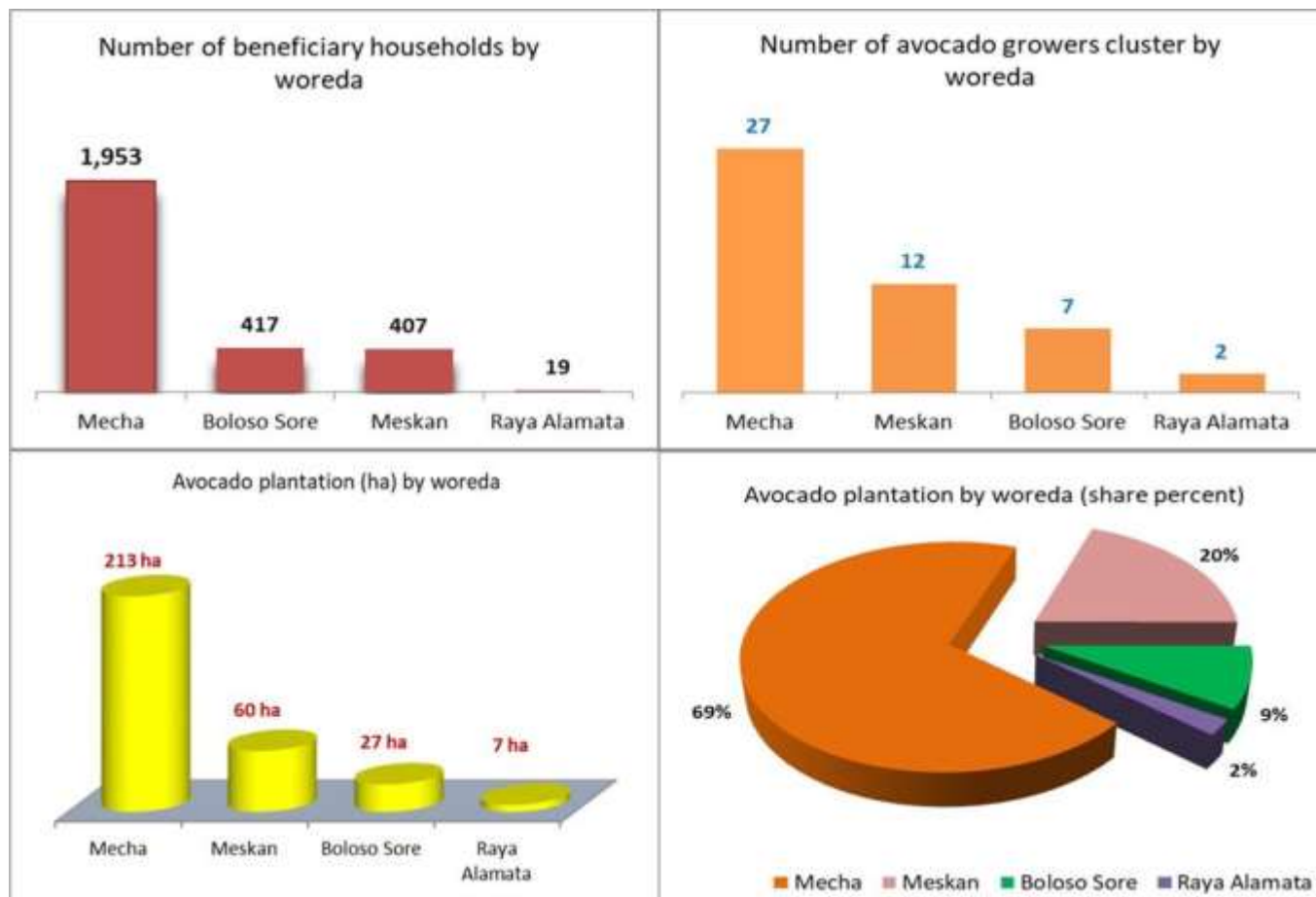
אתיופיה :

באתיופיה מתקיימות במקביל ארבע הפעילויות הבאות :

- א. שתלנות וגידול עצי פרי ע"י חקלאים קטנים. בעיקר גידול אבוקדו ושיוק לשוק האירופאי, בשת"פ עם ארגון USAID (הסוכנות האמריקנית לפיתוח בינלאומי).
- ב. השקיה וניהול מים בשת"פ עם ממשלת קנדה.
- ג. שתלנות עצי פרי וגידול ירקות באזור אפאר. בהובלה מקצועית של מומחית לעצי פרי תמנה שוער ובשת"פ עם ה- GIZ. (סוכנות הסיוע של גרמניה).

ד. פרוייקט הגב' הראשונה: רכישת ערכות השקיה לבתי ספר. נבחרו ארבעה בתי ספר בהם יערך פיילוט. בשת"פ עם ארגון CULTIVAID.

נתונים מתוך דו"ח חציוני של 2017

קמרון:

במדינה מתקיימים שני הפרוייקטים הבאים:

- שיפור שרשרת ערך המנגו, החלפת זנים והקמת חלקות הדגמה. בשת"פ עם ה-GIZ ומשרד החקלאות הקמרוני. במסגרת זו ניתנות הדרכות על ידי צוות מומחים מישראל בביה"ס החקלאי בבינגלה.
- הכשרת יישום קומפוסט ומבוא להידראוליקה. מדובר בסמינר רביעי במספר הניתן בהדרכת מומחים. בשת"פ של ארגון הסיוע הצרפתי (AFD) ומשרד החקלאות הקמרוני.

בורקינה פאסו:

תוכנית הכשרה בנושא פיתוח ענף הירקות במדינה, בשת"פ עם ממשלת בורקינה פאסו, וארגון GIZ. כחלק משיתוף הפעולה של סינדקו ומש"ב עם הסוכנות האיטלקית לפיתוח ושיתופי פעולה (Italy's Development Cooperation Directorate) התקיים סיור לימודי בנושא יזמות חקלאית בישראל בהשתתפות 11 עובדי ציבור מבורקינה פאסו. הסיור אורגן בשת"פ עם מרכז כרמל MCTC.

המזרח התיכון –

ירדן:

במהלך שנת 2017 נמשך שיתוף הפעולה של ישראל עם סוכנות הסיוע של יפן JICA ו- NCARE המרכז הלאומי הירדני למחקר חקלאי והדרכה. התוכנית נכנסה שנה זו לשלב שלישי, והתמקדה בהקניית יכולות מקצועיות, ידע

תיאורטי בנושא מדגה (אמנון) וגידול פירות טרופיים (מנגו, אבוקדו וגויאבה). בשל אתגרים דיפלומטיים באזור, הפעילויות העיקריות בפרויקטים התמקדו בקיום ועידות טלפוניות ותכתובות מיילים.

הרשות הפלסטינית:

במהלך שנת 2017 המשיך בשיתוף פעולה במסגרת הפרויקט אזורי בין ישראל לארגון JICA בנושא חדשנות טכנולוגית בחקלאות עבור חקלאים פלסטינים. הפרויקט כלל הדרכות וסדנאות בתחום המנגו, פירות ונשירים, ירקות וייצור דבש. המתמחים הנם עובדי הדרכה המועסקים במשרד החקלאות הפלסטיני.

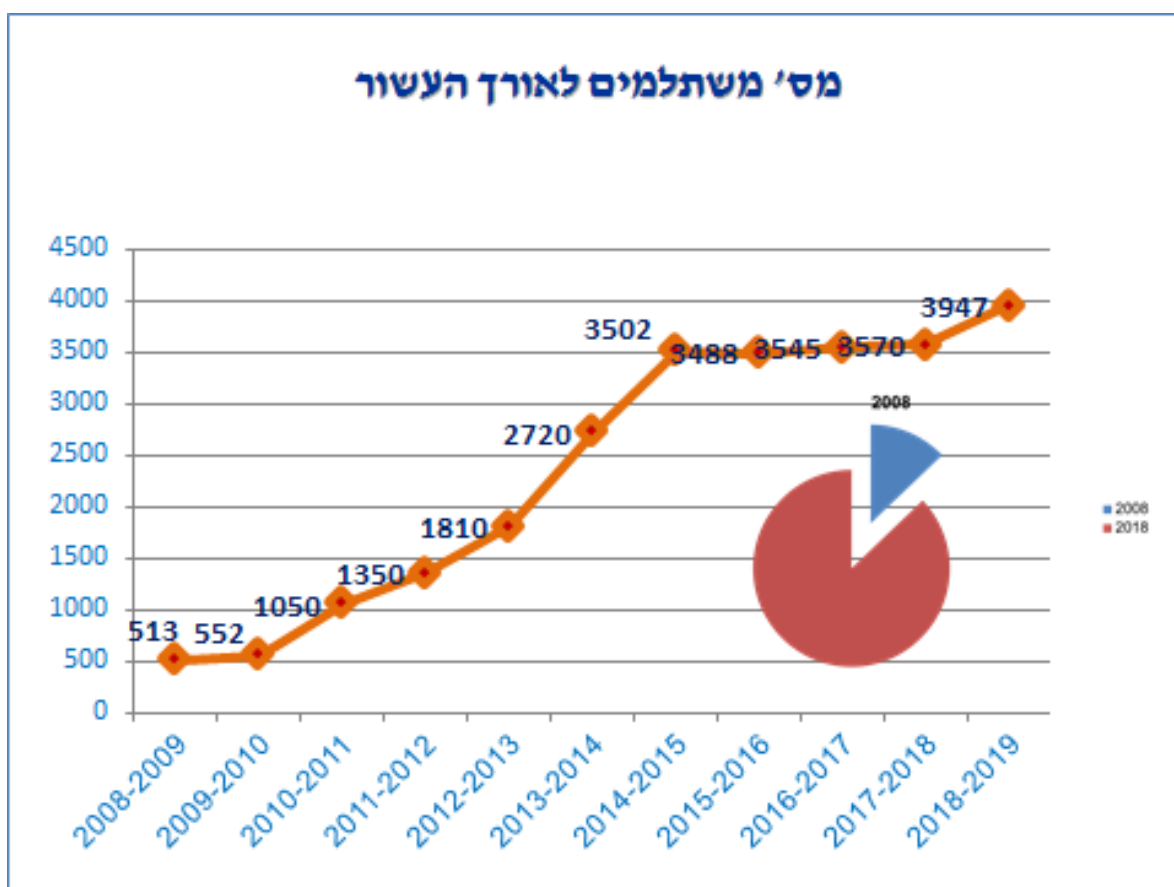
פעילויות מיוחדות

במסגרת הסכם שת"פ בין מדינת ישראל לבין ארגון ECOWAS (האיחוד הכלכלי של מדינות מערב אפריקה), נערכה בארץ הכשרה עבור אנשי מקצוע שנבחרו על ידי האיחוד בנושא "הקשר בין מחקר יישומי, הדרכה והחקלאי" בהשתתפות 18 נציגים החברים ב- 11 מדינות המרכיבות את האיחוד הכלכלי.

החונכות החקלאית – תוכנית ייחודית להכשרת יזמים בחקלאות של ישראל

מזה כשני עשורים פועלת בארץ תוכנית חונכות חקלאית ייחודית שיעודה הקניית הכשרה מעשית ותיאורטית בכל תחומי החקלאות המודרנית. התוכנית מוכוונת ע"י ועדה בין משרדית ומהווה כלי מרכזי בפעילות הסיוע הבינלאומית של משרד החוץ והחקלאות ודוגמא לשיתוף פעולה ייחודי בין משרדי הממשלה המבוצעת באמצעות המגזר החקלאי בישראל.

בכל שנה מגיעים ארצה במסגרת תוכנית זו, לתקופה של 11 חודשים, מעל 3,000 סטודנטים מכ- 30 מדינות מתפתחות. תוכנית הלימודים מוכרת לרוב ע"י מוסד הלימודים בחו"ל, כחלק מדרישות התואר להכשרה המעשית (סטאג') לה מחויב הסטודנט במסגרת לימודיו או כתוכנית העשרה ללימודים. התוכנית מהווה תוכנית דגל בהכשרת יזמים חקלאיים ממדינות מתפתחות ישראל היתה המדינה הראשונה להציע תוכנית הכשרה ייחודית זו. כיום, מהווים חלק ניכר מבוגרי התוכנית יזמים, וחקלאים מצטיינים המהווים את שדרת הידע והיזמות במדינתם.

פרויקטים חקלאיים

- הפרויקט החקלאי הגדול ביותר כיום הוא בהודו בה קיימים כ- 26 מרכזי הדרכה ומצוינות חקלאיים המסתייעים במומחים מישראל.
- לפני כעשור, החלה הקמת רפת הדגמה קטנה יחסית לטכנולוגיה וממשקי גידול ישראליים בווייטנאם . מומחים מסינדקו היוו את הבסיס המקצועי לפעילות ייצור החלב ברפת.
- כיום, פרויקט הישראלי הגדול ביותר בתחום רפת החלב בעולם, מגיע לסיומו בווייטנאם עם השלמת הקמתן של מקבץ רפתות ענק ומכוני חליבה ואכלוסן של כ- 15 אלף פרות חולבות. הפרויקט שתוכנן ובוצע על ידי א.ב. מתכננים בשיתוף עם אפימילק וגליל הנדסה, משתרע על שטח רחב של 800 אלף מ"ר ועלותו נאמדת בלמעלה מ- 200 מיליון דולר.
- הבחירה בחברות ישראליות בהקמת רפתות ושימוש בטכנולוגיה ויידע ישראליים , אינה מקרית והינה תודות גם לרפתות ההדרכה של סינדקו בעולם!
- הפרויקט באתיופיה הצלחה תקדימית : – יצוא אבוקדו ראשון אי פעם מאתיופיה לאירופה התבצע בשנה שעברה תודות לפרויקט החקלאי במסגרתו מרכיבים ב - 6 משתלות ברחבי אתיופיה מאות אלפי שתילים של אבוקדו מידי שנה.
- שיתוף פעולה ייחודי בתוכניות חירום לאומיות בתוכנית מאגרי חירום של חיטה, לישראל תוכנית ייחודית להבטחת מזון בשעת חירום גם את הידע הייחודי הזה ישראל חולקת עם העולם.

אגף יער ואילנות

כללי

תפקידי האגף ליער ואילנות מתמקדים בשני נושאים עיקריים: האחד **יער ואילנות (פקיד היערות)** – האגף ממונה על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר להוציא לפועל את מטרות פקודת היערות, מפקח מטעם המדינה על טיפול וניהול היערות, המבוצע על ידי הקרן הקיימת לישראל, מאשר את תוכניות העבודה ביערות ובשמורות הטבע ומפקח על ביצוען, כמו כן מפקח, מנחה ומנהל את נושא הגנת האילנות בכל מדינת ישראל ביער ומחוץ ליער. יחידת יער ואילנות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר משמשת כזרוע הביצוע של שר החקלאות בכל הנוגע לפקודת היערות. במסגרת זו מגבש האגף מדיניות בהתאם להנחיות השר ומיישמה מול פקידי היערות של קק"ל, פקידי היערות ברשויות המקומיות והגורמים המקצועיים המעורבים. השני **גנים בוטניים וחקלאות יישובית** – האגף מרכז מבחינה מקצועית את פעילותה של מועצת הגנים הבוטניים, בתאום עם יו"ר המועצה. אחראי על תהליך ההכרה והתמיכה בגנים ועל מערך הפיקוח המנהלי והמקצועי של הגנים הבוטניים. בנוסף, אחראי התחום על נושא החקלאות היישובית והעירונית – תמיכות, פיקוח מקצועי ומנהלי וקביעת מדיניות המשרד בתחום.

הבסיס החוקי לפעולות

פקודת היערות 1926

חוק הגנים הבוטניים 2006

פעילות האגף בשנת 2017

נושא	תחום משנה	תיאור הפעולות שנעשו במהלך השנה
יער ואילנות	פניות ציבור	כ-3,000 פניות בכתב של אזרחים ומוסדות כולל: שאלות, תלונות על כריתה, השחתה, בקשות למידע ולחומר מקצועי וכדומה. כ-3,500 פניות לבקשות מידע להיתר- רישוי זמין.
	מידע דרך אתר אינטרנט	16,586 כניסות לאתר "חבק עץ" ו-40,892 כניסות לדף "יער ואילנות" (פקיד היערות) באתר משרד החקלאות.
	ערים על החלטות פקידי יערות עירוניים	טיפול ב-40 ערים, כולל פנייה לפקידי היערות לקבלת חומרים לגבי הערר, תיאום הערר, סיכומו ולאחר מכן יישומו.
	כנסים וימי עיון	6 ימי עיון בנושא עצים: 2 ימי עיון לפקידי היערות ברשויות, קק"ל ורט"ג 2 ימי עיון באכיפה יום עיון למאגר מומחים יום עיון בנושא ניהול משאב עצים
	פקידי יערות עירוניים ואזוריים	- בקרה על תוכניות עבודה שנתיות של קק"ל ורט"ג במקרקעי הייעור ושמורות הטבע. - פגישות עבודה שנתיות עם כל פקידי היערות בקק"ל, כל פקידי היערות העירוניים וכל פקידי היערות ברט"ג - כתיבת חו"ד לפקידי היערות העירוניים - קורס הסמכת פקידי יערות עירוניים והסמכת 7 פקידי יערות עירוניים
	הרצאות	35 הרצאות (של ארז, ענבר, תמר וקרול) בנושא הגנת אילנות ושמירה על עצים בקורסים אקדמיים, למהנדסים ואדריכלים, לוועדות תכנון, לחובבים ולאזרחים, ליועצי גינון ולאדריכלי נוף, לפקחים סביבתיים ועוד.
	מחשוב	1. טיפול ושדרוג שכבת עצי מורשת, בניית אפליקציה למיפוי עצים, הפצה לציבור ופיתוח ממשקים נוספים 2. עדכון מידע כללי ונוהלי העבודה באתר לרווחת הציבור 3. המשך ליווי והדרכה רישוי זמין מנהל התכנון

נהלים	1. יישום וגיבוש נהלים במסגרת חובת הכנת סקרי עצים לחוות דעת פקיד היערות ולהיתר בנייה 2. גיבוש נוהלי עבודה מול חברת חשמל 3. איחוד ועדכון נוהלי עבודה לפקידי היערות 4. עדכון נוהל העתקות 5. גיבוש מסמך מדיניות לנטיעות והגנה על עצים – למחוזות מרכז ודרום 6. הכנת ואישור נוהל עבודה מול פקידי היערות רט"ג	
חקיקה	גיבוש צו היערות (פטור מרישיון כריתה)	
מאגר יועצים	עדכון מאגר יועצים בתחום תכנון משמר והגנת אילנות לאחר פרסום "קול קורא", והכשרתם.	
אזורי חיץ להגנה מאש	- בקרה ארצית על תכנון וביצוע אזורי חיץ של הרט"ג, קק"ל והרשויות המקומיות, והנחיות לעניין הפחתת סיכונים באזורים המועדים לשריפה. - השתתפות בוועדה המייעצת לנציב כבאות ראשי לעניין תקנות וכללי רשות הכבאות, קביעת היישובים המוגנים וההוראות החלות עליהם. - השתתפות בוועדה בין משרדית להגנה על מתקני תשתית לאומיים משריפות יער.	
הסברה	1. פיתוח חומר מקצועי בנושא התנוונות אלונים 2. מפגשים עם נאמני אילנות בכפ"ס ופ"ת, ועם פעילים סביבתיים ברחבי הארץ 3. גיבוש חוברת המלצות לנטיעות בחצר פרטית	
הכרזת שמורות יער	המשך תהליך הכרזת שמורות יער חדשות.	
גריעות משמורות יער	פישוט הליכי ההכרזה והגריעה של שמורות יער וביסוסם על תכנון סטטוטורי של יערות קק"ל, טופלו 12 בקשות לגריעה. המשך הסדרת שמורות יער בתחום יישובים ותוכניות פיתוח מאושרות.	
אכיפה ופיקוח	1. <u>כריתת אילנות</u> : טיפול ב-102 אירועים ועבירות, והטלת 16 קנסות בסך 223 אש"ח 2. <u>כריתת מטעי הדורים ואבוקדו</u> : טיפול ב-70 אירועים ועבירות, והטלת 16 קנסות בסך 501 אש"ח 3. הסמכת פקחים סביבתיים עירוניים ב-3 רשויות מקומיות	
חוות דעת לתוכניות עירוניות	בקרה על 44 תוכניות פיתוח עירוניות ומתן חוות דעת	
ליווי ובקרת תוכניות פיתוח הרק"ל בגוש דן	בקרה ומתן אישורי כריתה/ העתקה ושימור לקווי הרק"ל ואישור נטיעות לתוכניות הפיתוח	
גנים בוטניים וחקלאות יישובית	- ביצוע תמיכות בסך 2.930 מ"ש לגנים הבוטניים. פירוט בנספח ג'. - אישור בקשות תקציב משנת 2017 לחקלאות יישובית. ריכוז ועדת תמיכות - התקיימו 6 דיונים של ועדת תמיכות	
פיקוח	סיורי פיקוח – התקיימו סיורי פיקוח בעשרה גנים בוטנים (פיקוח עבור שנת 2016)	
פיתוח חומר מקצועי	- מפגשי ועדה מקצועית לגנים בוטנים התקיימו 3 לאורך השנה. שניים מהם בדצמבר 2017 - מפגש אנשי מקצוע של גנים בוטנים – התקיים מפגש בגן הבוטני באורנים בדצמבר 2017 - פרסום חוברת גנים בוטנים בישראל - מפגש ועדה מקצועית לגינות קהילתיות	

יעדי העבודה לשנת 2018

- השתלבות ברפורמה בחוק התכנון והבנייה והטמעת עקרונות העבודה של פקיד היערות.
- קיום ימי עיון משותפים למנהל התכנון ומטה פקיד היערות.

- הפצת והנגשת מידע לציבור בנושא עצים.
- הכשרה מקצועית לעוסקים בתחום האכיפה והפיקוח ולמרשי מתן רישיונות ; קביעת הנחיות תכנון מקצועיות.
- אישור ובקרה על תוכנית העבודה השנתית של קק"ל ביערות ושל רט"ג בשמורות טבע (הכנת תבנית לשיפוט התוכנית השנתית).
- ניהול שכבת שמורות היער ואכרזה על שמורות יער נוספות.
- פיקוח ובקרה על פקידי יערות אזוריים.
- ניהול עררים על החלטות של פקידי יערות עירוניים.
- הכנת שכבת מיפוי קווי חיץ בישראל.
- ימי עיון לפקידי היערות ולמאגר מומחים.
- אפיון תכולת פרט שטוקהולם כבית גידול לעצים.
- קביעת מדיניות משרד החקלאות לניהול יערות ישראל.
- קידום מחקר לעץ איכותי (פיקוס נטול פירות) ברחובות ישראל.
- ליווי ובקרה של פקחים סביבתיים עירוניים.
- תמיכה בגנים הבוטנים ע"פ חוק הגנים הבוטנים.
- הכנת נוהל לסיכונים בעצים.
- התאמת מיני עצים לנטיעה בשטח פרטי + פרסום חוברת בנושא.
- הכנת תקנות היערות לרישיונות כריתה במסגרת מדיניות רגולציה, ולעדכון נהלי עבודת פקיד היערות.
- שיפור יכולת ההתמודדות עם שריפות – הכנת חוברת לטיפול בשטחים שרופים ולצמצום ועדכון המדריך לטיפול נופי באתרים המועדים לשריפות יער וחורש.
- אישור צו היערות בכנסת לפטור מרישיון כריתה.
- הכנת מסמך ארצי לצל עצים בישראל – שילוב של מנהל התכנון ומטה פקיד היערות.
- ריכוז מקצועי של מועצת הגנים הבוטנים.
- תמיכות בגנים בוטנים ובאתרי חקלאות יישובית.

תמיכות בגנים הבוטניים לשנת 2017 (הרחבה בנספח ג' – שנים קודמות)

תל אביב	483,951
הר צופים	395,000
גבעת רם	650,000
נאות קדומים	313,160
מקווה ישראל	200,000
ניר עוז	58,333
טכניון	385,554
גן הוורדים	288,464
חוות הנוי	155,537
סך הכול	2,930,000

היחידה לזכויות מטפחים

כללי:

טיפול זני צמחים של מיני ירקות, מטעים, פרחים, וצמחי נוי הוא אחד הגורמים המרכזיים לפיתוח חקלאות מתקדמת בארץ ובעולם.

חקלאות מתקדמת וייצור חקלאי יעיל, כלכלי ובעל ערך וכושר תחרות בשווקים בינלאומיים, מותנה, בין היתר, ביישום הידע וההצלחה בטיפול זני צמחים חדשים בעלי תכונות ייחודיות הטמונות בפוטנציאל הגנטי העומד לרשות המטפחים ואשר משפיעות על תפוקתם ועל יכולת התמודדותם בתנאי שוק תחרותיים.

ישראל מובילה בטיפול זני ירקות, פירות, צמחי נוי ופרחים. אחד המפתחות ליכולתה של ישראל בתחום זה הוא מערכת ההגנה על זכויות מטפחים. מערכת זו מאפשרת לשמור על זכויות הקניין הרוחני של מטפחי הזנים ומאפשרת להם לקבל החזר על ההשקעות העצומות בפיתוח זנים חדשים.

בשנת 1961, נחתמה האמנה הבינלאומית בדבר הגנה על זנים חדשים של צמחים. הוראות האמנה מבטאות איזון בין האינטרסים של ייצור חקלאי לטובת הציבור לבין האינטרסים הקנייניים של המטפחים, ויוצרת בסיס לחקיקה אחידה של המדינות שהצטרפו לאמנה והן חברות בארגון הבינלאומי להגנה על זכויות מטפחים (UPOV).

חוק זכות המטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973, המסדיר את רישומם של זנים חדשים ואת זכויות מטפחיהם, נועד להגן על זכויות מטפחים (קניין רוחני), ישראלים וזרים, והוא תואם את הדרישות ממדינת ישראל החתומה על ההאמנה הבינלאומית בהקשר זה. קיום מערכת של הגנה על זכויות מטפחים, של זני צמחים חדשים שטופחו בארץ ובעולם, מאפשר לחקלאי ישראל לקיים חקלאות מתקדמת ולהתחרות בשווקי ארצות חוץ מחד גיסא, ומאפשר למטפחי זנים חדשים להפיץ את זניהם בארצות החברות בארגון הבינלאומי UPOV, תוך שמירה על זכויותיהם הקנייניות מאידך גיסא.

מטפח של זן חדש, בין מקומי ובין זר, רשאי להגיש בקשה לרישום זכות מטפחים בזן. רישום זכות מטפחים בזן מקנה לבעליו זכויות קנייניות בזן לתקופה של 20 או 25 שנה בהתאם לסוג הגידול.

העיסוק בזכויות מטפחים דורש מערכת מנהלית / מקצועית, מדויקת ואמינה המתעדת את כל שלבי הטיפול בבקשה, מרגע הגשת בקשה לרישום זן, בדיקתה, החלטה בעניין כשירותה לרישום, רישומה, אם נמצאה ראויה לכך, וקיומה במשך תקופת ההגנה, הכול בהתאם לחוק.

הליך בדיקת הבקשה, פרסומה ואישורה מוסדר בחוק. החוק ייחד תפקידים למועצה לזכויות מטפחים, לרשם ולבוחן. החלטות המועצה והרשם ניתנות לערעור בבית המשפט המחוזי.

להלן נתונים סטטיסטיים של פעילות היחידה לזכויות מטפחים בשנת 2017 :

בתאריך 13.12.2017 התכנסה המועצה לזכויות מטפחים לדיון בנושאים השוטפים העומדים בפניה, וביניהם אישור רישום זנים חדשים, טיפול בבקשות ישנות, עדכון הסכמים בינלאומיים, נוהל רכישת תוצאות וכיו"ב. בישיבה זו אושרו לרישום 39 זנים.

בשנת 2017 נרשמו 59 זנים, הוגשו 53 בקשות חדשות לרישום זכות מטפחים ו- 39 בקשות נזנחו.

הצפי לשנת 2018 הוא של כ- 70 בקשות חדשות.

תקציב היחידה בשנה החולפת :

160,000 ₪ כולל דמי חבר בארגון UPOV (26,820 פרנק שוויצרי כ- 120,000 ₪).

תקציב היחידה בשנה הנוכחית :

223,000 ₪ כולל דמי חבר ב- UPOV (כ- 120,000 ₪).

בשנת 2017 פרסמה היחידה ברשת את המסמכים הבאים :

2 עלונים - גאזט חצי שנתי מס. 88 ומס. 89 בשפה האנגלית אשר מתפרסמים גם בארגון UPOV.

טבלת אגרות ודמי שירות מעודכנת לתאריך 1.7.2017.

טפסי בקשה לרישום זכות מטפחים, שאלון טכני ונוהל הגשת בקשה, באנגלית ובעברית.

נוהל טיפול בבקשות לרישום זכויות מטפחים פנים משרדי.

היחידה לזכויות מטפחים פועלת על פי חוק זכות מטפחים של זני צמחים, תשל"ג-1973 ומפרסמת ברשומות את הבקשות וההתנגדויות לרישום זנים.

פרטים נוספים על עבודת המועצה ויחידת הבוחן, ניתן לקבל במשרד המועצה - טל: 03-9485450 ; פקס: 03-9485839 ; דוא"ל: pbr@moag.gov.il.

האגף לניהול משברים, היערכות לחירום וסייבר

הקדמה: השנה הייתה בסימן הרחבת שיתוף פעולה ומעגלי הסיוע: הקמת המוקד האחד, נוהל עבודה עם ארגוני מתנדבים והסכמות לעבודה משותפת עם הסיירת הירוקה. תחילת השנה העמידה את המשרד באתגר לא פשוט של התפרצות שפעת עופות במספר מוקדים במקביל. מסירות אין קץ של הצוותים במחוזות, נב"מ, פיצוח וש"ט ראווה להערכה רבה. בזכותם נמנע נזק גדול יותר. לאור ההתפרצות הקשה עלתה השאלה, האם באירוע קשה יותר בעצמות גבוהה יותר ניתן לבנות על הצוותים שבאירוע האחרון הגיעו לקצה גבול היכולת. על המשרד להיערך ולהכשיר צוותים חיצוניים שיופעלו בעת קרות אירוע שפעת עופות בהיקף גדול מעבר ליכולות המשרד לטפל.

רשות חירום לאומית (רח"ל) - בתקופה האחרונה אנו עדים למעורבות הולכת וגדלה של רח"ל בהכנת משרדי הממשלה לחירום. אם זה ביועצים, סדנאות מקצועיות, סיוע בתרגילים בתקציבים ועוד. משרד החקלאות שותף מלא ומוקיר את רח"ל על ההתקדמות שחלה בהערכות המשרד לחירום.

סייבר - הוועדה המשרדית להגנת הסייבר מקיימת ישיבות סדירות ואנו רואים התקדמות רבה בנושא. החשיפה לסכנת הסייבר נמצאת אצל כל אחד מאתנו. בהתנהלות היום יומית אם זה בהכנסת התקנים חיצוניים למחשב או בהורדה של קבצים לא מוכרים. עלינו כאחד לגלות אחריות ולמנוע אירועים העלולים לשבש את מערך המחשוב המשרדי. מנכ"ל המשרד אישר את מסמך 9 הנקודות שמהוות כללי התנהלות בסיסיים לשיפור המוגנות. רובן ככולן בוצעו או בשלבי ביצוע.

מהעבודה השוטפת באגף:

מפעלים חיוניים:

בחציון הראשון של שנת 2017, על פי החלטת מנכ"ל מהשנה שעברה, החלה חניכת מתכנני המחוזות בביצוע ביקורות במפעלים חיוניים. כמו כן, בימים אלו מתקיימת עבודה אינטנסיבית ברח"ל בנושא בחינה מחדש של שיטת התעדוף של המפעלים החיוניים ואופן הביקורת כך שהתחום הינו דינאמי ומשתנה. כחלק ממשימה של טיפול עומק במפעלים חיוניים, נבחרו 5 קבוצות מפעלים בהן האגף לניהול משברים יטפל באופן פרטני על מנת לקדם את מוכנות לחירום.

תרי"ש רח"ל:

משרד החקלאות נבחר ע"י רח"ל להשתתף בפיילוט לעדכון נהלי ההפעלה וביצוע תרגילים. צוות היועצים של רח"ל עובד בימים אלו על עדכון הנהלים והתאמתם לפורמט אחיד למשרדי הממשלה.

בדיקת אפשרויות המשך יבוא מספוא וחיטה בחירום:

אחרי הביקור שבוצע בשנה שעברה במסוף הפחם של חברת החשמל ונמל חדרה, השנה התקיים ביקור משותף של האגף לניהול משברים, ד"ר משה קוסטיקובסקי מיחידת הפיקוח של מכון וולקני, נציג רח"ל ויבואן של חיטה ומספוא בנמל אילת.

במהלך ביקור התקיימה ישיבה עם הנהלת הנמל לבירור אפשרויות פריקה של גרעינים בנמל והאמצעים הדרושים לכך, התקיים סיור במקום וכן התקיימה פגישה עם אנשי הגנת הסביבה השותפים לתהליך הפריקה למניעת זיהום הים. סוכם כי קיימת היתכנות ליבוא ופריקה של אניות גרעינים ומספוא בנמל אילת. וכן הוחלט לתכנן תרגיל שיבחן את כל שרשרת היבוא, הפריקה, האחסון וההובלה.

בחינת טכנולוגיות חדשות לטיפול בפגרים:

נושא הטיפול בפגרי בע"ח בזמן חירום ובאירועי תמותה המונית נשאר נושא מרכזי בעבודת האגף. בחודשים האחרונים נבחנו טכנולוגיות חדשות שכבר עובדות באופן חלקי בטיפול בפסדים ושאריות במשחטת עופות בצפון הארץ. הטכנולוגיה עצמה טובה מאוד ויכולה לשרת את המגזר החקלאי. ממתנינים להבשלת אמצעים שיאפשרו שימוש בטכנולוגיה בשטח, בטיפול בפגרים שלמים.

מערכת השו"ב של משרד החקלאות:

בנייתה של מערכת הנתונים והשו"ב של משרד החקלאות הסתיימה והוצגה למחוזות המשרד ולנציגי מועצות אזוריות. שימוש ראשוני במערכת בוצע בזמן התרגיל במחוז מרכז ואחר כך בוצע שימוש מלא, ע"י כל מחוזות המשרד במהלך תרגיל רע"ד 17.

ביקורת רח"ל במטה ובמחוזות המשרד:

בחודשים מרץ ואפריל רח"ל קיימה ביקורות מוכנות במטה משרד החקלאות, במחוזותיו וכן בשירותים הווטרינרים. האגף לניהול משברים ביצע הכנה פרטנית לביקורת בכל אחד מהמחוזות. בביקורת עצמה נבדקה המוכנות – קיום תרחישי ייחוס ונהלים מתאימים, מיגון, אמצעים ופעילות ההערכות לחירום. סיכום הביקורת מצא כי רמת ההערכות לחירום במשרד החקלאות טובה, בחלק מהיחידות הנושא טעון שיפור. כל אחד מהמחוזות קיבל ציון פרטני ונקודות לשיפור. בשנת 2018 תתבצענה ביקורות במחוזות לבדיקת השלמת הפערים.

מוקד אחד:

העבודות על המוקד האחד נמצאות בעיצומן. המוקד ישרת בשגרה את יחידת הפיצו"ח ויחידת הביטחון של המשרד ואת האגף לניהול משברים בעיתות משבר. המוקד יעבוד 24/7 עם מוקדנים שיקבלו הכשרה לטיפול בכלל הפניות.

קורס סע"ר:

בחודש יולי התקיים קורס סיוע עצמי ראשוני - קורס חילוץ קל לעובדי המשרד ומכון וולקני. הקורס כלל יום וחצי של הכשרה עיונית בנושא מצבי החירום השונים ואופן ההתנהגות בכל אחד מהם כולל עזרה ראשונה וכיבוי אש. ביום השני התקיימה הכשרה מעשית בחילוץ קל (חילוץ באמצעים זמינים) באתר הרס במודיעין. את הקורס העבירו מדריכים של פיקוד העורף. השתלמות דומה עוברים תלמידי התיכונים בארץ.

גרור חילוץ:

קיבלנו מרח"ל גרור חילוץ ופיקוד. בגרור קיים ציוד חילוץ (אתים, כפפות, גרזנים וכו') הגרור יישמש בעיקר כחפ"ק נייד – אוהל פיקוד תאורה וגנרטור. יאפשרו עבודת מטה בשטח קרוב לאירועי שפעת עופות ובכלל.

סייבר:

התקפות הסייבר שהיינו עדים להם בעת האחרונה מאששות את הפעולות הננקטות על ידי הוועדה המשרדית להגנת הסייבר, אם זה במוכנות המשרד ואם זה בהכנת המגזר החקלאי לתרחישי סייבר. הוועדה פועלת בשלב ראשון על פי 9 הנחיות במסמך שאושר ע"י מנכ"ל המשרד, רב רובן של ההנחיות בוצעו או בהליכי ביצוע.

תרגיל DR:

בחול המועד סוכות, בזמן שרוב עובדי המשרד היו בחופשה, יחידת השל"מ ומספר מצומצם של עובדים ביצעה תרגיל מעבר ל-DR (מעבר לאתר שרתים חלופי). התרגיל דימה פגיעה בשרתים בבית דגן. לאחר עבודה של מספר שעות באתר החלופי בצורה מוצלחת התבצעה ההחזרה לאתר בבית דגן. מעט גופים במשק ביצעו העברה מליאה ומוצלחת כפי שביצע השל"מ.

אירועי חירום:

אירועי שפעת העופות:

כאמור, גל אירועי שפעת העופות החל כבר בחודש נובמבר 2016 ונמשך עד מרץ 2017. כל מחוזות המשרד למעט מחוז גליל גולן "זכו" לאירועים בשטחם ושיתפו עפולה עם צוותי השו"ב נב"מ וניהול משברים. גל האירועים ואחר כך מותו בטרם עת של ד"ר פרק ז"ל קטעו את העבודה על עדכון נוהל הטיפול בשפעת עופות. תובנות שהופקו מאירועים אלו יובאו לידי ביטוי בנוהל החדש. עם זאת, חשוב לציין כי הכוחות שפעלו בשטח התמודדו ביעילות ובהצלחה רבה עם האירועים המרובים, עבדו בלילות ובסופי שבוע במסירות רבה על מנת להכחיד את המחלה ולמנוע את התפשטותה.

בחודש מאי השנה, נפרדנו מד"ר שמעון פרק שהלך לעולמו באופן פתאומי ובטרם עת. ד"ר פרק היה האורים והתומים בנושא שפעת העופות בארץ, מקצועי ונעים הליכות. הוא יחסר לכולנו מאוד.

אירועים מיוחדים:

תרגיל הפעלת מטה מחוז מרכז:

בחודש אפריל התקיים במחוז מרכז אימון הפעלת מטה המחוז בחירום. לאימון קדמה השתלמות שבה כל אנשי המחוז למדו את תפקידם בחירום ואת תוכנית המענה המשרדית. ההשתלמות והאימון הונחו על ידי מנהל מחוז מרכז של רח"ל. אנשי מחוז מרכז ובראשם מנהל המחוז, ביצעו תרגיל מעמיק והתמודדו עם דילמות מורכבות וקבלת החלטות במצב חירום. במהלך התרגיל הופעלו גם צוותי פיצו"ח ורכזי מתנדבים ונוצר קשר עם נציגי המועצות האזוריות ונציגי מפעלים חיוניים. התרגיל היה מוצלח ביותר, מנהל המחוז ועובדיו זכו לשבחים מאנשי רח"ל המעורבים על ההכנה המעמיקה וההשקעה בתרגיל.

תרגיל לאומי רע"ד 17:

התרגיל הלאומי השנתי התקיים השנה בין התאריכים 11-15.06.2017 בנושא רעידת אדמה חזקה בישראל. משרד החקלאות ופיתוח הכפר, בהובלת האגף לניהול משברים השתתף בתרגיל באופן מלא על כל אגפיו ומחוזותיו. לפני התרגיל התקיים תדריך מנכ"ל בו הוצג לכל המשתתפים הרקע לרעידות אדמה בישראל, אופן ביצוע התרגיל, לויז וההערכות הנדרשת. באותו יום התקיימו גם הדרכות של פיקוד העורף בנושא התגוננות אזרחית, לכלל עובדי המשרד. במהלך שבוע התרגיל תורגלו כ-100 אירועים שונים שהוזרמו למחוזות באמצעות מנהלת התרגיל. התרחיש שתורגל היה רעידת אדמה במגניטודה 7 בעמק בית שאן ורעידה נוספת כמה ימים אחר כך באזור ים המלח. הפגיעות בחקלאות כללו קריסות רבות של מבני בע"ח, מחסור בחשמל ובמים, תמותת בע"ח והצטברות פגרים, בעיות בשינוע מזון ותוצרת. כמו כן תורגל אירוע של קריסת מחוז העמקים ופציעת עובדי המשרד.

מטה המשרד התכנס כל ערב למתן פתרונות נדרשים ברמת הנהלת המשרד לפערים שנוצרו במחוזות. לראשונה ובהצלחה מרובה השתלבה יח' הפיצו"ח בתרגיל. מוקד הפיצוח פעל לאורך כל התרגיל והזרים למערכת השו"ב אירועים. צוותי הסיור סייעו למנהלי המחוזות לקבל תמונות מצב מהשטח ולהוביל משאיות מים לרפתות. לאור הצלחת התרגיל, מעתה והלאה ישמש מוקד הפיצוח בנוסף לתפקידו בשגרה כמוקד החירום של המשרד 24/7. מערכת השו"ב של המשרד הוכנסה לשימוש מלא וכל האירועים שהוזרמו בטלפון דווחו ותועדו במערכת. במהלך שבוע התרגיל בוצעו 3 תרגילי משנה:

ארבעה תרגילים של אספקת מים לרפת – בהתראה של 6 שעות סופקו מים ל-4 רפתות חלב. 2 במושב אביטל ו-2 במושב בית הילל, ע"י חברת פרידנזון.

תרגיל "גרעיני מספוא 3" - תרגיל חשיבה של נציגי מכוני התערבות ויבואני המספוא. בתרגיל נבחנו דילמות שעלו מהשטח במהלך התרגיל ובהן מועד פתיחת מלאי חירום, אופן חלוקתו בין המכוניים השונים, מתן המלצות להזנת דחק ושחיטה מוקדמת וקביעת סדרי עדיפויות בזמן חירום, סמכויות והיבטים משפטיים. שבוע התרגיל היה אינטנסיבי ביותר והלקחים שהופקו משמשים כבסיס לעבודת האגף בשנה הקרובה.

תרגיל נגב כתום 2:

בהמשך לתרגיל נגב כתום 1 שהתקיים ב-2016 (תרגיל שולחנות עגולים) ולאור הצלחת תרגיל הפעלת מטה מחוז מרכז, בחודש נובמבר, התקיים במחוז הנגב אימון הפעלת מטה המחוז בחירום. לאימון קדמה השתלמות לכל אנשי המחוז שלמדו את תפקידם בחירום ואת תוכנית המענה המשרדית. ההשתלמות והאימון הונחו על ידי מנהל מחוז דרום של רח"ל. אנשי מחוז הנגב ובראשם מנהל המחוז, ביצעו תרגיל הפעלת מטה במתאר מלחמה והתמודדו עם דילמות מורכבות וקבלת החלטות במצבי חירום. ראש רח"ל פתח את את יום התרגיל והדגיש את חשיבות התרגול ושיתופי

הפעולה עם כלל הגורמים. במהלך התרגיל בוצעו 2 הערכות מצב. במנהלת התרגיל הופעלו נציגי המועצות האזוריות במחוז וכן נציגי מפעלים חיוניים. המחוז הפעיל: צוותי פיצו"ח, לשכה ווטרינרית, רכזי מתנדבים ואנשי הסיירת הירוקה.

ביקור פורום 13 במשרד החקלאות:

פורום 13 מורכב ממנהלי אגפי חירום ב-13 משרדי ממשלה. המשמעותיים להמשך הרציפות התפקודית של המשק. הפורום נפגש על מנת לדון בנושאים רוחביים בתחום החירום ומדי חודש מבקר במתקנים שונים הקשורים לאחד המשרדים.

בביקור במשרד החקלאות ובמכון וולקני הוצגו לחברי הפורום תחומים שונים בהם עוסק המשרד – מחקר בתחום החישה מרחוק והרובוטיקה, בנק הגנים של צמחיית ישראל והרפת המחקרית, במקביל לנושאים הקשורים לחירום כמו מלאי חירום של מזון לבע"ח, מחלוב נייד והטיפול בכלבת. הביקור היה מקיף מעניין ועשיר.

כנס סיכום שנה:

ב 3 בינואר 2018 התקיים במשרד כנס לסיכום שנת 2017. בכנס השתתפו נציגים מכ-30 מועצות אזוריות מכל רחבי הארץ וכן נציגים ממחוזות המשרד. לנוכחים הוצגה סקירה של פעילות האגף עד כה, סקירה של רמ"ד משרדי ממשלה בפקוד העורף וכן של רח"ט תשתיות אסטרטגיות ברח"ל, הסבר על שת"פ עם ארגוני מתנדבים בזמן חירום, עקרונות לעבודה של מועצה אזורית מול מחוז בזמן חירום וכן תוכניות עבודה לשנת 2018.

יחידות באחריות ישירה של מנכ"ל המשרד פועלות בתחומים הבאים:

(1) ביקורת פנימית

עריכת ביקורת שיטתית ביחידות המשרד השונות לאיתור סיבות וגורמים להתהוות ליקויים. הצעות לתיקון הליקויים ומניעת הישנותם.

(2) דוברות יחסי ציבור

מופקד על תכנון וביצוע ההסברה ויחסי הציבור של המשרד. מנסח ועורך הודעות לעיתונות, בכתב ובעל-פה, אודות מדיניות המשרד, תפקידיו ודרכי פעילותו, וחומר הסברה אודות המשרד ומשימותיו, ומביא אותו לידיעת הציבור הרחב באמצעות אמצעי התקשורת. בנוסף, אחראי על החומרים המפורסמים לציבור באתר האינטרנט המשרדי, מהפך התוכני.

הלשכה המשפטית

הלשכה כפופה ליועץ המשפטי.

- אחריות על החקיקה החקלאית, עריכתה ובחינתה הן של חקיקה ראשית והן של חקיקת מישנה.
- עריכת הסכמים בין יחידות המשרד ובין גורמי חוץ.
- טיפול בתביעות אזרחיות ופליליות של המשרד.
- מתן ייעוץ משפטי ליחידות המשרד בתחומי המשפט הציבורי כאשר קיימת זיקה בין פעילותם לפעילות המשרד.
- מופקד על הכנת תשתית עובדתית וסיוע בעריכת תשתית משפטית בעתירות המוגשות נגד שר החקלאות ופיתוח הכפר וכל בעל סמכות במשרד.

לשכת הסמנכ"ל הבכיר למינהל ומשאבי אנוש: יחידות מינהלה

יחידות המינהלה כפופות לסמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש.
האחריות כוללת את התחומים הבאים:

(א) משאבי אנוש

קביעת מדיניות משאבי אנוש של המשרד וסדרי העדיפויות בו.
הכנת תקן כח האדם של המשרד לרבות דרגות, דירוגים, תאורי תפקידים עפ"י הצרכים המשתנים של המשרד.
טיפול בפרט של עובדי המשרד: גיוס, מיון, וקליטה של עובדי המשרד.
גיבוש צורכי כח האדם ותנאי השירות של עובדי המשרד.
ייצוג המשרד בנושאים הנ"ל בנציבות שירות המדינה.

(ב) ניתוח מערכות מינהל

ביצוע סקרים ארגוניים.
גיבוש נהלים והנחיות בדבר סדרי עבודה.
טיפול ברשומות.

(ג) הדרכה

איתור צרכי השתלמות והדרכה משלימה של עובדי המשרד.
הכשרת וקידום עובדי המשרד.
פיתוח קריירה מקצועית ותפקודית לעובדי המשרד.

(ד) נכסים בינוי ומשק

סמכויות היחידה נשענות על חוק נכסי המדינה התשי"א-1951, תקנות חובת מכרזים תשנ"ג-1993, חוק התכנון והבניה, פקודת הבטיחות בעבודה והוראות משרד האוצר הרלוונטיות לכל תחומי הפעילות.
אחריות על נכסי המשרד.
טיפול בנושאי בינוי.
ניהול משקי ולוגיסטיקה.
טיפול ברכב וציוד חקלאי של המשרד.
טיפול במכרזים, אספקה ושירותים.
אחריות על ביטוח וחבולות.
אחריות על בטיחות וגיהות במשרד.

(ה) בטחון

טיפול בכל הנוגע לביטחון ולתדרוך העובדים בנושא.

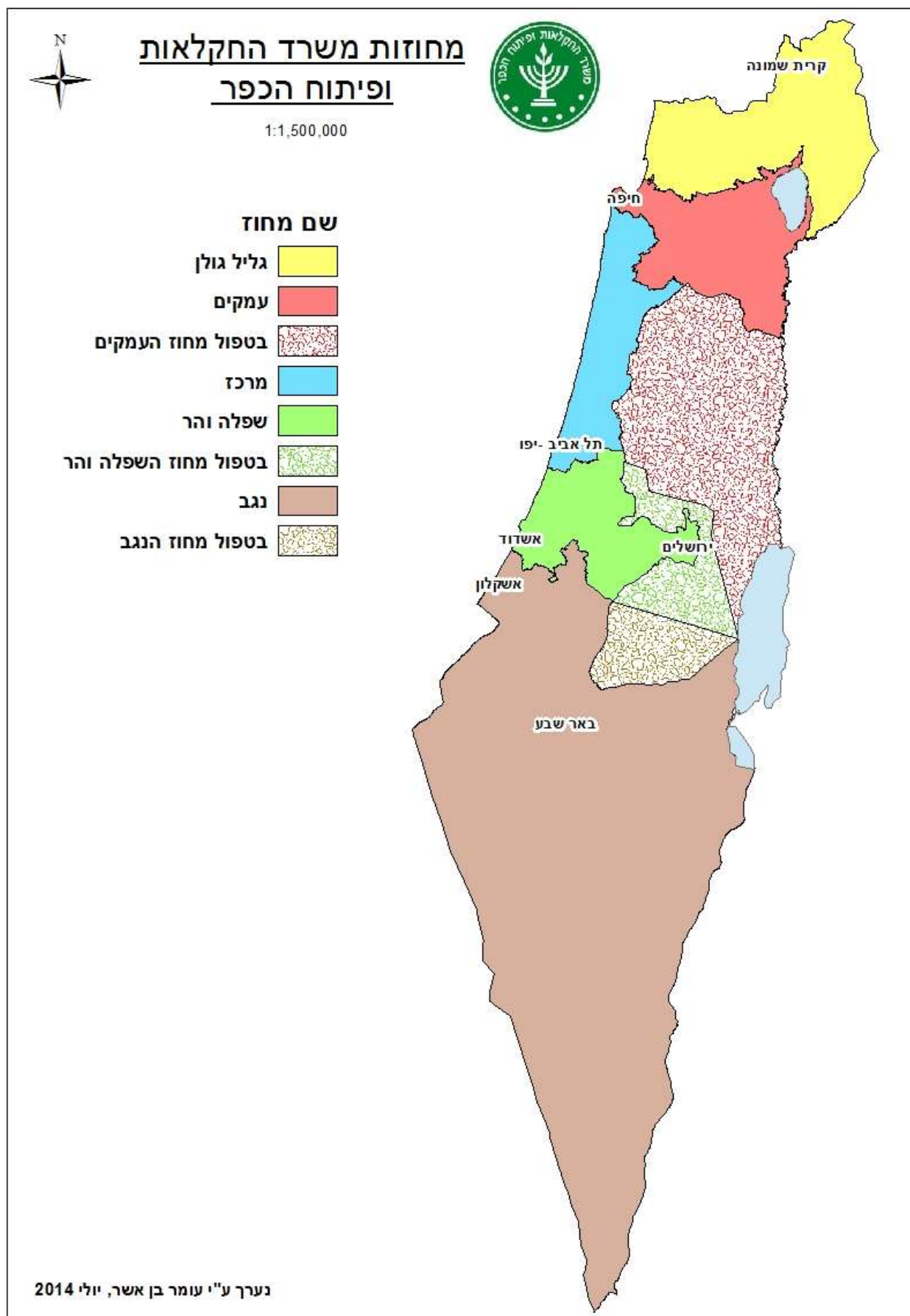
(ו) שירותי רווחה

סיוע לעובדים בבעיות אישיות.
ייעוץ וקידום רווחת העובדים והגמלאים.

(ז) מערכות מידע

ריכוז והכוונת נושא עיבוד הנתונים ביחידות המשרד.
פיתוח מערכות מידע ודווח לסיוע עבודות המשרד והשירות לחקלאים.

מחוזות המשרד - מפה

במשרד החקלאות ופיתוח הכפר חמישה מחוזות :

גליל-גולן
העמקים
המרכז
השפלה וההר
הנגב

שטחי הפעולה העיקריים של המחוזות :

תא תכנון ופיתוח

מרכז את הקשר בין מינהלת ההשקעות לחקלאים, דואג להביא לידיעתם את מדיניות ההשקעות של המשרד המטפל בבקשות במסגרת החוק והקריטריונים, מאשר ביצוע הפרויקטים, אוסף נתונים אזוריים באמצעות כנסים, ימי עיון וחוזרים לחקלאים ומיידע את הנהלת המשרד על הצרכים המיוחדים מהשטח. קיצוץ במים : המחוז מטפל בהקצאות מים במסגרת מדיניות המשרד ורשות המים (אחוזי הקיצוץ במכסות ותוספות במסגרת ועדת חריגים). עובדים זרים : המחוז אוסף נתונים ומאשר הצהרות חקלאים על היקף הפעילות החקלאית לצורך קבלת הקצבות לכח אדם.

תא שימור קרקע, ניקוז ומים

- א) איתור האיננוטר הפיסי באזור ובכללו קרקע, מים, מרעה, אקלים והפוטנציאל שלו.
- ב) תכנון, בדיקה ופיקוח על מפעלי ניקוז מקומיים ואזוריים ושיפוט התוכניות.
- ג) ייזום פעולות טיוב ושימור קרקע וניקוז.
- ד) פיתוח המרעה הטבעי.
- ה) תוכניות אב לטיוב קרקע, לניקוז, לשימור קרקע ולמרעה.
- ו) תכנון, סקרי קרקע, איגום מקומי ושיפוט תוכניות מים.

שירותים חקלאיים נוספים

המחוז ערוך למתן שירותים לחקלאים בתחומים שונים כגון אישורי בעלות על כלים חקלאיים, המלצות לוועדת תכנון ובניה למבנים חקלאיים, אישורים לעקירות עצים מוגנים וכו'. המחוז מקיים קשר ותיאום עם הלשכה הווטרינרית שבתחומו.

שרות ההדרכה והמקצוע במחוז – לשכת הדרכה, שה"מ

במסגרת המחוז פועלת לשכת הדרכה העוסקת בהדרכת החקלאים, כשהמדריכים קשורים מקצועית למחלקות מקצועיות בשה"מ. המדריכים מקיימים מגוון רחב של פעילות הכוללת סיורים, ימי עיון, הרצאות ופעולות קבוצתיות. המדריכים עוסקים במחקר ופיתוח (מו"פ) , תצפיות וניסויי שדה בענפים שונים אצל חקלאים או במוסדות מחקר שונים בשיתוף פעולה עם גורמים בתוך המערכת ומחוצה לה.

גבולות המחוז: בצפון גבול הלבנון, במזרח גבול סוריה, במערב ראש הנקרה ועד קיבוץ אפק, מדרום צפ. בקעת בית נטופה. בתחום המחוז 229 ישובים מתוכם 36 יישובי מיעוטים. ענפי חקלאות עיקריים מטעי נשירים, לולי הטלה, בקר לבשר במרעה, כרמי זית. ובנוסף – לולי פטם, פטריות, מטעי סובטרופיים, חזיריות, דגי מים קרים, הדורים.

פעולות במחוז:

- בהתאם לתוכנית המחוזית שאושרה בוועדת פרוגרמות "מסגרת וקוים מנחים לשינוי תקן הנחלות באזור הגליל" שמשמעותה חיזוק העיסוק בחקלאות ואת יכולת החקלאי להתפרנס מיחידת הקרקע העומדת לרשותו וזאת במטרה לפתח את החקלאות תוך ניצול היתרונות היחסיים באזור. התקנת כללים והזדמנות למשקים הקיימים בהתאם לחזקות שלהם תוך שמירה על מס' כללי סף כגון: עיבוד מלוא משבצת הקרקע ע"י חברי האגודה, עמידה בתנאי חוק ההתיישבות, ניצול שוויוני של קרקע ומים בין חברי האגודה. בשנה זו טיפל המחוז והמליץ על 13 בקשות חדשות, 5 מתוכן אושרו והשאר בהליך השלמות לבקשת הוועדה.
- אושרו בוועדת קרקעות למעלה מ-5,000 דונם חלק הסדרה וחלק להכשרה ברמת הגולן (בעיקר) ובגליל, במסגרת הרחבת הנחלות בגולן, והגדלת גודל תקן הנחלה בגליל.
- במהלך 2017 היו שני אירועי חשד לשפעת העופות, במושב אביבים ומושב רמת מגשימים. בשני האירועים נפתח מרכז הפעלה מחוזי והופעלו צוותי התערבות מהמחוז בצורה מהירה ויעילה בשיתוף השירותים הווטרינריים יחידת הפיצוח.
- במהלך חודש מאי נערכה במחוז ביקורת מוכנות לחירום עי מטה רחל, המחוז עמד ביעדים.
- במסגרת שבוע חרום לאומי תורגל מרכז ההפעלה במחוז, בדגש על התמודדות בתרחיש רעידת אדמה.
- הוגשו מספר בקשות לטיפול בפסולת חקלאית ואשר עיקרן טיפול בפסולת רפתות חלב ולולים.
- מבוצע מעקב שוטף על הישובים בתת אכלוס ואלו אשר יצאו מהרשימה ע"מ לבחון קצב ההתקדמות. נכון להיום נשארו שני ישובים בלבד בסטטוס "תת אכלוס".
- שודרגו נוהלי ושיטות עבודה להשכרת קרקע חקלאית לעיבוד עונתי בשילוב עם רשות מקרקעי ישראל.
- המחוז הכין נוהל משלים לטיוב הטיפול באישורי כריתת עצי אבוקדו והדורים אשר נוספו לרשימות בחוק פקיד היערות.
- המחוז תיאם דרכי פעולה ואכיפה לטיפול בשריפת הגזם בתחום המחוז בשיתוף המועצות ויחידת הפיצוח.
- הקצאת שטחי מרעה בקולות קוראים – שטחי סאסא, שטחי פסוטה הסתיים לאחר כשנה הליך שקוף, שיווני, הגיוני, מקצועי, להקצאת גורמי ייצור לבוקרים/נוקדים במחוז. זו פעם ראשונה שנעשה הליך כזה מתחילתו ועד לסופו במחוז. להליך בשיטה זו השפעה טובה לפיתוח עדרי הבקר והצאן במרעה במחוז.
- החלטת ממשלה מס. 1170 ישובי מ.א. גולן, הוגשו ואושרו בקשות בסכום מענק כולל יותר מ 30 מיליון ₪, במגוון מסלולים: דרך מנהלת ההשקעות אושרו יותר מ-50 בקשות, ברשות לתכנון אושרו תוכניות יישוביות, שיקום תשתיות ותוכניות הדרכה לחקלאים בנוסף להשתתפות בדרכים חקלאיות עם משרד הביטחון ובעוד תחומי מחקר נוספים.

- החלטת ממשלה מס. 1739 קצרין בשנת 2016 הוגשה ואושרה תוכנית ע"ס 400,000 ₪ (לפי קול קורא), הוגש דוח ביצוע 1, בחודש דצמבר 2017 ע"ס 129,000 ₪, בשנת 2017 הוגשה תוכנית בחודש דצמבר 2017, ע"ס 400,000 ₪ (לפי קול קורא). המענק בכל שנה/תוכנית עד גובה 80% מהחשבוניות המאושרות, (כמובן עד 400,000 ₪).
- שימור קרקע וניקוז – בוצע שלב א' בהתאם לתוכנית האב שאושרה בשנת 2013 לשטחי הכבול בעמק החולה כ- 20,000 דונם לשיפור הניקוז בשטחים החקלאיים. תחילת ביצוע שלב א' לתוכנית האב לניקוז כ- 30,000 דונם בדרום הגולן. פעולות שימור קרקע וניקוז הכוללים גידולי חיפוי, מערכת ניקוז עילי, בהיקף כ- 600 דונם.
- פעילות שוטפת –
 - קליטת בקשות ל מ. ההשקעות (175 בקשות חדשות טופלו) ואישורי דו"חות ביצוע.
 - פיתוח הכפר- קליטת תוכניות ואישורי ביצוע ותשלום ,
 - השכרות לשטחי מרעה ולגידולים חד שנתיים, המלצות להיתרי בניה, טיוב נתונים למקרה שפעת העופות,
 - ג. הסכם המים- שיפוט תוכניות מים ואישורי ביצוע.
 - ביישובי המיעוטים - בשיתוף המועצות וועדות מקומיות תכנון אזורים להקמת דירי צאן, הכנת תכנון ראשוני לאספקת מי חקלאות(מים מושבים) ליישובי המיעוטים, שיקום צנרת בשטחים, ביצוע צנרת הולכה ומעבר משטחי בעל לשטחי שלחין. הוצאת עדרים מתחום הישוב לשטחים פרטיים מחוץ לישוב, דרכים חקלאיות בשטחי החקלאות.
- המשך גיבוש תוכנית פיילוט לשטחים פתוחים בעמק החולה בדגש על הפחתת השימוש בחומרי הדברה, הפחתת שריפות גזם עד למינימום הכרחי, תכלול הגורמים השונים לפעילות משותפת.
- תוכניות מים – המחוז השתתף בהכנה וקידום תוכניות עיקריות חלקן ביוזמת המחוז שאושרו ברשות המים דוגמא, תוכנית אב לאספקת מים באגודת מים בגליל.

מחוז המרכז

כללי

גבולות המחוז : בצפון - מועצה אזורית חוף כרמל, מועצה מקומית דלית אל כרמל ומועצה מקומית עוספיא ; במזרח - נחל עירון ; בדרום - מקווה ישראל, יהוד ונחשונים ; במערב - הים התיכון.

במחוז 83 מושבים, 42 קיבוצים, 12 מושבים שיתופיים, 31 יישובי מיעוטים, 17 מושבות ויישובים כפריים ו-18 בתי ספר חקלאיים. יישובי המחוז שייכים ל-7 מועצות אזוריות, 3 רשויות ניקוז (כרמל, שרון וירקון) ו-3 מחוזות של משרדי הממשלה (חיפה, מרכז ות"א).

גידולים ושטחים

שטח המחוז נפרש על פני כ-1,430 אלף דונם.

צומח : מכלל השטח במחוז מוקצים לשימושים חקלאיים כ-540 אלף דונם.

שטח המטעים וההדרים הוא כ-207 אלף דונם, שמתוכם :

הדרים - כ-68 אלף דונם - כ-35% מהייצור הארצי,
אבוקדו - כ-30 אלף דונם - מעל ל-40% מהשטח הארצי,
בננות בחוף כרמל בשטח של כ-11,000 דונם - כ-40% מהשטח הארצי,
אפרסמון - כ-5 אלף דונם - כ-30% מהייצור הארצי,
ובנוסף : נשירים, כרם מאכל, כרם יין, זיתים בשלחין ובבעל.

שטח הירקות הוא כ-62 אלף דונם, שמתוכם :

תות שדה - כ-5.7 אלף דונם - כ-98% מהייצור הארצי,
מלפפון למאכל - כ-4 אלף דונם - כ-80% מהייצור הארצי,
בטטות קיץ - כ-9,000 אלף דונם,
תפוחי אדמה - כ-17.5 אלף דונם,
פרחים וענפי קישוט - כ-22 אלף דונם - כ-60% מהגידול הארצי,
שטח גידולי שדה בבעל ובשלחין - כ-115 אלף דונם.

בעלי חיים :

כ-180 מיליון ליטר חלב,
כל ענפי הכנף - הודים, פטם, רביה והטלה - 180 מיליון ביצי מאכל,
דגי נוי ודגי מאכל.

מרעה :

- מרבית שטחי המרעה המגודרים במחוז המרכז נמצאים על הר הכרמל, בתחום שיפוט מועצה אזורית חוף הכרמל, והשאר בתחום שיפוט מועצה מקומית זיכרון יעקב, מועצה מקומית בנימינה, מועצה אזורית אלונה ומעט בתחום שיפוט מועצה אזורית מנשה.
- היקף שטח המרעה המוסדר הינו כ-86,000 דונם
- 34 מגדלי עדרים מוסדרים : 28 בקר ו-6 צאן, עדר סוסים ; ותצפית בשטח רעייה של לאמות.
- בשטחי המרעה נמצאים כ-4,350 ראשי בקר וכ-1,250 ראשי צאן.
- הסדרת העדרים (עדרים שנמצאו לאחר מיפוי של כל העדרים הנמצאים בשטח הכרמל) בעקבות השריפה בכרמל נמצא לקראת סיומו.

אושרו 14 חוזי השכרה במסגרת ועדת השכרות של רשות מקרקעי ישראל לבעלי העדרים בתיאום עם קק"ל (קרן קיימת לישראל בשטחים של תמ"א 22) ורט"ג (רשות הטבע והגנים בשטחי תמ"א 8), והוחל בהליך הכנסתם כחברים ברשות מרעה במחוז. ישנם עוד 7 מגדלים אשר נמצאים בהליך לקראת חתימה על חוזים. קיים קושי בהכנת חוזי רעייה בגין הרחבת שטחי האש ע"י הצבא והחמרת הנהלים המאפשרים הכנסת בעלי חיים לשטח, אפילו בסופי שבוע וחגים כאשר אין אימונים.

- ישנם עוד כ-12 מגדלים אשר נמצאים בהליך הסדרה מתקדם.
- הקצאת מים לחקלאות- 257 מיליון מ"ק מים לחקלאות בהתפלגות: 165 מיליון מ"ק שפירים, 80 מיליון קולחין ו-13 מיליון מליחים. 5,000 צרכנים (כולל מפורטים) כ-50 אחוז מסך הצרכנים הארצי.
- מדגה: ייצור דגי נוי- (קוי, דגי זהב ואחרים), 1,270,000 יחידות. ייצור דגי מאכל כ-1,600 טון בשנה.

תהליכים במגזר החקלאי במחוז

- הרחבת נטיעות אבוקדו (מסיום שנת השמיטה) במחוז המרכז, הנובעת, בין היתר, ממתן מענקים במסגרת הסכם המים והגדלת הקצאות המים.
 - משרד החקלאות בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, יצא בתוכנית כוללת המחייבת את החקלאים לטפל בגדמים ובגזם, הנוצר בתהליך הכריתה ולמנוע העברתו לבעלי המפחמות באזור יהודה ושומרון. בעקבות התקנות שאושרו בנושא זה כל כריתה והובלה של עצי אבוקדו והדרים מחייב רישיון מפקיד היערות במחוז. חקלאי המרסק את הגדמים זכאי למענק של 1,000 ₪ לדונם.
 - יציבות בענף ההדרים, (בעיקר שנטועים) וירידה בענף הנשירים.
 - האצה בתהליך אורבניזציה של היישובים העירוניים, בעיקר על חשבון שטחים חקלאיים.
 - אורבניזציה במגזר הערבי על חשבון שטחי עיבוד חקלאי הובילה להקטנת מספר העוסקים בחקלאות, בנוסף לבעלות על החלקות קטנות.
 - הקצאות מים לכ-37 מיזמים חדשים לחקלאות במסגרת הקצאות מים לפעילות חקלאית חדשה.
 - המשך התארגנות במסגרת מועצות אזוריות (חברות כלכליות) להקמת מאגרים לאיגום מים ואספקתם לחקלאות.
 - חיבור בין מערכות האיגום ואספקת קולחין בין המועצות האזוריות במחוז.
 - פיתוח עסקים תומכי חקלאות (פעילות נלווית לחקלאות) בעקבות החלטת רשות מקרקעי ישראל כגון: יקבים, מחלבות ומרכזי מבקרים.
 - פיתוח עסקים לא חקלאיים כתחליף לעיסוק בחקלאות.
 - המשך ליווי תוכניות אקולוגיות של חקלאות בת קיימא במועצות אזוריות:
- במועצה האזורית עמק חפר הפרויקט הוא יצירת מסדרון אקולוגי לאורך נחל אלכסנדר. לאחר סימון ומיפוי האזור נבדקו הגידולים באזור הפרויקט, אותרו החקלאים הרלוונטיים וגובשו במחוז פרוטוקולי גידול המתאימים לחקלאות בת קיימא. כרגע יש הפעלה של פקחי המזיקים, נטיעת עצים בשטח ופעולות נוספות. הפרויקט הסתיים בשנת 2017
- במועצה האזורית לב השרון מהות הפרויקט היא שילוב של החקלאים הגובלים בשטח טבעי. אותרו וסומנו 3 שטחים טבעיים שבהם בוצע שיקום והחזרת הטבע לקדמותו. סומנו חלקות של חקלאים הגובלים בשטחים אלו (בעיקר הדירים) וניתנו הנחיות לטיפול המשתלבות עם הסביבה. הפרויקט מתקדם ומתרחב. הפרויקט הסתיים בשנת 2017.

בסוף שנת 2017 אושרו בתחום המחוז 2 בקשות נוספות לתמיכה במסגרת נוהל חקלאות תומכת סביבה: עמק חפר ומושבות השומרון, 400 אלש"ח לכל מיזם. תחילת ביצוע ב- 2018.

נושאים ופעילויות במחוז

- הפעילות במחוז מתנהלת על פי תוכנית העבודה שאושרה לשנת 2017, בדגש על חיזוק החקלאות, עידוד עיבוד עצמי של השטחים החקלאים וקידום דור ההמשך.
- עדכון והרחבת ביצוע מיפוי של שטחי החקלאות המוגשים בבקשות להקצאת תוספות מים ושכבות נוספות הנמצאות במשרד כהמשך לפיילוט ייחודי של מחוז המרכז.
- שימוש במשלוח מסרונים (הודעות SMS) והודעות דואר אלקטרוני לחקלאי מחוז המרכז בנושאים שונים (אירועים אקלימיים חריגים, פרסום "קולות קוראים", פרסום מועדים להגשת בקשות ולסגירת מערכת וכו').
- המשך טיפול בהסכם המים (קליטת הבקשות, שיפוט מקצועי, הגשת בקשה למנהלת השקעות, קבלת כתבי אישור והגשת דוחות ביצוע).
- טיפול שוטף בבקשות להמלצות להיתרי בנייה.
- טיפול שוטף בבקשות בנושא הקצאות מים לשנת 2017 (מיזמים חדשים, העברות נידים ותוספות).
- ליווי גידולים חדשים ופיתוח מיכון חוסך כוח אדם, במסגרת הוועדה לגידולים חדשים.
- טיפול בבקשות בתחום פיתוח הכפר על פי "קולות קוראים" לשנים 2015 - 2017.
- פעילות במסגרת ועדות מרחביות ומחוזיות לתכנון ולבנייה. ייצוג עמדת משרד החקלאות בתוכנית מתאר יישוביות ומרחביות ומתן חוות דעת חקלאיות בנושאים שונים.
- פעילות במסגרת ועדות השכרות של מנהל מקרקעי ישראל (במחוזות מרכז, חיפה ותל אביב).
- המשך תהליך סריקת תוכניות להיתר בנייה המוגשות למחוז, חומר של סקרי קרקע ועוד.
- מתן אישורי שריפות אחר בדיקה מקצועית של מדריכי שה"מ, המגישים למחוז חוות דעת לאחר בדיקת השטח המבוקש ונחיצות השריפה.
- בניית שכבה למיפוי שריפות גזם חקלאי בעזרת מחלקת GIS במשרד.
- פעילות שוטפת של היערכות המחוז לשעת חירום מול שלושת מחוזות רח"ל - רשות חירום לאומית (חיפה, ת"א ומרכז) והפעלת המש"מ (מרכז שליטה מחוזי) על כל הציווד הנדרש.
- ליווי וייעוץ כלכלי לחקלאי המחוז, שפנו לקבלת שירות זה בעקבות הפצת המידע על השירות לחקלאים.
- פתיחת סדנה נוספת לקבלת החלטות כלכליות במשק החקלאי בהשתתפות כ-30 חקלאים.
- יישום התקנות לעניין רישיונות כריתה והובלה לגדמי הדורים ואבוקדו ותחילת מתן שירות לחקלאים בתחום.
- סיוע בהקמת מו"פ מחוז מרכז בשיתוף מועצות אזוריות עמק חפר, מנשה, חוף הכרמל ולב השרון.
- המשך ליווי פרויקט האמברוסיה בעמק חפר.
- יישום תוכנית הפיתוח של מנהלת ההשקעות לשנת 2017 בנושאים הבאים: הסכם המים, פסולת חקלאית (מרסקות גזם), מרסקות גדמים, השקעות ברפת בהתאם להסכם הפחתת מכסים, טיפול במפטמות, גידולים חדשים.
- טיפול בבקשה לתמיכה ישירה בענף המדגה.
- שותפות בהכנת תוכנית סיוע למשקים בענף הפרחים.
- פעילות תא שימור קרקע וניקוז:

הכנת תוכניות ניקוז ושימור קרקע וטיפול בבקשות למימון תוכניות על פי "קול קורא" שימור קרקע וניקוז, ייעוץ לחקלאים ולאגודות חקלאיות בנושאי ניקוז ושימור קרקע המלצות בשטחים חקלאיים, עבודה משותפת עם רשויות ניקוז, תכנון מפורט של שטחי נטיעה, יעוד קרקעות (התאמת גידולים לתנאי השטח, סקרי קרקע, מיפוי טופו-אקלימי), בדיקה תוכניות מים – במסגרת "הסכם המים", מיפוי באמצעות מערכות מידע גיאוגרפיות (GIS), ייעוץ בנושא שימוש בעודפי חומר מפיתוח תשתיות לצרכים חקלאיים.

הדרכה חקלאית

אמנם ההדרכה מנוהלת מהמרכז בבית דגן, אך צוות המדריכים במחוז מסתייע בעמיתיהם מאזורים אחרים או מהמרכז ומאורגן בתאים מקצועיים המכסים את מגוון הענפים החקלאיים: פרחים, גדיש, הגנת הצומח, מטעים, בעלי חיים, הדרים, מיכון וטכנולוגיה וירקות. בנוסף להדרכה השוטפת ולעריכת השתלמויות וימי עיון לחקלאים, עוסק הצוות במחקר ובפיתוח מקצועי ברמת המחוז. המדריכים שותפים למחקר ולפיתוח בכל הענפים כשלוחות של המו"פים הארציים בנושאים ייחודיים למחוז: מעבר לשימוש בקולחין, פיתוח זנים ומינים חדשים ליצוא בהדרים, בפרחים ומטעים ופיתוח טכנולוגיות חוסכות כוח אדם. המדריכים שותפים לכל מהלך מקצועי שמוביל המחוז ותורמים את הידע הדרוש לקידום מגוון הנושאים.

שירות נוסף לחקלאים בקמפוס המחוז

- **מעבדת שירות שדה** - מופעלת באמצעות עמותה המנהלת את המעבדה.
- **לשכה וטרינרית ממשלתית** - קיים שיתוף פעולה הדוק בין המחוז ללשכה בנושאים שונים, כמו: בעלי חיים, מל"ח, הדרכה, בקשות להיתרי בנייה לבעלי חיים וליווי ותכנון הוצאת בעלי החיים מיישובי המיעוטים.
- **יחידה לבריאות העוף**.

מינהלת תיאום וקישור

במשרד החקלאות ופיתוח הכפר פועלות שתי מנהלות לתאום וקישור עם הרשות הפלסטינית :
יהודה ושומרון - קצין מטה ומתאם חקלאות.
ארז - מתאם חקלאות.

קמ"ט חקלאות – אזור איז"ש

הקדמה

ענף החקלאות באיז"ש נחשב לאחד מעמודי התווך של הכלכלה הפלסטינית ומקור פרנסה לאלפי משפחות. השטח המעובד בפועל עומד על כ- 1.1 מליון דונם מטעים, ירקות וגידולי פלחה (הנתונים עפ"י דו"ח עדכני של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד החקלאות ברש"פ לשנת 2010). ערך הייצור החקלאי ברש"פ מהווה כ- 3-4 מסך התמ"ג הפלסטיני, (עפ"י הלמ"ס הפלס'). צריכת המים לענף החקלאות בשנה זו הסתכמה בכ- 123 מיליון קוב. ערך היבוא החקלאי לרש"פ (לא כולל מוצרים מן החי וזרעים) הסתכם בכ- 480 מיליון ₪. ערך היצוא החקלאי מהרש"פ הסתכם בכ- 460 מיליון ₪. ערך שיווק תוצרת חקלאית טרייה מאיז"ש לישראל הסתכם בכ- 213 מיליון ₪. ערך הייצור מענף הזיתים הסתכם בכ- 600 מיליון ₪, מענף התמרים בכ- 230 מיליון ₪ ומענף המלפפונים לתעשייה (כולל מלפפון בייבול) הסתכם בכ- 101 מיליון ₪.

להלן האינדיקטורים העיקריים בחקלאות הפלסטינית (עפ"י נתונים עדכניים של הלמ"ס ברש"פ):

אינדיקטור	יח' מידה	כלל שטחי הרש"פ	איז"ש	רצועת עזה
מס' המשקים החקלאיים	משק	111,310	90,908	20,402
מס' בעלי משק חקלאי	בעלים	110,104	89,996	20,108
שטח המשקים החקלאיים	דונם	1,217,064	1,115,149	101,915
שטח גידול מטעים (כולל ענף הזית)	דונם	733,973	693,428	40,545
שטח גידול ירקות (כולל בחממות)	דונם	138,122	111,444	26,678
שטח גידול גד"ש	דונם	241,937	223,905	18,032
שטחים חקלאיים ראויים ואינם מנוצלים	דונם	103,032	86,372	16,660
ראשי בקר	ראש	34,097	24,462	9,635
ראשי צאן	ראש	568,287	506,884	61,403
ראשי עזים	ראש	220,085	207,935	12,150
מס' עופות לפטם	יחידה	33,270,609	25,714,102	7,556,507
מס' עופות לביצים (מטילות)	יחידה	1,601,941	1,290,661	311,280
מס' כוורות לדבש	יחידה	38,216	29,040	9,176
מס' עובדים שכירים קבועים	עובד	15,700	12,731	2,969
מס' משקי דגים	משק	472	242	230
מס' משקים שמהווים פרנסה עיקרית למשפחה	משק	21,077	15,494	5,583
מס' משקים שלא מנוצלים וראויים לעיבוד חקלאי	משק	35,895	35,488	407

עיקרי הנושאים שאפיינו שנה זו:

- פרויקט משותף של אגף הדיג בישראל וברש"פ לגידול דגים למאכל בנפת ג'נין.
- כינוס הוועדה המשותפת להגנת הצומח.

- תיאום השתתפות מגדלים פלס' בתערוכות חקלאיות וימים פתוחים בישראל .
- שיווק מלפפונים לתעשייה מנפת ג'נין לישראל- שנת 2017 .
- יישום פרויקט הדברה משולבת בגידול פלפל ותות באזור טו"כ .
- ארגון סדנא מקצועית עבור הרש"פ בנושא גידול דגים.
- קידום מיזם משותף בין משרד החקלאות הישראלי והפלס' בנושא הדברת אמברוסיה .
- המשך הפעלת תחנת ההסגר לבע"ח משוטטים בגשר אדם.
- המשך טיפול בשיווק מוצרים מן החי מהרש"פ למזרח ירושלים.
- טיפול בהקצאת מכסות יבוא טובין חקלאי לרש"פ לשנת 2017 .
- טיפול ביבוא בע"ח חיים לרש"פ במסגרת רשימות ספר A1,A2 .
- רכישת שתילי אם במסגרת פרויקט לגידול תות שדה בנפת ג'נין וטו"כ.
- מתן תמיכה והרחבת פרויקט לגידול מלפפון "בייבי" בנפת ג'נין, טו"כ והבקעה.
- טיפול בבקשות להקמת מבנים חקלאיים.
- יישום תוכנית להתקנת ציוד פארקים ביערות במסגרת מכרז 34/14 .
- יישום תוכנית עבודה במסגרת מכרז עבודות ייעור 7/15 .
- פגישות הוועדה האזורית המשותפת לוטרניריה .
- השתתפות בכנסים להיערכות לשריפות יער בקיץ יחד עם כיבוי אש והצלה איו"ש.
- טיפול בבקשות לנטיעות ט"ו בשבט.
- טיפול לקידום מכרז נטיעות באיו"ש (עיבוי יערות).
- טיפול בגריעת שמורות יער מוכרזות בהתיישבות לטובת הרחבת הבניה.

הגנת הצומח ודיגום תוצרת חקלאית:

נתונים על ענף הצומח ברש"פ בהסתמך על נתוני הלמ"ס הפלס':

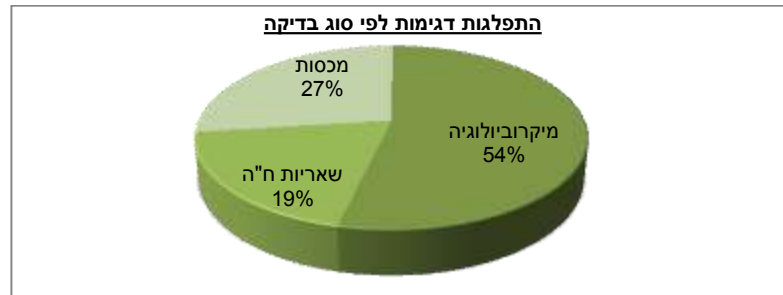
נפה/אזור	מטעים/דונם	ירקות/דונם	גידולי שדה/דונם	סה"כ/דונם
כלל שטחי הרש"פ	733,973	138,122	241,937	1,114,032
איו"ש	693,428	111,444	223,905	1,028,777

עיקרי הנושאים בתחום הגנת הצומח שטופלו על ידי משרדנו בשנה זו:

- פרויקט משותף לטיפול באמברוסיה בשטחי הרש"פ באמצעות ביצוע פיילוט במימון קמ"ט חקלאות יחד עם השירותים להגנת הצומח בישראל וברש"פ ובשיתוף רט"ג ואיכות הסביבה.
- התחלת יישום פרויקט הדברה משולבת בשטחי הרש"פ: בשיתוף עם חברת יד מרדכי, הפיילוט התחיל עם כ- 30 דונם תות שדה ו-5 דונם פלפל בחממות.
- כינוס הוועדה המשותפת להגנת הצומח: לדיון משותף בנושאי מחלות ומזיקים ודרכי התמודדות, יבוא צמחי, הסכמי הבנות, תקנות, צמחים פולשניים ועוד.
- דיגום תוצרת חקלאית ומתן מכסות שיווק :

התפלגות הדגימות לפי סוג הגידול בשנים 2013-2017 בטבלה שלהלן :

דגימות 2017	תקין(2017)	חריג(2017)	דגימות 2016	דגימות 2015	דגימות 2014	דגימות 2013
1,998	1,892	106	1,881	3,055	2,464	1,387

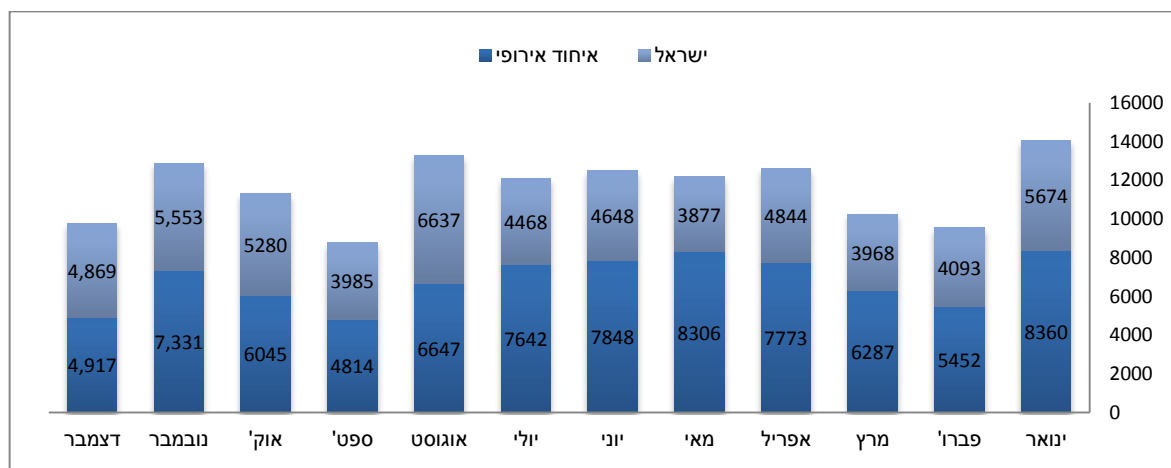
וטרנריה ובריאות המקנה:

כינוס הוועדה המשותפת לוטרנריה לדיון משותף בנושאי הדרכות מעשיות עבור הרש"פ, חיסון כנגד מחלת קדחת מלטה, יבוא ביצי רבייה, תעודות בריאות להעברת מקנה מישראל לרש"פ.

המשך הפעלת תחנת הסגר בגשר אדם, בקעת הירדן, סיכום קליטת בע"ח :

שנה	מס' ראשים שנקלטו בתחנה	מס' ראשים ששחררו	מס' ראשים שמתו	מס' ראשים שבתחנה בפועל
2012	124	64	23	37
2013	186	114	21	51
2014	264	218	5	41
2015	264	169	32	63
2016	365	347	15	3
2017	160	148	10	2

תיאום העברת ראשי בקר לרש"פ, להלן סיכום שנה ע"פ חודשים :

ייבוא/ייצוא חקלאי לרש"פ:

רישיונות ייבוא שהונפקו בשנת 2017 בהשוואה לשנים קודמות :

רישיונות 2017	ערך היבוא 2017/ אלף \$	רישיונות 2016	רישיונות 2015	רישיונות 2014	רישיונות 2013	רישיונות 2012	רישיונות 2011	רישיונות 2010
------------------	---------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

725	814	753	775	868	1,118	1,057	119,802	804
-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------	---------	-----

טיפול משרדנו ב-3 בקשות ייבוא **בתרומות מחו"ל** המיועדות לרש"פ.

הקצאת מכסות יבוא עבור הרש"פ :

שנה	כמות לשנת 2018/טון	כמות לשנת 2017/טון	כמות לשנת 2016/טון
סכום ההקצאה(טון)	1096	1,236	860

בשנת **2017** הנפקנו **56** רישיונות ייצוא (לעומת **41** בשנת 2016), להלן פירוט :

סוג טובין	יח' מידה	מס' רישיונות לשנת 2017	כמות לשנת 2017	מס' רישיונות לשנת 2016	כמות לשנת 2016
עורות	יחידות	8	216	2	1,250
שתילים	שתיל	33	143,130	39	116,625
בשר עוף	טון	15	418	0	0
סה"כ		56		41	

להלן טבלה שמסכמת היקף הייצוא לשנת 2017 (לא מחייב רישיון ייצוא מטעמנו) :

היקף הייצוא לשנת 2017/טון	היקף הייצוא לשנת 2016/טון	היקף הייצוא לשנת 2015/טון	היקף הייצוא לשנת 2014/טון
16,125	15,970	14,063	18,267

שיווק טובין – סחר חקלאי :

תיאום שיווק מלפפונים לתעשייה ודיגום התוצרת :

סעיף	יח' מידה	שנת 2017	שנת 2016	שנת 2015	שנת 2014
שטח הגידול	דונם	7,500	8,000	8,500	7,500
כמות יבול שנתי	טון	30,000	29,000	31,000	26,000
כמות שיווק לישראל	טון	27,170	23,750	26,000	23,500
הכנסה כוללת של הענף	מליון ₪	84	81.2	84	67.6
הכנסה נטו למגדלים	מליון ₪	9.5	9.1	9.5	8.5
הכנסה לסוחרים הפלסטינים	מליון ₪	15	14.5	15	12
ימי עבודה שסיפקה עונת הגידול	יום	281,000	272,000	289,000	255,000
שווי ימי העבודה לעונה	מליון ₪	28	27	29	25

שיווק טובין חקלאי מאיו"ש לישראל :

סיכום מעבר תוצרת חקלאית בשנים 2011-2017							סוג מעבר
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
225,963	252,349	353,002	258,982	206,372	197,439	177,725	מישראל ליו"ש/טון
66,250	68,038	68,770	69,025	87,605	70,813	70,818	מיו"ש לישראל/טון
24,334	20,106	26,977	17,032	28,622	26,280	25,186	מיו"ש לעזה/טון
316,547	340,493	448,749	345,039	322,599	294,532	273,729	סה"כ/טון

בנוסף לטבלה לעיל הועברו מישראל לאיו"ש בע"ח חיים וביצים כלהלן :

סוג טובין	יח' מידה	2017	2016	2015	2014	2013
ביצי דגירה	יחידה	4,292,461	4,066,785	2,067,788	5,098,072	5,146,560
ביצים וביצי רבייה	יחידה	8,465,594	6,674,638	6,995,404	2,726,511	402,791
עופות ופרגיות	יחידה	439,271	2,143,019	1,141,476	189,572	7,750
אפרוחים	יחידה	6,518,232	6,212,086	6,773,620	7,551,079	651,062
צאן וכבשים	ראשים	116,361	22,947	5,881	2,664	2,104
עזים	ראשים	453	1,132	198	270	610
בקר	ראשים	34,157	30,122	22,599	24,253	23,865
סה"כ		19,866,529	19,150,729	17,006,966	15,592,421	6,234,742

תערוכות חקלאיות וימים פתוחים :

משרדנו ארגן ומימן השתתפותם של מגדלים מובילים, סוחרים, אגרונומים מכל הנפות באיו"ש, כלהלן :
יום פתוח במו"פ דרום-חוות הבשור : השתתפו 80 מגדלים מג'נין, טו"כ ועוד .
יום פתוח ותערוכות במו"פ ערבה בעין חציבה : השתתפו 100 מגדלים מהבקעה, ג'נין, טו"כ.
תערוכת פראש אגרו משוב : השתתפו 240 חקלאים, סוחרים וגורמים מקצועיים מכל הנפות.
תערוכת "יבול שיא" במעיין חרוד : השתתפו 100 חקלאים מובילים, אגרונומים וסוחרים .
יום פתוח בחברת פסקל טכנולוגיות בע"מ : השתתפו 30 חקלאים מובילים, אגרונומים.

קידום שת"פ מקצועי, פרויקטים והשתלמויות :

המשך טיפול בפרויקט תות שדה בנפות טו"כ וג'נין :

מרכיב	יח' מידה	תות שדה תלוי	תות שדה שטח פתוח	צפי נתוני עונת 2017-2018	נתוני עונת 2016-2017	נתוני עונה 2015-2016
שטח	דונם	87	25	112	101	61
יבול	טון	740	88	828	770	425
הכנסות	אלף ₪	7,585	902	8487	7,893	5,091
הוצאות	אלף ₪	4,875	550	5425	5,791	3,222
רווח נקי	אלף ₪	2,710	352	3062	2,082	1,869
ימי עבודה	יום	17,400	2,250	19650	18,440	10,220

קידום פרויקט גידול דגיגי מאכל ברש"פ יחד עם אגף הדיג בישראל :

מתן תמיכה לחקלאים: קידמנו מכרז לרכישת זרעים עבור כלל המגדלים ברש"פ, וסיפקנו 400 אלף זרעים של מלפפון בייבי אשר חולקו על ידינו למגדלי מלפפון בייבי ברש"פ.

מס"ד	סוג התמיכה שנתנה ע"י משרדנו לקידום פילוט של 2 בריכות של 100 קוב כל בריכה	עלות/ש
1.	התקנת מערכות מתקדמות לטיפול באיכות המים בבריכות דגים	49,959
2.	רכישת דגיגים	19,422
3.	רכישת מזון /תערובת למאכל דגים	29,754
4.	ציוד לניטור איכות המים	12,648
5.	עלויות הובלה	3000
6.	הדרכה והעברת ידע	16,965
7.	קורס מקצועי עבור נציגי משרד החקלאות וחקלאים פלסטינים בהשתתפות אגף הדיג של משרד החקלאות בישראל	18,252

הרחבת פרויקט לגידול מלפפון "בייבי" בנפת ג'נין:

סיכום עונת מלפפון בייבי לשנת 2017 :

אזור גידול	שטח/דונם	ייבול /טון	הכנסות/אלפי ₪
עונה I: עונת אביב 3/2017-6/2017			
סה"כ לעונה I	410	1,640	8,200
עונה II: עונת קיץ 7/2017-10/2017			
סה"כ לעונה II	585	1,755	8,775
סה"כ לשנת 2017	995	3,395	16,975

השתלמויות מקצועיות וימי עיון בישראל (הונפקו 1,117 היתרים):

תאריך	נושא ההשתלמות
8/01/17	השתתפות חוקרים בפרויקט משותף (גרמניה, ישראל והרשות הפלסטינית) של קרן DFG הגרמנית העוסק בהתפתחות הצנון
12-16/02	השתלמות בנושא טיפול משותף במחלקה הפה וטלפיים FMD השירותים הווטרינרים בישראל וארגון FAO העולמי.
1-2/02/17	השתתפות חקלאים פלס' בתערוכה החקלאית של מו"פ ערבה
7/03/17	השתתפות חקלאים פלס' בתערוכה החקלאית בעין הבשור של מו"פ דרום.
01/03/17	בכירים מהשו"ט לטיפול משותף בהתפרצות מחלת פה וטלפיים ומחלת קדחת מלטה.
19-24/03/17	השתתפות אגרונומים פלס' בקורס בנושא השקיה במים מושבים הקורס ממומן על ידי מחלקת המדינה בארה"ב (מכון ולקני)
30/03/17	השתתפות מגדלי עגבניות ביום פתוח להצגת זני עגבניות חדשים של חברת אדמה מכתשים.
8-9/05/17	השתתפות יערי קמ"ט חקלאות בהשתלמות מקצועית בנושא בטיחות בעבודות ייעור וגיוזום.
24-25/05/17	השתתפות פלס' בהכשרה מקצועית בתחום גידול דבורים.
22/05/17	השתתפות נציגי השירותים להגה"צ ברש"פ ביום עיון בנושא טיפול באמברוסיה וזאת במסגרת קידום פרויקט משותף
28/06/17	השתתפות חקלאים מובילים מכל הנפות באיו"ש בתערוכת אגרו מחשוב העולמית בגני תערוכה בתל אביב
17/20/07/17	השתתפות בכירים מאגף הדיג במשרד החקלאות ברש"פ בהשתלמות בנושא גידול דגים למאכל
20/07/17	השתתפות חקלאים פלסטינים ביום פתוח בחברת נטע זרעים בנושא פיתוח זרעים חדשים וירקות.
20/07/17	השתתפות מגדלים פלסטינים ביום עיון בנושא שימוש באויבים טבעיים (הדרכה ביולוגית).
26-27/07/17	השתתפות בעלי בתי בד מהרש"פ בהשתלמות בנושא טיפול בשפכי בתי בד.
11-12/08/17	השתתפות בסדנת מקצועית בנושא הדרכה משולבת ושימוש באויבים טבעיים בגידול פלפל ותות שדה, בשינוף עם יד מרדכי
26/10/17	השתתפות מגדלים מובילים, סוחרים ואגרונומים פלסטינים בתערוכה חקלאית " יבול שיא" באזור בית שאן.
07/11/17	השתתפות פלסטינים ביום פתוח בחברת פסקל שעוסקת בייצור מוצרים אגרוטכניים לחממות, כרמים, מטעים ואביזרים לרשת
28/11/17	השתתפות ביום עיון בנושא טיפול בצמח הפולשני אמברוסיה

סיכום עונת גידול התמרים לשנת 2017 - בקעת הירדן:

אזור	סך שטח הגידול/דונם	שטח מניב	מס' עצים מניבים	ייבול/טון
סה"כ	18,350	12,480	162,100	7580

ההכנסות מהענף מסתכמות השנה בכ- 230 מיליון ₪ שמתחלקים בין המגדלים, הסוחרים והיצואנים הפלסטינים.

ממוצע ההכנסות למגדלים עומד על כ- 114 מיליון ₪.
ענף התמרים נכון להיום מייצר כ- 650 אלף ימי עבודה (5,900 פועלים מועסקים במהלך העונה) והוא במגמת עלייה.

עונת מסיק הזיתים לשנת 2017 :

סיכום נתוני ייצור וצריכת שמן זית בשטחי איו"ש לשנת 2017 לעומת שנים קודמות :

המשתנה	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
שטח מניב/ דונם	652,272	651,172	590,225	456,883	456,883	456,883	428,442	916,105	909,118
ממוצע ייבול ק"ג/דונם	162	115	155	126	146	198	135	122	29
סה"כ כמות זיתים/טון	105,668	74,771	90,500	58,000	67,000	90,135	58,005	111,765	26,000
כמות זיתים לכבישה/טון	20,000	10,000	8,000	6,000	6,500	10,821	8,000	8,000	4,000
כמות זיתים לעצירה/טון	85,668	64,771	82,500	52,000	60,500	79,314	50,005	96,765	22,000
כמות השמן המופקת/טון	18,500	15,600	18,800	13,000	16,500	18,242	15,000	23,000	5,100

ייצור ושטחים פתוחים :

להלן ריכוז לרישיונות היעור שהונפקו בשנת 2017 לעומת שנים קודמות :

סוג הרישיון	מס' רישיונות לשנת 2017	מס' רישיונות לשנת 2016	מס' רישיונות לשנת 2015	מס' רישיונות לשנת 2014
רישיון כריתה/העתקה	141	111	101	156
רישיון נטילת תוצרת יער	0	6	6	3
רישיון העברת תוצרת יער	158	267	101	43
סה"כ	299	384	208	202

בדיקת תוכניות, דמ"צים ותשתיות :

מס"ד	סוג תוכנית/דמ"צ	מספר בקשות שטופלו בשנת 2017
1.	תוכנית מתאר	25
2.	דמ"צים	46
3.	בקשה להנחת תשתית מים וביוב	19
4.	בקשה לגריעת יער	8
5.	מתקנים להפקת אנרגיית חשמל	3
6.	בקשות להקמת מחצבות ומפעלים כלכליים	24
7.	בקשה להקמת מבנים חקלאיים	10
8.	הקצאות קרקע לחקלאות	6
סה"כ בקשות שטופלו		168

מכרזים לטיפול כללי ביערות :

מכרז מס' 34/14-אספקת ציוד פארקים :

מס"ד	יער	שולחנות	פחי אשפה	שערים
1.	גבעות	9	4	3
2.	נחל	16	6	2
3.	סוסיא	8	4	-
4.	כרמל	8	4	-
5.	חטיבת בנימין	5	3	-
6.	דותן	8	4	-
7.	קרני שומרון	8	4	-

8.	איתמר	8	4	
	סה"כ ציוד שהותקן בשנת 2017	70	33	5

מכרז מס' 7/15 - שירותי קבלן עבודות ייעור :

מס"ד	יער	גיוס	דילול וכריתה	טיוב דרכים
1	דותן	750 ד'	750 ד'	2 ק"מ
2	איתמר	80 ד'	50 ד'	-
3	אדורה + חוסאן	40 ד'	40 ד'	-
4	חלמיש	10 ד'	20 ד'	-
5	חטיבת שומרון	50 ד'	50 ד'	-
6	קרני שומרון	50 ד'	80 ד'	-
	סה"כ	980 דונם	990 דונם	2 ק"מ

יעדים ופרויקטים לקידום בשנת 2018 :

הפרויקט	תקציב/ש
פרויקט משותף בין אגפי הדיג הישראלי והפלס' לגידול דגיגי מאכל ברש"פ	500,000
פרויקט משותף בין השירותים להגנת הצומח בישראל וברש"פ לטיפול במיגור העשב הפולשני אמברוסיה.	350,000
פרויקט שימוש בהדברה משולבת בגידולי תות שדה ופלפל בחממות בשטחי הרש"פ.	400,000
המשך קידום ופיתוח ענף תות שדה תלוי בשטחי הרש"פ בנפות גינין, טובאס, טו"כ וקלקיליה .	300,000
קידום ופיתוח פרויקט לגידול מלפפון בייבי לצורך תעשייה בנפות בקעת הירדן, גינין, טובאס, טו"כ וקלקיליה.	850,000
פיילוט לגידול אננס בשטחי הרש"פ	500,000
פרויקט משותף למיגור מחלת ברזולוזיס בשטחי הרש"פ	400,000
הכשרות מעשיות בתחום המעבדות במעבדות משרד החקלאות בקריה החקלאית בתחומי וטרינריה וצומח	150,000
GIS- מאגר מידע "שימושי קרקע"	300,000
העברת ידע: השתלמויות עבור רש"פ בתחומי וטרינריה, הצומח, ייעור, אחסון תוצרת חקלאית, גידולי יצוא, טיפול במחלות צמחים, שימוש במים מושבים ועוד נושאים, תערוכות, ימי עיון, סיורים מקצועיים ועוד .	250,000
פרויקט שיקום יערות -שיתוף פעולה בין אגפי היעור לשיקום יערות קיימים בשטחי A,B	400,000
התקנת ציוד פארקים ביערות איו"ש	200,000
נטיעות ביערות קיימים בשטחי C במטרה לעיבוי יערות	500,000
פרויקט להקמת גני משחקים בתוך יערות	1,000,000

1. עץ מבנה – השירותים הווטרינריים

2. פריסה וארגון:

- א. מטה השירותים הווטרינריים, המכון הווטרינרי ויחידות השירות והאמרכלות ממוקמים באתר הקריה החקלאית בבית דגן.
- ב. יתר יחידות השירותים הווטרינריים: שש לשכות וטרינריות, שלוש תחנות הסגר לבעלי-חיים, וארבעה מסופי גבול (*) בפריסה כמפורט בטבלה שלהלן:

מיקום	לשכה וטרינרית	תחנת הסגר	מסוף גבול
גליל מערבי	X		
גליל גולן	X		
נמל חיפה		X	X
העמקים	X		
השרון	X		
נתב"ג			X
השפלה וההר	X		
נמל אשדוד			X
הנגב	X		
אילת/טאבה/מעבר רבין			X

(*) שני מסופי גבול נוספים, בגבול ירדן- מעבר הירדן ואלנבי – מאוישים בידי עובדי השירותים להגנת הצומח ולביקורת, בהנחיית השו"ט בתחום אחריותם.

3. הנהלת השירותים הווטרינריים

מנהל השירותים הווטרינריים עד 30/05/17 – ד"ר נדב גלאון. מ 01/06/17 ד"ר שלמה גראזי (מנהל השירותים הווטרינריים בפועל)

סגן מנהל השירותים הווטרינריים ומנהל המכון הווטרינרי – ד"ר מישל בלאיש
 סגן מנהל השירותים הווטרינריים ומנהל שירותים וטרינריים בשדה – ד"ר תמיר גושן
 סגן בכיר למנהל שו"ט (למינהל ולמשאבי אנוש) – מר עופר אופן

4. תחומי האחריות של השירותים הווטרינריים

השירותים הווטרינריים הם יחידת סמך במשרד החקלאות אשר אמונים במשימותיהם השוטפות על:

- אבחון, ניטור, ומעקב אחר מחלות בעלי חיים
- מניעה, פיקוח וביעור מחלות בעלי חיים ומחלות זואונוטיות (שעוברות מבעלי חיים לאדם)
- חיסון בפני מחלות רשומות משמעותיות על פי הוראות פקודת מחלות בעלי חיים והתקנות שהותקנו מכוחה.
- רישום, רישוי והסדרת הובלת בעלי חיים על פי התקנות
- פיקוח על הווטרינרים הרשומים

- דאגה לרווחת בעלי החיים
- הפעלת מרכז ארצי לרישום כלבים
- הסמכת וטרינרים מפקחים על ניסויים במוסדות
- מחקר ופתוח ברפואה וטרינרית
- ייצוג מדינת ישראל בארגונים בינלאומיים רשמיים הקשורים לרפואה וטרינרית וסיוע להם
- עדכון הצבור במידע בעל עניין וטרינרי
- פיקוח על יבוא ויצוא בעלי חיים ומוצריהם
- פיקוח על בתי מטבחים בארץ ובחו"ל (המיועדים לייבוא)
- פיקוח על שחיטת בעלי כנף ועיבוד מוצרי עוף
- פיקוח על עיבוד מוצרי חלב ומוצרי דגים לייצוא
- רישוי תעשיות מזון
- מעקב אחר שאריות במזון
- רישוי תרכיבים וטרינריים, חומרי חיטוי וקוטלי חרקים
- רישוי רופאים וטרינרים
- רישוי תרופות וטרינריות בשיתוף עם משרד הבריאות

5. דרכי התקשרות עם השירותים הווטרינריים:

שם בעל תפקיד	תפקיד	טלפון	פקס	דוא"ל
ד"ר מישל בלאיש	סגן מנהל השירותים הווטרינריים ומנהל המכון הווטרינרי	03-9681612		Cvo_vsah@moag.gov.il
ד"ר שלמה גראזי	מנהל השירותים הווטרינריים (בפועל)	03-9682649	03-9681641	Cvo_vsah@moag.gov.il
גברת שרון ליסקר	רכזת פניות הציבור וקובלנות וממונה שוויון מגדרי	03-9688981	03-9681657	sharonl@moag.gov.il
ד"ר דגנית בן דב	הממונה על פי חוק צער בעלי-חיים	03-9688901	03-9681661	dganitb@moag.gov.il
	מחלקת גזברות	03-9681656 03-9688930 03-9688931		

כתובת למשלוח דואר: ת.ד. 12 בית-דגן, מיקוד 5025001

6. סקירת פעילות השירותים הווטרינריים ב- 2017

מיקומה הגיאוגרפי של ישראל במרכז המפגש של שלוש יבשות, בשילוב עם הפעילות המוגבלת של השירותים הווטרינריים בחלק מהמדינות השכנות, מציבים בפני השירותים הווטרינריים בישראל אתגרים אפידמיולוגיים

מורכבים ומחייבים השקעת מאמץ מיוחד בהתמודדות איתם. קושי נוסף אשר מכביד על השירותים הווטרינריים הוא הליברליזציה הבין לאומית בכללי המסחר, אשר חושפת את המדינה לאיום בלתי פוסק של חדירת גורמי מחלה חדשים אליה.

שנת 2017 הייתה שנה גדושה במחלות משמעותיות למשק בעלי חיים. אירועים רבים של מחלת הניוקסל עם נזקים כלכליים כבירים, כלבת, ברוצלואיס, פה וטלפיים, דבר צאן, אבעבועות צאן, סקרייפי כחול הלשון ועוד. המכון הווטרינרי אשר בשירותים הווטרינריים אחראי על אבחון מחלת הכלבת.

בשנת 2017 אובחנו 74 מקרים של המחלה, מספר גדול יחסית לשנים אחרות, וזאת בעקבות התפרצות המחלה בתנים באזור העמקים. תוגבר החיסון האוראלי של חיות בר על ידי הטלת פיתיונות חיסון מן האוויר, ובוצעו פעולות נוספות על מנת להתגבר על ההתפרצות.

בשנת 2017 המשיכו השו"ט בחיסון עדרי בקר, צאן וחזירים כנגד מחלות משמעותיות שונות. בשנה זו, המשיכה השליטה של השירותים הווטרינריים בתנועת הבקר, וזאת בזכות המערכת הממוחשבת בשירותים הווטרינריים בשדה. כמו כן, המשיך לפעול המרכז הארצי לרישום כלבים לקליטת דיווחים מהרשויות המקומיות בכל הקשור לחיסון וסימון כלבים, בהתאם להוראות החוק והתקנות להסדרת הפיקוח על כלבים, שנכנסו לתוקפם בינואר 2005. במהלך שנת 2017, חוסנו בישראל 303,157 כלבים.

בשנת 2017 הובאו למדינת ישראל מארצות שונות, עגלים וטלאים לפיטום ושחיטה.

7. המשימות המרכזיות, מעבר לפעילות השוטפת, לשנת 2017

- א. תוכנית לניטור מחלת הניוקסל.
- ב. מיקוד בין משרדי של המאבק בשחיטה השחורה.
- ג. פיתוח טפסים מקוונים לצורך שיפור איכות השירות.
- ד. המשך פרויקט החיסון האוראלי של חיות הבר כנגד מחלת הכלבת.
- ה. גיבוש וביצוע תוכנית עבודה לשליטה במחלת הברוצלואיס.
- ו. העמקת הפיקוח על מניעת שאריות ביולוגיות במוצרים מן החי.
- ז. קידום ותיקון החקיקה בנושאים שונים.
- ח. סיום תוכנית תאומות עם האיחוד האירופאי לקידום מעבדות המכון הווטרינרי.

8. המשימות המרכזיות, מעבר לפעילות השוטפת, לשנת 2018:

- א. ביעור מחלת הברוצלואיס בצאן בצפון הארץ.
- ב. פרויקט ברוצלואיס בנגב-יישום תוכנית התערבות (בכפוף לקבלת כח אדם ו/או מיקור חוץ).
- ג. תוכנית ארצית לבקרה על סלמונלה בעופות.
- ד. הסמכת עובדי שו"ט לביצוע משימות פיקוח.
- ה. העברת קורסים בנושא שיפור רווחת בהמות.
- ו. הסדרת פינות חי במסגרת פיקוח השירותים הווטרינריים.
- ז. הסדרה ופיקוח על משקי חצר על ידי השירותים הווטרינריים.
- ח. הסמכת בדיקות נוספות ע"י הרשות הארצית להסמכת מעבדות המכון.

- ט. פיתוח אפשרות לדיווח אלקטרוני בשירותים הווטרינריים (חיסונים, היתרים ופעולות בשדה).
- י. כוח אדם- תקנים, איכות והכשרה.
- יא. פיצו"ח- יישום אכיפה ודיווח אכיפה.
- יב. קידום ותיקון חקיקה בנושאים שונים.

9. תקציב לשנת 2017: התקציב לשנת 2017 מפורט ברמה כלל משרדית.

10. תקציב לשנת 2018: התקציב לשנת 2018 מפורט ברמה כלל משרדית.

11. רשימת חוברות ועלוני מידע לציבור שהרשות פרסמה בשנת 2017:

- א. דיווחים חצי-שנתיים ודיווח שנתי ל-O.I.E על מחלות בעלי חיים.
- ב. דיווחים דחופים על אירוע ניוקסל, שפעת עופות, פה וטלפיים, מחלה דימומית אפיוזאוטית ועוד.
- ג. רשימת תכשירי הדברה כימיים הרשומים בתוקף – עדכונים ל-2017. מופיע באתר האינטרנט של השירותים הווטרינריים.
- ד. רשימת תכשירי חיטוי – ניקוי כימיים הרשומים בתוקף – עדכונים ל-2016. מופיע באתר השירותים הווטרינריים.
- ה. דו"ח יבוא בקר וצאן לשנת 2017. מופיע באתר.
- ו. עלוני מידע לציבור, חוברות והנחיות מנהליות כפי שמופיע באתר השירותים הווטרינריים <http://www.vetserv.moag.gov.il/vet>

12. מאגרי מידע: לשירותים הווטרינריים אין מאגרי מידע הרשומים אצל רשם מאגרי המידע לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, אולם קיימים מאגרי מידע לציבור (מאגר כלבים ארצי, מאגר רופאים וטרינריים בישראל) המפורסמים באתר השירותים הווטרינריים שכתובתו לעיל.

13. קרנות ומלגות: בשנת 2017 מימנו השירותים הווטרינריים קרנות ומלגות.

14. תמיכות למוסדות ציבור בשנים 2017-2018:

בשנים 2017-2018 העניקו ויעניקו השירותים הוטרנריים לרשויות המקומיות תמיכות בהיקף של 4,797,500 ₪ בגין עיקור וסירוס חתולי רחוב. להלן פירוט שמוניהם של המוסדות והיקף התמיכה שניתן לכל אחד מהם:

שם הרשות	סך ההקצאה לרשות בש"ח	
ראשון לציון	100,000	1
אילת	250,000	2
ערד	50,000	3
איגוד ערים גוש דן	400,000	4
איגוד ערים שומרון	300,000	5
אשדוד	300,000	6
אשקלון	300,000	7
חיפה	300,000	8
נצרת עילית	300,000	9
פתח תקווה	300,000	10
אשכול גליל מזרחי	400,000	11
נתניה	250,000	12
עכו	200,000	13
ירושלים	250,000	14
תל אביב	300,000	15
חולון	200,000	16
עפולה	200,000	17
קרית אתא	100,000	18

15. מקור הסמכות:

הבסיס החוקי למערכת הסמכויות והפעולות של השירותים הוטרנריים מעוגן במסגרת חמישה חוקים עיקריים:

א. פקודת מחלות בעלי-חיים [נוסח חדש], תשמ"ה-1985;

ב. פקודת הכלבת, 1934;

ג. החוק לפיקוח על יצוא של בעלי-חיים ושל תוצרת מן החי, תשי"ז-1957;

ד. חוק הרופאים הוטרנריים, תשנ"א-1991;

ה. חוק צער בעלי-חיים (הגנה על בעלי-חיים), תשנ"ד-1994.

כמו כן, לשירותים הוטרנריים הוענקו סמכויות ומונו בעלי תפקידים מכח פקודת הרוקחים [נוסח חדש], תשמ"א-1981; חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968; החוק להשבחת ייצור חקלאי (בעלי-חיים), תשי"ב-1952 וחוק צער בעלי-חיים (ניסויים בבעלי-חיים), תשנ"ד-1994.

16. בשנת 2017 השירותים הוטרנריים לא היו אחראים על תחומי פעילותם של רשויות ציבוריות

ותאגידים.

מנהל המחקר החקלאי מרכז וולקני

תחומי הפעילות

חזון המינהל

מצוינות במחקר ופיתוח, לקידום החקלאות ושמירת הסביבה

אתגרים, הזדמנויות

מדינת ישראל מתמודדת עם מספר רב של אתגרים: פוריות האדמה, מחסור בקרקעות לעיבוד, שינויי אקלים, מחסור במים וגידול האוכלוסייה, על פי האתגרים העומדים לפנינו, יעדי המחקר והפיתוח הינם מציאת פתרונות יצירתיים לבעיות אשר הופכות עם הזמן לבעיות כלל עולמיות.

למינהל המחקר מחויבות לעסוק ולקדם מחקר חקלאי-ציבורי-יישומי, הכולל מחקר ופיתוח חקלאי לטובת כלל אזרחי ישראל ולנושאי סביבה, תוך הפצת הידע לחקלאים והידוק הקשר עם מעבירי הידע: שירות ההדרכה והמקצוע של משרד החקלאות והוראה במוסדות לימוד אקדמאיים להנחלת הידע.

שיתוף פעולה נרחב בין צוותי המחקר השונים של המנהל, בשיתוף עם חוקרים בעולם, שירות ההדרכה והמקצוע במשרד החקלאות ושיתוף עם החקלאים מאפשר הטמעה אפקטיבית של תוצאות המחקר והטמעת טכנולוגיות מתקדמות אצל החקלאים.

מינהל המחקר פועל למינוף הידע והיכולות שפותחו לטובת התעשייה הגלובלית, המינהל מקדם פרויקטים של מחקר יישומי במטרה לפתחו לידע עסקי ומסחרי מוטה ייצוא שיביר להרחבת הפיתוח וגיוס משאבים כספיים לוולקני ממשלות וגורמים בינלאומיים. הפעילות בשווקים הגלובליים מהווה מנוע צמיחה נוסף למשק הישראלי ובנוסף לתרומתה הכלכלית היא מניבה גם תרומה מדינית – תדמיתית חשובה ביותר.

פעילות המינהל מושתתת על עקרונות יסוד של:

- העצמת החקלאות כערך לאומי
- העלאת הערך המוסף של חקלאות ישראל
- מובילות אקדמית ומחקרית
- מיסחור טכנולוגיות ויצירת חדשנות
- פיתוח קשרים בינלאומיים לטובת מסחור וקשרים כלכליים

מטרות

- פיתוח ידע, טכנולוגיות ומוצרים לאבטחת אספקת מזון, שמירת הסביבה ומוצרים
- הטמעת יישומים בחקלאות ושמירת הסביבה בארץ ובעולם
- מתן פתרונות למשברים וקשיים בהווה ובעתיד: מזון, מים, אנרגיה, אקלים
- הכשרת דור העתיד במחקר, הפיתוח והיישום בתחום החקלאי

הפתרונות

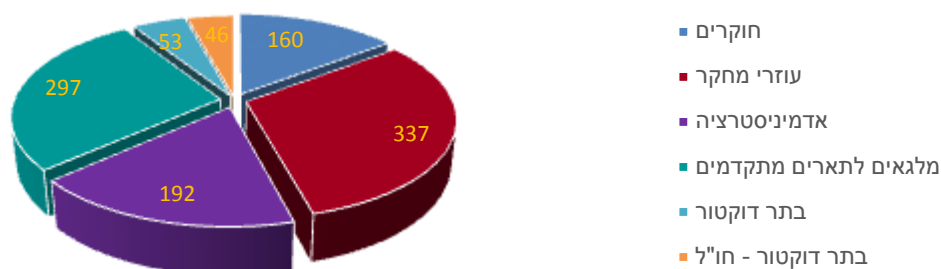
- הגדלת היבול של תוצרת חקלאית על ידי פיתוח של ארגון-טכנולוגיות.
- השבחה גנטית של תכונות צמחים
- השבחת תוצרת מגידול בעלי חיים
- הפחתת נזקים בתוצרת חקלאית בזמן הגידול, ולאחר הקטיפה.
- שימור משאבי איכות הסביבה.

עיקרי הפעילויות של מינהל המחקר בשנה החולפת ואשר נמשכות לשנת עבודה 2018, נגזרות מהפתרונות שפורטו לעיל ומתבטאות במחקרים למטרת פיתוח ידע וטכנולוגיות שיסייעו לחקלאות

ובהתאם לתוכניות המחקר שאושרו ונתמכות ע"י גורמי מימון, ובפעולות מינהלתיות שונות של היחידות התומכות המסייעות לקיום מעטפת איכותית לביצוע מחקרים.

הון אנושי

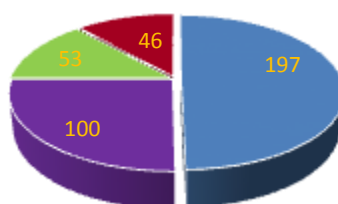
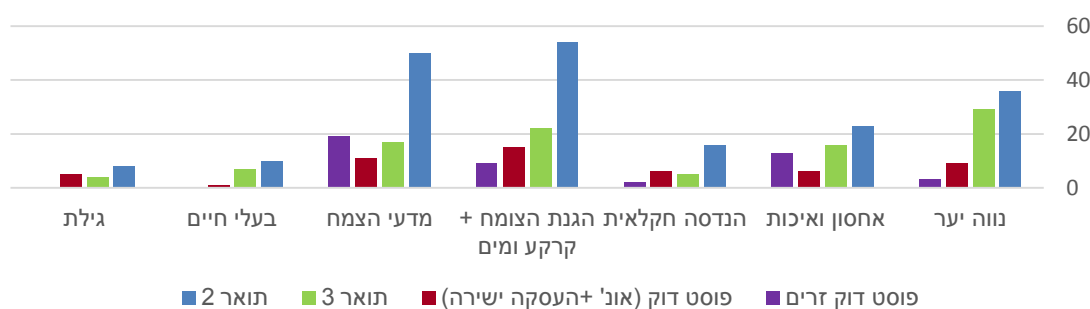
ראש המנהל - פרופ' אלי פיינרמן

דור העתיד - סטודנטים

סטודנטים השואפים לתארים מתקדמים באים למנהל על מנת לבצע את עבודות המחקר שלהם במדעי החקלאות. הדבר מתאפשר כתוצאה משיתוף פעולה פורה עם האוניברסיטאות בארץ ובעולם (כגון: הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת בר-אילן, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, אוניברסיטת חיפה, הטכניון, אוניברסיטת תל-אביב ואחרים). 197 סטודנטים ו 100 דוקטורנטים בחרו את מנהל המחקר החקלאי כמקום המתאים ביותר לביצוע מחקריהם לתארים מתקדמים במדעי החקלאות בשנה האקדמית 2017.

מספר סטודנטים בחלוקה למכונים

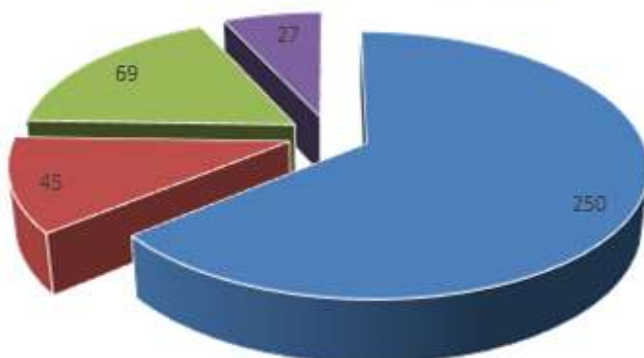

פוסט דוק זרים ■ פוסט דוק (אונ' + העסקה ישירה) ■ תואר 3 ■ תואר 2

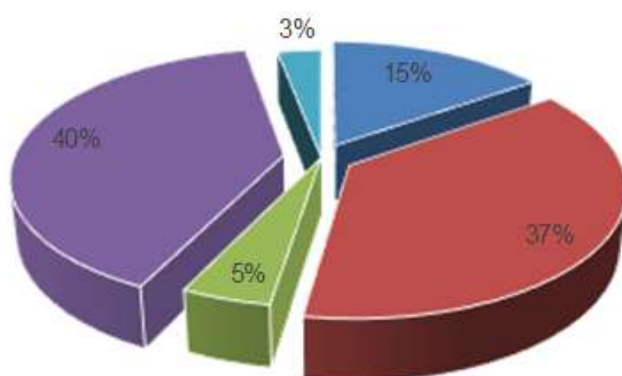
תקציב המינהל

מינהל המחקר החקלאי מתוקצב על ידי המדינה (חוק התקציב). עם זאת, רק 60% מפעילות המינהל מתוקצבת על ידי המדינה. 40% הנתרים ממומנים מקרנות מחקר תחרותיות לאומיות ובינלאומיות שונות. מקורות מימון נוספים מתקבלים מתרומות ומשיתוף פעולה עם גורמים מסחריים.

התפלגות הכנסות 391 מיליון ש"ח לשנת 2017

התפלגות הכנסות מקרנות תחרותיות לשנת 2017

■ קרנות בינלאומיות ■ קידום ■ קמ"ח ■ מדען ראשי - משרד החקלאות ■ קרנות לאומיות

תקציב המינהל 2018 – 255 מיליון ש"ח

תקציב המינהל 2019 – 199 מיליון ש"ח

שאר מקורות המימון ניתנים לאיגום רק לאחר סגירת השנה וריכוז הנתונים מכיוון שאינם ודאים והם תלויים במקורות חיצוניים

מחקר ופיתוח

מינהל המחקר החקלאי אחראי למרביתו של המחקר החקלאי בישראל. המחקר במכון למדעי הצמח עוסק בהיבטים שונים של המחקר בצומח, גידולים, והשפעת הסביבה על הגידולים. המכון מהווה מרכז פיתוח והפצת ידע מהמחקר השימושי של גידולים חקלאיים ושימור משאבי טבע. המכון להגנת הצומח מתמקד במחקר במזיקים של מוצרים חקלאיים, ופיתוח של שיטות הדברה ידידותיות לסביבה לצורך בקרה יעילה. המכון לקרקע, מים והסביבה מתמקד במחקר של אינטראקציה בין הקרקע, הצומח, האטמוספירה והאופטימיזציה של משאבי הטבע. למחקר במכון לבעלי חיים ישנן תוצאות בעלות משמעות רבה בהגברת היצרניות והאיכות של מזון מן החי. המכון לאחסון ואיכות תוצרת חקלאית ומזון עוסקת בטיפול ושימור תוצרת חקלאית טרייה או יבשה ומזון מעובד המיועדים למאכל האדם והחי.

פעילויות המחקר והפיתוח של המכון להנדסה חקלאית מכסות מגוון רחב של נושאים כגון: מיכון האסיף, טכנולוגיות לגידולים חסויים, בקרת אקלים, זואו-טכנולוגיה, חיטוי קרקע, יישום חומרי הדברה ובקרת איכות וניהול הייצור.

פרסום מדעי וכללי

חוקרי המינהל מפרסמים בממוצע בכל שנה מעל ל-400 פרסומים מדעיים – מאמרים בכתבי עת, ספרים ועוד. נתון זה מעמיד את אוכלוסיית החוקרים של המינהל בממוצע של יותר מ-2 פרסומים מדעיים לחוקר בכל שנה.

נוסף על כך, רשימת חוברות ועלוני מידע לציבור שהיחידה פרסמה בשנת 2017:

רשימת פרסומים של מכון וולקני - 19

ברושורים - 3

- A leader in agricultural research
- Cutting edge genomic editing to eliminate culling
- Improving ruminant welfare through a nutritional, behavioral, biochemical and genetic approach

חוברות - 3

- על גג העולם – כיצד להקים גג חקלאי

<http://www.agri.gov.il/download/volcanipedia/Content/Heb/Gag/#PDF/1>

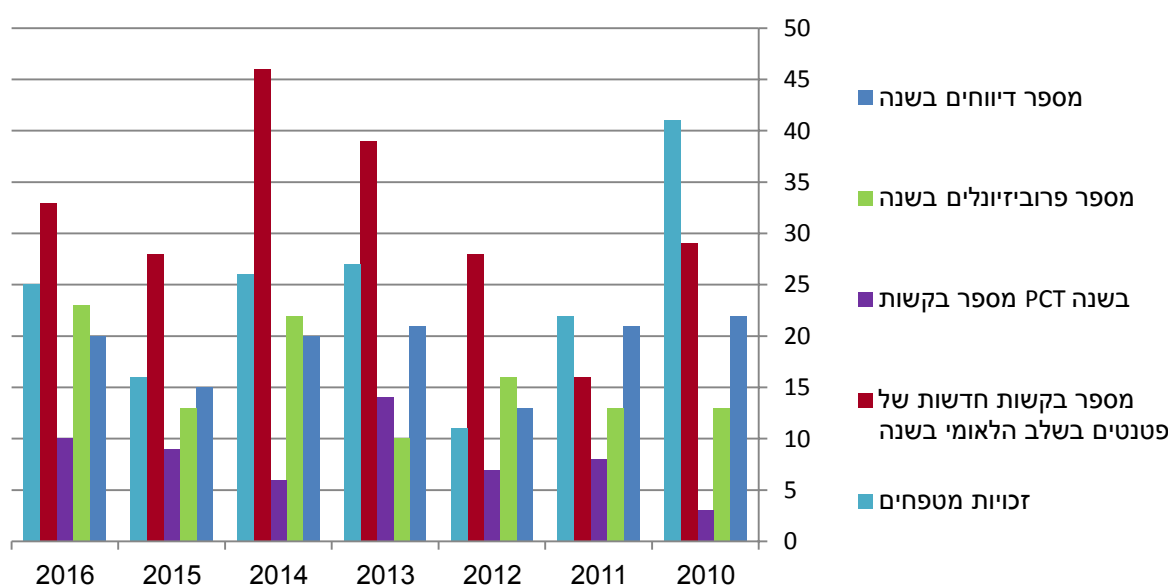
- Volcani Voice May 2018 volume 5 - Agriculture in Arid Areas
- Volcani Voice September 2017 – Agro-Nano Technology

יישום טכנולוגיות

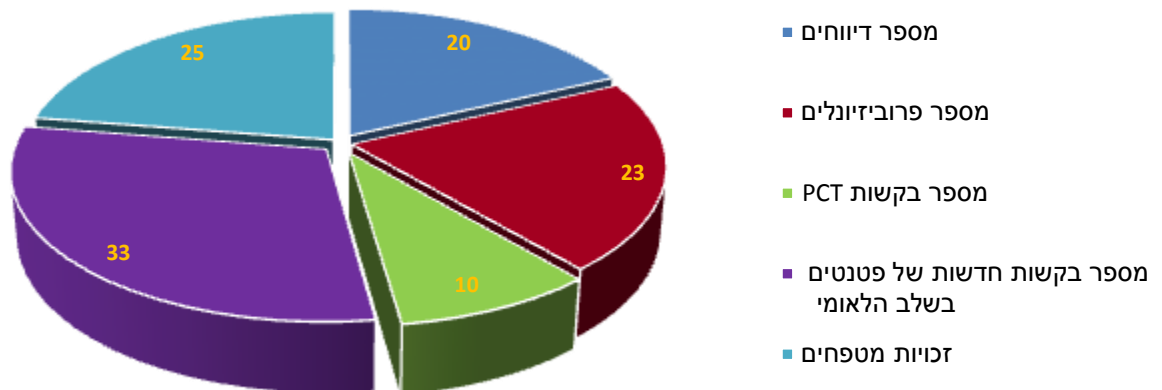
היכולת ליישם טכנולוגיות חדשניות נובע משיתוף פעולה עמוק עם התעשייה. תוכניות המחקר נמדדות בהתאמתן לתעשייה. הטכנולוגיות הללו מטופלות על ידי היחידה לקידום מו"פ בחקלאות במרכז וולקני – יחידת "קידום". תוצרי פעולותיה של יחידת קידום מהוות כשליש מתקציב המחקר של המינהל.

מאחר ותהליך ההגשה יכול להימשך כשנה וחצי, המידע המוצג ב-2018 הינו של סיום תהליכי 2016. את תהליכי היישום של הטכנולוגיות לשנת 2017 ניתן יהיה להציג רק בשנת 2019.

פטנטים והסכמי מסחר בחלוקה לשנים 2010 - 2016

פטנטים והסכמי מסחר לשנת 2016

שיתוף פעולה מדעי, כלכלי ובינלאומי

חוקרי המינהל מגישים כבשגרה הצעות מחקר משותפות עם אוניברסיטאות ומכוני מחקר בחו"ל. הצעות מחקר אותן כותבים חוקרי מינהל המחקר מוגשות לסדרה של קרנות מחקר בין לאומיות ובהתאם לתחום בו עוסק המחקר:

- קמח (לשיתופי פעולה בתחום המחקרים החקלאיים)
- BSF (לשיתופי פעולה בכל תחומי המחקר גם חקלאות וסביבה)
- MERC-AID (לשיתופי פעולה אזוריים)
- BIRD (לשיתופי פעולה עסקיים)
- תוכנית Horizon 2020 של ה-EU
- תוכנית ARIMNET של מדינו אגן הים התיכון
- GIF ו-BMBF עם גרמניה
- תוכניות במסגרת הסכמים עם סין ויפן

מינהל המחקר יצר השנה **שיתופי פעולה ייחודיים** עם מוסדות ומדינות רבות, כגון:

- הסכם הבנות לשיתוף פעולה עם אוניברסיטת איווה (ISU).
- שיתוף פעולה בתחום המים (השקיה ושימוש במים מושבים) עם קליפורניה.
- נחתם הסכם שיתוף פעולה ראשון מסוגו בין מכון וולקני לבין National Agriculture and Food Research Organization, (NARO) הגוף המרכזי והגדול ביותר ביפן לחקר חקלאות ומזון.
- מתקיימות שיחות להסכמים נוספים עם אוניברסיטת אוהיו (OSU), קורנל, UC דיוויס, אוקראינה, גיאורגיה, קרואטיה, ברזיל, ארגנטינה, צ'ילה, הודו (אוני קרונה), מעוניינת בשיתוף פעולה בתחום הגנת הצומח. אין MOU אבל הוגשה תוכנית למימון סדנת קמ"ח משותפת, שבמידה ותאושר ותתקיים, תהווה בסיס לבניית שיתוף פעולה בתחום.

בכל שנה מתקיימים במינהל המחקר החקלאי מאות ביקורים של משלחות רשמיות ועסקיות מכל רחבי הארץ וממדינות רבות בעולם.

מגוון הגורמים המבקרים רחב ביותר :

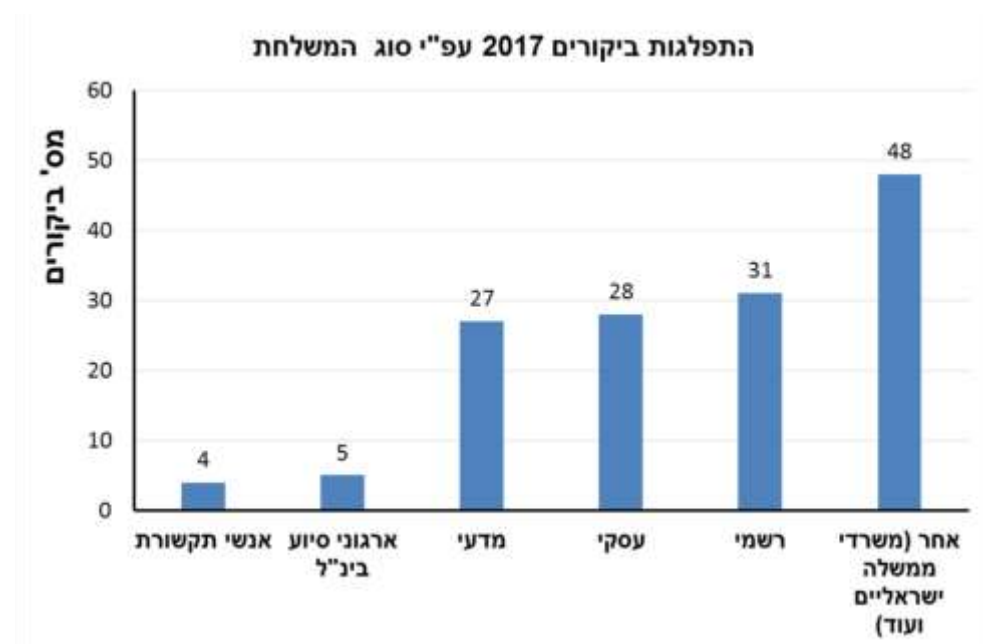
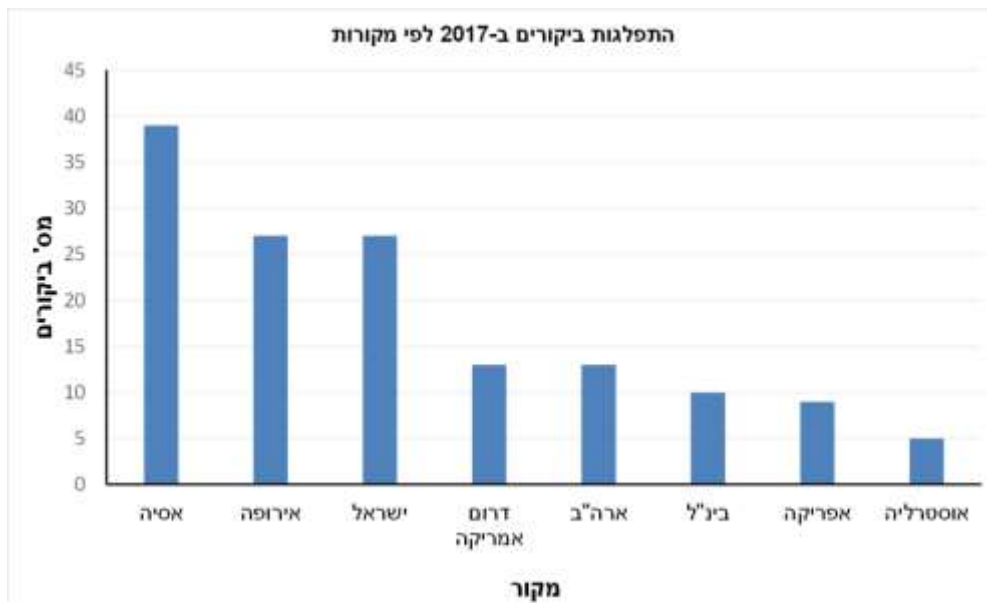
1. בכירים מן האקדמיה וממוסדות מחקר מישראל ומהעולם ;
2. משלחות של אנשי עסקים ושל חברי ממשלה רמות דרג מרחבי העולם הכוללות לעיתים גם שרים וראשי ממשלה ;
3. קבוצות מאורגנות ממשרדי הממשלה השונים ;
4. קבוצות גמלאים ואף תלמידי תיכון ובית ספר המעוניינים להכיר את העשייה החקלאית בארץ.

מטרות הביקורים הינם :

1. הצגת המינהל על מגוון הישגיו ותרומתו לחקלאות ולסביבה בישראל ובעולם ;
2. הבלטה של הרמה הגבוהה במחקר הבסיסי והיישומי המתקיים במוסד ;
3. הדגמה מוחשית של הפיתוחים, החדשנות והמקוריות של הפתרונות המוצעים ;
4. פיתוח קשרים עם גורמים, מוסדות וחברות בארץ ובחו"ל אשר יתרמו להמשך פיתוחו של המוסד ע"י תמיכה במחקר, השקעה בפיתוח והסכמי מיסחור.

במהלך 2017 ביקרו במינהל המחקר החקלאי 143 משלחות רשמיות, מדעיות ועסקיות.

תרשימי ההתפלגות לפי מדינות ולפי סוגים :

נספח א': דו"ח הממונה על חוק חופש המידע – טיפול בפניות בשנת 2017

עמוד 1 מתוך 2

דיווח הממונה על העמדת מידע לציבור

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

שנת 2017

אופן המענה לבקשה

58	הרשות מסרה את כל המידע המבוקש
17	הרשות מסרה את המידע המבוקש באופן חלקי
34	הרשות דחתה את הבקשה למסירת מידע
0	הטיפול בבקשה הופסק בשל אי תשלום אגרה
1	הטיפול בבקשה הופסק מטעמים הקשורים לפונה
60	הטיפול בבקשה טרם הסתיים
170	סה"כ

עילות דחייה מרכזיות

שם העילה	מספר בקשות שנדחו מעילה זו	אחוז מכלל הדחיות
8(1) - הקצאת משאבים	11	21.6%
8(2) - נוצר לפני 7 שנים	2	3.9%
8(3) - לא ניתן לאתר את המידע או שאים מצוי בידי הרשות	16	31.4%
8(4) - המידע פורסם	2	3.9%
8(5) - המידע נוצר בידי רשות אחרת	12	23.5%
9(א)(3) - פגיעה בפרטיות	3	5.9%
9(ב)(4) - דיונים פנימיים	1	2.0%
9(ב)(5) - ניהול פנימי	1	2.0%
9(ב)(6) - סוד מסחרי	3	5.9%
סה"כ	51	100%

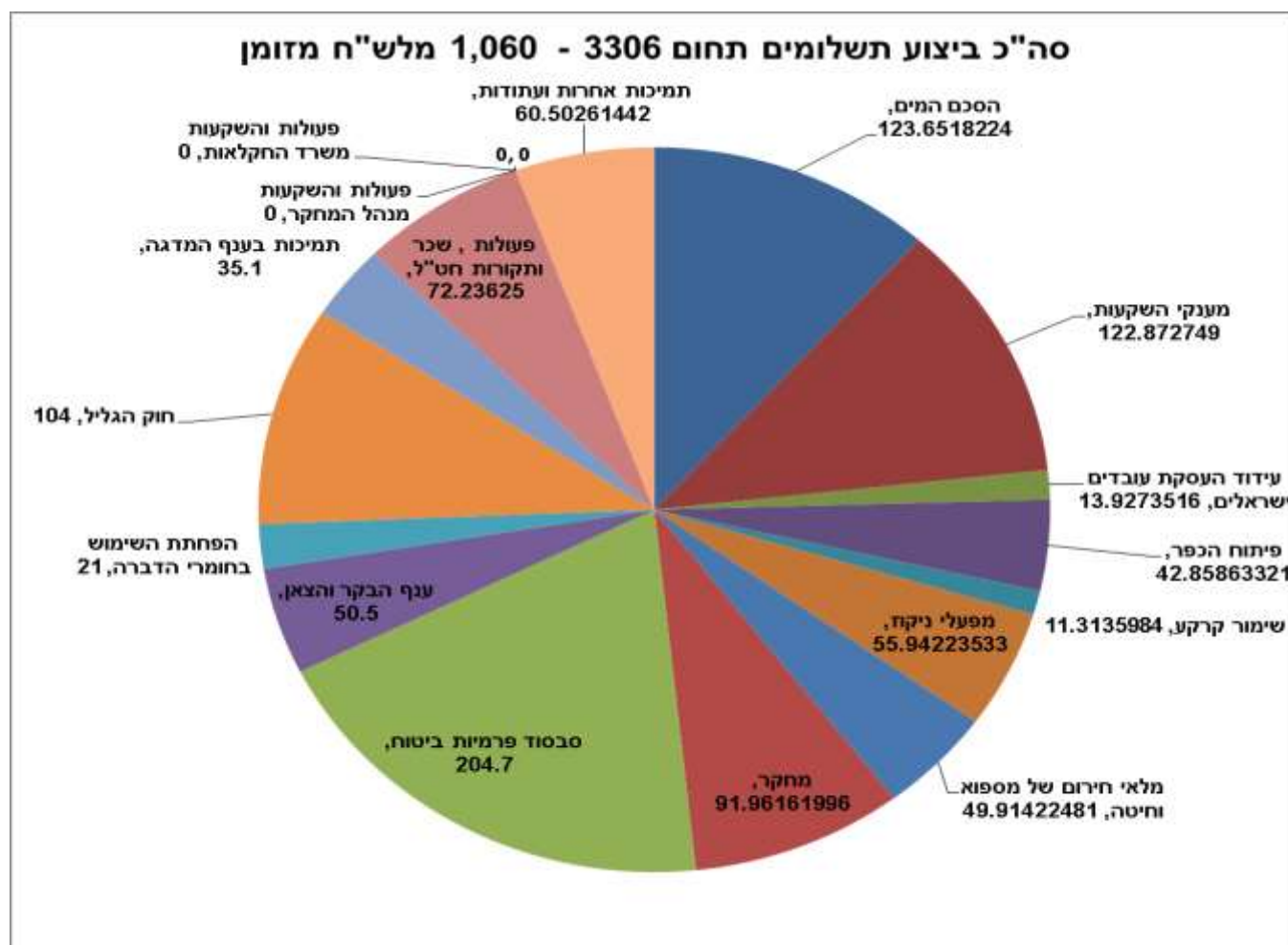
מספר בקשות שטופלו במסגרת זו	אחוז מכלל הדחיות	
14	12.8%	לא עלה על 15 יום
22	20.2%	בין 16-30 יום
28	25.7%	בין 31-60 יום
31	28.4%	בין 61-120 יום
14	12.8%	מעל 120 יום
109	100%	סה"כ

סך אגרות שנגבו	1140	ש"ח
----------------	------	-----

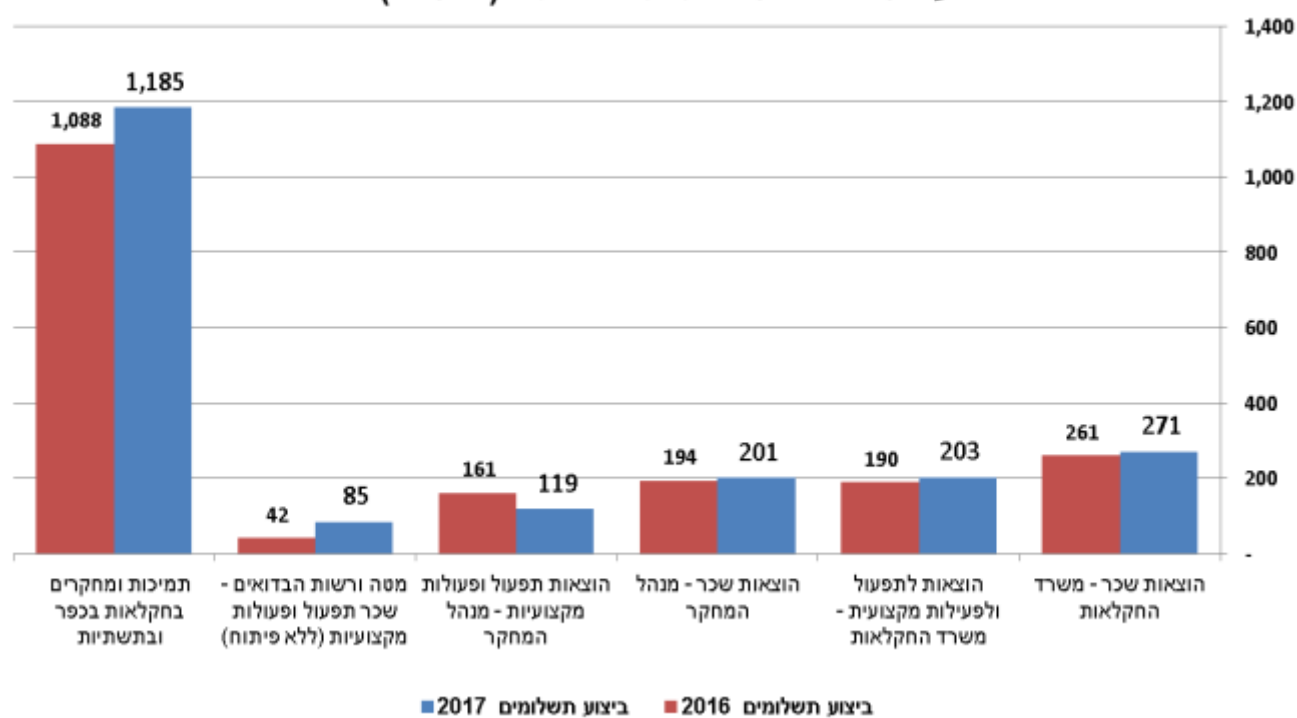
נספח ב': תקציב 2017

שם	נטו	מותנה	ברוטו	ביצוע תשלומים	ביצוע כולל
33 סה"כ חקלאות	1,963,818	277,580	2,241,398	2,094,772	3,118,783
3301 הוצאות שוטפות לפעילות המשרד	378,139	118,284	496,423	474,073	659,192
330101 הוצאות שכר	226,908	40,254	267,162	271,254	273,388
330102 הוצאות לתפעול ולפעילות מקצועית	151,231	78,030	229,261	202,819	385,805
3302 מנהל המחקר החקלאי	257,600	139,961	397,561	319,415	445,300
330201 הוצאות שכר	191,398	41,961	233,359	200,689	200,689
330202 הוצאות תפעול ופעולות מקצועיות	66,202	98,000	164,202	118,726	244,610
3304 הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב	54,689	-	54,689	69,594	80,716
330401 שכר הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב	20,202	-	20,202	17,294	17,294
330402 תפעול הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב	34,487	-	34,487	52,300	63,422
3305 היחידה לשילוב האוכלוסיה הבדואית בנגב	12,610	-	12,610	14,907	36,117
330501 היחידה לשילוב האוכלוסיה הבדואית בנגב	12,610	-	12,610	14,907	36,117
3306 תמיכות בחקלאות	1,217,780	19,335	1,237,115	1,184,522	1,821,156
330601 תמיכות ומחקרים שנתיים בחקלאות בכפר ובתשתיות	1,217,780	19,335	1,237,115	1,184,522	1,821,156
330602 תמיכות ומחקרים רב שנתיים בחקלאות בכפר ובתשתיות					
3307 תמיכות לפי חוק צער בעלי חיים	9,000	-	9,000	3,004	12,142
330701 תמיכות לפי חוק צער בעלי חיים	9,000	-	9,000	3,004	12,142
330702 חוק הסדרת הפיקוח	1,500	-	1,500	-	1,500
3308 פעולות אחרות באחריות המשרד	34,000	-	34,000	29,255	64,160
330801 פעולות אחרות באחריות המשרד	34,000	-	34,000	29,255	64,160

הערה: נתוני ביצוע - ללא תקנת הכנסות

ביצוע תשלומים לשנים 2016 ו-2017 (מלש"ח)

נספח ג': תמיכות לגופים ציבוריים: גנים בוטניים

סכום תמיכה לשנת 2013 (₪)	סכום תמיכה לשנת 2014 (₪)	סכום תמיכה לשנת 2015 (₪)	סכום תמיכה (2016)	תוספת 2016*	סכום תמיכה לשנת 2017	
554,483	467,784	279,866	269,691	69,529	483,951	תל-אביב
525,531	405,119	253,472	244,049	244,049	395,000	הר הצופים
699,204	616,359	328,939	313,839	80,911	650,000	גבעת רם
310,489	357,350	250,669	263,672	67,978	313,160	אורנים
244,686	209,681	164,476			200,000	מקווה ישראל
263,373	286,400	189,159	194,229	50,075	58,333	נאות קדומים
237,534	319,178	202,821	221,017	56,981	385,554	טכניון
15,000	31,000	42,000	70,000			ניר עוז
307,077	294,338	165,745	158,740	40,925	288,464	גן הורדים
	159,775	116,653	137,763	35,517	155,537	חוות הנוי
3,157,377	3,146,984	1,993,800	1,873,000	464,834	2,930,000	

*** הערה:**

תוספת 2016:
סכום נוסף
שאושר ב-2016,
מעבר לסכום
המקורי

מאגרי המידע המנוהלים ביחידת השל"מ במשרד החקלאות

על פי הגדרת "מאגר מידע" בחוק הגנת הפרטיות, מתוחזקים ביחידת השל"מ של משרד החקלאות, המאגרים הבאים:

- **מאגר המידע המרכזי של המשרד, יחידות מקצועיות ומערכות אפליקטיביות רבות.**
מאגר מידע זה הוא בסיס הנתונים המרכזי של המשרד, ומהווה תשתית מידע לתהליכי העבודה השוטפים של יחידות המשרד השונות.
המאגר צובר נתונים על פי דרישות וצרכי תהליכי העבודה. פרטי בקשות שונות, היתרים שונים שניתנו, פעולות בקורת שנערכות על ידי פקחי המשרד וכדומה.
חלק מהמאגר כולל נתוני בקשות לתמיכות כספיות ואישורים שניתנו על ידי האגף להשקעות ומימון (מנהלת ההשקעות).
חלק מהמאגר כולל נתונים על כלבים וחיסונים נגד כלבת שהם קיבלו (על פי דיווחי הרשויות המקומיות). חלק זה מפורסם, על פי חוק, ב"אתר הכלבים" של המשרד, באינטרנט.
 - **מאגרי נתונים גיאוגרפיים (GIS) ומבנה משק חקלאי (ארצי).**
מאגרים אלו בנויים בשכבות גיאוגרפיות על פי צרכי היחידות המקצועיות ובשלב זה נשמרים במאגר נפרד.
-

ה': חקיקים שבאחריות שר החקלאות ופיתוח הכפר (מעודכן חלקית)

אגף הדיג

פקודת הדיג 1937

תקנות הדיג, 1937, תיקוני רוחב לתקנות פורסמו ביום 22.12.2016.

תקנות דיג הספוגים, 1937

תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי – דיג), התשס"ו – 2006

השרותים להגנת הצומח ולביקורת

חוק הגנת הצומח, התשט"ז – 1957

- תקנות החומרים המסוכנים (שימוש בתכשירים ליד מבנים), התשס"ה – 2005
- תקנות הגנת הצומח (אריזת קוטלי עשבים הורמונליים והשימוש בהם), התשל"ז – 1976
- תקנות הגנת הצומח (הגבלת ריסוס ליד מטעי הדורים ואבוקדו), התשל"ה – 1975
- תקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים), התשנ"ה – 1994
- תקנות הגנת הצומח (יבוא צמחים, מוצרי צמחים, נגעים ואמצעי לוואי), התשס"ט – 2009
- תקנות הגנת הצומח (מכירת כותנה והובלתה), התשכ"ג – 1962
- תקנות הגנת הצומח (מכירת תכשירי פרתיון), התשכ"א – 1960
- תקנות ההגנה על הצומח (מניעת הפילוקסרה של הגפן), התשט"ו – 1955
- תקנות ההגנה על הצומח (מניעת הפצה של זרעי עשבים רעים), התשי"ג – 1953
- תקנות הגנת הצומח (מניעת הפצת כנימה קמחית כדורית בעצי הדר), התשמ"ז – 1986
- תקנות ההגנה על הצומח (מניעת הפקלת), התשי"ב – 1952
- תקנות הגנת הצומח (מניעת התפשטות מחלת הארגוט בחיטה), התשי"ז – 1957
- תקנות הגנת הצומח (מניעת התפשטות מחלת קשיון רולפסי בסלק-סוכר), התשי"ט – 1959
- תקנות הגנת הצומח (מניעת התפשטות סקלרוזיום רולפסי), התש"ך – 1960
- תקנות ההגנה על הצומח (מניעת מגפות), 1945
- תקנות הגנת הצומח (מניעת מחלת הטריסטזה), התשכ"ב – 1961
- תקנות הגנת הצומח (מניעת חדירה של נגעים לאזור הערבה), התש"ע – 2009
- תקנות הגנת הצומח (מניעת מחלת הטריסטזה בהדרים), התשל"ב – 1971
- תקנות הגנת הצומח (נקיון מכלי אבוקדו ורכב הובלה), התשמ"ד – 1984
- תקנות הגנת הצומח (קיום הוראות תווית אריזה), התשל"ז – 1977
- תקנות הגנת הצומח (שימוש באלפא כלורלוז), התשל"ו – 1976
- תקנות הגנת הצומח (שימוש באנדרין, אלדרין ודיאלדרין), התשל"ה – 1975
- תקנות הגנת הצומח (שימוש בפלואורואצטאמיד), התשכ"ח – 1967
- תקנות הגנת הצומח (שימוש בפרתיון), התשל"ב – 1971
- תקנות הגנת הצומח (שימוש בקוטלי עשבים), התשכ"ט – 1969
- תקנות הגנת הצומח (שימוש בתכשיר פרתיון ופיתיונות מורעלים בגפרת התליום וסטריכנין), התשי"ט – 1959
- תקנות הגנת הצומח (שימוש בתכשירים נובאקרון, אזורדין, סיאולן ומטאציל), התשכ"ח – 1968
- תקנות הגנת הצומח (שימוש והחזקה של אלדיקרב – טמיק), התשל"ה – 1978
- תקנות הגנת הצומח (תוכנית הדברה ודרישת תשלום), התשכ"ח – 1967
- תקנות הגנת הצומח (איסור שימוש בסטריכנין ובגפרת התליום), התשל"ב – 1971
- תקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים), התשנ"ה – 1994, תיקון לתקנות פורסם ביום 30.4.2017.
- תקנות הגנת הצומח (ניקוי מכלים), התשס"ד – 2003
- תקנות הגנת הצומח (סדרי דיו בפני ועדת ערר), התשכ"ח – 1967
- תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי – הגנת הצומח, זרעים ופיקוח על יצוא הצומח ומוצריו), התשס"ו – 2006
- צו הגנת הצומח (איסור גידול תפוחי אדמה בשטחים נגועים בנמטודות שרשי תפוחי אדמה), התשכ"ז – 1967
- צו הגנת הצומח (ביעור הסרטן הבקטריאלי בעגבניות), התשכ"ד – 1963
- צו הגנת הצומח (ביעור מחלת הכתמים הבקטרית במלפפונים), התשכ"ה – 1965
- צו הגנת הצומח (ביעור מחלת הקימלון), התשכ"ז – 1966
- צו הגנת הצומח (ביעור נגעים בכותנה), התשי"ח – 1958
- צו הגנת הצומח (ביעור נגעים בצמחים באזור הערבה), התשנ"ד – 1994
- צו הגנת הצומח (חיטוי זרעי אפונה), התשכ"ה – 1965
- צו ההגנה על הצומח (מחלות ומגפות) (עשבים רעים), התשי"י – 1953
- צו הגנת הצומח (ביעור צמחי כותנה מעונת התש"ע), תש"ע-2009

חוק הזרעים, התשט"ז – 1956

- תקנות הזרעים (צמחים ואורגניזמים מהונדסים), התשס"ה-2005
- תקנות הזרעים (גידול זרעים מושבחים ומכירתם), התש"ך – 1960
- תקנות הזרעים (גידול חומר ריבוי תות – שדה ומכירתו), התשמ"ח – 1988
- תקנות הזרעים (גידול שתילים ומכירתם), התשכ"ד – 1964
- תקנות הזרעים (מכירה), התשכ"ה – 1964
- תקנות הזרעים (פיקוח על יבואם), התשל"ה – 1975
- תקנות הזרעים (רשיונות מכירה), התשכ"ח – 1967
- תקנות הזרעים (רשימת הזנים המורשים למכירה), התש"ם – 1980

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ז – 1957

צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור מספוא והסחר בו), התשל"א - 1971
צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור חלב), התשכ"ז-1967
צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור דבש ומכירתו), התשל"ז - 1977

תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - ייצור דבש והשבחת ייצור חקלאי - דבורים), תשס"ט-2008

חוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, התשי"ד - 1954

תקנות לפיקוח על ייצוא הצמח ומוצריו, התשל"ט - 1979
תקנות הפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (אתרוגים), התשל"ד - 1974
תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (יצוא זרעים), התשל"ד - 1974
תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (יצוא פקעות הסיפן), התשכ"ב - 1962
תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (יצוא פרי הדר), התשל"ה - 1975
תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (ייצוא משקאות משכרים), התשל"ז - 1977

חוק להסדרת תוצרת אורגנית, התשס"ה-2005

תקנות להסדרת תוצרת אורגנית (גוף אישור ובקרה), התשס"ח - 2008
תקנות להסדרת תוצרת אורגנית (תוצרת אורגנית מן החי - ייצורה ומכירתה), התשע"ג - 2013
תקנות להסדרת תוצרת אורגנית (תוצרת אורגנית מן הצומח - ייצורה ומכירתה), התשס"ח - 2008
תקנות להסדרת תוצרת אורגנית (תכשירים לשימוש בייצור תוצרת אורגנית מן הצומח), התשס"ח - 2008

חוק לפיקוח על ייצור הצמח ושיווקו, התשע"א - 2011

תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - הגנת הצומח, זרעים ופיקוח על יצוא הצמח ומוצריו), תשס"ו-2006

חוק תכנון משק החלב, תשע"א - 2011

תקנות תכנון משק החלב (מנגנון לעדכון מחירים מזעריים של ליטר חלב), תשע"ב-2012
צו תכנון משק החלב (קביעת היקף הייצור המקומי הכולל לשנת 2015), התשע"ה-2014
תקנות תכנון משק החלב (העברת מכסות בשנים 2014 עד 2016 ומדיניות הפיתוח לשנת 2014 בענף הבקר) (הוראת שעה), התשע"ד-2014
תקנות תכנון משק החלב (קביעת מכסות חלב), התשע"ד - 2014
תקנות תכנון משק החלב (העברת מכסות של יצרנים שיתופיים בענף הבקר), התשע"ה-2014.
תקנות תכנון משק החלב (מס על העברת מכסה), התשע"ו-2015.
צו תכנון משק החלב (קביעת היקף הייצור המקומי הכולל לשנת 2017), התשע"ז-2016.
תקנות תכנון משק החלב (מדיניות הפיתוח לשנת 2017 בענף הבקר ובענפי הצאן) (הוראת שעה), התשע"ז-2017.
תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - תכנון משק החלב בישראל), תשס"ט-2009

תחום התיישבות

חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז - 1967
תקנות ההתיישבות החקלאית (סדרי דין בין המתקשר והמחזיק), תשל"ו-1976

שירותי ההדרכה והמקצוע

חוק להשבחת ייצור חקלאי (בעלי-חיים), התשי"ב - 1952

תקנות השבחת ייצור חקלאי (בעלי חיים)(בקר לחלב), התשי"ז - 1957
תקנות להשבחת ייצור חקלאי (בעלי חיים)(דבורים), התשכ"ח - 1968
תקנות השבחת ייצור חקלאי (בעלי חיים)(עזי בית), התשי"ז - 1957
תקנות להשבחת ייצור חקלאי (בעלי חיים) (סוסים טהורי גזע), תשע"ב-2012
תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - ייצור דבש והשבחת ייצור חקלאי - דבורים), תשס"ט-2008

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

פקודת הגנת דבורים [נוסח חדש], התשמ"ג - 1983

פקודת הכלבת 1934

תקנות הכלבת (החזקת כלבים, חתולים וקופים במאורות-בידוד), התשי"ט - 1959
תקנות הכלבת (חיסון), התשס"ה-2005
תקנות הכלבת (רישוי וחיסון), התשל"ד-1974

פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה - 1985

תקנות מחלות בעלי-חיים (בדיקה וטרינרית של בשר חזיר בר), התשל"ז - 1977
תקנות מחלות בעלי חיים (מניעת שאריות ביולוגיות), התש"ס-2000
תקנות מחלות בעלי-חיים (ביעור מחלת הברוצלוזיס בצאן), התשמ"ט - 1989
תקנות מחלות בעלי-חיים (ביעור שחפת-הבקר), התשכ"ה - 1964
תקנות מחלות בעלי-חיים (ברוצלוזיס הבקר), התשל"ו - 1976
תקנות מחלות בעלי-חיים (בריכות-טבילה ומיתקני-ריסוס לצאן), התש"ך - 1959
תקנות מחלות בעלי-חיים (בתי-שחיטה לעופות), התש"ך - 1960
תקנות מחלות בעלי חיים (האבסה), התשס"א - 2001
תקנות מחלות בעלי חיים (הזרעה מלאכותית בצאן), התשנ"ט-1998
תקנות מחלות בעלי-חיים (הסדר יבוא מוצרי כוורת), התשמ"ב - 1982

תקנות מחלות בעלי-חיים (הסדרת תנועת בעלי חיים בישראל), התשמ"ב – 1982
 תקנות מחלות בעלי חיים (הקמה והפעלה של משקי טיפוח, הפצה, רביה וגידול של עופות), התשמ"א-1981
 תקנות מחלות בעלי-חיים (חיסון בפני מחלות שונות), התשי"ט – 1959
 תקנות מחלות בעלי-חיים (יבוא בעלי-חיים), התשל"ד – 1974
 תקנות מחלות בעלי חיים (יבוא בשר), התשל"ד – 1974
 תקנות מחלות בעלי-חיים (יבוא ויצוא של מוצרים מבעלי-חיים), התשמ"ח – 1988
 תקנות מחלות בעלי חיים (מדגירות), התשכ"ז – 1967
 תקנות מחלות בעלי-חיים (מחלת הניוקסל), התש"ל – 1970
 תקנות מחלות בעלי-חיים (מחלת הפה והטלפיים), התשי"ך – 1959
 תקנות מחלות בעלי-חיים (מיקרואורגניסמים, תרכיבים ומעבירים), התשל"ה – 1975
 תקנות מחלות בעלי-חיים (מכלאות), התשי"ט – 1958
 תקנות מחלות בעלי-חיים (סימון גמלים), התשכ"ב – 1962
 תקנות מחלות בעלי-חיים (סימון צאן), התשל"ט – 1978
 תקנות מחלות בעלי-חיים (פסידים), התשמ"א – 1981
 תקנות מחלות בעלי-חיים (רישום, סימון והובלה של בקר), התשל"ו – 1976
 תקנות מחלות בעלי-חיים (שחיטת בהמות), התשכ"ד – 1964
 תקנות מחלות בעלי-חיים (תכשירי חטוי, ניקוי והדברה), התשמ"ב – 1982
 תקנות מחלות בעלי-חיים (תעודה וטרינרית), התשל"ה – 1975
 תקנות מחלות בעלי-חיים (תערוכות), התשכ"ט – 1979
 הודעת מחלות בעלי חיים (תשלום פיצויים), תשס"ו-2006
 תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי – מחלות בעלי חיים), תשס"ה-2005

חוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968

תקנות רישוי עסקים (תחנות מיון לביצי מאכל), התשנ"ה – 1994
 תקנות רישוי עסקים (תנאים לרישוי משקי עופות ולולים), התשמ"א – 1991

חוק לפיקוח על ייצוא של בעלי-חיים ושל תוצרת מן החי, התשי"ז - 1957

תקנות לפיקוח על ייצוא של בעל-חיים ושל תוצרת מן החי (ביצים), התשי"ח – 1958
 תקנות לפיקוח על ייצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי (מוצרי עוף), התשל"ז – 1976
 תקנות לפיקוח על ייצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי (דגים, יענים, דבש וחלב ומוצריהם ומוצרי ביצים), התשנ"ח – 1998

חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994

תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (קרן למען בעלי חיים), התשנ"ה – 1995
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (החזקה שלא לצרכים חקלאיים), התשס"ט – 2009
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (החזקה של עגלי חלב), התשס"ו-2006
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (הובלת בהמות), התשס"ו – 2006
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (תערוכות, הצגות ותחרויות של בעלי חיים), התשס"א – 2001
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (הובלת עופות), התשע"ב – 2011
 תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (גידול חזירים והחזקתם לצרכים חקלאיים), תשע"ה-2015

תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי – צער בעלי חיים), תשע"א-2011

חוק הפיקוח על מזון לבעלי חיים, תשע"ד-2014

תקנות הפיקוח על מזון לבעלי חיים (סימון מזון לבעלי חיים), תשע"ח-2018
 תקנות הפיקוח על מזון לבעלי חיים (ועדה מקצועית מיעצת), התשע"ז-2017

חוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א - 1991

תקנות הרופאים הווטרינרים, התשנ"ג – 1993
 תקנות הרופאים הווטרינרים (אישור תואר מומחה ובחינות), התשנ"ו – 1996
 תקנות הרופאים הווטרינרים (בחנית רישוי), התשנ"א – 1991
 תקנות הרופאים הווטרינרים (כשירות לעיסוק ברפואה וטרינרית בידי מי שאינו רופא וטרינר - חיסון עופות), התשנ"ד - 1994
 תקנות הרופאים הווטרינרים (סדרי דין בוועדה), התשנ"ב – 1992
 תקנות הרופאים הווטרינרים (פרסומת אסורה), התשס"ב-2002
 צו הרופאים הווטרינרים (אגרות), התשנ"ג - 1993

חוק להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ג – 2002

תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ה-2005
 תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים (יבוא והחזקה של כלבים מסוכנים), התשס"ה-2004
 תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי – כלבת ופיקוח על כלבים), תשס"ז-2007

האגף לשימור קרקע

חוק למניעת שריפות בשדות, התש"י – 1949

תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - מניעת שריפות בשדות), תשע"א-2011

חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, התשי"ח - 1957

תקנות הניקוז וההגנה מפני שיטפונות (קביעת רצועות מגן לעורקים בתחום רשות ניקוז ירקון), התשס"ד - 2003

תקנות הניקוז וההגנה מפני שטפונות (לוח שומה), התשכ"ב - 1962
 תקנות הניקוז וההגנה מפני שטפונות (תקציבים והנהלת-חשבוניות), התשכ"א - 1961
 תקנות הניקוז וההגנה מפני שטפונות (סדרי הדין בועדות שפיטה ובערעורים על החלטותיהן), התשי"ח - 1958
 צו הניקוז וההגנה מפני שטפונות (הקמת רשויות-ניקוז), התשי"ד - 1960
 צו הניקוז וההגנה מפני שטפונות (הקמת בתי דין לענייני מים), התשי"ח - 1958
 אכרזת הניקוז וההגנה מפני שטפונות (אזורי ניקוז), התשנ"ו - 1996

פקודת סחף הקרקע (מניעה), 1941
 תקנות שימור הקרקע, התשי"ד - 1960

חוק להגנת הצומח (נזקי עזים), התשי"י - 1950
 תקנות להגנת הצומח (נזקי עזים - מכירה), התשל"ח - 1977

פקודת סחף חול

פקודת היערות, 1926

תקנות היערות

צו היערות (אכרזה על אילנות מוגנים), התשנ"ז-1997
 תקנות העבריות המינהליות (קנס מינהלי - יערות), תשע"ג-2012
 תקנות היערות (רישיון כריתה לעצי הדר ועצי אבוקדו) (הוראת שעה), התשע"ז-2016
 תקנות היערות (עצים שהובלתם טעונה רישיון - הובלת עצי הדר ועצי אבוקדו או חלקיהם) (הוראת שעה), התשע"ז-2016

מינהל השקעות בחקלאות

חוק לעידוד השקעות הון בחקלאות, התשמ"א - 1980

תקנות עידוד השקעות הון בחקלאות (אגרות), התשנ"ח - 1988
 תקנות עידוד השקעות הון בחקלאות (שינוי סכום ההשקעה בתוכנית זוטא), התשנ"ב - 1992
 כללי עידוד השקעות הון בחקלאות (בקשות למענק), התשנ"ה - 1995
 כללי עידוד השקעות הון בחקלאות (מחלפי יבוא מובהקים), התשמ"ו - 1986
 כללי עידוד השקעות הון בחקלאות (מענקים), התשמ"ב - 1982
 כללים לעידוד השקעות הון בחקלאות (חישוב הכנסה חייבת במפעל חקלאי מאושר), התשמ"ז - 1986
 צו לעידוד השקעות הון בחקלאות (קביעת תחומי אזורי פיתוח א' ו-ב') (הוראת שעה), התשע"ב - 2012

חיקוקי המועצות לייצור ולשיווק חקלאי

חוק המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה, התשי"ט - 1959

כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי-אדמה (פיקוח על הסחר באגוזי-אדמה), התשכ"ב - 1962
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (חלוקת דמי המכר של אגוזי אדמה), התשי"ן - 1990
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי-אדמה (יצוא אגוזי-אדמה), התשכ"ג - 1963
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (כללים בדבר הסמכת קבלנים מורשים), התשל"ב - 1972
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (כללים בדבר התקשרות לענין שיווק), התשל"ב - 1972
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי-אדמה (מכונות דיש לאגוזי-אדמה), התשכ"א - 1961
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי-אדמה (פיקוח על הסחר באגוזי-אדמה), התשכ"ב - 1962
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי-אדמה (קילוף אגוזי-אדמה), התשכ"ז - 1967
 כללי המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (שיווק מקומי), התשמ"ז - 1987
 תקנות המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה (מינוי נציגי ממשלה), התשל"ח - 1978

חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג - 1973

תקנות מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (דרכי מינוי חברי המועצה וחברי ועדות ענפיות), התשס"ו - 2006
 תקנות מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (היטלים), התשס"ז - 2007

חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק), התשכ"ד - 1963

תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר בחירת נציגי המגדלים), התשס"ה-2005
 תקנות המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (כללים בדבר הסמכת קבלנים מורשים לשיווק ביצים, בשר עוף וחומר רבייה), התשנ"ה - 1995
 תקנות המועצה לענף הלול (קביעת מספר חברי המועצה ומינוי נציגי הממשלה בה), התשכ"ד - 1964
 תקנות המועצה לענף הלול (הסדרת ייצור, מיון ושיווק), התשכ"ח - 1968
 תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר היטלים של תוצרת הלול), התש"ס - 2000
 תקנות המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (הנוהל בפני ועדת קנסות וועדת ערר), התשכ"ה - 1964
 תקנות המועצה לענף הלול (מכסות משותפות לאגודות שיתופיות), התשמ"ד - 1984
 תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר מכסות לייצור ביצי מאכל לשיווק בשנת 2015), התשע"ה - 2014
 כללים לפי החוק בדבר מכסות, הסדרת הייצור והשיווק וכו' נקבעו באישור שרי החקלאות, התעשייה והמסחר.
 תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר מכסות לייצור ביצי מאכל לשיווק בשנת 2015), התשע"ו-2015 (+תיקון לתקנות שפורסם ב 30.11.15).

תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר מכסות לייצור ביצי מאכל לשיווק בשנת 2016), התשע"ז-2015.
 תקנות המועצה לענף הלול (כללים בדבר מכסות לייצור ביצי מאכל לשיווק בשנת 2017), התשע"ז-2016
 כללי המועצה לענף הלול (הטלת היטלים על תוצרת הלול), התשנ"ז - 1997
 כללי המועצה לענף הלול (הסדר מסחר בתרנגולי הודו), התשמ"ד - 1984
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצוא פטמים ותרנגולי הודו), התשמ"ז - 1986
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצור, מיון ושיווק), התשכ"ח - 1968

כללי המועצה לענף הלול (הסדרת יצוא חומר רביה), התשל"ד – 1973
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצוא פטמים), התשמ"א – 1981
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת יצוא תוצרת ענף הלול), התשל"ד – 1974
 כללי המועצה לענף הלול (ניהול ספרי חשבונות), התשל"א – 1971
 כללי המועצה לענף הלול (קביעת מכסות אישיות לחברי אגודות שיתופיות), התשנ"ד – 1994
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצור ושיווק דל תוצרת הלול), התשל"ט – 1979
 כללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצור כבד אוז לשיווק), התשמ"ז – 1986
 כללי המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (אגרת שירותים) (מס' 2), התשמ"א – 1981
 כללי המועצה לענף הלול (קביעת אגרות בעד מתן שירותים), התשמ"ד – 1984
 צו המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (ייצור ושיווק מעל המכסה), התשנ"ד – 1994

חוקים אחרים

חוק גנים בוטניים, תשס"ו-2006

חוק המועמדים להתישבות חקלאית, התשי"ג – 1953
 תקנות המועמדים להתישבות חקלאית (סדרי הדין), התשי"ד – 1954

חוק הגליל, התשמ"ח – 1988
 תקנות הגליל (תשלום סובסידיות לבעלי מכסות), התשנ"ח – 1998
 חוק הגליל (תיקון מס' 12), התשע"ז-2017

חוק פיצוי נפגעי אסון טבע (פיצוי בשל נזקים לתשתיות לחקלאות), התשמ"ט – 1989
 תקנות פיצוי נפגעי אסון טבע (קביעת זכאות לפיצויים ושיווק), התשנ"ב – 1991
 צו פיצוי נפגעי אסון טבע (פיצוי בשל נזקים לתשתיות לחקלאות) (סוגי נכסים שהחוק לא יחול עליהם), התש"ע – 2010

חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973
 תקנות זכות מטפחים, התשל"ד – 1974

חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי, התשנ"ב – 1992
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (כללים לקביעת כושר החזר של גורם חקלאי), התשנ"ד – 1994
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (סכום מוגן בקופת גמל לתגמולים), התשנ"ה – 1994
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (דרך קביעת עלות הגיוס), התשנ"ד – 1994
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (הוראות בדבר מימוש נכסים בהוראת המשקם), התשנ"ח – 1998
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (הוראות בדבר מינוי משקמים), התשנ"ג – 1992
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (הפסקת הליכים והעברתם למשקם), התשנ"ג – 1992
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (כללים לקביעת חובות וזכויות בהעדר מאזנים), התשנ"ה – 1994
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (קביעת ישובי קו העימות), התשנ"ה – 1994
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (שכר משקמים), התשנ"ג – 1993
 תקנות הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תפקידיה, הרכבה וסמכויותיה של המנהלה), התשנ"ג – 1993

חוק החכרת מקרקעין (הוראת שעה), התשי"ט – 1959
תקנות החכרת מקרקעין (הוראת שעה) (סדרי הגשת ערר וסדרי הדין בוועדת ערר), התש"ך – 1960
 סעיף 26 לחוק קובע כי שר החקלאות אחראי על ביצוע החוק ורשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
 חוק זה נועד לפצות את מי שנפגע מהוראותיו של חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 בנוגע להתיישנות במקרקעין. ובלשון החוק: "...
 " הוראות חוק זה חלות על מי שהחזיק ועיבד, בעצמו או על ידי בני-ביתו, במשך תקופה שאינה פחותה מעשר שנים..."
 מכוח החוק הוקמה ועדת ערר ושר החקלאות התקין תקנות הוקבעות את סדרי הדין של ועדת הערר.

חוק להגנת חיית הבר, התשט"ו – 1955

חוק הקרן למחקר ולפיתוח חקלאיים של ארצות הברית וישראל, התש"ם – 1979

חוק ועדת שמיטה ממלכתית, התשס"ח – 2008

חוק מדידת מים, התשט"ו – 1955

סמכויות לפי חיקוקים נוספים – לעניינים המפורטים לצידם

חוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג – 1963
 "לא יעניק שר התחבורה רשיון כלי-טיס בשירותי ריסוס לצרכי חקלאות אלא אם יש בידי העומד לבצע את הריסוס הרשאה, של שר החקלאות או של מי שהוסמך על ידיו, לשימוש בחמרי-ריסוס; הרשאה כאמור תינתן בהתאם להוראות שנקבעו על ידי שר החקלאות".

חוק המקרקעין, התשכ"ט – 1969
תקנות המקרקעין (ניהול ורישום), התש"ל – 1969
 סעיף 111 לחוק המקרקעין קובע כי לעניין אישור עסקה במקרקעי ייעוד, לא יהא תוקף לעסקה הטעונה רישום, אלא אם אושרה על ידי הממשלה או השר שקבעה לכך.

תקנה 84 לתקנות המקרקעין קובעת כי בתקנה זו "השר" – הוא השר שקבעה הממשלה לעניין סעיף 111 לחוק המקרקעין, כולו או מקצתו.

החלטת הממשלה משנת 1975 קבעה את השרים המוסמכים לאשר עסקה במקרקעין, לעניין סעיף 111 לחוק המקרקעין. בכל המצבים המנויים בהחלטה יש צורך בקבלת אישורו של שר החקלאות.

תקנות רכישת מקרקעים (אישור פעולות ופיצויים) (קביעת נכס אחר כפיצויים), התשי"ד - 1954

1(א) בעליו של נכס נרכש הדורש נכס אחר כפיצויים מלאים או חלקיים, לפי סעיף 3(ב) לחוק (להלן - התובע), - יפנה בכתב לרשות הפיתוח וימציא לה תעודה מאת שר החקלאות, או ממי שנתמנה לכך על ידיו, המעידה כי הנכס הנרכש היה מקור פרנסתו העיקרי וכי אין לו קרקע אחרת כדי מחייתו
(ב) תעודה כאמור בתקנת-משנה (א), תשמש ראיה לכאורה על הנאמר בה"

חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, התשנ"א - 1991

שר החקלאות ממנה את הממונה על פרק 2 לחוק שעניינו אמצעי הגנה (היטל הגנה או מכסת יבוא), בכל הנוגע לטובין שהם מוצרי חקלאות לא מעובדים.

חוקים שמחייבים שר אחר בהתייעצות או הסכמתו של שר החקלאות

תקנות התכנון והבניה (פטור מהיתר לעבודה לצורכי חקלאות, ולהקמת מבנים באזורים כפריים בעבור מפוני חבל עזה וצפון השומרון, ותנאים) (הוראת שעה), התשס"ה - 2005 – לעניין חתימת מפה לפי התקנות בידי נציג שר החקלאות ופיתוח הכפר

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988

ס' 3(4):

על אף האמור בסעיף 2, לא ייחשבו כהסדרים כובלים ההסדרים הבאים:

- (א) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק בסיטונות של תוצרת חקלאית מגידול מקומי מסוגים אלה: פירות, ירקות, גידולי שדה, חלב, ביצים, דבש, בקר, צאן, עופות או דגים (להלן – תוצרת חקלאית), ומתקיים לגבי אחד מאלה:
- (1) כל הצדדים להסדר הם המגדלים של כל התוצרת החקלאית שאליה נוגע ההסדר;
- (2) כל הצדדים להסדר הם מגדלים של תוצרת חקלאית מאותו סוג שאליה נוגע ההסדר; ובלבד שלא יהיה צד להסדר מי שהוא או אדם קשור אליו הוא משווק בסיטונאי של תוצרת חקלאית מאותו סוג שאליה נוגע ההסדר, אשר למעלה ממחצית התוצרת החקלאית כאמור שהוא משווק מקורה במגדלים אחרים, ואם הוא תאגיד מגדלים – מקורה של התוצרת החקלאית שהוא משווק במגדלים שאינם מחזיקים בתאגיד;
- (3) הצדדים להסדר הם מגדל אחד או יותר ורוכש תוצרת חקלאית של אותו מגדל או של אותם מגדלים, וכל כבילותיו נוגעות לשיווק בסיטונות של התוצרת החקלאית שאותו מגדל או שאותם מגדלים מכרו לרוכש;"
- (ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), הסדר כאמור באותה פסקה ייחשב הסדר כובל אם הוא הסדר שעניינו מוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית.
- (ג) השר, לאחר התייעצות עם שר האוצר, שר החקלאות ופיתוח הכפר והממונה, יקבע את דרך החישוב של הכנסות מגידול תוצרת חקלאית ומשיווק בסיטונאי של תוצרת חקלאית לעניין ההגדרה "מגדל".

(ד) בפסקה זו –

"אדם קשור" – כל אחד מאלה:

- (1) אדם השולט בתאגיד;
- (2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);
- (3) תאגיד הנשלט בידי מי מהאמורים בפסקאות (1) ו-(2);
- "אמצעי שליטה", "החזקה" ו"שליטה" – כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
- "מגדל" – מי שעוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק או תאגיד מגדלים;
- "תאגיד מגדלים" – תאגיד שמי שעוסקים בגידול תוצרת חקלאית לשיווק מחזיקים לפחות 75% מאמצעי השליטה בו ומהזכות לרווחים בו, ומתקיימים בו כל אלה:
- (1) אם הוא תאגיד העוסק בשיווק בסיטונאי של תוצרת חקלאית ויש לו בעל שליטה או שיש אדם שזכאי להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו – בעל השליטה או האדם האמור מגדל את החלק הגדול ביותר מהתוצרת החקלאית לשיווק ביחס למגדלים אחרים;
- (2) מי שאינו עוסק בגידול תוצרת חקלאית לשיווק אינו שולט בתאגיד ואין לו זכות להשתתף ביותר ממחצית מרווחיו;
- (3) לא מחזיקים בתאגיד, בשיעור כלשהו, משווק בסיטונאי או משווק קמעונאי של תוצרת חקלאית, או אדם קשור למי מהם שאינו עוסק בגידול תוצרת חקלאית;
- "סוג", של תוצרת חקלאית – סוג מסוגי התוצרת החקלאית המפורטים בפסקת משנה (א), או מרכיב ממרכיבי אותו סוג, אם החליט על כך הממונה מטעמים של מניעת חשש לפגיעה בתחרות; החלטת הממונה לפרוט סוג כאמור למרכיבי אותו סוג תפורסם באתר האינטרנט של הרשות להגבלים עסקיים ותיכנס לתוקפה בתום שלושה חודשים מיום פרסומה."

חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א - 1961

תקנות מס-רכוש וקרן-פיצויים (תשלום פיצויים) (נוק בצורת), התשכ"ה - 1964
צו מס רכוש וקרן פיצויים (שינוי השווי של מטעים על קרקע באזור עירוני שלא יועדה לבניה), התשל"ד - 1974

חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993

תקנות החומרים המסוכנים (יבוא ויצוא פסולת חמרים מסוכנים), התשנ"ד - 1994
תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו - 1996

חוק כלי היריה, התש"ט - 1949

24. (א) הוראות חוק זה לא יחולו על מלכודות חקלאיות ועל מכשירי עבודה.

(ב) "מלכודת חקלאית" – פירושה, בסעיף זה, כלי יריה מסוג ששר הפנים על פי הצעת שר החקלאות, הכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, כסוג של כלי יריה המיועד לפי מבנהו לשמש מלכודת למטרות חקלאיות בלבד.

חוק מס קניה (טובין ושירותים), התשי"ב – 1952

שר האוצר רשאי לקבוע בצו טובין טעוני-מס שלא מן הסוגים המפורטים בתוספת, וכן לקבוע את שיעורי המס המוטלים עליהם באחוזים ממחירם הסיטוני או - לגבי דלק, טבק ומוצריהם - ממחירם לצרכן, או בסכום קצוב שיוטל עליהם בדרך שנקבעה בצו, או גם באחוזים וגם בסכום קצוב.

תוספת:

חמרים רפואיים למשק החי, למעט אלה ששר האוצר, בהתייעצות עם שר החקלאות, קבע אותם בצו;

תקנות הנמלים (בטיחות השיט), התשמ"ג – 1982

לצורך הפעלת תקנות 68 ו- 69 יתייעץ שר התחבורה עם שר החקלאות.

חוק הספנות (ימאים), התשל"ג – 1973

13. השר, בהתייעצות עם שר העבודה, ולגבי כלי-שיט שעיקר עיסוקם בדיג - בהתייעצות עם שר החקלאות, רשאי לקבוע -

(1) מקצועות ימאים או תפקידים בכלי-שיט שהם טעוני-הסמכה ואת רמת

ההשכלה, ההכשרה והכושר המקצועי הנדרשים להם;

(2) סייגים לשירות בתפקידים מסויימים בכלי-שיט;

(3) את הכללים והנהל למתן תעודות ההסמכה ולהכרה בתעודות-ההסמכה

שניתנו במדינות-חוץ

תקנות הספנות (ימאים), התשל"ו – 1976 (הותקנו בהתייעצות עם שר החקלאות)

חוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב – 2012

(א) נציב הכבאות רשאי לקבוע בצו לרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים ולגופים האחראים ליערות ולחורשים, לרבות הקרן הקיימת לישראל, לקיים צוותי כיבוי בעלי הכשרה לפעול באירוע דליקה בשטחים שבאחריותם עד להגעת כוחות רשות הכבאות וההצלה למקום, ולסייע לרשות בפעולותיה עם הגיעה למקום האירוע. לגבי יערות וחורשים – לאחר התייעצות עם הגוף האחראי להם ובהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר;

(ב) תקנות הנוגעות ליערות וחורשים ייקבעו לאחר התייעצות עם הגוף המופקד על ניהול מרבית שטחי הייעור בישראל, עם השר

להגנת הסביבה ובהסכמת שר החקלאות ופיתוח הכפר;

(ג) כללים לעניין בטיחות אש ביערות ובחורשים, ייקבעו לאחר התייעצות עם הגוף המופקד על ניהול מרבית שטחי הייעור בישראל, עם עובד המשרד להגנת הסביבה שהשר להגנת הסביבה הסמיך לעניין זה ובהסכמת עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר ששר החקלאות ופיתוח הכפר הסמיך לעניין זה.

חוק יישום תוכנית ההתנתקות, תשס"ה – 2005

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (מענק השקעה לעסק של חקלאות בשל העתקת פעילות), התשס"ו – 2006.

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (סדרי דין בערעור לפי החוק), התשס"ה – 2005.

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (הבטחת תשלום קצבה המשתלמת מקופת רשות מקומית), התשס"ה – 2005

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (תאגידים קשורים לאגודות שיתופיות התיישבותיות), התשס"ה – 2005

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (כללים לאישור בקשה ולקביעת תשלום מיוחד), התשס"ה – 2005

תקנות יישום תוכנית ההתנתקות (מענק השקעה לעסק ממשיך שהוא מפעל תעשייתי) (תיקון), התשע"ג – 2013

סעיף 8 לסיכום הדברים, נחתם ביום 22.4.2007

סעיף 9 לסיכום הדברים, נחתם ביום 22.4.2007

חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו – 1996

צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על ירקות ופירות טריים וקביעת רמת הפיקוח), התשע"ז – 2016

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965

לשר החקלאות נציגים במועצה הארצית, בוועדה לתשתיות לאומיות, בוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים,

בוועדה לשמירת הסביבה החופית ובוועדות המחוזיות לתכנון ובניה ונציג - בוועדות מקומיות, שבמרחבן מצויה מועצה אזורית.

3. (א) שר הפנים לאחר התייעצות עם המועצה הארצית, הועדה המחוזית והרשות המקומית הנוגעת בדבר, רשאי להכריז בצו על שטח כעל מרחב תכנון מקומי (להלן - צו תכנון).

(ב) צו תכנון לגבי מרחבי תכנון מקומי הכולל את השטח של מועצה אזורית לא יכלול גם שטחים של מועצה מקומית שאיננה מועצה אזורית או של עירייה, אלא אם כן שוכנע שר הפנים, לאחר התייעצות עם שר החקלאות, כי לא יהיה בקביעת מרחב התכנון המקומי משום פגיעה באופיה המיוחד של המועצה האזורית הנוגעת בדבר.

שר החקלאות ימנה ועדת מומחים שתיתן חוות דעתה לולקחש"פ לעניין הכרזה (או ביטול הכרזה) על קרקע חקלאית.

חוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג – 1963

68. שר האוצר רשאי לפטור ממס-חליפין - ללא תמורה נוספת - של מקרקעין המשמשים

לעיבוד חקלאי, בין חברי אגודה שיתופית חקלאית מקומית, הנעשים על פי החלטת האגודה, אם אישר שר החקלאות שהחליפין

דרושים לשיפור העיבוד החקלאי.

חוק מקרקעי ישראל, התש"ך – 1960

(4) העברת בעלות במקרקעי ישראל תוך חליפין במקרקעין שאינם מקרקעי ישראל או כפיצוי בעד מקרקעין כאלה שהופקעו

על פי חוק, ובלבד שלא תוחלף קרקע חקלאית בקרקע עירונית אלא בנסיבות מיוחדות ובאישור שר החקלאות;

חוק אזורים חופשיים לייצור בישראל, התשנ"ד – 1994

43. (א) לא יידרש רשיון יבוא עבור טובין לאזור החופשי בידי בעל זכיון או עסק באזור אלא לפי חוק זה, ולא יידרש רשיון יצוא עבור יצוא כלשהו מהאזור בידי בעל זכיון או עסק באזור ובכפוף לאלה:

- (1) הוראות סעיף 27;
 - (2) התחייבויות המדינה בדבר הגבלות ביבוא ויצוא באמנות בינלאומיות שישראל צד להן ושענינן איכות הסביבה;
 - (3) פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], תשמ"ה-1985;
 - (4) חוק הגנת הצומח, תשט"ז-1956;
 - (5) חוק הזרעים, תשט"ז-1956;
 - (6) לגבי יבוא תוצרת חקלאית בלתי מעובדת – גם בכפוף להוראות הנוגעות להגנת הצומח.
 - (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), יצוא תוצרת חקלאית בלתי מעובדת מהאזור לחוץ לארץ או העברתה מהאזור למקום אחר בישראל יהא רק על פי היתר של שר החקלאות או מי שהוא הסמיכו וסעיף 31 לא יחול על הכנסה הנובעת מכך.
62. (א) בכפוף להוראות חוק זה, בעל זכיון ועסק באזור ייהנו מהתנאים הבאים:
- (1) לא יתקיים כל פיקוח על מחירים או רווחים ביחס למכירת טובין, מתן שירותים ולקביעת דמי שכירות באזור;
 - (2) לא יחולו כל מכסות על רכישות או ייצור מקומיים.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), ייצור חקלאי באזור יותר רק על פי היתר של הנציג המוסמך של שר החקלאות באזור.

חוק המים, התשי"ט - 1959

25א. שר החקלאות יקבע בתקנות אמות מידה להקצאת מים בידי מנהל הרשות הממשלתית ברישיונות הפקה, לצריכה למטרת חקלאות.

37 (ג) הוכרז אזור קיצוב, וקצבה מועצת הרשות הממשלתית את היקף הצריכה המרבית הכוללת המותרת בו למטרת חקלאות, יקבע שר החקלאות, בתקנות, אמות מידה להקצאת המים, במסגרת היקף הצריכה שקצבה המועצה, בידי מנהל הרשות הממשלתית ברישיונות הפקה.

חוק הפיקוח על קידוחי מים, תשט"ו - 1955

9(ג). שר החקלאות רשאי לאחר עיון בהמלצות הועדה, לאשר את החלטת מנהל הרשות הממשלתית או ליתן אחרת במקומה, והרשיון יינתן או לא יינתן, הכל לפי החלטת השר ובהתאם לתנאים שבה.

חוק הרשויות המקומיות (ביוב), תשכ"ב - 1962

13(ב) תוכנית להתקנת מיתקני טיהור וסילוק שופכין מן הביוב אל מחוץ לתחום הרשות המקומית – טעונה גם אישורם של שר החקלאות ושר התשתיות הלאומיות, או מי שימנו לכך.

חוק רשות נאות מרפא, התשל"ג - 1973

17(ג) שטח שהוא שמורת טבע או מיועד להיכלל בשמורת טבע כאמור בסעיפים 6 ו-27 לחוק הגנים הלאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג-1963, לא יוכרז עליו שהוא שטח נאות מרפא או רצועת מגן אלא לאחר התייעצות עם שר החקלאות.

חוקים שונים בהם ניתנה נציגות לשר החקלאות –

חוק הרשות לפיתוח ירושלים, תשמ"ח - 1988

(א) לרשות תהיה מועצה, וזה הרכבה:

(1) נציגי הממשלה מקרב עובדי המדינה, שימנו אותם, אחד אחד, השרים הבאים: שר החקלאות.....;

10. עניני הרשות ינוהלו בידי מינהלה, וזה הרכבה:

(1) חברי המועצה שהם נציגי השרים הבאים: שר האוצר, שר הבינוי והשיכון, שר הבריאות, השר לעניני דתות, שר החקלאות, שר הכלכלה והתכנון, שר הפנים, שר התיירות ושר התעשייה והמסחר;

חוק ערי ואזורי פיתוח, התשמ"ח - 1988

4. (א) וזה הרכב ועדת השרים לקידום ערי ואזורי הפיתוח:

(8) שר החקלאות;

חוק המים, התשי"ט - 1959

124טו. (א) לרשות הממשלתית תהיה מועצה, המורכבת משמונה חברים כמפורט להלן:

(2) המנהל הכללי של משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

124טז. (א) הממשלה תמנה את שני נציגי הציבור במועצת הרשות הממשלתית, אחד לפי המלצת שר התשתיות הלאומיות, ואחד לפי המלצת שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר הפנים לאחר שנועצו בשר התשתיות הלאומיות (בסימן זה – נציג הציבור).

חוק הסדרת הטיפול בחופי הכנרת, התשס"ח - 2008

13. (א) לאיגוד תמונה מועצה בת 12 חברים וזה הרכבה:

(3) עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר, שימנה שר החקלאות ופיתוח הכפר

חוק הסדרת מחקרים במחוללי מחלות ביולוגיים, התשס"ט - 2008

6. (א) השר, לאחר התייעצות עם נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ועם ראש המטה לביטחון לאומי, ימנה מועצה למחקר במחוללי מחלות, שתמנה 15 חברים.

(ב) אלה חברי המועצה:

(5) נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר, לפי המלצת שר החקלאות ופיתוח הכפר;

חוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב - 1991

9. (א) לרשות תהיה מועצה, וזה הרכבה:

(1) נציגי הממשלה מקרב עובדי המדינה, שימנו אותם, אחד אחד, השרים

הבאים: שר החקלאות,

חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג – 1993

9. (א) לרשות תהיה מועצה וזה הרכבה
(1) נציגי הממשלה מקרב עובדי המדינה, שימנו אותם אחד אחד כל אחד מחברי הממשלה;
11. (א) ענייני הרשות ינוהלו בידי מינהלה מבין חברי המועצה וזה הרכבה
(1) נציגי השרים האלה: שר האוצר, שר הבינוי והשיכון, שר החינוך והתרבות, שר החקלאות, שר הכלכלה והתכנון, שר הפנים, שר התיירות, שר התעשייה והמסחר;

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח – 1998

2. (א) הממשלה, לפי הצעת השר, תקים מועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים וזה הרכבה:
(1) שבעה נציגי ממשלה: נציג משרד החקלאות....

חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו – 1966

4. הועדה המחוזית תשתמש להפעלת סמכויותיה לפי חוק זה בועדת-משנה שחבריה יהיו:
(4) נציג שר החקלאות;

חוק רשות העתיקות, התשמ"ט – 1988

- (א) לרשות תהיה מועצה של ששה עשר חברים כמפורט להלן:
(ח) נציג של שר החקלאות שימנה שר החקלאות;

חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז – 1997

16. (א) השר ימנה למועצה ולמנהל, ועדה מייעצת של שלושים חברים והם:
(1) שלושה עשר נציגי הממשלה, לפי ההמלצה של כל אחד מהשרים הבאים, מבין העובדים הבכירים במשרדם:
(ו) שר החקלאות;
תקנון מכון התקנים הישראלי, התשי"ד – 1954
3. החברים הממונים הם
אחד – על ידי שר החקלאות;

חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, תשמ"ח – 1988

3. (א) השר ימנה ועדה למתן היתרים שזה הרכבה –
(5) נציג שר החקלאות;

חוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד – 2004

2. תוקם ליד המועצה הארצית ועדה לשמירת הסביבה החופית (להלן בתוספת זו – הועדה).
3. (א) ואלה יהיו חברי הועדה:
(8) נציג שימנה שר החקלאות ופיתוח הכפר;

נספח ו': רשימת תאגידים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר – 2017

חברות

- קרן נזקי טבע (קנ"ט)
- המנהלה להסדרים במגזר החקלאי (צפויה להסגר בספטמבר 2018)
- חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ (צפויה להסגר באוקטובר 2018)

מועצות סטטוטוריות

- המועצה לענף הלול
- מועצת הצמחים
- המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה

חברות לתועלת הציבור (חל"צ)

- מועצת הדבש
- מועצת החלב

מועצות שאינן סטטוטוריות

- מועצת גפן היין

**נספח ז': פירוט פעילות האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב
תקציבים ביצוע החלטות:**

**א': טבלת תקציב ביצוע לעומת תכנון החלטת ממשלה 3708, שנת 2017
טבלה מפורטת**

משרד	תחום פעולה	סה"כ תקציב 3708	סה"כ ביצוע 2012 - 2017	שיעור ניצול מזומן	יתרת התחייבויות	שיעור ניצול כולל התחייבויות
תחבורה	מינהל התשתיות	119.50	90.64	76%	28.86	100%
	תחבורה ציבורית (כללי)	108.00	100.31	93%	-	93%
	תשתיות כלליות	7.47	7.47	100%	-	100%
	תח"צ (אבו בסמה)	31.36	9.22	29%	-	29%
	תשתיות (אבו בסמה)	10.21	2.94	29%	7.27	100%
סה"כ		276.54	210.58	76%	36.13	89%
בינוי	מוסדות ציבור	58.58	31.70	54%	26.88	100%
	בריקה	16.60	-	0%	16.60	100%
	אבו בסמה	13.90	1.64	12%	12.26	100%
סה"כ		89.08	33.34	37%	55.74	100%
רשות הבדואים	סבסוד בנייה רוויה	50.00	40.00	80%	10.00	100%
חקלאות	מכלאת צאן דודאים	9.00	0.40	4%	-	4%
	מכלאת צאן חורה	5.00	1.50	30%	3.50	100%
	מיזמים חקלאיים באבו בסמה	2.00	-	0%	-	0%
	מחקר השבחת עדר	1.50	0.49	33%	-	33%
סה"כ		17.50	2.39	14%	3.50	34%

משרד	תחום פעולה	סה"כ תקציב 3708	סה"כ ביצוע 2012 - 2017	שיעור ניצול מזומן	יתרת התחייבויות	שיעור ניצול כולל התחייבויות
כלכלה	ריאן	75.64	46.09	61%	29.55	100%
	א"ת עידן הנגב	68.00	60.90	90%	7.10	100%
	א"ת שגב שלום	13.00	2.50	19%	10.50	100%
	א"ת ערוער	8.00	5.00	63%	3.00	100%
	א"ת אבו בסמה	50.00	19.50	39%	30.50	100%
	מנהלת א"ת אבו בסמה	2.50	0.50	20%	2.00	100%
	מסלול תעסוקה	44.00	41.50	94%	-	94%
	הכשרה טכנולוגית הנדסאים	33.81	30.70	91%	-	91%
	הכשרת מקצועות למבוגרים	10.00	10.00	100%	-	100%
	יזמות עסקית	14.00	14.00	100%	-	100%
	מעונות יום	24.00	24.00	100%	-	100%
סה"כ		342.95	254.69	74%	82.65	98%

משרד	תחום פעולה	סה"כ תקציב 3708	סה"כ ביצוע 2012 - 2017	שיעור ניצול מזומן	יתרת התחייבויות	שיעור ניצול כולל התחייבויות
חינוך	שיפור הישגים לימודיים, צמצום פערים לימודיים, הרחבת ההתמדה בלימודים, והשלמת בגרויות	43.23	29.58	97%	13.65	100%
	שדרוג מערכת החינוך טכנולוגי-מדעי	13.80	11.19	101%	2.61	100%
	הרחבת מסלול טו"ב - חינוך טכנולוגי	4.80	3.47	103%	1.33	100%
	הקמת מרכזי מצוינות	9.50	7.08	98%	2.42	100%
	חינוך לקריירה	4.02	3.72	100%	0.30	100%
	השלמת השכלה למבוגרים	8.80	5.01	57%	3.79	100%
	חינוך בלתי פורמאלי	40.25	28.77	89%	11.48	100%

100%	35.58	92%	88.82	124.40	סה"כ	
100%	0	100%	3.60	3.60	הקמת טיפות חלב	בריאות
100%	0	100%	2.00	2.00	צמצום תמותת תינוקות	
50%	0	50%	4.00	8.00	פרויקטים ייחודיים	
71%	0	71%	9.60	13.60	סה"כ	
100%	0	100%	215.00	215.00	חיזוק מתחם עיירות - תקני שוטרים	ביטחון פנים
56%	0	56%	2.52	4.53	קבוצות ספורט	תרבות וספורט

משרד	תחום פעולה	סה"כ תקציב 3708	סה"כ ביצוע 2012 - 2017	שיעור ניצול מזומן	יתרת התחייבויות	שיעור ניצול כולל התחייבויות
רווחה		24.00	8.33	35%	10.36	78%
תשתיות ביוב	פתרונות קצה אבו בסמה	40.00	20.41	51%	19.59	100%
משרד הביטחון	סיורי ידיעת הארץ וקייטנות עבור ילדי משרתי כוחות הביטחון	3.73	3.73	100%	0	100%
נגב גליל	תוכנית מצוינות	10.00	10.00	100%	0	100%
	הקמת מרכזי צעירים	2.25	2.25	100%	0	100%
סה"כ		12.25	12.25	100%	0	100%
פנים	חיזוק רשויות מקומיות	2.48	1.71	69%	0.77	100%
שונות	פרויקטים מיוחדים	20.98	2.48	12%	2.76	25%
	מחקר מלווה	1.00	0.70	70%	0.23	93%
סה"כ		1,238.04	906.55	73%	257.31	94%

ב':
תקציב פעולות אגף פיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב
שנת 2017 – סעיפים נבחרים

נושא	סעיף	משימה	תקציב מלש"ח	ביצוע 2014 - 2017	יתרת התחייבויות	גורם מבצע – הערות
תוכניות פיתוח	א29	תוכנית אסטרטגית כלכלית חברתית	1.5	1.5	0.0	משרד החקלאות ופיתוח הכפר
	ב29	תוכנית התיישבות	1.5	0.3	1.2	משרד החקלאות ופיתוח הכפר
	ג29	הסברה	1.7	0.7	1.0	משרד החקלאות ופיתוח הכפר
מיזמים מחוללי שינוי	א30	תשתיות מים וביוב בתי ספר ואדי אל נעם	10	3.5	6.5	המועצה האזורית נווה מדבר - תאגיד המים
	ב30	כביש גישה מ- 40 לבי"ס ואדי אל נעם	20,0	3.1	16.9	המועצה האזורית נווה מדבר
	ג30	תשתיות על מועצות אזוריות	13.0	11.2	1.8	המועצות האזוריות נווה מדבר ואל קסום
	א32	חיזוק שדרה ניהולית	3.0	0.7	5.3	משרד הפנים - מפעם דרום
חיזוק הרשויות המקומיות	ב32	רכזי פיתוח כלכלי	3,0			משרד הפנים - אשכול נגב מזרחי
	ג32	שולחן עגול פיתוח כלכלי **	0.5	0.5	0.0	ות"ת שער לאקדמיה. הסטת תקציב
	א33	תמיכה מכלאות צאן וחקלאות צמחית	8.5	8.5	0.0	מנהלת השקעות
חקלאות ותיירות	ב33	מחלות בעלי חיים	1.0	1.0	0.0	שו"ט - מנהלת השקעות - רט"ג
	ג33	פרויקטורים תיירות	0.2	0.2	0.0	ות"ת שער לאקדמיה. הסטת תקציב
	ד33	מיזמי תיירות כפרית	5.0	2.7	2.3	משרד נגב גליל באמצעות הרשות לפיתוח הנגב
						משרד נגב גליל באמצעות הרשות לפיתוח הנגב
						משרד נגב גליל באמצעות הרשות לפיתוח הנגב
						משרד נגב גליל באמצעות הרשות לפיתוח הנגב
חינוך וחברה	א34	מרכזי נעורים	2	1.34	0.7	משרד החקלאות באמצעות קרן רשי מרכז מעשה

נושא	סעיף	משימה	תקציב מלש"ח	ביצוע 2014 - 2017	יתרת התחייבויות	גורם מבצע – הערות
	ב34	מגמת אוטוטק	5.0	5.0	0.0	משרד החינוך
חברה וקהילה	א35	מנטורים רווחה	0.2	0.2	0.0	משרד הרווחה, שירות לצעירים
	ב35	עיר ללא אלימות	0.2	0.2	0.0	המשרד לביטחון פנים - עיר ללא אלימות
	ג35	תוכנית לנוער וצעירים משרד הביטחון	0.5	0.5	0.0	משרד הביטחון
	ד35	תוכנית חינוכית ספורטיבית	2.0	1.7	0.0	משרד החקלאות באמצעות מפעלות חינוך וחברה
	ה35	טכנולוגיות מחשוב	1.0	1.0	0.0	משרד החקלאות באמצעות עמותת תפוח
	ו35	מניעת תאונות והגברת בטיחות	1.0	1.0	0.0	משרד החקלאות באמצעות עמותת בטרם
	ז35	מרכז אזורי לטיפול בטראומה	1.0	1.0	0.0	משרד החקלאות באמצעות עמותת הקואליציה הישראלית לטראומה

ג': תקציב פעולות אגף פיתוח כלכלי חברתי – החברה הבדואית בנגב, 2017 – סעיפים נבחרים

רשות / עמותה	הנושא	שולם	יתרה
מ.א. אל קסום ונווה מדבר	תשתיות על מוסדות חינוך מועצות אזוריות	1,375	2,151
מ.א. נווה מדבר ובני שמעון	עוגן תיירות חקלאית במגזר הבדואי	-	1,000
תפוח - עמותה לקידום עידן המידע בישראל	צמצום פערים דיגיטליים	1,785	1,650
גוינט ישראל - מכון ברוקדי	מחקר, מעקב ובקרה החלטת ממשלה 3708	281	234
מפעלות חינוך וחברה בע"מ (חל"צ)	חינוך באמצעות חוגי ספורט	830	997
בטרם - המרכז הלאומי לבטיחות ולבריאות	קידום בטיחות ילדים	1,325	558
הקואליציה הישראלית לטראומה	הכשרה להתמודדות עם טראומה	388	612
כל הרשויות	תכנון והצטיידות לכלל הרשויות	1,401	2,965
מרכז נעורים	מרכז נעורים פיתוח מנהיגות ומעורבות קהילתית	344	1,656
גוינט ישראל (חל"צ)	קידום מצוינות במדעים	1,270	605
המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי בבאר	ליווי ותמיכה בסטודנטים להוראה	-	191
לקט ישראל (ע"ר)	מיזם לצמצום פערים תעסוקתיים, תזונתיים וכלכליים בחברה הבדואית	422	78
כוכבי המדבר (ע"ר)	תכנון להקמת כפר נוער בדואי למנהיגות	-	1,000
עדליא - ייעוץ כלכלי בע"מ	יעוץ וליווי תוכנית חומש 2397	359	803
גיתם	מתן שירותי הסברה ויחסי ציבור לתוכניות הפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב	369	1,359
סה"כ		10,149	15,859

ד': תקציב מיזמים חקלאיים, 2014 – 2017, באלפי ₪

הרשות	פעילות	סכום אלש"ח	מקור	המטפל	שנת התקשרות	שולם	יתרת התחייבות	סך עלות הפרויקט	הערה
חורה	מכלאות צאן	3,300	3708	מחוז הנגב	2014	1,827	1,473	3,838	תשתיות. תוספת בשנת 2016 1.3 מלש"ח
רהט	שוק צאן	1,500	ברוצלה	מחוז הנגב	2016	556	944	1,700	בשיתוף עם השירותים הוטרינרים
שגב שלום	שוק צאן	1,500	ברוצלה	מחוז הנגב	2016	-	1,500	1,700	בשיתוף עם השירותים הוטרינרים
כללי	הסברה ברוצלה	125	ברוצלה	שה"מ	2016	125	-	250	בשיתוף עם השירותים הוטרינרים
כללי	סטודנטים	92	2025	מינהל המחקר	2015	92	-		עידוד העסקת סטודנטים בחוות מחקר גילת
כללי	סטודנטים	396	2025	מינהל המחקר	2016	396	-		עידוד העסקת סטודנטים בחוות מחקר גילת
כללי	סטודנטים	430	2025	מינהל המחקר	2017	430	-		עידוד העסקת סטודנטים בחוות מחקר גילת
כללי	תמיכות	465	2025	מינהל השקעות	2014	-	465	657	מענקים בשיעור 70.8%
כללי	תמיכות	500	2025	מינהל השקעות	2015	242	258	706	מענקים בשיעור 70.8%
כללי	תמיכות	1,700	2025	מינהל השקעות	2016	633	1,067	2,401	מענקים בשיעור 70.8%
כללי	תמיכות	3,835	2025	מינהל השקעות	2017	1,221	2,614	5,417	מענקים בשיעור 70.8%
כללי	תמיכות	1,000	אגף	מינהל השקעות	2018	759	241	1,412	מענקים בשיעור 70.8%
כללי	פינוי פגרי צאן	5,000	ברוצלה 2025 +	מינהל השקעות	2017			5,000	בשיתוף עם השירותים הוטרינרים כולל 0.5 מלש"ח הגנת הסביבה. תיקצוב ל- 5 שנים. העברה בין גגות לרט"ג
כללי	ביטחון תזונתי			מחוז הנגב	2016				הקצאת מים חקלאיים שגב שלום וכסייפה
כללי	ביטחון תזונתי	400	2025		2017	400	-		העברת תקציב למשרד הרווחה להרחבת הפרויקט בחורה, לקיה. סה"כ 32 משפחות

הרשות	פעילות	סכום אלש"ח	מקור	המטפל	שנת התקשרות	שולם	יתרת התחייבות	סך עלות הפרויקט	הערה
כללי	קורס מגדלי צאן	57		שה"מ	2016	57	-		מימון למגדלים מהמגזר הבדואי
כללי	קורס מגדלי צאן	89		שה"מ	2017	89	-		מימון למגדלים מהמגזר הבדואי
כללי	הדרכה ביטחון תזונתי	85		שה"מ	2016	85	-		העסקת מדריך לליווי המשפחות.
כללי	הדרכה ביטחון תזונתי	250		שה"מ	2017	250	-		העסקת מדריך לליווי המשפחות.

ואדי עתיר	חוזה חקלאית אקולוגית	1,500	2025	מחוז הנגב	2015	1,500	-	3,000	שלב ב'
ואדי עתיר	חוזה חקלאית אקולוגית	4,000	תוספת + אגף	מחוז הנגב	2016	1,550	2,450	8,000	שלב ג'. כולל 1 מלש"ח שיווין חברתי
ואדי עתיר	חוזה חקלאית אקולוגית	2,000	תוספת	מחוז הנגב	2017	-	2,000	4,000	שלב ד' כולל פעילות להתבססות של המיזם בהיבט הכלכלי
נווה מדבר	חוזה חקלאית ניצנה	1,000	אגף	מחוז הנגב	2017	1,000	-	2,000	העברת תקציב למינהל לחינוך התיישבותי. הרחבת פעילות לטובת נוער מהחברה הבדואית.

נספח ח': רשימת הפרסומים של שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ), משרד החקלאות ופיתוח הכפר

לרכישת הפירסומים של שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ), משרד החקלאות ופיתוח הכפר					
				ניתן לפנות לטלפונים: קקרו פאתר מחדש 11111 www.shaham.moag.gov.il	
המחירים אינם כוללים דמי משלוח					
רשימת הפירסומים מעודכנת למרץ 2018					
מס.	שם הספר	מחברים	תחום	שנת הוצאה	מחיר
1	שימור מספוא תחמיצים ומוצרי לוואי	גלעד אשבל, צבי וינברג, רן סולומון, יעקב קלי	בעלי חיים - בקר	1995	₪ 30
2	איפיון תנאי עומס חום לבקר (THI) באזורי הארץ השונים	צ.גת, צ.זמל, ט. הורוביץ, י. פלמנבאום, א. עזרא	בעלי חיים - בקר	1999	₪ 30
3	הערכת המצב הגופני של בקר לבשר	ד"ר מאורי רוזן	בעלי חיים - בקר	1998	₪ 30
4	שיטות למעקב אחר גידול עגלות לתחלופה	דניאל ורנר	בעלי חיים - בקר	-	-
5	מושגי יסוד בהזנה	בנימין לב	בעלי חיים - בקר	₪ 30	
6	הנחיות מקצועיות לסילוק פגרי עופות והודים	גרוסמן אליעזר	בעלי חיים - עופות	2012	₪ 30
7	תקליטור הדרכה בנושא- שפעת העופות ודרכי ההתמודדות עמה		בעלי חיים - עופות	₪ 30	
8	תקליטור הדרכה בנושא- נורמות הזנה לצאן - כבשים ועזים		בעלי חיים- צאן	₪ 30	
9	גידול תירס	שמואל ברקוביץ	גידולי שדה	2000	₪ 40
10	עלקת בישראל	יעקב גולדוסר, ישעיהו קליפלד, שמואל גולן	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2003	₪ 40
11	פגעי דקליים והדברתם במטע ובגן הנוי	שמעון ביטון	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2016	₪ 50
12	פגעי פרחים בישראל זיהוי והדברה	יעקב גוטליב, נטע מור	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2015	₪ 50
13	הכשות	מנשה הורוביץ, שאול גרף	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2018	₪ 30
14	הדברת עשבים ביערות, בשדרות, עצים בגני נוי ובשטחים	שמעון ביטון, וד"ר טוביה יעקובי	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2012	₪ 40
15	פגעי גן הנוי והדברתם בישראל	שמעון ביטון	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2017	₪ 50
16	הכרת פגעי הגפן והדברתם	תרצה זהבי	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבים	2005	₪ 40
17	מדריך להדברה משולבת בעצי פרי גלעניים	מיכאל כהן	הגנת הצומח -	2000	₪

40		מזיקים, מחלות, עשבי ם			
18	מדר'ך להדברה משולבת בתפוח ואגס	דוביק אופנהיים	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבי ם	1994	ש 30
19	פגעי תבלינים בישראל	שמעון ביטון, דוד סילברמן	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבי ם	2016	ש 50
20	מזיקי ההדרים ואויביהם הטבעיים בישראל	רועי כספי, יואל דריישפון, שמואל גרוס וניצן רוטמן	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבי ם	2017	ש 80
21	פגעי עצי פרי נשירים בישראל	שמעון ביטון, דוביק אופנהיים ודוד עזרא	הגנת הצומח - מזיקים, מחלות, עשבי ם	2018	ש 80
22	המלצות לטיפול במוסתי צמיחה וחיגור בהדרים	ד"ר יוסי גרינברג	עצי פרי - הדרים	2000	ש 30
23	המדריך לפיתוח, לאחזקה ולשדרוג גנים ופארקים עירוניים	דוד ערן, אסתי כרמון, איתן רוזנברג, ישראל גלון	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2015	ש 40
24	לוח בחירת עצי נוי ודקל	אביגיל הלר	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2006	ש 30
25	צמחי בר לגן הנוי	יואב גרטמן ואביגיל הלר	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2005	ש 30
26	צמחים לצדי דרכים	ישראל גלון, אביגיל הלר, יצחק הל-אור	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2002	ש 30
27	דרכים לחיסכון במים בגן-הנוי	יצחק הל-אור, רן פאוקר, ישראל גלון, חורחה טרצ'צקי	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2002	ש 30
28	צמחים עשבוניים רב-שנתיים בגן הנוי	אביגיל הלר	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2009	ש 40
29	צמחים חסכני מים	ישראל גלון, סימה קגן	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2016	ש 15
30	האלה Pistacia	אביגיל הלר	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2001	ש 30
31	גיזום עצי נוי	ישראל גלון	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2010	ש 30
32	עצי נוי בישראל	ניסים פינס	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים		לעיון בלב ד
33	תקליטור הדרכה בנושא- חיסכון במים בהשקיית גינות נוי		הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים		ש 30
34	צמחי גן לחוף הים	אביגיל הלר, מושיקו רז, עמוס בן-לב, סימה קגן ופבלו צ'רקסקי	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2014	ש 40
35	מדריך עצי הרחוב בישראל	ישראל גלון, אביגיל הלר, דוד ערן	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2013	ש 40
36	סודן של הגינות הקהילתיות	אלאור לוי, אריאלה צוויקל, ישראל גלון, נעמה לב	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2013	ש 40
37	רשימת צמחי הנוי בישראל לשנת תשע"ז 2017	א. הלר, ל. רובין, י. גלון, ס. קגן, פ. צ'רקסקי, א. פרגמן-ספיר, ר. הדר- גבאי, ד. קסלסי, י. דרורי, י. ציפר-ברגר	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2017	ש 30
38	פיקוח על עבודות אחזקת הגן	ישראל גלון	הנדסת הצומח - גינון, נוי וגנים בוטניים	2017	ש 50

39	מחסורי יסודות הזנה בתבלינים טריים חנקן (N), זרחן (P), ואשלגן (K)	נעמה אביב, דוד סילברמן, אורי ירמיהו, יגאל אלעד, הלל מנור	ירקות וגידולי שדה	נ 30
40	תחשיבים בגידולי שדה חוברת ארצית	ברכה גל, אבי סלמון, עופר גורן	כלכלה + גידולי שדה	2014 נ 30
41	תחשיבים באחזקת גן הנוי	ברכה גל, ישראל גלון, לילך רובין	כלכלה+גן הנוי	2016 נ 30
42	תחשיבי השקעות בהדרים מהקמה ועד פוריות מלאה	אבי סלמון וניצן רוטמן	כלכלה + הדרים	2018 נ 30
43	תחשיבים בגידולי ירקות	ברכה גל, ג'מאל מדלג'	כלכלה + ירקות	2012 נ 30
44	תחשיבי השקעות במטעים מהקמה ועד פוריות מלאה	אבי סלמון	כלכלה + מטעים	2015 נ 40
45	תחשיבים בפרחי קטיף	ברכה גל, אבי סלמון, יאיר נשרי	כלכלה + פרחים	2014 נ 30
46	סקירת ענף דגי הנוי הטרופיים ובחינה כלכלית	יצחק סימון, ברכה גל	בעלי חיים - מדגה	2008 נ 30
47	ריבוי ושתלנות במטעים	טומי סיגלר	פירות - מטעים	2018 נ 50
48	תפוחי אדמה איכותיים	אבישי וזה	מיכון וטכנולוגיה	1996 נ 30
49	תכנון מבני משק	ד"ר עזרא שושני	מיכון וטכנולוגיה	2000 נ 30
50	פומיות לריסוס ודרכי הפעלתן	א. צביאלי ש.שמואלי	מיכון וטכנולוגיה	נ 30
51	קרקעות, מחרשות וטרקטורים		מיכון וטכנולוגיה	נ 30
52	גיאופיטים לפריחה בחקלאות ישראל	גדעון לוריא	פרחים	2016 נ 80
53	דרך הוורד מדריך מקצועי לגידול ורדים לקטיף בישראל	נסים פינס	פרחים	1999 נ 50
54	אוגדן פרחי קטיף	יאיר נשרי	פרחים	2016 נ 80
55	מערכות מיחזור מים בחממות ורדים	יורם איזנשטדט, רוני שייר	שירות שדה - השקייה ודישון	2007 נ 30
56	סוגי דשנים וזבלים ואפיונם	ד"ר אלברט אבידן, דוד יולס, משה סנה	שירות שדה - השקייה ודישון	2004 נ 30
57	אפשרויות מומלצות לבחירת ציוד טפטוף חדש בגידולי ירקות	אלישע קניג	שירות שדה - השקייה ודישון	2004 נ 30
58	עקרונות ההשקיה בטפטוף	שלמה קרמר, אלישע קניג	שירות שדה - השקייה ודישון	1996 נ 30
59	דיגום עלים לקביעת מימשק הדישון לגידולים	עוזר קרמר	שירות שדה - השקייה ודישון	1994 נ 30
60	הטנסיומטר שיקולי בחירה, הפעלה ואחזקה		שירות שדה - השקייה ודישון	1993 נ 30
61	Field Guide To the Common Insects, Mites and Diseases of Greenhouse Grown Sweet Peppers, Cucumbers and Tomatoes.	Ronald, D. Oetting., Hisham Yunis	Vegetables	2004 נ 40
62	Field Guide, Diseases, Pest and Disorders of Potatoes in Israel	Leah Tsrar, Shimon Warshavsky	Vegetables	2006 נ 30
63	الدليل الحقلی للحشرات والعناكب والأمراض الشائعة في المباتي المكسوة للخيار والبندورة والفلفل الحل.	رونالد د. اوتينج وهشام يونس	العربية	2004 נ 30